

Полтавська державна аграрна академія

Матеріали

**48-ї науково-методичної конференції
викладачів і аспірантів**

**«Науково-методичні основи компетентнісного підходу до
підготовки здобувачів вищої освіти»**

15-16 лютого 2017 року

м. Полтава

УДК 378.147

ББК 74.58

М 34

Редакційна колегія:

Шульга Л. В., керівник навчального відділу, доцент кафедри маркетингу,
к.е.н., доцент,

Гринь В. І. – методист II категорії навчального відділу

Колесніченко І. А. – методист навчального відділу

Ком'ютерний набір – автори тез

Комп'ютерна верстка – **Гринь В. І.**

***Відповідальність за правильність наведених статистичних даних,
фактів та посилань на інформаційні джерела несуть автори тез***

Матеріали 48-ї науково-методичної конференції викладачів і аспірантів
«Науково-методичні основи компетентнісного підходу до підготовки
здобувачів вищої освіти». – Полтава: РВВ ПДАА, 2017. – 237 с.

ЗМІСТ

ПЛЕНАРНЕ ЗАСІДАННЯ.....	11
Застосування компетентнісного підходу в системі підготовки фахівця з менеджменту	
Сазонова Т. О., доцент кафедри менеджменту, к.е.н., доцент, Шульженко І.В., доцент кафедри менеджменту, к.е.н., доцент, Федірець О. В., доцент кафедри менеджменту, к.е.н., доцент.....	11
Значення компетентнісно-орієнтованого підходу, суть компетентностей, їх ієрархія та структура	
Комаріст О.І., доцент кафедри маркетингу к.е.н. доцент, Алдохіна Н.І., доцент кафедри економіки та маркетингу, к.е.н. доцент, Харківський національний економічний університет	13
Компетентнісний підхід при викладанні дисципліни технології та машиновикористання в рослинництві	
Ляшенко С. В., доцент кафедри машиновикористання і виробничого навчання, к.т.н. доцент.....	16
Компетентнісний підхід до підготовки фахівців з публічного управління та адміністрування	
Лозинська Т. М., завідувач кафедри публічного управління та адміністрування, д. держ. упр., професор, Сердюк О. І., професор кафедри публічного управління та адміністрування, к. е. н., доцент	18
Компетентнісний підхід у навчанні здобувачів вищої освіти спеціальності «Економіка» у ПДАА	
Дивнич О. Д., доцент кафедри економіки підприємства, к.е.н., доцент, Дивнич А. В., судовий експерт Полтавського НДЕКЦ МВС України.....	21
Компетентнісний підхід у професійній підготовці фахівців ветеринарної медицини	
Кравченко С.О., доцент кафедри терапії, к.вет.н., доцент.....	23
Науково-педагогічна система забезпечення компетентнісного підходу до підготовки здобувачів вищої освіти	
Капаєва Л.М., професор кафедри фінансів і кредиту, директор Інституту післядипломної освіти, к.е.н., доцент	25
Основи підготовки здобувача вищої освіти за компетентного підходу до дисципліни	
Бараболя О. В., доцент кафедри рослинництва, к.с.-г.н., доцент, Ляшенко В. В., доцент кафедри рослинництва, к.с.-г.н., доцент.....	28
Основні постулати знаннєвого та компетентнісного підходів	
Михайлова О. С., доцент кафедри підприємництва і права к.е.н., доцент.....	31
Сучасний стан підготовки та рівень кваліфікації спеціалістів ветеринарної медицини	
Бердник В. П., завідувач, професор кафедри анатомії та фізіології тварин, д.вет.н., професор, Бердник І. Ю., доцент кафедри анатомії та фізіології тварин, к.б.н., доцент, Бублик О.О., доцент кафедри анатомії та фізіології тварин, к.вет.н., доцент, Киричко О.Б., доцент кафедри анатомії та фізіології тварин, к.вет.н., доцент.....	34
Формування професійної компетентності майбутніх агрономів	
Шокало Н.С., доцент кафедри землеробства і агрохімії ім. В. І. Сазанова, к.с.-г.н., доцент ..	38
СЕКЦІЯ ФАКУЛЬТЕТУ АГРОТЕХНОЛОГІЇ ТА ЕКОЛОГІЇ.....	41
Актуальність і доцільність впровадження компетентнісного підходу за вивчення дисциплін напряму підготовки «Агрономія»	
Маренич М. М., декан факультету агротехнології та екології, професор кафедри селекції, насінництва і генетики, к.с.-г.н., доцент, Кулик М. І., доцент кафедри селекції, насінництва і генетики, к.с.-г.н., доцент, Юрченко С. О. доцент кафедри селекції, насінництва і генетики, к.с.-г.н., доцент	41
Використання ситуаційних завдань при викладанні навчальних дисциплін хімічного напряму студентам-екологам	
Плаксієнко І. Л., доцент кафедри загальної та біологічної хімії, к.х.н., доцент,	

Колеснікова Л. А., старший викладач кафедри загальної та біологічної хімії, к.с.-г.н.....	43	
Гносеологічні аспекти викладання дисципліни «Генетичні ресурси рослин»		
Колісник А. В. доцент кафедри селекції, насінництва і генетики к.б.н., доцент, Баташова М. Є. доцент кафедри селекції, насінництва і генетики к.б.н, Криворучко Л. М. асистент кафедри селекції, насінництва і генетики.....	45	
Застосування сучасних технологій викладання лекційного матеріалу дисциплін професійної підготовки для здобувачів вищої освіти		
Баган А. В., доцент кафедри селекції, насінництва та генетики, к.с.-г.н, Барат Ю. М., доцент кафедри селекції, насінництва та генетики, к.с.-г.н.	47	
Компетентнісний підхід формування професійної компетентності здобувачів вищої освіти з агрономії на кафедрі рослинництва		
Кочерга А. А., доцент кафедри рослинництва, к.с.-г.н., доцент, Філоненко С. В. доцент кафедри рослинництва, к.с.-г.н., доцент.....	49	
Курс хімічних дисциплін в умовах скорочення фонду годин викладання		
Ромашко Т. П. доцент кафедри загальної та біологічної хімії, к.х.н.	52	
Нові форми екологічного виховання в умовах навчальної практики		
Піщаленко М.А. доцент кафедри екології, охорони навколишнього середовища та збалансованого природокористування, к.с.-г.н., доцент.....	54	
Особливості новітніх технологій навчання при підготовці фахівців зі спеціальності 201 «Агрономія»		
Стрижак А. М., асистент кафедри селекції, насінництва та генетики	57	
Професійна компетентність майбутніх агрономів в контексті розвитку АПК України		
Чайка Т. О., доцент кафедри землеробства і агрохімії ім. В. І. Сазанова, к.е.н.....	59	
Роль експериментальної роботи в системі вивчення фізичної і колоїдної хімії та її професійне спрямування		
Короткова І. В., доцент кафедри загальної та біологічної хімії, к.х.н., доцент	60	
Роль педагогічних здібностей викладача в оптимізації навчального процесу		
Крикунова В. Ю., професор кафедри загальної та біологічної хімії, к.х.н. доцент, Колеснікова Л. А., старший викладач кафедри загальної та біологічної хімії к.с.-г.н., Тимоха С. С. старший викладач кафедри загальної та біологічної хімії	62	
Формування екологічної культури як механізм соціалізації студентів		
Іванова Л. О., аспірант кафедри екології, охорони навколишнього середовища та збалансованого природокористування	64	
СЕКЦІЯ ФАКУЛЬТЕТУ ВЕТЕРИНАРНОЇ МЕДИЦИНИ.....		67
Вимоги до викладання дисциплін інфекційного блоку в умовах сучасності		
Передера О. О., доцент кафедри патологічної анатомії та інфекційної патології, к.вет.наук, доцент, Жерносик І. А., старший викладач кафедри патологічної анатомії та інфекційної патології, Титаренко О. В., доцент кафедри патологічної анатомії та інфекційної патології, к.вет.наук, доцент.....	67	
Значення міжпредметного інтегрування у вивченні дисципліни «Ветеринарно-санітарна експертиза»		
Михайлютенко С.М., старший викладач кафедри паразитології та ветеринарно-санітарної експертизи, к.в.н.....	69	
Компетентнісний підхід у вивченні дисципліни ветеринарна фармакологія		
Кулинич С. М. професор, завідувач кафедри терапії д.вет.н., професор	71	
Компетентнісні підходи до підготовки здобувачів вищої освіти зі спеціальності «Ветеринарна медицина»		
Киричко Б. П., завідувач кафедри хірургії та акушерства, д.вет.н., професор, Передера Р. В., доцент кафедри хірургії та акушерства, к. вет. н., доцент.....	73	
Концепція «3 R» у викладанні дисципліни «Фізіологія сільськогосподарських тварин»		
Омельченко Г. О., доцент кафедри анатомії та фізіології, к.вет.н., доцент, Шерстюк Л. М., старший викладач кафедри анатомії та фізіології тварин, Щербак В. І., старший викладач		

кафедри анатомії та фізіології тварин.....	75
Набуття професійної компетентності як результат навчання фахівця ветеринарної медицини	
Канівець Н. С., старший викладач кафедри терапії, к.вет.н., Каришева Л. П., старший викладач кафедри терапії, Бурда Т. Л., завідувач навчально-наукової лабораторії терапії кафедри терапії.....	78
Оптимізація викладання паразитології за умов реалізації Закону України «Про вищу освіту» у Полтавській державній аграрній академії	
Євстаф'єва В. О., завідувач кафедри паразитології та ветеринарно-санітарної експертизи, д. вет. н., професор, Мельничук В. В., завідувач навчально-наукової лабораторії паразитології кафедри паразитології та ветеринарно-санітарної експертизи, к.вет.н.	80
Підготовка лікарів ветеринарної медицини сучасних умовах	
Передера С. Б., декан факультету ветеринарної медицини, професор кафедри патологічної анатомії та інфекційної патології, к.вет.н., доцент, Щербакова Н. С., доцент кафедри паразитології та ветеринарно-санітарної експертизи, к.вет.н., доцент, Передера Ж. О., професор кафедри паразитології та ветеринарно-санітарної експертизи, к.вет.н., доцент	82
Розробка освітніх програм у контексті компетентнісного підходу до підготовки фахівців	
Лаврінченко І. В., заступник керівника навчального відділу к.вет.н., доцент, Папірник І. В., методист навчального відділу Луценко Л. В., методист навчального відділу	84
Формування професійної компетентності студентів ветеринарної медицини	
Євстаф'єва В. О., завідувач кафедри паразитології та ветеринарно-санітарної експертизи, д. вет. н., професор, Корчан Л. М., доцент кафедри паразитології та ветеринарно-санітарної експертизи, к.вет.н., доцент, Мельничук В. В., завідувач навчально-наукової лабораторії паразитології кафедри паразитології та ветеринарно-санітарної експертизи, к.вет.н.	86
СЕКЦІЯ ФАКУЛЬТЕТУ ЕКОНОМІКИ ТА МЕНЕДЖМЕНТУ.....	89
Використання комп'ютерних технологій з метою формування соціокультурної компетентності при вивченні англійської мови	
Долгополова М. В., викладач кафедри іноземних мов та українознавства.....	89
Впровадження та реалізація компетентнісного підходу при викладанні дисципліни «Сільськогосподарське дорадництво»	
Чехлатий О. М., старший викладач кафедри економічної кібернетики та інформаційних технологій	91
Етапи формування риторичної компетентності фахівця на практичних заняттях з української мови (за професійним спрямуванням)	
Сизоненко Н. М., доцент кафедри іноземних мов та українознавства, к. філол. н., доцент...	93
Зміст поняття «Компетентність»	
Махмудов Х. З., завідувач кафедри підприємництва і права, д.е.н., професор, Світлична А. В., доцент кафедри підприємництва і права, к.е.н., доцент	95
Інформаційно-комунікативна компетентність як основа професійної діяльності менеджерів	
Савенкова О. О., старший викладач кафедри іноземних мов та українознавства	97
Компетентнісний підхід щодо формування комунікативної культури здобувачів вищої аграрної освіти	
Сільчук О. В., старший викладач кафедри іноземних мов та українознавства, к. пед. н	99
Компетентнісний підхід як методологічне підґрунтя підготовки здобувачів вищої освіти	
Сахарова Л. М., старший викладач кафедри іноземних мов та українознавства	100
Компетентнісний підхід до підготовки фахівців з маркетингу	
Писаренко В. В., завідувач професор кафедри маркетингу, д.е.н., професор, Лях Я. Ю., аспірант кафедри маркетингу	103
Компетентнісний підхід у дослідженнях економічної освіти у магістрів	
Писаренко С. В. доцент кафедри економіки підприємства, к.с.-г.н., доцент.....	106
Компетентнісний підхід як складова частина підготовки майбутнього фахівця з менеджменту до професійної самореалізації	

Дорофєєв О. В., професор кафедри менеджменту, к.е.н., доцент, Воронько-Невіднича Т. В., доцент кафедри менеджменту, к.е.н., доцент, Помаз О. М., доцент кафедри менеджменту, к.е.н., доцент.....	109
Контроль як засіб формування компетентного фахівця: досвід міжнародного університету Шиллера	
Мирна О. В., доцент кафедри публічного управління та адміністрування, к.е.н., доцент....	111
Методи та інструменти економетричного аналізу як складова компетентності сучасного фахівця	
Балдінська Н. О., старший викладач кафедри економічної кібернетики та інформаційних технологій	113
Науково-методичні основи викладання правових дисциплін здобувачам вищої освіти	
Сьомич М. І., доцент кафедри підприємництва і права, к.держ.упр., доцент, Снітко О. П., доцент кафедри підприємництва і права, к.т.н., доцент, Шведенко П.Ю., старший викладач кафедри підприємництва і права	115
Особливості застосування компетентісного підходу при підготовці фахівців з підприємництва, торгівля та біржової діяльності	
Осташова В.О., доцент кафедри підприємництва і права, к.ю.н., доцент, Щетініна Т. О., доцент кафедри підприємництва і права, к.і.н., доцент, Дем'яненко Н. В., доцент кафедри підприємництва і права, к.е.н., доцент.....	117
Особливості компетентісного підходу до вивчення іноземної мови	
Люлька В. М., доцент кафедри іноземних мов та українознавства к.філол.н.	119
Особливості формування системи компетентностей здобувачів вищої освіти	
Маркіна І.А., завідувач кафедри менеджменту, д.е.н., професор, Дячков Д.В., доцент кафедри менеджменту, к.е.н., Потапюк І.П., доцент кафедри менеджменту, к.е.н.....	121
Реалізація компетентісного підходу під час викладання навчальної дисципліни «Методи прогнозування та обробки інформації»	
Вакуленко Ю. В., завідувач, доцент кафедри економічної кібернетики та інформаційних технологій, к.с.-г.н., доцент	124
Сучасні вимоги до результативності освітньої діяльності у ВНЗ	
Миколенко І. Г. доцент кафедри економіки підприємства, к.е.н., доцент	126
Формування ключових компетентностей майбутніх фахівців у процесі викладання дисципліни «Економічна інформатика»	
Протас Н. М., доцент кафедри економічної кібернетики та інформаційних технологій, к.с.-г.н., доцент	128
СЕКЦІЯ ІНЖЕНЕРНО-ТЕХНОЛОГІЧНОГО ФАКУЛЬТЕТУ.....	133
Біоінженерна компетентність здобувача вищої освіти	
Негребецький І.С., старший викладач кафедри вищої математики, логіки та фізики.....	133
Використання інноваційних технологій у формуванні фахових компетенцій здобувачів вищої освіти	
Іванкова О. В., доцент кафедри ремонту машин і технології конструкційних матеріалів, к.т.н., доцент	135
Вхідний контроль як засіб виявлення сформованості математичної компетентності здобувачів вищої освіти	
Канівець І. М., доцент кафедри вищої математики, логіки та фізики, к.пед.н., доцент	137
Деякі психолого-педагогічні передумови ефективного формування професійних компетенцій майбутніх агроінженерів	
Антонець А. В., доцент кафедри вищої математики, логіка та фізики, к.пед.н., доцент.....	139
Дидактичні принципи контролю знань студентів	
Дудніков А. А., завідувач кафедри ремонту машин і технології конструкційних матеріалів, к.т.н., професор.....	141
Дослідницька технологія навчання як складова компетентісного підходу до навчання фізики фахівців агроінженерії	

Рижкова Т.Ю., старший викладач кафедри вищої математики, логіки та фізики.....	143
Інформаційна компетентність здобувачів аграрних ВНЗ	
Шенгерій Л. М., завідувач кафедри вищої математики, логіка та фізики, д.філос.н., професор.....	145
Компетентнісний підхід у викладанні дисципліни «Безпека життєдіяльності та основи охорони праці»	
Лапенко Т. Г., завідувач доцент кафедри безпека життєдіяльності, к.т.н., доцент	146
Математична компетентність як складова професійної компетентності фахівців-аграріїв	
Овсієнко Ю. І., доцент кафедри вищої математики, логіки та фізики к.пед.н., доцент, Флегантов Л. О., професор кафедри вищої математики, логіки та фізики к.ф.-м.н., доцент.....	148
Методика викладання дисциплін «Трактори та автомобілі» та «Паливо-мастильні матеріали» для спеціальності «Агроінженерія»	
Харак Р. М., доцент кафедри машин та обладнання АПВ, к.т.н., доцент, Левчук В. І., доцент кафедри машин та обладнання АПВ, к.т.н., доцент.	150
Методичні аспекти практичної підготовки здобувачів вищої освіти при викладанні дисципліни «Гідравліка та водопостачання АПК»	
Бурлака О. А., доцент кафедри загальнотехнічних дисциплін, к.т.н, доцент	152
Методика виконання курсового проекту по «Деталям машин» з використанням САПР	
Горик О.В., завідувач, професор кафедри загальнотехнічних дисциплін д.т.н., професор, Яхін С.В., доцент кафедри загальнотехнічних дисциплін к.т.н., доцент.....	153
Моделювання виробничих ситуацій - один із шляхів підвищення компетентності майбутніх спеціалістів	
Запорожець М.І., доцент кафедри машини та обладнання агропромислового виробництва, к.т.н., доцент	155
Науково-методичні основи компетентнісного підходу до підготовки при викладанні дисципліни підготовка трактористів	
Сівцов О.В. старший викладач кафедри машиновикористання і виробничого навчання.....	157
Науково-технічний підхід до підготовки здобувачів вищої освіти в плані захисту авторських прав на об'єкти інтелектуальної власності	
Прасолов Є.Я., професор кафедри безпеки життєдіяльності к.т.н., доцент	159
Напрями формування працезохоронних компетенцій при підготовці бакалаврів ВНЗ	
Дрожчана О. У., старший викладач кафедри безпеки життєдіяльності, Дудник В. В., старший викладач кафедри безпеки життєдіяльності, к.т.н	161
Науково-методичні основи компетентності підходу до підготовки водіїв категорії «В»	
Дорошенко С.В., старший викладач кафедри машиновикористання і виробничого навчання.....	164
Науково-методичні основи компетентнісного підходу до практичної підготовки здобувачів вищої освіти	
Мірошніченко В. М., асистент кафедри машиновикористання і виробничого навчання.....	166
Організація проведення форм контролю знань здобувачів вищої освіти	
Дудніков А. А. завідувач кафедри ремонту машин і технології конструкційних матеріалів, к.т.н., професор, Горбенко О. В., доцент кафедри ремонту машин і технології конструкційних матеріалів, к.т.н., доцент	168
Організація самостійної роботи студентів виш на підставі компетентнісного підходу до професійної підготовки здобувачів вищої освіти	
Опара Н. М., доцент кафедри безпека життєдіяльності к.с.-г., доцент, Дударь Н. І., завідувач лабораторії кафедри безпека життєдіяльності	170
Реалізація принципів CALS-технології в навчальному процесі	
Дмитриков В.П., професор кафедри машини та обладнання АПВ, д.т.н., професор, Полтавська державна аграрна академія, Пляцук Д.Л., к.т.н., доцент Сумський державний університет.....	174

Співпраця кураторів груп та студентського самоврядування, як однієї з основ компетентного підходу до здобувачів вищої освіти	
Радочіна Ю. І., керівник підрозділу з організації виховної роботи, старший викладач, Лавренко В. В., заступник декана з виховної роботи інженерно-технологічного факультету, старший викладач	176
СЕКЦІЯ ФАКУЛЬТЕТУ ОБЛІКУ ТА ФІНАНСІВ	178
Використання нераціональних моделей поведінки економічних агентів під час викладання Економічної теорії	
Дорошенко А. П., доцент кафедри економічної теорії та економічних досліджень к.е.н., доцент, Єгорова О. В., доцент кафедри економічної теорії та економічних досліджень к.е.н., доцент, Кончаковський Є. О., доцент кафедри економічної теорії та економічних досліджень к.е.н., доцент	178
Економічні ідеї християнства у контексті підготовки фахівців	
Дорогань-Писаренко Л. О. декан факультету обліку та фінансів, професор кафедри економічної теорії та економічних досліджень к.е.н., доцент, Литвин О. Ю., доцент кафедри економічної теорії та економічних досліджень к.е.н., доцент, Чіп Л. О., доцент кафедри економічної теорії та економічних досліджень к.е.н., доцент.....	179
Компетентний аудитор – важливий результат підготовки фахівців з обліку	
Гринь В. І. старший викладач кафедри організації обліку та аудиту, Дугар Т. Є. доцент кафедри організації обліку та аудиту, к.е.н., доцент, Мац Т. П. доцент кафедри організації обліку та аудиту к.е.н., доцент.....	181
Компетентності бухгалтера бюджетної установи – запорука цільового використання державних асигнувань	
Карпенко Н. Г. доцент кафедри організації обліку і аудиту, к.е.н., доцент, Левченко З. М. завідувач, професор кафедри організації обліку і аудиту, к.е.н., доцент, Пилипенко К. А. доцент кафедри організації обліку і аудиту к.е.н., доцент.....	183
Компетентнісні якості підприємця – фахівця з обліку та оподаткування	
Романченко Ю. О., доцент кафедри організації обліку та аудиту к.е.н., доцент, Тютюнник С. В., доцент кафедри організації обліку та аудиту к.е.н., доцент, Красота О. Г., доцент кафедри організації обліку та аудиту к.е.н., доцент	185
Наочність як засіб формування предметних компетентностей на заняттях з «Історії України»	
Макарець С. В., доцент кафедри філософії, історії та педагогіки, к. іст.н., доцент	187
Новітні підходи до набуття компетентностей здобувачами вищої освіти під час виробничої практики	
Собчишин В. М., доцент кафедри фінансів і кредиту, к.е.н., доцент, Зоря С. П., доцент кафедри фінансів і кредиту, к.е.н., доцент	190
Облік в управлінні підприємством в контексті компетентнісного підходу підготовки фахівців	
Ліпський Р. В., доцент кафедри бухгалтерського обліку, к.е.н.	192
Пріоритети розвитку вищої школи в умовах європейської інтеграції України	
Глушченко Ю.А., доцент кафедри фінансів і кредиту к.е.н., доцент.....	194
Роль краєзнавчого матеріалу у підвищенні якості навчально-виховного процесу при вивченні студентами курсу «Історія України»	
Якименко М. А., професор, кафедри філософії, історії та педагогіки д.іст.н., професор ..	196
Сутність та значення компетентнісного підходу в системі вищої освіти	
Мокієнко Т. В. доцент кафедри бухгалтерського обліку, к.е.н., доцент.....	198
Сутність та основні аспекти компетентнісного підходу сучасної освіти	
Петренко А. М. аспірант денної форми навчання кафедри бухгалтерського обліку	200
Теоретичні засади компетентнісного підходу у формуванні особистості здобувача вищої освіти	
Подлесна Г. В., доцент кафедра філософії, історії та педагогіки к.псих.н., доцент.....	202

Теоретичні основи реалізації компетентнісного підходу до професійної підготовки майбутніх фахівців агарарної сфери на основі використання інтерактивних методів навчання	
Колодій О. С. доцент кафедри філософії, історії та педагогіки, к.пед.н.	205
Формування педагогічної майстерності як складова фахової підготовки магістра	
Ільченко А.М., доцент кафедри філософії, історії та педагогіки, к.пед.н., доцент.....	207
Формування компетентнісних характеристик за результатами виконання здобувачами вищої освіти аналітичних розділів виробничих практик	
Тютюнник Ю. М., професор кафедри економічної теорії та економічних досліджень, к.е.н., доцент, Рудич А. І., завідувач кафедри економічної теорії та економічних досліджень, к.е.н., доцент, Песцова-Світалка О. С., доцент кафедри економічної теорії та економічних досліджень, к.е.н., доцент	209
СЕКЦІЯ ФАКУЛЬТЕТУ ТЕХНОЛОГІЙ ВИРОБНИЦТВА ТА ПЕРЕРОБКИ ПРОДУКЦІЇ ТВАРИННИЦТВА	212
Активізація самостійної роботи студентів під час проходження навчальної практики з дисципліни «Прикладна зоологія»	
Васильєва О. О., професор кафедри розведення і генетики сільськогосподарських тварин, к.с.-г.н., доцент	212
З досвіду засвоєння студентами дисциплін «Технологія молока і молочних продуктів» та «Технологія м'яса і м'ясних продуктів»	
Тендітник В. С., завідувач, професор кафедри технології переробки продукції тваринництва, к.с.-г.н., доцент, Кузьменко Л. М., доцент кафедри технології переробки продукції тваринництва, к.с.-г.н., доцент, Кодак Т. С., старший викладач кафедри технології переробки продукції тваринництва, к.с.-г.н.	213
Інтерактивні методи навчання під час викладання дисципліни «Моделювання технологічних процесів у тваринництві»	
Желізняк І. М., старший викладач кафедри розведення і генетики сільськогосподарських тварин.....	215
Компетентнісна підготовка при вивченні дисципліни «Мисливствознавство»	
Поліщук А. А., декан факультету технології виробництва та переробки продукції тваринництва, професор кафедри годівлі та зоогієни сільськогосподарських тварин, д.с.-г.н., професор, Ульянко С. О., завідувач кафедри годівлі та зоогієни сільськогосподарських тварин, к.с.-г., доцент	217
Компетентністний підхід при читанні лекції з дисципліни «Технологія виробництва продукції бджільництва»	
Бондаренко О. М., професор кафедри технології виробництва продукції тваринництва, к.с.-г.н, доцент	219
Компетентністний підхід у вищій освіті	
Коробка А. В., доцент кафедри годівлі та зоогієни сільськогосподарських тварин, к.с.-г.н., Чижанська Н. В., доцент кафедри годівлі та зоогієни сільськогосподарських тварин, к.б.н.	221
Організація самостійної навчально-пізнавальної діяльності студентів	
Шаферівський Б. С., старший викладач кафедри розведення і генетики сільськогосподарських тварин, к.с.-г.н.	223
Основи компетентнісного підходу у процесі викладання дисципліни раціональне живлення людей	
Мироненко О. І., доцент кафедри годівлі та зоогієни сільськогосподарських тварин, к.с.-г.н., доцент.....	225
Підвищення компетенції здобувачів вищої освіти через роботу студентського гуртка «Перепілочка»	
Ломако Д. В. доцент кафедри технології виробництва продукції тваринництва, к.с.-г.н, Чухліб Є. В. доцент кафедри технології виробництва продукції тваринництва, к.с.-г.н, Березницький В. І. старший викладач кафедри технології виробництва продукції	

тваринництва	229
Реалізація компетентнісного підходу на лабораторних заняттях здобувачів вищої освіти зі спеціальності технологія виробництва продукції та переробки продукції тваринництва	
Усачова В. Є., доцент кафедри технології виробництва продукції тваринництва, к.с.-г.н., Мороз О. Г., доцент кафедри технології виробництва продукції тваринництва, к.с.-г.н.....	231
Формування фахової компетентності у технологів-зооінженерів під час проведення практичних занять з дисципліни «Технологія виробництва продукції свинарства»	
Шостя А. М., професор, завідувач кафедри технологія виробництва продукції тваринництва, д.с.-г.н., старший науковий співробітник, Усенко С. О., професор кафедри технологія виробництва продукції тваринництва к.б.н., старший науковий співробітник	234

ПЛЕНАРНЕ ЗАСІДАННЯ

ЗАСТОСУВАННЯ КОМПЕТЕНТІСНОГО ПІДХОДУ В СИСТЕМІ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦЯ З МЕНЕДЖМЕНТУ

Сазонова Т. О., доцент кафедри менеджменту, к.е.н., доцент,
Шульженко І.В., доцент кафедри менеджменту, к.е.н., доцент,
Федірець О. В., доцент кафедри менеджменту, к.е.н., доцент

Багаторічні дослідження та практичний досвід доводять важливість людського фактору як у виробництві, так і в управлінні. Сучасному менеджеру мусить бути притаманний широкий спектр ділових та професійних якостей: професійна компетентність, ознаки лідера, стратегічне мислення, здатність приймати ефективні рішення в умовах змін та ризику, комунікабельність, ініціативність та енергійність, вимогливість і дисциплінованість, високий рівень самоменеджменту, практичний розум і здоровий глузд, цілеспрямованість, гуманізм та усвідомлення соціальної відповідальності за власну діяльність, здатність до виховання та самовиховання тощо. З огляду на зазначене, виникає необхідність у підготовці фахівців з менеджменту, які б мали та усвідомлювали необхідність у подальшому розвитку (на протязі всього трудового життя) вище перераховані якості. Одним зі шляхів оновлення змісту освіти й навчальних технологій, узгодження їх із сучасними потребами, інтеграції до світового освітнього простору є орієнтація навчальних програм на компетентнісний підхід і створення ефективних механізмів його запровадження. При цьому немає єдиного загальноприйнятого визначення поняття «компетентнісного підходу» та «компетенції». Аналізуючи різні підходи до визначення сутності компетентнісно-орієнтованого підходу [1, с. 14-26], визначимо його сутність в системі підготовки фахівця з менеджменту. Даний підхід, на наш погляд, спрямований на те, щоб сформувати такого фахівця з менеджменту, який би відповідав вимогам сучасного виробничого (обслуговуючого) сектору, розвинути та підвищити потенціал індивідів з огляду на зміни в компонентах зовнішнього середовища та передових здобутків в удосконаленні функціонування внутрішніх елементів менеджменту організацій. Фактично, навчання на основі компетентнісного підходу має формувати у здобувачів вищої освіти якості для реалізації професійної діяльності, які необхідні для ринку праці.

Формуючи освітню навчальну програму зі спеціальності 073 «Менеджмент», за основу було взято методологію проекту TUNING, який служить базисом для розробки контрольних опорних точок (точок прив'язки) на рівні предметної області, що повинно забезпечити порівняльність, сумісність та прозорість навчальних програм. Опорні точки формулюються в термінах кінцевих результатів навчання та компетентностей [2].

Розглянемо впровадження компетентнісного підходу на прикладі СВО «Бакалавр» для здобувачів вищої освіти Полтавської державної аграрної академії. Так, була сформована інтегральна компетентність – здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері

менеджменту або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів менеджменту, характеризується комплексністю і невизначеністю умов; загальні компетентності: здатність до абстрактного мислення, аналізу, синтезу та встановлення взаємозв'язків між соціально-економічними явищами та процесами; до застосовування концептуальних і базових знань, розуміння предметної області і професії менеджера; здійснювати усну і письмову комунікацію професійного спрямування державною та іноземною мовами; навички використання інформаційно-комунікаційних технологій для пошуку, оброблення, аналізування та використання інформації з різних джерел; здатність працювати в команді та налагоджувати міжособистісну взаємодію при вирішенні професійних завдань; вчитися та оволодівати сучасними знаннями; до адаптації, креативності, генерування ідей та дій у новій ситуації; діяти на основі етичних міркувань, соціально відповідально і свідомо; цінування та повага до різноманітності та мультикультурності, здатність працювати у міжнародному контексті. А також спеціальні (фахові, предметні) компетентності. Відповідно, компетентності ув'язані із результатами навчання. Відмінність між результатами навчання та компетентностями полягає в тому, що перші формулюються викладачами на рівні освітньої програми, а також на рівні окремої дисципліни, а компетентності набуваються особами, що навчаються. Відповідно, дані результати сформовані із врахуванням сучасних вимог до фахівця з менеджменту, сформованих ринком праці.

Сформуємо інтегральну модель компетентнісно-орієнтованого підходу до навчання майбутніх менеджерів та результатів їх навчання, що покладена нами в основу освітньо-навчальної програми зі спеціальності 073 «Менеджмент» (рис. 1).

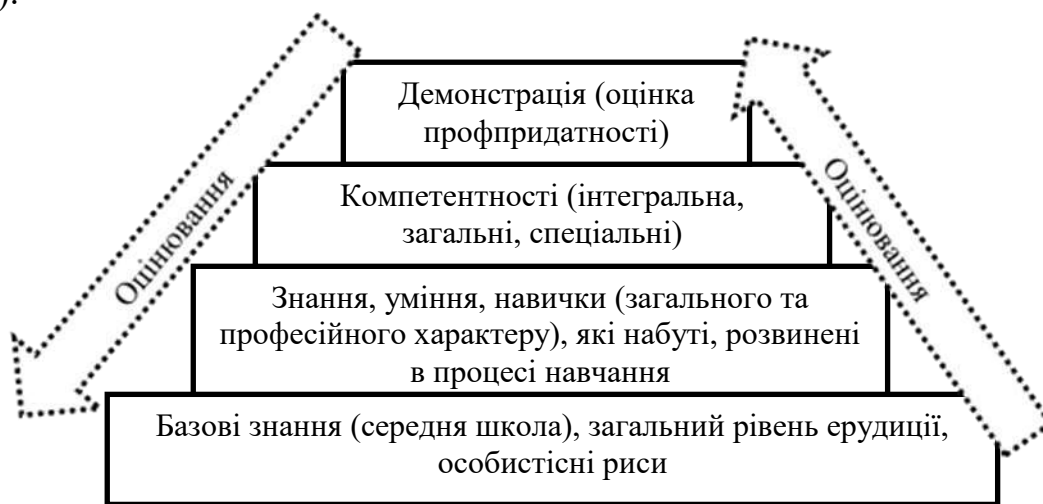

Рис. 1. Інтегральна модель компетентнісно-орієнтованого підходу до навчання майбутніх менеджерів та результатів їх навчання
Джерело: складено на основі [1, с. 38].

Таким чином, нами були виділені основні групи компетентностей та результатів навчання майбутніх менеджерів, завдяки чому можна здійснювати їх практичну підготовку відповідно до сучасних вимог.

Список використаних джерел

1. Компетентнісний підхід у вищій освіті: світовий досвід / [Антонюк Л. Л., Василькова Н. В., Ільницький Д. О., Кулага І. В. та ін.]. – К. : КНЕУ, 2016. – 62 с.
2. Компетентнісний підхід у побудові освітніх програм : [текст] [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://erasmusplus.org.ua>

ЗНАЧЕННЯ КОМПЕТЕНТНІСНО-ОРІЄНТОВАНОГО ПІДХОДУ, СУТЬ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ, ЇХ ІЄРАРХІЯ ТА СТРУКТУРА

Комаріст О.І., доцент кафедри маркетингу к.е.н. доцент,
Алдохіна Н.І., доцент кафедри економіки та маркетингу, к.е.н. доцент,
Харківський національний економічний університет

Прийнято виділяти три підходи до розвитку освіти на сучасному етапі:

- з точки зору змісту освіти – знаннєвий підхід, для якого важливими є знання, які здобувають студенти;

- з точки зору особливостей процесу навчання – важливими є питання організації навчання, як студенти вчаться, яку інформацію засвоюють, як їх вчать викладачі, як побудована пізнавальна діяльність. Головними виступають питання – що вчити, як вчити, що засвоюється?;

- з точки зору отриманих результатів – компетентнісний підхід, який націлює освіту на формування та розвиток базових і предметних компетентностей (знань, умінь, навичок, ставлень тощо) якими мають володіти студенти після закінчення учбового закладу. Результатом такого процесу буде формування загальної компетентності людини в тих чи інших питаннях. Загальною ідеєю компетентнісного підходу є компетентнісно-орієнтована освіта, яка спрямована на комплексне засвоєння знань та способів практичної діяльності, завдяки яким людина успішно реалізує себе в різних галузях своєї життєдіяльності. Зазначимо, що науковці по-різному тлумачать поняття компетентнісного підходу. Компетентнісний підхід до освіти, зауважує М. Нагач, підсилює практичну орієнтацію освіти, підкреслює значення досвіду, вмінь та навичок, що спираються на наукові знання. Визначальним фактором у реалізації компетентнісного підходу є зорієнтованість на розвиток системного комплексу умінь, змістовних орієнтацій, адаптаційних можливостей, досвіду і способів трансформаційної діяльності з отриманням конкретного продукту. Н. Бібік наголошує на необхідності переходу в навчанні «з процесу на результат в діяльнісному вимірі, забезпечення спроможності випускника відповідати новим запитам ринку, мати відповідний потенціал для практичного розв'язання життєвих проблем, пошуку свого «Я» у професії» [6]. На думку Л. Коваль, у професійно-педагогічній освіті перехід на компетентнісно орієнтовану підготовку розглядається в двох аспектах: відбувається модернізація змісту професійної освіти, що передбачає його відбір і структурування з одночасним визначенням результативної складової освітнього процесу – набуття студентами компетентностей, і постає потреба навчити майбутніх учителів цілеспрямовано формувати ключові та предметні

компетентності [5]. На думку Н. Нагорної, компетентнісний підхід ставить на перше місце не поінформованість студента, а вміння розв'язувати проблеми, що виникають у пізнавальній, технологічній і психічній діяльності, у сферах етичних, соціальних, правових, професійних, особистих взаємовідносин [6]. Таким чином, під поняттям «компетентнісний підхід», на нашу думку, слід розуміти спрямованість освітнього процесу на формування та розвиток ключових (базових, основних) і предметних компетентностей особистості.

Аналіз джерел показує багатовимірність і неоднозначність трактування понять «компетенція» і «компетентність». І. Пометун розглядає компетентність як спеціальним шляхом структуровані набори знань, умінь, навичок, спроможностей й ставлень, що дозволяють майбутньому фахівцю визначити, тобто ідентифікувати і розв'язувати незалежно від контексту, проблеми, що є характерними для певного напрямку професійної діяльності. Якщо сфера життя, в якій людина відчуває себе здатною ефективно функціонувати (тобто компетентною), є достатньо широкою, йдеться про так звані «ключові» чи життєві компетентності. Якщо ж компетентність поширюється на вузьку сферу, наприклад, у межах певної наукової дисципліни, то можна говорити про предметну чи галузеву компетентність. Отже, компетентність – це результативно-діяльнісна характеристика освіти. Нижній поріг, рівень компетентності є рівнем діяльності, необхідним і достатнім для мінімальної успішності в досягненні результату [2]. Під компетентністю людини, зазначає В. Химинець, слід розуміти спеціально структуровані набори знань, умінь, навичок і ставлень, що їх набувають у процесі навчання. Загальні і фахові компетентності людина використовує в різних сферах діяльності для виконання певних завдань, вони також служать їй при виборі моделі поведінки в різних ситуаціях [7].

Освітня комісія Ради Європи трактує компетентність як здатність застосовувати набуті в процесі навчання знання й вміння в різних ситуаціях. ЮНЕСКО поняття компетентності трактує як поєднання знань, умінь, цінностей і ставлень, застосованих у повсякденні. Експерти програми «Визначення та відбір компетентностей: теоретичні й концептуальні засади» зі скороченою назвою «DeSeCo» (1997р.) визначають поняття компетентності (competency) як здатність успішно задовольняти індивідуальні та соціальні потреби, діяти й виконувати поставлені завдання. Кожна компетентність побудована на поєднанні взаємовідповідних пізнавальних ставлень і практичних навичок, цінностей, емоцій, поведінкових компонентів, знань і умінь, всього того, що можна мобілізувати для активної дії. За проектом Тюнінг Європейської Комісії, компетентність – це динамічна комбінація знань, розуміння, умінь, цінностей, інших особистих якостей, що описують результати навчання за освітньою/навчальною програмою. Відмітимо, що експерти країн Європейського Союзу визначають поняття компетентностей як «здатність застосовувати знання і вміння» (Eurydice, 2002), що забезпечує активне застосування навчальних досягнень у нових ситуаціях. У 2004 р. на конференції міжнародного рівня, що відбулася за участі ЮНЕСКО, Міністерства освіти Норвегії (департаменту технічної освіти та професійної підготовки),

домовилися розглядати поняття компетентності як здатність застосовувати знання та вміння ефективно й творчо в міжособистісних відносинах, в ситуаціях, що передбачають взаємодію з іншими людьми в соціальному контексті так само, як і в професійних ситуаціях. Згідно з означенням Міжнародного департаменту стандартів навчання, досягнення та освіти (IBSTPI), поняття компетентності визначається як спроможність кваліфіковано провадити діяльність, виконувати завдання або роботу. При цьому поняття компетентності містить набір знань, навичок і ставлень, що дають змогу особистості ефективно діяти або виконувати певні функції, спрямовані на досягнення певних стандартів у професійній галузі або певній діяльності. Для того щоб полегшити процес оцінювання компетентностей, Департамент пропонує виділити з цього поняття такі індикатори, як набуті знання, вміння, навички та навчальні досягнення. Отже, компетентність людини - спеціально структуровані набори знань, умінь, навичок і ставлень, що їх набувають у процесі навчання.

Система компетентностей в освіті має ієрархічну структуру, рівні якої складають: ключові компетентності (міжпредметні та надпредметні компетентності) – здатність людини здійснювати складні поліфункціональні, поліпредметні, культурнодоцільні види діяльності, ефективно розв'язуючи актуальні індивідуальні та соціальні проблеми; загальногалузеві компетентності – компетентності, які формуються впродовж засвоєння змісту тієї чи іншої освітньої галузі і які відбиваються у розумінні «способу існування» відповідної галузі – тобто того місця, яке ця галузь займає у суспільстві, а також вміння застосовувати їх на практиці у рамках культурнодоцільної діяльності для розв'язку індивідуальних та соціальних проблем; предметні компетентності – складова загальногалузових компетентностей, яка стосується конкретного предмету.

Міжнародні експерти окреслюють засадничі критерії, які слід використовувати для визначення та відбору ключових компетентностей: ключові компетентності сприяють результатам високого рівня, в тому числі і соціального рівня на шляху до успішного життя та розвиненого суспільства; ключові компетентності є відповідними засобами щодо важливих, складних потреб та викликів часу в широкому контексті; ключові компетентності є важливими для особистості. Ключові компетентності Ради Європи, якими мають володіти молоді європейці сьогодні: політичні та соціальні компетентності; компетентності для життя у багато культурному суспільстві; компетентності, що стосуються володіння усним та письмовим спілкуванням; компетентності, пов'язані із розвитком інформаційного суспільства; компетентності, що обумовлюють прагнення до навчання упродовж всього життя. Що стосується галузових та предметних (або предметно-спеціалізованих) компетентностей, то вони (з різним рівнем деталізації) обумовлені галузевим об'єктом професійної діяльності (наприклад, економіка і підприємництво) або його складової (наприклад, маркетинг) згідно спеціальності, професії (наприклад, маркетолог).

Список використаних джерел

1. Гнедко Н. Застосування мультимедійних курсів лекцій в освітньому процесі вищих навчальних закладів / Н. Гнедко // Наука, освіта, суспільство очима молодих : матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції студентів та молодих науковців 13-14 травня 2009 року, м. Рівне. – Рівне : РВВ РДГУ, 2009. – С. 30-31.
2. Інтерактивні технології навчання: теорія, практика, досвід: метод. посіб. Уклад.: О. Пометун, Л. Пироженко. – К.: А.Н.Н., 2002. – 136 с.
3. Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи: Бібліотека з освітньої політики / Під заг. ред. О. В. Овчарук. – К.: «К.І.С.», 2004. – 112 с.
4. Савченко О. П. Компетентнісний підхід у сучасній вищій школі [Електронний ресурс] // Педагогічна наука: історія, теорія, практика, тенденції розвитку. – 2010. – № 3. – Режим доступу: http://www.intellect-invest.org.ua /ukr/pedagog_editions_e-magazine_pedagogical_science_vypuski_n3_2010_st_16/
5. Селевко Г. К. Энциклопедия образовательных технологий. В 2 т. Т. 1 / Г. К. Селевко. – М. : НИИ школьных технологий, 2006. – 816 с.
6. Стратегія реформування освіти в Україні: Рекомендації з освітньої політики. – К. : «К.І.С.», 2003. – 296 с.
7. Химинець В. Компетентнісний підхід до професійного розвитку вчителя [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakinpro.org.ua/2010-01-18-13-44-15/233-2010-08-25-07-10-49>

КОМПЕТЕНТНІСНИЙ ПІДХІД ПРИ ВИКЛАДАННІ ДИСЦИПЛІНИ ТЕХНОЛОГІЇ ТА МАШИНОВИКОРИСТАННЯ В РОСЛИННИЦТВІ

Ляшенко С. В., доцент кафедри машиновикористання
і виробничого навчання, к.т.н. доцент

Компетентний спеціаліст, компетентна людина - це дуже гідна перспектива для будь-якої молодої людини, в будь-якому куточку світу. Який же спеціаліст потрібний сьогодні в галузі агропромислового комплексу? На що звертають увагу сьогодні роботодавці, приймаючи на роботу фахівця? Які складові лежать нині в основі компетентності людини в сфері АПК? По-перше, знання, але не просто інформація, а швидко змінювана, динамічна, різноманітна інформація, яку треба вміти знайти, відсіяти від непотрібної, перевести у досвід власної діяльності агроінженера. По-друге, уміння використовувати дані знання у конкретній ситуації і який метод для цього потрібний. По-третє, адекватне оцінювання - себе, світу, свого місця в світі, конкретного знання, необхідності чи зайвості його для майбутньої виробничої діяльності, а ,також, методу його здобування чи використання. Тому, професійна некомпетентність для дорослої людини - це колосальний недолік, підстава для найсерйозніших претензій.

Отже, компетентнісний підхід до навчання - це вимога сьогодення.

Поняття компетенції та компетентності значно ширші за поняття знання, уміння, навички, бо концентрують у собі спрямованість особистості (мотивацію, ціннісні орієнтири та ін.), її здатність долати стереотипи, передбачати проблеми, гнучкість мислення; характер - самостійність,

цілеспрямованість, вольові якості.

Питання компетентнісного підходу до організації навчання у вищій школі розглядалися багатьма вітчизняними та зарубіжними вченими. Розгляду змісту, структури, формування компетентності майбутніх фахівців присвячені праці І. Драч [1], І. Зимньої [2], ін.

На думку О. Пометун [3], діяльність людини, зокрема й засвоєння будь-яких знань, умінь і навичок, складається з конкретних дій, операцій, що їх виконує людина. Виконуючи ці дії, розмірковуючи над їх виконанням, усвідомлюючи потребу в них та оцінюючи їх важливість для себе або для суспільства, людина відтак розвиває компетентність у тій чи іншій життєвій сфері.

При впровадженні компетентнісного підходу при вивченні дисципліни Технології та Машиновикористання в рослинництві необхідно враховувати інтегральну сутність компетенцій. Тому, проведення занять має бути з максимальним врахуванням практики й досвіду студентів, базуватися на активних та інтерактивних методах засвоєння навчального матеріалу. Це досягається моделюванням змішаних форм навчальних занять або використанням тренінгів. Особливу увагу слід приділити формулюванню завдань для самостійної й індивідуальної роботи студентів. Якщо розглянути матрицю логіки засвоєння навчального матеріалу, то можна виділити таких 4 рівня (табл. 1).

Таблиця 1

Матриця логіки засвоєння навчального матеріалу

№	Види знань та умінь	Види пам'яті	Зміст питання	Що саме формується:
1	Знання-знайомства	Механічна	Що називається...	Терміни
2	Репродуктивні знання	Механічна	Розкрийте поняття...	Поняття
3	Конструктивні знання-уміння	Логічна	Чим відрізняється...	Міжпонятійні зв'язки, система понять
4	Креативні знання-уміння	Перенос в нову ситуацію	Змодельуйте... Розробіть проект... Дайте характеристику власної організації, використовуючи...	Творчість

Аналізуючи подану матрицю, зазначимо, що компетентнісній основі відповідають конструктивні та креативні знання-уміння. Тому завдання для самостійної й індивідуальної роботи студентів доцільно розробляти саме такі, що відповідають третьому й четвертому рівням засвоєння навчального матеріалу. Технологія і методика розробки таких завдань потребує окремого викладу.

Висновки. Таким чином, для впровадження компетентнісного підходу у навчальний процес вищого навчального закладу необхідно усвідомити сутність компетентнісного підходу; спираючись на відповідний Галузевий стандарт

вищої освіти, розробити компетентнісну модель випускника; враховуючи інтегральну природу компетенцій, розробити змішані види навчальних занять і завдання для самостійної й індивідуальної роботи на конструктивно-творчому рівні засвоєння навчального матеріалу.

Список використаних джерел

1. Драч І. І. Компетентнісний підхід як засіб модернізації змісту вищої освіти. Проблеми освіти: Наук. Зб. / Кол. авт. – К. : Інститут інноваційних технологій і змісту освіти МОН України. – 2008. – Вип. 57. – С. 44 –48.

2. Зимняя И. А. Ключевые компетентности как результативно-целевая основа компетентностного подхода в образовании / И. А. Зимняя. – М. : Исслед. центр проблем качества подготовки специалистов, 2004. – 38 с.

Пометун О. І. Дискусія українських педагогів навколо питань запровадження компетентнісного підходу в українській освіті // Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи. – К. : «К.І.С.», 2004. – С. 66-72.

КОМПЕТЕНТНІСНИЙ ПІДХІД ДО ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ З ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ

Лозинська Т. М., завідувач кафедри публічного управління
та адміністрування, д. держ. упр., професор,

Сердюк О. І., професор кафедри публічного управління
та адміністрування, к. е. н., доцент

Українська освіта починає оперувати поняттям компетентності в тому сенсі, що пропонують європейські країни.

В основі концепції компетентності лежить ідея виховання компетентної людини й працівника, який не лише має необхідні знання, професіоналізм, але й уміє діяти адекватно у відповідних ситуаціях, застосовуючи ці знання, й бере на себе відповідальність за певну діяльність [2].

В проектах освітніх стандартів і стандартів вищої освіти спеціальностей за якими в 2016 р. розпочата підготовка здобувачів вищої освіти ПДАА вже здійснена спроба закласти досягнення компетентностей.

Перелік компетентностей, визначено і Освітньо-професійною програмою вищої освіти першого (бакалаврського) та другого (магістерського) рівнів галузі знань 28 «Управління та адміністрування» спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування».

Задовго до появи стандартів вищої освіти науковців цікавило питання змісту професійної компетентності публічного службовця.

Зокрема, під професійною (фаховою) компетентністю публічного службовця розуміли взаємозв'язок трьох основних складових [4], а саме:

– фахової (набір фахових знань: знання, уміння, навички, досвід, необхідний службовцям для виконання певних службових завдань; ділові якості службовців: організованість, ініціативність, ефективність, працьовитість, які сприяють реалізації службових завдань; морально-психологічні якості – самооцінка, справедливість, об'єктивність, уміння дискутувати з опонентом,

культура поведінки тощо, як необхідні фактори самоорганізації службовця);

– соціальної (здатність виявляти і ставити проблеми; передбачати можливі шкідливі наслідки прийнятих рішень, відстоювання інтересів людей і держави);

– методичної компетентності (пізнання наукових методів управління; загальна ерудиція, уміння аналізувати явища в різних сферах суспільного життя, володіти методологією та навичками прийняття оптимального рішення).

Існує також загальновизнана модель компетенцій державних службовців, що включає:

1. Ключові компетенції державних службовців – це компетенції надіндивідуального рівня, необхідні всім працівникам для успішної роботи на будь-якій посаді (усвідомлення цінностей організації, її стратегічної місії, підтримка корпоративної культури тощо).

2. Компетенції посади або функціональні компетенції – це характеристики, які є спільними для групи посад певного управлінського рівня і характеризують необхідні для працівника знання, уміння, навички.

3. Компетенції професійного завдання – це характеристики, які стосуються специфіки роботи залежно від фахової спеціалізації і забезпечують спрямованість професійної діяльності на досягнення вимірюваних результатів [5].

Українські вчені [1] визначили також шість основних ознак сучасного професіоналізму державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування, а саме:

– професійна освіта, виражена в певній сумі необхідних економічних, управлінських, психологічних та правових знань;

– уміння грамотно і ефективно (з високою мірою результативності) застосовувати відомі та нетрадиційні засоби і методи здійснення управлінської діяльності;

– управлінська трудова діяльність як життєва пристрасть для службовця, образ життєдіяльності, якому властива якісна визначеність морально-моральної досконалості помислів і практичних дій;

– здатність відтворювати управлінські знання, уміння і навички в інших людях, тобто бути наставником по відношенню до нового покоління що залучається до процесу державного управління;

– мотивація і раціоналізація службовцем своєї діяльності і праці підлеглих з урахуванням накопиченого досвіду, самокритична оцінка своїх можливостей, продумана, обачлива і емоційно зважена діяльність при виконанні посадових обов'язків керівника або фахівця;

– здібності діяти у складі управлінської команди, визначати вірогідність втілення рішень в умовах дефіциту ресурсів, передбачати наслідки управлінських рішень і дій, визначати стратегію і тактику досягнення бажаних результатів, прогнозувати і контролювати хід подій на своїй ділянці діяльності.

Типовий профіль професійної компетентності посади керівника апарату та мінімальні вимоги до рівня професійної компетентності осіб, які претендують на зайняття цієї посади, визначаються спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади з питань державної служби, якщо інше

не передбачено законом.

Так, додатками до Постанови КМУ від 25 грудня 2013 року № 967 затверджено профілі професійної компетентності ряду посад: Керівника Секретаріату Кабінету Міністрів України, його першого заступника та заступника, Керівника Апарату Прем'єр-міністра України, Урядового уповноваженого з питань європейської інтеграції, Урядового уповноваженого з питань співробітництва з міжнародними фінансовими організаціями та залучення міжнародної технічної допомоги, Урядового уповноваженого з питань співробітництва з Російською Федерацією, державами – учасницями Співдружності Незалежних Держав, Євразійського економічного співтовариства та іншими регіональними об'єднаннями, Урядового уповноваженого у справах Європейського суду з прав людини.

Інститут публічної служби має широкий спектр професій (регіональне, територіальне управління, законодавчі виконавчі структури влади і т. п.).

Складність діяльності публічного службовця полягає в безлічі її умов, чинників, професійних особливостей. Та для всього спектру професій багато в чому є однаковими психолого-акмеологічні характеристики діяльності, професійно-важливі якості особи, що формують «картину компетентного фахівця [3]. Це обумовлює формування саме інтегрального підходу до розгляду професіоналізму і компетентності публічного службовця.

Список використаних джерел

1. Баюк М. Актуальні питання та перспективи функціонування регіонального навчального комплексу з питань підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації управлінських кадрів / М. Баюк, Л. Смішко // Вісник державної служби України. – 2006. – № 1. – С. 27-32.

2. Кубенко І. М. Що таке компетентність і як її розуміють в освіті / І. М. Кубенко // Додаток до електронного журналу «Теорія та методика управління освітою», Вип. № 1, 2010 р. – Режим доступу : http://tme.umo.edu.ua/docs/Dod/1_2010/kubenko.pdf. – Назва з екрану. – Дата доступу: 7.12.2016.

3. Маланчій М. Критерії оцінювання професійної компетенції державних службовців / М. Маланчій // Державне управління та місцеве самоврядування, 2013, вип. 4(9). Режим доступу : [http://www.dbuara.dp.ua/vidavnistvo/2013/2013_04\(19\)/24.pdf](http://www.dbuara.dp.ua/vidavnistvo/2013/2013_04(19)/24.pdf). – Назва з екрану. – Дата доступу: 8.12.2016.

4. Нижник Н. Р. Державний службовець в Україні: удосконалення підвищення кваліфікації (організаційно-правовий аспект) : монографія / Н. Р. Нижник, В. М. Олуйко, В. А. Яцюк. – Львів : Вид-во Нац. ун-ту «Львів. Політехніка», 2003. – 300 с.

5. Психологія розвитку ключових професійних компетенцій державних службовців: Навчально-методичний посібник. – Суми, 2009. – 43 с.

КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПІДХІД У НАВЧАННІ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ СПЕЦІАЛЬНОСТІ «ЕКОНОМІКА» У ПДАА

Дивнич О. Д., доцент кафедри економіки підприємства,
к.е.н., доцент, Дивнич А. В., судовий експерт
Полтавського НДЕКЦ МВС України

Компетентісний підхід означає поступову переорієнтацію домінуючої освітньої парадигми з переважною трансляцією знань, формуванням навичок на створення умов для оволодіння комплексом компетенцій, що означають потенціал здатності випускника до виживання і конкурентоспроможності в умовах сучасного багатофакторного соціально-політичного, ринково-економічного, інформаційно і комунікаційно насиченого простору [1, с. 88].

Компетентність фахівця є характеристикою його професіоналізму. Професіоналізм визначається через співвідношення мотиваційної сфери людини (професійні цінності, цілі, самооцінку, мотивація навчальної діяльності) і операційної сфери (професійні здібності, прийоми мислення і технології виконання дій) [2, с. 110]. Отже, компетентісний підхід тісно пов'язаний з діяльнісною моделлю фахівця. На жаль, на сьогодні стосовно економічних спеціальностей розробка професійних компетенцій не здійснювалася.

Аналізуючи вимоги до професійної підготовки економістів і вимоги до рівня підготовки, сформульовані в освітньо-професійній програмі, можна зробити висновок, що інтегральною компетентністю магістра економічного профілю є здатність розв'язувати складні задачі і проблеми теоретичного та прикладного характеру, що передбачає засвоєння засад теоретико-методичного, аналітичного, інформаційного, прогностичного інструментального апарату дослідження функціонування економічних суб'єктів або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог ринкового середовища.

Нами сформульовані спеціальні (фахові) компетентності магістра зі спеціальності «Економіка», що полягають у наступному:

- здатність проводити дослідження ринкових відносин між суб'єктами глобальної економічної системи, зумовлені закономірностями, тенденціями та специфікою її функціонування;
- здатність організовувати відносини підприємства із зовнішніми організаціями на засадах корпоративної соціальної відповідальності; визначати напрями активізації індивідуальної та колективної екологічної відповідальності;
- здатність використовувати прийоми управління інноваційним розвитком економічних систем, забезпечувати результативність формування та використання інноваційного потенціалу підприємств, оцінювати ефективність процесу інвестування в інновації;
- здатність виявляти закономірності формування бізнес-процесів на підприємстві та застосовувати інструментарій підготовки управлінських рішень;
- здатність вибирати оптимальний варіант інвестиційного проекту за формальними та неформальними критеріями і навички супроводжувати його реалізацію;

- здатність застосовувати законодавчу базу для створення та ведення інтелектуального бізнесу, розробляти моделі мотивації для творчих колективів, визначати ризики інтелектуального бізнесу, виявляти та застосовувати основні тенденції віртуалізації інтелектуального бізнесу;
- здатність використовувати моделі та методики оцінювання конкурентоспроможності підприємств;
- здатність вибирати напрями наукових досліджень та формувати плани і етапи науково-дослідної роботи, виконувати інформаційний пошук, формувати задачі та вибирати методи теоретичних та експериментальних досліджень;
- здатність здійснювати економічну діагностику операційної, інвестиційної, фінансової діяльності підприємства, а також оцінювати конкурентне середовище для обґрунтування системи заходів щодо попередження, нейтралізації та подолання кризових явищ;
- здатність застосовувати методи обробки інформації, методи пошуку найефективнішого або найбільш прийнятного способу дії для досягнення однієї чи кількох цілей, а також оволодіння методами і комп'ютерними засобами підтримки прийняття рішень з економічних питань в національній економіці, і зокрема в агропромисловому комплексі;
- здатність до здійснення аналітичної діяльності на мікро- та макрорівнях, здатність здійснювати науково-практичний аналіз та обирати оптимальні рішення для розв'язання проблем у господарській діяльності суб'єктів економічних відносин;
- здатність оцінювати динамічні якісні зміни у розвитку міжнародних економічних відносин;
- здатність планувати маркетингову діяльність підприємства, застосовувати концепції управління маркетингом;
- здатність організовувати роботу з сільськими громадами, розробляти програми дорадництва та надавати консультаційні послуги;
- спроможність здійснювати самостійні дослідження та складати аналітичні звіти з метою подальшої розробки рекомендацій і ухвалення стратегічних рішень на мікро- та макрорівнях.

Таким чином, вимоги до економістів залежать від сфери діяльності, підприємства, рівня управління, динамічності внутрішнього та зовнішнього оточення. Проте особистісні якості, набуті навички роботи і теоретичні знання є підґрунтям, що допомагає їм як фахівцям такого профілю у їхній діяльності.

Список використаних джерел

1. Болюбаш Н. М. Теоретичні засади формування професійної компетентності майбутніх економістів / Н. М. Болюбаш // Наукові праці : науково-методичний журнал. – Вип. 99. – Т. 112. Педагогіка. – Миколаїв: МДУ ім. П. Могили, 2009. – С. 88 – 95.
2. Далюк Н. Я. Формування професійних компетенцій сучасного менеджера / Н. Я. Далюк // Вісник Національного університету водного господарства та природокористування. Серія «Економіка». – Вип. 1(57). – 2012. – С. 109 – 113.

КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПІДХІД У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ ФАХІВЦІВ ВЕТЕРИНАРНОЇ МЕДИЦИНИ

Кравченко С.О., доцент кафедри терапії,

к.вет.н., доцент

Постійний розвиток цивілізації зумовлює необхідність оновлення вимог до людини в цілому, і зокрема до її освіти. У світовому соціальному просторі, без перебільшення, головною метою освітнього процесу у вищій школі постає якість освіти, як пріоритетний напрям розвитку суспільства. Не є виключенням і процес підготовки фахівців ветеринарної медицини ступенів «Бакалавр» та «Магістр». Сьогодні виробництву потрібні творчі фахівці, які вміють працювати з людьми, з колективом, глибоко розуміють і знають свою роль у суспільстві, вміють використовувати набуті знання, вміння та навички на практиці, тобто професійно компетентні.

З огляду на вищевказане, основною метою вищої освіти є підготовка кваліфікованого фахівця відповідного рівня та профілю, конкурентноздатного на ринку праці, компетентного, який вільно володіє професією та орієнтується в суміжних галузях діяльності, готового до постійного професійного росту, соціальної та професійної мобільності.

Одним із шляхів вирішення зазначеної проблеми є оновлення вищої освіти, перенесення уваги з процесу навчання на його результат, орієнтація змісту й організації навчання на компетентнісний підхід і пошук ефективних механізмів його запровадження. Проблемі професійної компетентності у процесі навчання присвячені праці багатьох дослідників [1–4]. І для цього є досить вагомі підстави. Зокрема, у світовому суспільстві передбачається тенденція усвідомлення важливості набуття здобувачем освіти умінь до навчання, навичками ефективного пошуку професійної інформації упродовж всього життя та професійної кар'єри, ці надбання стають визначальними у сфері професійної діяльності людини [4]. Крім цього, у сучасному світі відбувається глобалізація усіх сфер життєдіяльності суспільства і кожної особистості зокрема, що вимагає від вищої школи надати молодій людині елементарні можливості інтегруватися в різні соціуми, самовизначатися в житті, активно діяти, бути конкурентоспроможною на світовому ринку праці [3].

З огляду на це, завдання сучасної вищої освіти полягає не тільки в тому, щоб дати професійні знання, а й у тому, щоб підготувати фахівця, який глибоко розуміє і знає свою роль у суспільстві, вміє творчо використовувати здобуті знання на практиці, вміє працювати з людьми, у колективі, цінує колективний досвід, прислухається до думки колег, критично оцінює досягнуте. У зв'язку з цим підготовка компетентних фахівців, зокрема у галузі ветеринарної медицини, є одним із пріоритетних завдань сучасної професійної освіти.

Отже, аналіз вітчизняних і зарубіжних психолого-педагогічних досліджень у галузі розробки проблеми компетентності дозволив дійти переконливого висновку, що науковцями компетентність розглядається, як характеристика особистості щодо здатності виконання процедури розв'язання конкретної ситуації, що необхідно для ефективної професійної діяльності.

Отже, сьогодні важливо бути не лише кваліфікованим фахівцем, а й, передусім, компетентним. Компетентність допомагає фахівцеві ефективно вирішувати різноманітні завдання, які стосуються його професійної діяльності. Компетентний фахівець відрізняється від кваліфікованого тим, що він: реалізує у своїй роботі професійні знання, уміння та навички; постійно саморозвивається та виходить за межі своєї дисципліни; високо цінує свою професію.

Загальною ідеєю компетентнісного підходу є компетентнісно-орієнтована освіта, яка спрямована на комплексне засвоєння знань та способів практичної діяльності, завдяки яким людина успішно реалізує себе в різних галузях своєї життєдіяльності.

Компетентнісний підхід переміщує акценти з процесу накопичення нормативно визначених знань, умінь і навичок в площину формування й розвитку у здобувачів вищої освіти здатності практично діяти і творчо застосовувати набуті знання і досвід у різних ситуаціях. Це вимагає від викладача змістити акценти у своїй навчально-виховній діяльності з інформаційної до організаційно-управлінської площини. У першому випадку він відігравав роль «ретранслятора знань», а в другому – організатора освітньої діяльності. Змінюється й модель поведінки студента – від пасивного засвоєння знань до дослідницько активної, самостійної та самоосвітньої діяльності. Процес навчання наповнюється розвивальною функцією, яка стає інтегрованою характеристикою навчання. Така характеристика має сформуватись у процесі навчання і включає знання, вміння, навички, ставлення, досвід діяльності й поведінкові моделі особистості [5, 6].

На підставі вищезазначеного можна зробити висновок, що з позицій компетентнісного підходу рівень освіти визначається здатністю фахівця вирішувати проблеми різної складності на основі наявних знань та досвіду.

Перспективою подальших наукових досліджень у напрямку формування нового, компетентнісного підходу до підготовки фахівців ветеринарної медицини, є необхідність переорієнтування викладацького складу для усвідомлення тих життєвих і професійних компетентностей, які необхідні майбутнім лікарям ветеринарної медицини для належного здійснення професійної діяльності.

Список використаних джерел

1. Зязюн І. А. Філософія поступу і прогнозу освітньої системи [текст] // Педагогічна майстерність: проблеми, пошуки, перспективи: [монографія] / І. А. Зязюн. – К.; Глухів : РВВ ГДПУ, 2005. – С. 10–18.
2. Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи [текст] // Бібліотека з освітньої політики / під заг. ред. О. В. Овчарук. – К.: «К.І.С.», 2004. – 112 с.
3. Кремень В. Г. Нові вимоги до якісної освіти [текст] / В. Г. Кремень // Освіта України. – 2006. – № 45-46. – С. 6–7.
4. Нагач М. В. Підготовка майбутніх учителів у школах професійного розвитку в США [текст]: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук: 13.00.04 [спец. «Теорія і методика професійної освіти»] / М. В. Нагач. –

К., 2008. – 21 с.

5. Нагорна Н. В. Формування у студентів понять компетентності й компетенції [текст] / Н. В. Нагорна // Виховання і культура. – 2007. – № 1-2 (11-12). – С. 266–268.

6. Химинець В. Компетентнісний підхід до професійного розвитку вчителя [текст] / В. Химинець // Закарпатський інститут післядипломної педагогічної освіти. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakinppo.org.ua/2010-01-18-13-44-15/233-2010-08-25-07-10-49>.

НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНА СИСТЕМА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОМПЕТЕНТІСНОГО ПІДХОДУ ДО ПІДГОТОВКИ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Капаєва Л.М., професор кафедри фінансів і кредиту,
директор Інституту післядипломної освіти, к.е.н., доцент

Основним завданням підготовки кваліфікованого фахівця у сучасній вищій освіті є орієнтація змісту й організації навчання на компетентнісний підхід і забезпечення ефективних механізмів його впровадження.

Компетентнісно-орієнтована освіта спрямована на комплексне засвоєння знань та способів практичної діяльності, завдяки яким людина може успішно себе реалізувати в професії. Компетентнісний підхід до вищої освіти підсилює її практичну орієнтацію, підкреслює значення фахового досвіду, вмінь та навичок, що спираються на наукові знання.

Компетентнісний підхід не заперечує всього позитивного, що має вітчизняна вища освіта, але він підносить існуючі здобутки на нову якість. Цей зв'язок пояснюється тим, що «без знань немає компетенції, проте не кожне знання і не в будь-якій ситуації проявляє себе як компетенція» [2]. Упровадження компетентнісного підходу в освіту передбачає, що знання повинні мати практичне спрямування, тобто включати наступні складові: знати «що» - фактичний обсяг знань; знати «чому» - розуміння впливу; знати «як» - здатність виконувати відповідні завдання; знання «хто» - усвідомлення того, які люди знають «що», «чому» і «як» [8]. Іншими словами, компетентнісний підхід акцентує увагу на здатності випускника навчального закладу використовувати здобуті знання.

Запропоноване в європейському проєкті TUNING «... поняття компетенцій включає знання й розуміння (теоретичне знання академічної галузі, здатність знати й розуміти), знання як діяти (практичне й оперативне застосування знань до конкретних ситуацій), знання як бути (цінності як невідіємна частина засобу сприйняття й життя з іншими в соціальному контексті)» [4].

Компетентнісний підхід передбачає пріоритетну орієнтацію на цілі-вектори освіти: здатність до навчання, самовизначення, самоактуалізація, соціалізація та розвиток індивідуальності [12, с. 233].

Компетентнісний підхід до формування цілей програм вищої освіти дозволяє серед величезного масиву інформації визначити ту її частину, що

необхідна і достатня для підготовки сучасного фахівця певної кваліфікації. Компетентнісний підхід до формування змісту програм вищої освіти (результатів навчання) передбачає створення умов, що забезпечують формування умінь вирішувати професійні завдання на основі відповідних знань, розумінь, цінностей, інших особистих якостей особи [10].

Результативна характеристика освітнього процесу – відповідно набуття студентами компетентностей. Критеріями оцінювання професійної компетентності є комплекс якостей та характеристик, таких як професійна підготовленість, професійна діяльність, результативність, професійна діяльність, результативність професійної діяльності, пошукова дослідницька активність, інформаційно-комунікативна функція, комунікативний та організаційний компоненти професійної діяльності, тощо [6, с. 150].

Викладач також відповідно набуває нової ролі – з «ретранслятора знань» на організатора освітньої діяльності. Тому необхідними мають бути зміни у свідомості, роботі і творчості викладача. Важливою є компетентність самого викладача. Останнє зумовлює необхідність досвіду практичної роботи викладача за фаховою спрямованістю, особливо, професійних дисциплін (в крайньому випадку – забезпечення періодичного стажування викладачів на виробництві).

Відповідно має змінитись і модель поведінки студента – від пасивного засвоєння знань до дослідницько активної, самостійної та самоосвітньої діяльності [9]. Дотримуючись компетентнісного підходу, вміє вчитися той, хто: усвідомлює мету освітньої діяльності; мотивований до ефективної освітньої діяльності; вміє організувати свою освітню діяльність; вміє відібрати потрібні знання; працює за обґрунтованим планом, який веде до поставленої мети; вміє здійснювати моніторинг і самоконтроль освітньої діяльності; усвідомлює свою освітню діяльність і прагне до її вдосконалення [11].

Зміна такої поведінки та свідомості студента – важливе завдання організаційно-виховної роботи викладача. Тому значення виховних завдань у викладацькій роботі надзвичайно важливе.

Набувають нових вимог засоби навчання – основними мають стати ситуативні завдання, які вимагають залучення досвіду студентів, наближені до професійних ситуацій, стимулюють активну мисленнєву діяльність [9]. Впровадження таких засобів навчання неможливе без тісного зв'язку викладачів з фахівцями з виробництва.

Запровадження компетентнісного підходу у вищій освіті полягає в тому, що [1]:

- студенти працюють над реальними завданнями та з даними реальних процесів;
- вчаться не тільки у викладача, а й один в одного;
- працюють з різними базами інформації для вибору і прийняття різноманітних рішень;
- вчаться мислити критично.

Основні характеристики компетентного фахівця [9]:

- реалізує у своїй роботі професійні знання, уміння та навички;

- завжди розвивається і виходить за межі своєї професії;
- вважає свою професію великою цінністю, яка забезпечує самовизнання та конкурентоздатність.

До особливостей компетентнісного підходу у вищій школі можна віднести:

- визнання компетенцій як кінцевого результату навчання та їх цілеспрямоване формування;
- перенесення акцентів з поінформованості суб'єктів навчання на їх уміння використовувати інформацію для вирішення практичних проблем;
- оцінювання рівня сформованості в студентів компетенцій як результату навчального процесу;
- студентоцентрована спрямованість навчання;
- націленість фахової підготовки на майбутнє працевлаштування випускників [5].

Таким чином, запровадження компетентнісного підходу у систему вищої освіти забезпечить актуалізацію практичної складової у процесі навчання, якість навчання і якість підготовки фахівців.

Список використаних джерел

1. Авво Б. В. Методология компетентного подхода в высшем образовании / Б. В. Авво - [Електронний ресурс]. – Режим доступа: www.emissia.org/offline/2005/978.htm.
2. Бедь В. Компетентнісний підхід в процесі модернізації ВНЗ / В. Бедь, М. Артьонова // Освіта регіону. – 2011. - № 5. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://social-science.com.ua/article/691>.
3. Бубела І. О. Компетентнісний підхід у сучасній освіті. / І. О. Бубела. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://lutsk-school3.edukit.volyn.ua>.
4. Вступне слово до Проекту ТЬЮНІНГ - гармонізація освітніх структур в Європі. Внесок університетів в Болонський процес. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.unideusto.org/tuningeu/images/stories/documents/General_Brochure_Ukrainian_version.pdf.
5. Заблоцька О. С. Компетентнісний підхід як освітня іновация: порівняльний аналіз / О. С. Заблоцька. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://eprints.zu.edu.ua/2473/1/63-68.pdf>.
6. Кравцов В. Компетентнісний підхід як нова методологія освіти в умовах Болонського процесу. / В. Кравцов. // Наукові записки. – Серія: Педагогічні науки. – Випуск 97. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dspace.kspu.kr.ua/jspui/bitstream>.
7. Нагач М. В. Підготовка майбутніх учителів у школах професійного розвитку в США [текст]: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук: 13.00.04 [спец. «Теорія і методика професійної освіти»] / М. В. Нагач. – К., 2008. – 21 с.
8. Рудишин С. Д. Стан екологічної освіти в практиці школи зарубіжних країн / С. Д. Рудишин. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://eprints.zu.edu.ua/2404>.

9. Савченко О. П. Компетентнісний підхід у сучасній вищій школі // О.П. Савченко // е-журнал «Педагогічна наука: історія, теорія, практика, тенденції розвитку». – Випуск № 3. – 2010. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.intellect-invest.org.ua/pedagog_editions_e-magazine_pedagogical_science_vypuski_n3_2010_st_16.

10. Салов В. О. Застосування компетентнісного підходу при впровадженні Національної рамки кваліфікацій. / В. О. Салов, Т. О. Письменникова. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nmu.org.ua/ua/content/infrastructure/structural_divisions/met_komisija_a_galuzi_0503/Salov,%20Pismenkova.pdf.

11. Химинець В. Компетентнісний підхід до професійного розвитку вчителя [текст] / В. Химинець // Закарпатський інститут післядипломної педагогічної освіти. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakinpro.org.ua/2010-01-18-13-44-15/233-2010-08-25-07-10-49>.

12. Ходань О. Л. Компетентнісний підхід до підготовки фахівців у ВНЗ / О. Л. Ходань. // Науковий вісник Ужгородського національного університету. – Серія «Педагогіка, соціальна робота». – Випуск 29. – 2013. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/handle/lib/433>.

ОСНОВИ ПІДГОТОВКИ ЗДОБУВАЧА ВИЩОЇ ОСВІТИ ЗА КОМПЕТЕНТНОГО ПІДХОДУ ДО ДИСЦИПЛІНИ

Бараболя О. В., доцент кафедри рослинництва,
к.с.-г.н., доцент,

Ляшенко В. В., доцент кафедри рослинництва,
к.с.-г.н., доцент

Компетентнісний підхід до навчання відображає вимоги не тільки до змісту освіти (що повинен знати, вміти та якими навиками повинен володіти випускник вищого навчального закладу в професійній області), але й до поведінкової складової (здібності використовувати знання, вміння та навики для вирішення завдань професійної діяльності). На сьогодні широке розповсюдження отримала трактовка компетентності як здібності використовувати знання, вміння та особові якості для успішної діяльності в певній галузі.

Компетентнісний підхід в сучасній освіті є проблемою. Він виявляється як оновлення змісту освіти у відповідь на соціально-економічну реальність, що змінюється та представляється радикальним засобом модернізації вищої освіти. Використання компетентнісного підходу до навчання обумовлює необхідність створення та використання інтегрованого простору знань, який об'єднує знання суміжних наукових дисциплін на основі принципів побудови систем керування знаннями. Цей простір дає можливість забезпечувати інтеграцію, накопичування та підтримку, а також можливість користуватися знаннями освітнього середовища, що дозволяє об'єднати різні джерела інформації з різних дисциплін, спеціальностей і різних учасників освітнього процесу в рамках єдиної системи; забезпечити постійний розвиток системи за рахунок

оновлення теоретичного знання і накопичення нового досвіду, отриманого викладачами і тими, хто навчається протягом учбового процесу, а також надавати інформацію учасникам освітнього процесу відповідно до їх знань.

Проблема модернізації вищої освіти посідає одне з головних місць. За сучасних умов вітчизняна система вищої освіти повинна забезпечувати підготовку бакалаврів та магістрів відповідно до вимог Болонської угоди. Головна мета - це формування висококваліфікованих, компетентних фахівців.

Спостерігається тенденція перенесення акценту з традиційних методів навчання на нетрадиційні методи, а саме: викладання в невеликих групах, групово-динамічний тренінг, групове та диференційоване навчання, методика проектування. Впроваджені в останні роки методи пов'язані з більш обґрунтованим врахуванням індивідуальних інтересів особистостей, які навчаються, психологічного клімату в мікрогрупах, а також стосунками між викладачами та слухачами на рівні взаємодій.

В сучасній науці розглядається три основні етапи становлення компетентнісного підходу в освіті:

1. введення в науковий апарат поняття «компетенція», а також розмежування понять «компетенція» та «компетентність»; проведення досліджень різних видів мовної компетенції в галузі лінгвістики; введення поняття «комунікативна компетентність»;

2. використання понять «компетенція» та «компетентність» у теорії та практиці вивчення мови (особлива увага приділяється іноземній мові);

3. характеристика та дослідження компетентності як наукової категорії в освіті; професійна компетентність особистості стає предметом спеціального та всебічного дослідження.

Компетентнісний підхід — це сукупність загальних принципів визначення цілей освіти, відбору змісту освіти, організації освітнього процесу і оцінки освітніх результатів.

Сенс освіти полягає в розвитку здатності студентів самостійно вирішувати проблеми в різних сферах і видах діяльності на основі використання соціального досвіду, елементом якого є і власний досвід студентів. Сенс організації освітнього процесу полягає в створенні умов для формування досвіду самостійного вирішення пізнавальних, комунікативних, організаційних, етичних і інших проблем, які складають зміст сучасної освіти, а оцінка освітніх результатів ґрунтується на аналізі рівнів освіти, досягнутих студентами на певному етапі навчання.

Для обговорення проблем компетентнісного підходу в освіті бакалаврів і магістрів необхідно відповісти на питання, пов'язані з поняттям модернізації освіти. Модернізація освіти, тобто забезпечення її відповідності запитам і можливостям суспільства, здійснюється завжди — в тій чи іншій мірі. Цей захід залежить від здатності системи освіти змінюватися. Зміна в суспільстві, яка впливає на ситуацію у сфері освіти — прискорення темпів розвитку суспільства. Тому вища школа повинна готувати своїх випускників до змін, розвиваючи у них такі якості, як мобільність, динамізм, конструктивність.

Саме зараз можуть бути визначені нові вимоги до бакалаврів та магістрів

вищої школи на ринку праці. Багато ідей компетентнісного підходу з'явилося в результаті вивчення ситуації на ринку праці і в результаті визначення тих вимог, які складаються на ринку праці по відношенню до працівника.

В сучасних умовах потрібне вироблення вмінь робити вибір, ефективно використовувати обмежені ресурси, здатності вести переговори і багато інших здібностей, необхідні для життя в суспільстві, яке швидко змінюється. Ще одна зміна в суспільстві, яка також істотно впливає на характер соціальних вимог до системи освіти, зокрема до вищої школи, полягає в розвитку процесів інформатизації, а саме створення умов для необмеженого доступу до інформації і у виграві будуть ті (люди, організації, країни), які здатні оперативно знаходити необхідну інформацію і використовувати її для вирішення своїх проблем.

На сучасному етапі потрібно докласти зусилля, щоб досягти нової якості освіти за рахунок збільшення обсягу знань і навіть за рахунок зміни змісту знань з окремих предметів. Потрібно змінити характер зв'язків і відносин між учбовими дисциплінами. Традиційний підхід до визначення цілей освіти орієнтує на збереження екстенсивного шляху розвитку вищої школи. З позицій цього підходу чим більше знань має той, хто навчається, тим краще, тим вище рівень його освіти.

Компетентнісний підхід передбачає, що основним безпосереднім результатом освітньої діяльності стає формування компетентностей. Професійна компетентність - це не лише базові знання та вміння, а й ціннісні орієнтації спеціаліста, мотиви його діяльності, здатність до власного самовдосконалення і саморозвитку. Під професійною компетентністю можна розуміти систему знань, вмінь і навичок, професійно значимих якостей особистості, що забезпечують можливість виконання професійних обов'язків певного рівня.

З позицій компетентнісного підходу рівень освіти визначається здатністю вирішувати проблеми різної складності на основі наявних знань. Компетентнісний підхід не заперечує значення знань, але він акцентує увагу на здатності використовувати отримані знання. При такому підході цілі освіти описуються в термінах, що відображають нові можливості тих, хто навчається, зростання їх особового потенціалу.

Нова якість освіти полягає в нових можливостях бакалаврів та магістрів вищих навчальних закладів, в їх здатності вирішувати проблеми, які попередні покоління випускників не вирішували.

Треба відзначити, що компетентнісний підхід до вирішення проблем освіти вищої школи приділяє увагу значенню знань. При цьому треба враховувати, що знання можуть мати різну цінність і що збільшення обсягу знань не означає підвищення рівня освіти. Більш того, підвищення рівня освіти в деяких випадках може бути досягнуте лише при зменшенні обсягу знань, який зобов'язані засвоїти студенти.

Компетентнісний підхід до визначення цілей освіти вищої школи відповідає і об'єктивним потребам студентів. Разом з тим він відповідає і напрямам творчих пошуків викладачів. Ці пошуки будуть пов'язані з

реалізацією ідей проблемного навчання, педагогіки співпраці, освіти, яка орієнтована на особистість. Всі ці ідеї відображають спроби вирішити проблему мотивації учбової діяльності студентів, створити модель «навчання із захопленням».

Список використаних джерел

1. Бабюк М. П. Компетентнісний підхід в системі вищої освіти: Теоретичний та науково - методичний часопис «Вища освіта України в контексті інтеграції до Європейського освітнього простору». - К. : 2009. - С. 285-290.

2. Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи: Бібліотека з освітньої політики / Під заг. редакцією О. В. Овчарук - К.: «К. І С.» 2004. - 112 с.

3. Овчарук О. Компетентності як ключ до оновлення змісту освіти // Стратегія реформування освіти в Україні. - К. : 2003. - 296 с.

ОСНОВНІ ПОСТУЛАТИ ЗНАННЄВОГО ТА КОМПЕТЕНТНІСНОГО ПІДХОДІВ

Михайлова О. С., доцент кафедри підприємництва і права к.е.н., доцент

Перед українською освітньою системою стоїть завдання сформувати громадянина, спроможного до гнучкої зміни способів і форм життєдіяльності, а формування ключових компетентностей, що відповідають основним видам діяльності громадянина, стає актуальним завданням навчально-виховного процесу вищого навчального закладу.

Глосарій ЮНЕСКО містить термін «освіта, заснована на компетентності», що тлумачиться як «освіта, що базується на описі, вивченні й демонструванні знань, навичок, поведінки й відносин, необхідних для будь-якої певної ролі, професії або кар'єри» [5].

У посібнику Prime (Research and Development) розрізняють поняття «компетентний, компетенція, компетентність». Компетентнісний (прикметник) у значенні високоякісна діяльність («компетентнісна людина»). Компетентність (іменник): бути компетентним («компетентність менеджмент», «компетентність менеджера»). Компетенція (іменник) має подвійне значення: завдання, що виконуються якоюсь особою («приготування їжі») і персональні якості якоїсь особи («лідерство», «проникливість»). Обидва останніх значення з'явилися у США. Окрім того, виділяються широкий і вузький погляди на компетенції: вузький погляд означає дотримання правил і процедур, використання технічних/професійних навичок для виконання типових завдань; широкий погляд припускає вимоги більші, ніж необхідні для окремої роботи, що відповідають кращій існуючій практиці й майбутнім ринкам праці [3].

Академік В. Кремень [2] наголошує на необхідності змін функцій навчального процесу в освітніх закладах різних рівнів, який традиційно був зорієнтований на отримання, у кращому випадку творче засвоєння суми знань тими, хто навчається. Поряд із засвоєнням базових знань перед сучасною

освітою постає завдання навчити навчатися, виробити потребу в навчанні впродовж життя. Актуалізується ще одна функція навчального процесу – навчити людину використовувати отримані знання у своїй практичній діяльності – професійній, громадсько-політичній, побутовій та ін.

Сучасні тенденції оцінювання ефективності освіти представлено трьома моделями:

- підхід з огляду на зміст: головним є те, що викладається: навчальний план (навчальні програми), який є набором «знаннєвих» можливостей тих, кого навчають, що можуть бути реалізовані у навчальній і професійній діяльності;
- підхід з огляду на процес навчання: аналізу підлягають реальні явища і процеси, що відбуваються у навчальному процесі, коли здійснюється пізнавальна діяльність;
- підхід з огляду на результати: спрямований на аналіз набору компетентностей (знань, умінь, навичок, ставлень та ін.), котрими оволоділи ті, кого навчали.

Необхідність включення компетентнісного підходу в систему освіти визначається зміною освітньої парадигми як сукупності установок, цінностей, технічних засобів та ін., яка є характерною для членів конкретного суспільства [1]. У табл. 1 наведено порівняльний аналіз основних постулатів знаннєвого та компетентнісного підходів до освіти [4].

Таблиця 1

Порівняння основних постулатів знаннєвого та компетентнісного підходів [4]

Знаннєвий підхід		Компетентнісний підхід	
Освіченість – це			
Знання	Кожному важливо пам'ятати певну кількість суджень (понять, правил, теорій тощо), які є «основами» для життєдіяльності	Мої знання	Кожному важливо навчитися мислити (осмислювати представлені для вивчення поняття, правила, теорії тощо), тому що основою життєдіяльності є освоєний досвід, витворені людиною власні принципи, стратегії діяльності, поняття і уявлення
Навчально-виховний процес – це			
Процес викладання – переконування	Треба дохідливо передавати ці судження іншим, у цьому мистецтво навчання та виховання	Організоване учителем учіння – самовиховання	Треба активно налаштовувати учня на пізнання, пропонуючи йому діяти, розв'язувати проблеми, спонукаючи до запитань
Навчання – це			
Вивчення низки предметів	Треба подати учням відібрані «головні» знання, а також забезпечити оволодіння учнями навичками для їх засвоєння	Формування компетенцій	Учні мають оволодіти низкою умінь та навичок: когнітивних (пізнавальних), креативних (творчих), комунікативних та організаційних і виявляти постійний інтерес до навчання. Предметні знання, не зникаючи

			зі структури освіченості, виконують у ній підпорядковану роль
Навчання спрямоване на			
Предмет науки, наук	Загальноосвітні предмети – це системи відповідно упорядкованих змістів навчально-виховного характеру, почерпнутих з однієї чи кількох наук	Об’єкти дійсності та фундаментальні і об’єкти світу	Компетенції задаються стосовно певного кола предметів, ситуацій або процесів, які належать до реальних об’єктів дійсності, а також до фундаментальних об’єктів освіти

Компетентнісний підхід визначає результативно-цільову спрямованість освіти, що, на нашу думку, є його безперечною перевагою над іншими традиційними та інноваційними підходами.

Науковці європейських країн вважають, що набуття молоддю знань, умінь і навичок спрямоване на вдосконалення їхньої компетентності, сприяє інтелектуальному й культурному розвитку особистості, формуванню в неї здатності швидко реагувати на запити часу. Саме тому важливим є усвідомлення самого поняття компетентності, розуміння, які саме компетентності і як необхідно формувати, що має бути результатом навчання.

Список використаних джерел

1. Гулай О. І. Компетентнісний підхід як основа нової парадигми освіти / О.І. Гулай // Вісник Національної академії Державної прикордонної служби України.- № 2, 2009. - С.41-51.

2. Кремень В. Нові вимоги до освіти та її змісту / В. Кремень // Виклик для України: розробка рамкових основ змісту (національного курикулуму) загальної середньої освіти для ХХІ століття : матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції, 26–27 червня 2007 р., м. Київ / Україна – Проект “Рівний доступ до якісної освіти”, АПН України, Державна установа “Директорат програм розвитку освіти” МОН України. – К. : ТОВ УВПК “Ексоб”, 2007. – С. 3–10.

3. Лісова С. В. Професійна педагогічна освіта: компетентнісний підхід: монографія / за ред. О. А. Дубасенюк. – Житомир : Вид- во ЖДУ ім. І. Франка, 2011. – С. 34-53.

4. Пастушенко Р. Український курикулум загальної освіти: етюд в тонах теорії рівнів навченості / Р. Пастушенко // Виклик для України : розробка рамкових основ змісту (національного курикулуму) загальної середньої освіти для ХХІ століття : матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції, 26–27 червня 2007 р., м. Київ / Україна – Проект “Рівний доступ до якісної освіти”, АПН України, Державна установа “Директорат програм розвитку освіти” МОН України. – К. : ТОВ УВПК “Ексоб”, 2007. – С. 152–167.

5. Разработка стандартов в профессиональном образовании и обучении - описание, опыт, примеры. Пособие. Европейский фонд образования. Т. 2. Июль 1999 г. – С. 96.

СУЧАСНИЙ СТАН ПІДГОТОВКИ ТА РІВЕНЬ КВАЛІФІКАЦІЇ СПЕЦІАЛІСТІВ ВЕТЕРИНАРНОЇ МЕДИЦИНИ

Бердник В. П., завідувач, професор кафедри анатомії та фізіології тварин, д.вет.н., професор, **Бердник І. Ю.**, доцент кафедри анатомії та фізіології тварин, к.б.н., доцент, **Бублик О.О.**, доцент кафедри анатомії та фізіології тварин, к.вет.н., доцент, **Киричко О.Б.**, доцент кафедри анатомії та фізіології тварин, к.вет.н., доцент

Нинішня вища освіта бере свій початок від середньовічних університетів, які за 900-річну складну історію свого становлення не втратили тих рис, що відрізняли і відрізняють їх від інших суспільних інституцій. Розпочиналася вона досить просто. На вулицях великих міст у людних місцях збиралися молоді люди у пошуках знань. Серед них виділялися більш досвідчені. Вони і були притягальною силою, джерелом знань і вихователями. Для захисту своїх прав від влади та духовенства вчителі і слухачі такої школи об'єднувались у товариства (*universitas*), які і стали прообразами теперішніх університетів [4]. Далі був складний історичний шлях їх зародження та розвитку у інших містах різних країн Європи. Історія реформ в галузі освіти, а пізніше і науки, є дуже багатогою. Першою такою вагомою реформою на межі XVIII–XIX ст. була поява в Німеччині класичного університету, який проголосив свободу наукових досліджень і перейшов з латинської мови викладання на національну. Її автором був Вільгельм фон Гумбольдт. Американські реформатори також взяли німецьку модель освіти, яку зв'язали з виробництвом.

В. Яблонський і О.Яблонська виділяють сьогодні три основні моделі освіти – американську, європейську (на основі Болонської угоди) та українську [4]. Українська модель замінила систему освіти СРСР, яка за десятки років формування увібрала в себе багато позитивних якостей.

Державна політика в галузі освіти регулюється Конституцією та Законом України «Про освіту» (1991) і доповненнями до деяких його статей (1996 - 2016). Вона ґрунтується на засадах гуманізму, демократії, національної свідомості, реальної взаємоповаги між націями та народами. Із 2005 по 2015 роки вона « удосконалювалась » принципами освіти на основі Болонської угоди. В кінцевому рахунку утворився Болонсько-український освітній гібрид, який тепер треба реформувати далі.

На момент розпаду Радянського Союзу в Україні працювало 143 ВНЗ. Із 1991 року почала рости їх кількість переважно за рахунок перетворення в регіонах філіалів в окремі навчальні заклади. Збільшилась кількість приватних ВНЗ та зменшилась - ПТУ і технікумів. В 2010 році в Україні було вже 349 ВНЗ. За пройдени 20 років кількість студентів збільшилася з 881 тис. осіб до 2,14 млн і зараз складає біля 2,7 млн.

Збільшення числа приватних ВНЗ негативно позначилось на якості вищої освіти. Через низьку заробітну плату багато висококваліфікованих викладачів (насамперед професорів) пішло з сфери освіти у бізнес або емігрували. «Темпи зростання кількості вузів не відповідали і не могли відповідати темпам збільшення числа висококваліфікованих викладачів. Так, в 1990-му році на 1

професора припадало близько 40 студентів, то у 2002-му - понад 220. В таких умовах говорити про підготовку кваліфікованих кадрів не доводиться», - вважає експерт Л. Шангіна. Вихід один - знижувати кількість ВНЗ. Цьому повинна сприяти політика міністерства, що має намір об'єднувати державні ВНЗ, та ринок праці [5].

Експерти також підкреслюють, що проблем в освіті і науці безліч: корупція, недостатнє фінансування і висококваліфікованих викладачів, бездіяльність профкомів і студентського самоврядування, боротьба університетів за студентів тощо [6]. Інші проблеми: невідповідність структури підготовки спеціалістів реальним потребам економіки, зниження якості освіти, корупція в системі вищої освіти, відірваність від наукових досліджень, повільність темпів інтеграції України в європейський та світовий простір; значне розширення системи освіти (збільшення кількості ВНЗ, студентів і випускників), що привело до руйнування системи ПТУ, дефіциту кадрів робітничих професій, фаховому безробіттю випускників, інфляції освітніх і професійних стандартів, зростанню рівня корупції у ВНЗ та інше [7].

М. Дробноход, президент Академії наук вищої школи України вважає, що теперішній стан освіти і науки є далеким від бажаного. Це переважно є наслідком низького інтелектуального рівня представників вищої влади та відсутності національної спрямованості політики в державотворенні. В 2005 році Україна приєдналася до Болонського процесу. Але на законодавчому рівні до цього часу ще не узгоджена підготовка відповідно потребам ринку праці фахівців ОКР молодший спеціаліст, бакалавр, спеціаліст, магістр. Очікувана мобільність викладачів і студентів в основному є односторонньою - від нас. Те, що відбувається в Україні під гаслом новацій у вигляді дистанційної чи якоїсь кореспондентської форми навчання, дискредитує нашу вищу освіту, знижує її якість і авторитет в Україні і за її межами. Система освіти повинна готувати не користувачів і споживачів, а генераторів нових знань і технологій, які будуть здатні забезпечити інноваційний розвиток держави. Будучи ще на посаді міністра освіти і науки С. М. Ніколаєнко зазначав, що «нас уже не розуміють у світі щодо наявності в державі 345 університетів, академій, інститутів». У Великій Британії, наприклад, таких навчальних закладів 96, Франції – 78, Італії – 65, Іспанії – 47, Польщі – 11. В Україні є 86 національних університетів, а решта лаштуються в чергу на отримання цього статусу і це на фоні того , що якість і авторитет нашої вищої освіти падає. Нерідко є проблеми і з педагогічними кадрами, зокрема, коли новоспечений випускник ВНЗ викладає з десяток дисциплін.

Згідно з нормативами до організації навчального процесу в українських ВНЗ на одного викладача повинно бути 12 студентів. Елементарний розрахунок показує, що фактично їх є майже 34. В розвинених країнах цей показник становить 6 студентів. В відокремлених підрозділах ВНЗ, яких сотні, набуття професії часто має ознаки псевдоосвіти.

ВНЗ повинні давати знання, уміння і навички та виховувати особистості в дусі високої моралі і національної свідомості. Робота в цьому напрямку ведеться на низькому рівні і молодь виховує вулиця та телевізор. Тому багато

молоді не хочуть іти в науку, а прагнуть працювати за кордоном чи, щоб добре жити, за будь-що «влізти» в державну службу або в сферу політичну, добре оплачувану та безвідповідальну.

Українська наука, особливо вузівська перебуває в критичному стані, бо не відповідає потребам сучасної якісної освіти і створює реальну загрозу безпеці держави. Останнім часом щорічно захищається біля 300 докторських та 2000 кандидатських дисертацій. На жаль до дійсної науки вони не мають ніякого відношення. Часто це переписування в різних інтерпретаціях відомого або й просто плагіат. Пояснення тут просте. Наш науковець працює в умовах занедбаної наукової матеріально - технічної бази і фінансування від держави на суму 2000 доларів на один рік. В США і Японії це складає 100000 – 200000 доларів. Тому щодо розробок новітніх технологій нам залишається лише мріяти, а реально надіятись тільки на збереження здатності до їх ефективного використання.

Такий стан освіти і науки загрожує нашій державі бути обабіч дороги процесу глобалізації. Щоб цього не сталося потрібно функціонально поєднати освіту, науку і сучасне виробництво (іновації). Подібна ситуація склалась і в Росії. Вона, як стверджував Герман Греф у виступі на Гайдаровському форумі, оказалась серед країн «дауншифтерів», тобто таких, що не встигли ні технологічно, ні соціально пристосуватись до нових умов і викликів. Різниця в прибутках між країнами - переможцями і тими, що програли, буде величезна. Що робити? Міняти державний устрій і модель освіти. Його кредо: «Я не вірю в науку, яка не зв'язана із практикою і освітою, я не вірю в освіту, яка не зв'язана із практикою і наукою і я не вірю в бізнес, який не зв'язаний ні з наукою, ні з освітою» [1].

Для підвищення якості навчання І. Зварич (2014) пропонує застосовувати оцінювання професійної діяльності викладачів у ВНЗ України шляхом опитування студентів. Вона стверджує, що в США таке є, але чесно приводить і недоліки методу, яких значно більше, ніж позитиву. Один із них – висококваліфікований, досвідчений але вимогливий викладач одержить від студентів не високі показники [3].

В освітній галузі є декілька систем, за якими визначаються світові рейтинги університетів, а в них і викладачів. Частіше всього застосовують один з них, який щорічно готує Інститут вищої освіти Шанхайського університету в Китаї [8]. В його основі є чотири основні критерії, важливості яких виражені в відсотках:

- якість освіти – 10 %;
- якість викладачів-професорів – 40 %;
- результати наукових досліджень – 40 %;
- академічна успішність відповідно до розміру закладу – 10 %.
- **якість освіти** оцінюють за якістю випускників закладу – їх кількістю, що отримали за свої досягнення протягом кар'єри щонайвищі галузеві відзнаки та Нобелівську премію.
- **якість професорів** віддзеркалює і якість навчання в університеті. Цей показник має дві складові частини, вага кожної із яких складає по 20 %.

Перша - кількість професорів, які отримали щонайвищі галузеві нагороди і Нобелівські премії і активно викладають студентам в університеті. Друга - кількість цитувань їх робіт у двадцяти одній розширеній категорії досліджень плюс мистецтво, гуманітарні й соціальні науки.

- **результати наукових досліджень** оцінюють за двома основними показниками, кожному з яких дають рейтингову вагу в 20 %. Перший - кількість публікацій у наукових журналах Nature і Science, які поділяють перше місце в рейтингу серед більше 15 тис. світових реферованих журналів. Другий - публікації оригінальних експериментальних даних та інші публікації в спеціалізованих журналах із високим індексом цитування, тобто в якнайкращих спеціалізованих журналах.

- **академічна успішність студентів** відповідно до розміру закладу має вагу в 10% (вона не відбиває специфіки окремих дисциплін).

За цими критеріями із 50 найкращих університетів світу 37 є в США, 2 – в Канаді, 9 – в Європі і 2 – в Японії. Серед 37 університетів США переважають приватні дослідницькі університети Гарвард, МІТ, Йейль, Стенфорд, Принстон, Колумбія, і лише деякі державні як Університет штату Каліфорнія в Берклі [9]. До академічного складу Гарварду входило 40 лауреатів Нобелівської і 44 лауреати Пулітцерівської премії. Гарвард закінчили сім президентів США [10].

Разом із тим, значна частина майбутніх знаменитостей світу, які суттєво впливали на життя та історію людей, не вчилися у ВНЗ. Своє місце в суспільстві вони завойовували завдяки своїм батькам, наполегливій праці і самоосвіті та щасливому випадку зустрічі із прозорливими, визначними особистостям, які їх зрозуміли, допомагали чи були прикладом для наслідування. Вони є серед політиків і державотворців (Софія Августа Фредеріка Амалія - Катерина II, Наполеон Бонапарт, Джорж Вашингтон, Франклін Бенджамін, Авраам Лінкольн, Йосип Джугашвілі - Сталін, Уїнстон Черчилль, Мао Цзедун і багато інших), науковців (Архімед, Арістотель, Авіценна, Грегор Мендель, Майкл Фарадей, Ісаак Ньютон, Іван Козлов - Мічурін тощо); промисловців, винахідників і програмістів (Генрі Форд, Томас Едісон, Альфред Нобель, Білл Гейтс тощо), письменників (Семюел Клеменс - Марк Твен тощо) і інших умільців (Вольф Мессінг тощо) [2].

Із приведених даних видно, що в Україні є понад 300 ВНЗ, але ні один із них не потрапив у світовий рейтинговий список, навіть Національний університет ім. Т. Шевченка (м. Київ), який займає перше місце у системі вітчизняного рейтингу. Це ще раз свідчить за справедливості критичних оцінок стану нашої освіти і науки.

За 24 роки роботи факультету ветеринарної медицини ПДАА сформовано 5 кафедр із загальним колективом в 57 осіб, в тому числі 43 викладачі та 14 допоміжних працівників. Якість викладачів : 7 докторів наук, професори, 4 з них випускники факультету; 27 кандидатів наук, з них 24 доценти; 5 старших викладачів, 2 з них кандидати наук; 4 асистенти.

Матеріально-технічна база, аудиторний фонд та кваліфікаційний склад колективу науково-педагогічних працівників дозволяє вести якісну підготовку фахівців зі спеціальності «Ветеринарна медицина».

Лише за останні п'ять років на факультеті надруковано і впроваджено у навчальний процес 3 підручники та 9 навчальних посібників з грифами Міністерства освіти і науки України і Міністерства аграрної політики та продовольства України і 7 без грифів. У фахових виданнях України опубліковано 564 наукові праці, Одержано 30 охоронних документів на винаходи, корисні моделі та промислові зразки. На ФВМ періодично проходили науково-методичні симпозиуми, конференції, семінари тощо.

Випускники факультету працюють у ветеринарних установах переважно в Полтавській області. Частина із них обіймають відповідальні посади: директора регіональної обласної лабораторії ветеринарної медицини (Я. С. Аранчій), начальників районних управлінь ветеринарної медицини (А. Гришук, Ю. Шніт, О. Іванина, С. Павлов), завідувачів районних лабораторій ветеринарної медицини (О. Громенко, А. Демиденко), Приватні клініки ветеринарної медицини мають О. Мачуський в Києві та Ю. Лихошвай у Полтаві. За кордоном працюють О. Тепайкіна, А. Краснова, А. Шараєв та інші.

Список використаних джерел

1. Вардуль Н. Революция в Давосе // Газета «Московский комсомолец» № 27016, 26 января 2016 г.
2. Величайшие люди планеты. Энциклопедический справочник / В. М. Складенко и соавторы. - Харьков, Фолио, 2008. - 799 с.
3. Зварич І. Оцінювання професійної діяльності викладачів у вищих навчальних закладах України з урахуванням американського досвіду // Молодь і ринок. - № 12 (119). - 2014. - С. 36-41.
4. Яблонський В., Яблонська О. Наукознавство. Основи наукових досліджень у тваринництві та ветеринарній медицині / навч. посіб. Друге видання. - Київ. - 2007. – 332 с.
5. [http : //osvita.ua/school/method/22193/](http://osvita.ua/school/method/22193/)
6. [http : //www.osvitata.com/osvita-ta-vlada/osnovni-problemi-sistemi-vischo-osviti-v-ukra-ni-ta-shlyachi-ch-virishennya.html](http://www.osvitata.com/osvita-ta-vlada/osnovni-problemi-sistemi-vischo-osviti-v-ukra-ni-ta-shlyachi-ch-virishennya.html)
7. [http : //www.niss.gov.ua](http://www.niss.gov.ua).
8. <http://ed.sjtu.edu.cn/en/index.htm>
9. <http://www.osvita.org.ua/abroad/articles/22.html>
10. <http://gazeta.dt.ua/EDUCATION/rejtingi-universitetiv-yak-pravilno-chitati-.html>

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ АГРОНОМІВ

Шокало Н.С., доцент кафедри землеробства і агрохімії ім. В. І. Сазанова, к.с.-г.н., доцент

Професійна компетентність фахівця є складним інтегральним інтелектуальним, професійним і особистісним утворенням, що формується у процесі його професійної підготовки у ВНЗ, проявляється, розвивається і вдосконалюється у професійній діяльності, а ефективність її здійснення суттєво залежить від видів його теоретичної, практичної та психологічної

підготовленості до неї, особистісних, професійних і індивідуально-психологічних якостей, сприйняття цілей, цінностей, змісту та особливостей цієї діяльності [1].

Бути компетентним фахівцем – означає володіти специфічними можливостями, необхідними для ефективного виконання конкретної діяльності у певній предметній галузі. Зокрема, такими якостями, як вузькоспеціальні знання, способи мислення, предметні навички, розуміння відповідальності за свої дії [2]. Сучасна аграрна галузь потребує майбутніх агрономів високої якості і належної підготовки, що відповідала б рівню модернізації сучасного аграрного виробництва.

Тому перед викладачем стоїть завдання сформувати у студентів не лише систему фахових і наукових знань, умінь і навичок, а й готовність фахівця до здійснення ефективної діяльності, здатності вирішувати професійні проблеми, будучи при цьому високоморальним, організованим, з активною громадянською позицією.

Навчально-виховний процес майбутніх агрономів повинен бути спрямований на формування професійної компетентності, що передбачає здатність самостійно засвоювати нові фахові знання, опановувати професійні навички, уміння, нові технології, удосконалювати кваліфікацію. Інакше вони не будуть затребувані на ринку праці. Зазначена умова передбачає не тільки розвиток у студента готовності до самоосвіти і потреби у самовдосконаленні, а й озброєння його спеціальною системою самоорганізації пізнавальної діяльності, що включає необхідні прийоми, методи, засоби опрацювання великих обсягів інформації.

На думку В. Ю. Курбатової (2011), реалізації компетентнісного підходу сприяють наступні педагогічні умови: урахування особливостей професійної діяльності у підготовці майбутнього агронома; спрямування навчально-виховного процесу на формування професійної компетентності агронома; формування професійно значущих якостей особистості майбутнього агронома. В основу професійної підготовки майбутнього фахівця необхідно покласти врахування особливостей його діяльності, оскільки саме в ній відбувається процес формування.

Процес підготовки майбутнього агронома потрібно пов'язувати зі становленням і розвитком його особистості, що є результатом зусиль індивіда і соціо професійного середовища, відображаючись у поступовому сходженні від адаптації (ідентифікація індивіда з професією, засвоєння її норм, цінностей, набуття автономності) через стабілізацію (набуття професійної компетентності, успішності, удосконалення практичних навичок) до перетворення (досягнення цілісності, самодостатності, автономності і здатності до інноваційної діяльності не лише в професійній, але і соціальній сфері).

Наявні характеристики враховують особливості професійної діяльності у підготовці майбутнього агронома, що визначено як педагогічна умова. В основу професійної підготовки майбутнього фахівця необхідно покласти врахування особливостей його діяльності, оскільки саме в ній відбувається процес формування. Сутність особистісного розвитку в процесі діяльності полягає в її

якісній зміні, де людина постає як суб'єкт [3].

Щоб підготувати професіонала високої якості, необхідна, перш за все, мотивація здобувача вищої освіти – його моральна і матеріальна зацікавленість у опануванні знаннями обраної спеціальності. І це не лише гідна заробітна плата у майбутньому, а й можливість на належному рівні спілкуватися з колегами, однодумцями чи опонентами, мати перспективу кар'єрного росту. Тобто, студент повинен володіти такими здібностями і властивостями, які будуть здатні забезпечити належний рівень і ефективність його професійної діяльності. Зокрема, майбутньому агроному треба вміти аналітично мислити, застосовувати знання і вміння у сучасних умовах виробничої діяльності, бути соціально активним і відповідальним, готовим до співпраці та здатним вирішувати завдання нестандартними методами, володіти здатністю переконання, урівноваженості, мати якості лідера.

Тому, як вважає О. Є. Данкеєва [4], компетентнісний підхід орієнтує викладачів ВНЗ підходити до фахової підготовки студентів з позицій формування в них професійної компетентності агронома, що забезпечується багатьма чинниками. Важливим при цьому є те, що учасники навчального процесу мають чітко уявляти структуру компетентності. Компетентнісний підхід змінює мету і вектор змісту вищої освіти від передачі знань і умінь предметного змісту до виховання і формування розвиненої особистості зі сформованими життєвими і професійними компетентностями.

Список використаних джерел

1. Ягунов В. В. Компетентнісний підхід до підготовки фахівців у системі вищої освіти / В. В. Ягунов, В. І. Свистун // Педагогічні науки. – 2007. – С. 3–8.
2. Равен Дж. Педагогическое тестирование: проблемы, заблуждения, перспективы / Пер. с англ. – М.: Когито-Центр, 1999. – 144 с.
3. Курбатова Ю. В. Формування професійної готовності майбутніх агрономів / Ю. В. Курбатова // Вісник Запорізького національного університету. – 2011. – № 2 (15). – С. 197–99.
4. Данкеєва О. Є. Компетентнісний підхід як чинник формування професійної компетентності майбутніх землевпорядників у вищому навчальному закладі / О. Є. Данкеєва // Духовність особистості: методологія, теорія і практика. – 2011. – № 2 (43). – С. 22–30.

СЕКЦІЯ ФАКУЛЬТЕТУ АГРОТЕХНОЛОГІЇ ТА ЕКОЛОГІЇ

АКТУАЛЬНІСТЬ І ДОЦІЛЬНІСТЬ ВПРОВАДЖЕННЯ КОМПЕТЕНТІСНОГО ПІДХОДУ ЗА ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІН НАПРЯМУ ПІДГОТОВКИ «АГРОНОМІЯ»

Маренич М. М., декан факультету агротехнології та екології, професор
кафедри селекції, насінництва і генетики, к.с.-г.н., доцент,

Кулик М. І., доцент кафедри селекції, насінництва
і генетики, к.с.-г.н., доцент,

Юрченко С.О. доцент кафедри селекції, насінництва
і генетики, к.с.-г.н., доцент

Велика увага приділяється проблемі компетентісного підходу у професійній підготовці майбутнього фахівця з агрономії, а також оволодінню основами педагогічної майстерності та творчості, розвитку педагогічної компетентності викладачів вищої школи. Нині переваги віддаються фахівцям, які розуміються у психологічних особливостях людей, орієнтуються у сучасних досягненнях науки і практики, володіють методами наукового дослідження, різноманітними інтерактивними технологіями навчання; засобами і методиками професійно-творчого розвитку і саморозвитку, уміння навчатися упродовж життя [4]. У сучасній науковій літературі розглядається значна кількість понять, що визначають і характеризують рівень розвитку і професійного становлення педагога, його готовність і здатність до здійснення творчої педагогічної діяльності. Зокрема, «компетентність», «обізнаність», «майстерність», «досвідченість». У даному випадку «компетентність» виступає як базове поняття в оновленні змісту навчання, що поєднує знання, вміння, навички й інтелект як складові освіти. Компетентісний підхід в освіті ґрунтується на міждисциплінарних, інтегрованих вимогах до результату освітнього процесу [1,3]. Саме необхідність допомогти студентам навчитись правильно вирішувати ті чи інші проблеми у певних ситуаціях (навчальних, життєвих, професійних) – спонукала до застосування компетентісного підходу в освітньому просторі. А. К. Маркова розглядає компетентність як «володіння людиною здатністю й умінням виконувати певні трудові функції» [2]. У своїх дослідженнях науковець виділяє такі види професійної компетентності:

- спеціальна компетентність – володіння власне професійною діяльністю на достатньо високому рівні, здатність проектувати свій подальший професійний розвиток;
- соціальна компетентність – володіння спільною (груповою кооперативною) професійною діяльністю, співпрацею, а також прийнятими в певній професії прийомами професійного спілкування;
- особистісна компетентність – володіння прийомами особистісного самовираження й саморозвитку, засобами протистояння професійним деформаціям особистості;
- індивідуальна компетентність – володіння прийомами саморегуляції розвитку індивідуальності в рамках професії, готовність до професійного

зростання, здатність до індивідуального самозбереження, уміння організовувати раціонально свою працю.

Попередній аналіз літератури дає можливість синтезувати досліджений матеріал і визначити складові професійної компетентності викладача та випускника вищого навчального закладу, які є інваріантними для будь-якого фахівця. Це:

- громадянська компетентність – це обізнаність у питаннях сучасного суспільно-політичного життя, власні погляди та позиція щодо політичних, економічних, соціальних проблем;

- загальнокультурна компетентність – це здатність дотримуватись загальновизнаних життєвих цінностей, що визначається духовно – ціннісними орієнтирами особистості, вміння шанувати й оберігати найважливіші досягнення національної та світової культури; глибоке знання рідної та іноземних мов;

- функціональна (діяльнісна) компетентність – це вміння застосовувати раніше набуті знання у навчанні, професійній діяльності та житті загалом; здатність адаптуватися до стрімких технологічних змін, зростаючих потоків інформації; розуміння необхідності професійної мобільності; використання джерел інформації; комп'ютерні навички та здібності інформаційного управління; планування, контроль та самооцінка професійної діяльності;

- мотиваційна компетентність – це накреслення власних цілей, проектування, професійне навчання, вміння досягати успіху в житті, самореалізація, самоствердження.

Підсумовуючи, зазначимо, що впровадження компетентнісного підходу за вивчення дисциплін напряму підготовки «Агрономія є одним із важливих концептуальних положень оновлення змісту освіти. Професійна компетентність майбутніх працівників є показником професіоналізму та фахової майстерності. Перспективність компетентнісного підходу полягає в тому, що він передбачає належну готовність випускника до майбутньої професійної діяльності та відповідно високу фахову, педагогічну компетентність викладача.

Список використаних джерел

1. Драч І. І. Компетентнісний підхід як засіб модернізації змісту вищої освіти / І. І. Драч // Проблеми освіти. - 2008. - № 57. - С. 44-47.

2. Маркова А. К. Психология профессионализма / А. К. Маркова. - М. : 1996. - 308 с.

3. Професійна освіта: словник / [уклад. С. У. Гончаренко та ін.]; за ред. Н. Г. Ничкало. - К., 2000. - 380 с.

4. Сисоєва С. О. Формування психолого-педагогічної компетентності студентів вищих навчальних закладів непедагогічного профілю // Проблеми освіти у Польщі та в Україні в контексті процесів глобалізації та євроінтеграції: зб. матеріалів Міжн. науково-практичної конференції, 22-24 квітня, 2009 р., Київ - Житомир / за ред. В. Кременя, Т. Левовицького, С. Сисоєвої. - К. : КІМ, 2009. - 800 с.

ВИКОРИСТАННЯ СИТУАЦІЙНИХ ЗАВДАНЬ ПРИ ВИКЛАДАННІ НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН ХІМІЧНОГО НАПРЯМУ СТУДЕНТАМ-ЕКОЛОГАМ

Плаксієнко І. Л., доцент кафедри загальної та біологічної хімії, к.х.н., доцент,
Колеснікова Л. А., старший викладач кафедри загальної та біологічної хімії, к.с.-г.н.

Фундаментальні хімічні знання є одним з найважливіших компонентів якісної екологічної освіти і запорукою підготовки кваліфікованих кадрів екологічного напрямку [2]. На інженерів-екологів покладаються непрості завдання з моніторингу та збереження довкілля, які неможливо вирішити без досконалих знань з фізичних, хімічних властивостей речовин та хімічної сутності різноманітних природних процесів у екосистемах [1]. Важливою складовою сучасної хімічної освіти є надбання студентами навичок практичного застосовування теоретичних знань з хімії речовин, природних хімічних процесів, законів і методів хімічної науки [4]. Серед методів і прийомів розвитку практичних навичок в хімії особливе місце займають ситуаційні завдання, які включають сукупність умов, спрямованих на усвідомлене засвоєння і використання студентами знань з реакційної здатності та хімічних властивостей сполук, термодинамічних та кінетичних закономірностей перебігу хімічних процесів, кругообігу елементів та ін. [3].

На кафедрі загальної та біологічної хімії ситуаційні завдання використовуються на усіх етапах занять з екологами: в ході викладання лекцій (як засіб підвищення мотивації до вивчення нового матеріалу); на практичних заняттях (на етапі осмислення теоретичного матеріалу, надбання практичних навичок); в ході самостійної та науково-дослідницької робіт (для розвитку рефлексії та самостійності).

На лекціях ситуаційні завдання надаються для колективної, перехресної дискусії з метою формування у студентів уявлення про значення хімії в рішенні екологічних проблем, у т.ч. екологічних і техногенних катастроф. Найбільш ефективним є використання ситуаційних завдань на практичних заняттях, коли розвиваються пізнавальні інтереси студентів і формуються їх практичні навички з застосовування теоретичних знань для оцінки небезпечності екологічного стану і вирішення стандартних і нестандартних екологічних ситуацій. Розроблено цілий комплекс ситуаційних завдань з курсу «Хімія з основами біогеохімії» для екологів-першокурсників [6]. В ході рішення традиційних задач студентами опрацьовуються теоретичні знання з основних законів хімії (закон збереження маси, закон еквівалентів та газові закони); написання рівнянь реакцій та розрахунки за рівняннями реакції; обчислення масової та мольної концентрацій речовини.

При рішенні ситуаційного завдання, наприклад наведеної в табл. 1, студенти опрацьовують наведені вище теоретичні питання, а також вивчають властивості біогенного елементу Карбону, різноманітні хімічні перетворення в природних умовах з його участю, біогеохімічний цикл карбону з урахуванням техногенезу.

Завдання з курсу «Хімія з основами біогеохімії»

Традиційна задача	Ситуаційне завдання
При спалюванні 8 г вугілля отриманий вуглекислий газ об'ємом 10,64дм ³ (н.у). Масова частка виходу CO ₂ від теоретичного складає 95%. Обчислити масову частку домішок у вугіллі.	Котельня спалює 2 т вугілля за добу. У складі вугілля 84% вуглецю, 5% водню, 3,5% сірки, решта - негорючі неорганічні речовини. Яка площа лісу необхідна для відновлення кисню, витраченого на спалювання, якщо 1 га лісу за добу дає 10 кг кисню?

З позицій реалізації триєдиної дидактичної мети освіти, розвитку і виховання застосування ситуаційних завдань при вивченні хімії має в порівнянні з традиційними задачами такі переваги [5]:

- традиційні хімічні задачі розкривають тільки хімічні поняття про речовини і процеси, кількісну сторону хімії; ситуаційні завдання розкривають також зв'язок хімії з реальними біохімічними процесами у навколишньому середовищі;

- традиційні завдання з хімії спрямовані на формування раціональних прийомів мислення, а ситуаційні завдання дозволяють розвивати творче і критичне мислення, формувати універсальні навчальні дії студентів (табл. 2).

При обговоренні рішення ситуаційних задач за допомогою активних технологій навчання (ігрових, дискусійних та ін.) студенти також вчаться аргументовано вести конструктивний діалог, дискусію.

Порівняльна характеристика завдань з хімії

Традиційні завдання	Ситуаційні завдання
Розвивальна функція	
Формуються хімічні компетенції, традиційні прийоми мислення	Формуються творче і критичне мислення, вміння роботи з науковою літературою, хімічні та екологічні компетенції
Освітня функція	
Розкривається кількісна сторона хімії як науки, здійснюється зв'язок теорії з практикою, закріплюються хімічні поняття про хімічні речовини і процеси.	Розкривається зв'язок хімії з природними біологічними процесами, вдосконалюються знання про хімічні речовини та процеси, розкривається зв'язок хімії з іншими дисциплінами навчального плану, в тому числі і гуманітарного напрямку.
Виховна функція	
Виховання працелюбності, цілеспрямованості	Формуються турботливе відношення до довкілля, вміння аргументовано відстоювати свою думку, працювати в колективі, здійснювати виважені рішення.

Для виконання студентами самостійної роботи передбачено самостійне складання ситуаційних завдань у вигляді рефератів. Це дає можливість студентам розвивати й вдосконалювати практичні та інтелектуальні вміння, навички пошукової та дослідницької діяльності. Для складання ситуаційних завдань студенти залучають інформацію з різних наукових джерел, формують власну позицію на обрану екологічну проблему. Проблемні питання обговорюються в групі і можуть стати основою науково-дослідної або дипломної робіт. Тож, використання ситуаційних завдань при вивченні

студентами-екологами навчальних дисциплін хімічного спрямування сприяє розвитку пізнавальної активності студентів, усвідомленню тісного зв'язку хімічних процесів в живій і неживій природі, надбанню професійних навичок в рішенні практичних завдань збереження довкілля та екологічної ніші людини як виду в контексті парадигми сталого розвитку системи «біосфера-супільство».

Список використаних джерел:

1. Кофанова О. В. Хімічна підготовка майбутніх фахівців-екологів - важливий напрям забезпечення екологічної безпеки країни/ О. В. Кофанова // Педагогіка і психологія. – 2011. – № 4. – С. 46-55.

2. Кушнір С. Концептуальні орієнтири професійної підготовки студентів-екологів аграрного університету для сталого розвитку України. / С. Кушнір [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.stattionline.org.ua/pedagog/106/19605-konceptualni-orientiri-profesijno-pidgotovki-studentiv-ekologiv-agrarnogo>.

3. Мітрясова О. П. Відображення проблем екології у змісті хімічної освіти (на матеріалі органічної хімії) / О. П. Мітрясова // Проблеми освіти. – 2002. – Вип.27. – С. 177-181.

4. Некос В. Ю. Основи формування національної технології вищої екологічної освіти в Україні / В. Ю. Некос, А. Н. Некос // Вища освіта України. – 2006. – № 1. – С. 32-36.

5. Огородник, В. Э. Возможности использования практико-ориентированных ситуационных задач в курсе методики обучения химии / В. Э. Огородник // Свиридовские чтения: сб. статей. – Мн. : БГУ. – 2009. – Вып. 5. – С. 272-279.

6. Плаксієнко І. Л. Деякі аспекти викладання аналітичної хімії студентам-екологам в аграрних вузах/ І. Л. Плаксієнко // Збірник матер. Міжнар. науково-практ. конференції «Хімія, екологія та освіта» – Полтава. –2013. – С. 148-150.

ГНОСЕОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ВИКЛАДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ «ГЕНЕТИЧНІ РЕСУРСИ РОСЛИН»

Колісник А. В. доцент кафедри селекції,
насінництва і генетики к.б.н., доцент,

Баташова М. Є. доцент кафедри селекції,
насінництва і генетики к.б.н.,

Криворучко Л. М. асистент кафедри селекції,
насінництва і генетики

Формування фахових компетенцій агронома передбачає всебічне розуміння його місця і ролі в процесі професійної діяльності. Адже це без перебільшення головна ланка в забезпеченні населення продуктами харчування. Саме агроном має унікальний предмет праці - живу рослину, і знання про неї є, безперечно, ключем до успіху. На планеті нараховується близько 500 тисяч видів рослин. Їстівні з них – 30 – 80 тис., використовуються –120: з них 30 - дають 95 % харчової енергії. Пшениця, рис, кукурудза і картопля дають нам

більше харчів, ніж інші культури разом взяті. Глобалізація аграрного сектору призвела до катастрофічного зменшення польових культур, що надзвичайно небезпечно з точки зору стабільності аграрного виробництва.

Сучасний агроном повинен не тільки розуміти це, але і активно протидіяти. Для цього йому потрібні спеціальні знання про глобальну ресурсну систему рослин та її місце в забезпеченні продовольчого балансу та безпеки, як на світовому, так і національному рівнях [1].

Саме предмет «Генетичні ресурси рослин» дає необхідні знання в цьому напрямі. Концепція введення курсу «Генетичні ресурси рослин» була запропонована професором М. М. Чекаліним, схвалена і включена до програми підготовки бакалаврів з напрямку «Агрономія» [2]. З 2007 року даний курс викладається студентам факультету агротехнологій та екології. За короткий час викладання професором Чекаліним М. М створена програма курсу «Генетичні ресурси рослин», яка є надзвичайно важливою з точки зору прокладання мосту між теоретичною генетикою та практичними аспектами застосування в селекції та рослинництві. В наступний період предмет був ще більш прагматизований та фахово спрямований (рис.1).

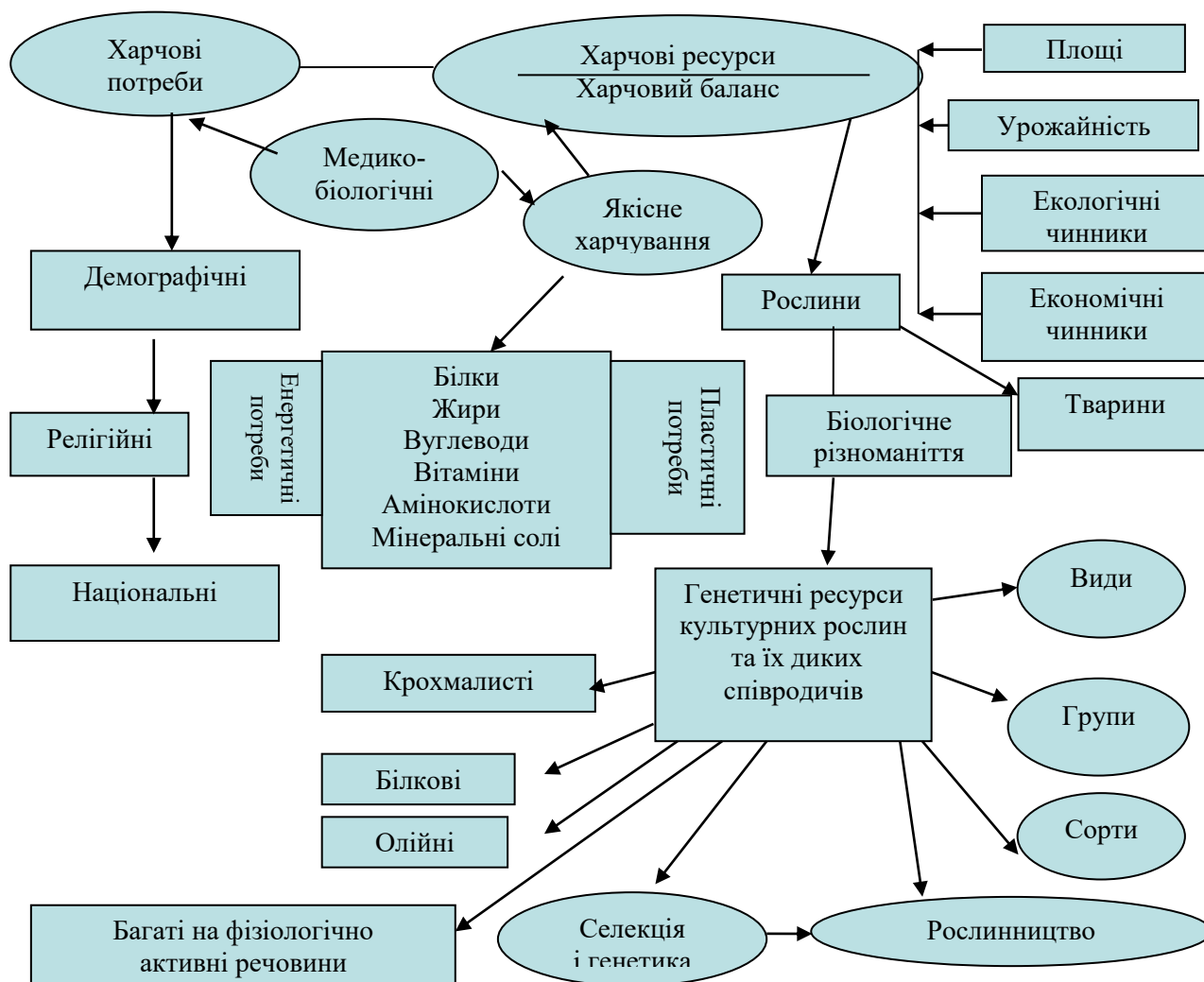

Рис. 1. Структурна схема понять та міжпредметних зв'язків

Курс «Генетичні ресурси рослин» хоч і є вибіркоким але є зв'язуючим

одразу між декількома обов'язковими дисциплінами. В першу чергу між «Генетикою», «Рослинництвом» та «Селекцією та насінництвом». Об'єктом вивчення є культурні рослини та їх дикі співродичі. Дякуючи розширенню екологічного землеробства на поля поступово повертаються не тільки культури, які в останні десятиліття не вирощувались взагалі або мало вирощувались (пшениця полба, сочевиця), але і стародавні (пшениці спельта, шарозерна).

Програма курсу передбачає ознайомлення також з генетичними ресурсами сільськогосподарських культур які, хоч і не вирощуються в Україні, але мають велике значення в світовому харчовому балансі та торгівлі.

Для забезпечення високого рівня викладання створено чітку систему методичного забезпечення:

1. Опорний конспект лекційного курсу. Викладання лекційного матеріалу забезпечується мультимедійним супроводом, оскільки відеоряд допомагає кращому засвоєнню матеріалу.

2. Методичні вказівки для проведення лабораторних робіт, які забезпечені гербарним, сноповим та іншими видами наочного матеріалу.

3. Методичними вказівками для самостійної роботи.

Список використаних джерел

1. Рябчун В. К. Шляхи збагачення Національного генбанку рослин України / В. К. Рябчун, Н. В. Кузьмишина, Р. Л. Богуславський, В. М. Бондаренко, В. А. Музафарова, С. М. Холод, С. Г. Холод, О. О. Курдін / Науковий журнал Генетичні ресурси рослин, № 14, Харків 2014, С 5-22.

2. Колісник А. В. Професор Н. М. Чекалін як фундатор курсу «Генетичні ресурси рослин» / А. В. Колісник / Тези Міжнародної науково-практичної конференції Генофонд рослин та його використання в сучасній селекції. Присвяченої пам'яті професора М. М. Чекаліна. Полтава 2014 р., С 55-56.

ЗАСТОСУВАННЯ СУЧАСНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ВИКЛАДАННЯ ЛЕКЦІЙНОГО МАТЕРІАЛУ ДИСЦИПЛІН ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ДЛЯ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Баган А. В., доцент кафедри селекції,
насінництва та генетики, к.с.-г.н.,

Барат Ю. М., доцент кафедри селекції,
насінництва та генетики, к.с.-г.н.

На сучасному етапі лекція повинна виступати і як метод навчання, який створює фундаментальну базу знань студентів з кожної дисципліни, що передбачена навчальним планом, і як організаційна форма навчання – тобто спосіб інтерактивної взаємодії викладача і студентів.

Реалізація завдань удосконалення лекційного викладання матеріалу потребує від кожного творчопрацюючого викладача впровадження інноваційних методів навчання на всіх етапах навчального процесу.

Сучасний студент, який вільно володіє комп'ютером, якого важко чимось зацікавити та здивувати, нашою хвилює нас, викладачів, на перехід від педагогічного традиціоналізму до впровадження нових форм і методів

проведення лекційного заняття, до пошуків нових підходів, до передачі навчального матеріалу [1-2].

Традиційна лекція спеціалізованих дисциплін, як правило, має суто інформаційний характер і побудована переважно на активності викладача, а не студента, на нашу думку, повинна відійти у минуле. Тільки лекція, яка дозволяє поєднати керуючу роль педагога з високою активністю студентів на основі використання сучасних інноваційних (мультимедійних, інформаційних технологій), дає можливість опрацювання великого масиву інформації, налагодження оперативного зворотного зв'язку зі студентами, інтенсифікації педагогічної праці, мобілізації мислення, знань та умінь студента та, як підсумок, досягнення високих результатів навчальної діяльності.

Проблемна лекція – це апробація багатоваріантних підходів до рішення представленої проблеми. Вона активізує особистий пошук студентів, пошукову та дослідну діяльність. На перших етапах у групах з високим рівнем пізнавальної діяльності під час викладання дисципліни можна побудувати лекцію таким чином, що сам ставить проблему і на очах у групи демонструє можливі шляхи її вирішення.

Лекція-конференція. Проводиться за схемою наукових конференцій. Складається із заздалегідь поставленої проблеми і системи доповідей (до 10 хвилин) по кожному питанню, що висвітлює проблему. При цьому виступ готується як логічно закінчений текст, який є результатом самостійної роботи студента. Функція викладача полягає у керуванні підготовкою таких доповідей до лекції. Під час лекції даної дисципліни викладач може дещо узагальнити матеріал, допомогти "лектору-початківцю" з числа студентів, якщо йому не зовсім вдається відповісти на питання аудиторії.

Лекція-бесіда. Окрім питань студентів, вона допускає викладення ними своєї точки зору з того чи іншого питання. На такому занятті викладач і сам повинен ставити питання студентам, щоб почути їх висловлювання, викладення їх позиції. Так утворюється підґрунтя для обміну думками, для бесіди.

Лекція-бесіда може перетворитись в *лекцію-диспут*, і, так би мовити, природнім шляхом, і в результаті запланованих дій викладача. Одна з функцій педагога – короткий виступ на початку зустрічі, але потім йде не просто розмова (діалог) зі студентами, а полемічна бесіда. Функції викладача передбачають таку постановку питань, яка веде до зіткнення думок і, відповідно, до пошуку аргументів, до поглибленого аналізу проблем, що розглядаються.

Відео-лекція. Допомагає розвитку наочно-образного мислення у студентів. Викладач здійснює підбір необхідних відео (кіно) матеріалів по темі, що вивчається.

Лекція-екскурсія. Досить нетрадиційний вид лекції, оскільки проводиться не у звичній для всіх аудиторії, а передбачає виїзд безпосередньо на підприємства та науково-дослідні установи згідно тематики. Сама обстановка стає своєрідною наочною, яку неможливо відтворити в умовах навчального закладу [3-5].

Таким чином, читання лекцій за сучасними технологіями здатна зламати

стереотип, який глибоко засів у свідомості студента, що йому повинні «надати» готові знання, і замінити його на розуміння того, що від повинен «завойовувати» знання власними зусиллями. Звичайно, кожна інновація, що запроваджується у навчальний процес, потребує чималих зусиль, багато часу і засобів для реалізації.

Тому, перед викладачами вищих навчальних закладів стоїть завдання розроблення та впровадження таких прийомів і методів навчання, які б ставили за мету активізацію творчого потенціалу студента та стимулювали б його бажання навчатися. При цьому необхідно враховувати, що універсальної технології немає, а тому викладач повинен розробити власний технологічний підхід інноваційного вдосконалення навчального процесу.

Список використаних джерел

1. Гурч Л. М. Впровадження інноваційних педагогічних технологій: вимоги сучасності / Л. М. Гурч // Проб. і персп. розв. фін. системи України. — 2003. — Вип. 9. — С. 151-153.
2. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології: Навч. посіб. / І. М. Дичківська — К.: Академвидав, 2004 — 132 с.
3. Мельник Т. Проблеми та перспективи інтерактивності навчального процесу / Т. Мельник // Ситуаційна методика навчання: український досвід. — К.: Центр інновацій та розвитку, 2001. — С. 33-39.
4. Нові технології навчання: Наук.-метод. зб. — Вип. 29. — К., 2001. — 235 с.
5. Шевченко Н. Інновації в освіті — виклик часу / Н. Шевченко // Проблеми освіти. — 2008. — Вип. 54. — С. 19-24.

КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПІДХІД ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ З АГРОНОМІЇ НА КАФЕДРІ РОСЛИННИЦТВА

Кочерга А. А., доцент кафедри рослинництва, к.с.-г.н., доцент,
Філоненко С. В. доцент кафедри рослинництва, к.с.-г.н., доцент

Поліпшення якості освіти є актуальною проблемою не лише для України, а й для всієї світової спільноти, оскільки відповідає вимогам Болонського процесу, що є відправною точкою інтеграції вітчизняної освіти з європейською. Сучасне життя вимагає у здобувачів вищої освіти не тільки опанування ними змісту фахових предметів, але й формування у майбутніх фахівців відкритості до нових знань та мобільності, що передбачає їх уміння швидко орієнтуватися в специфічних питаннях сільськогосподарського виробництва в цілому та агрономії зокрема. Крім того, сучасний агроном має бути високomorальною особистістю, здатною усвідомити своє місце у світі та соціумі, бути спроможним до рефлексії власних вчинків та вчинків інших людей.

Слід зазначити, що в нинішніх умовах інтенсивного розвитку науково-технічного прогресу спостерігається тенденція швидкого старіння знань і досвіду фахівців, що проявляється у відставанні їх особистісних знань та досвіду від передових розробок, різних новацій та сучасних вимог, які

ставляться до відповідної посади і професії на виробництві. Цю тенденцію ми відслідковуємо, спілкуючись із менеджерами відомих українських холдингів, компаній та сільськогосподарських підприємств, де працюють наші випускники. Таким чином, на жаль, утворився певний розрив між соціальними потребами і змістом та технологіями освіти. Тому, враховуючи сучасні вимоги ринку праці, виникла гостра необхідність переосмислення мети й завдань вищої школи та створення сприятливих умов для розвитку особистості кожного здобувача вищої освіти. Вирішення цих завдань значною мірою пов'язується з компетентнісним підходом в освіті, що набуває все більшого поширення, оскільки відповідає не тільки вимогам європейського освітнього простору, але й досить високим критеріям сучасного сільськогосподарського виробництва.

Методологічні засади цієї парадигми й нові дослідження освітян-науковців В. Г. Кременя, В. М. Аніщенка, О. В. Шкіренка, С. О. Шишова, І. О. Зимньої, Т. Й. Франчука та інших роблять можливими переосмислення ключових завдань формування професійної компетенції здобувача вищої освіти та впровадження нових ідей і тенденцій світової та вітчизняної вищої професійної освіти. До них належать глобалізація, інформатизація, інтернаціоналізація тощо. Як вказують численні науковці, компетентнісний підхід, в першу чергу, орієнтується на кінцевий результат в підготовці здобувачів вищої освіти та спрямовується на формування в них готовності ефективно мобілізувати внутрішні (знання, уміння, цінності, психологічні особливості) і зовнішні (інформаційні, людські, матеріальні) ресурси для досягнення поставленої мети. У підсумку ми маємо випускника, який є підготовлений до здійснення професійної діяльності, а також такого, що має не тільки знання, уміння й навички зі спеціальної підготовки, але й такі особистісні якості, як мотивація до продуктивної діяльності, рівень розвитку інтелекту, ступінь засвоєння правових, культурних, етичних норм та інших якостей соціально-гуманітарного характеру. Здобуваючи вищу освіту студент має чітко усвідомити формулу: «Я вчусь», а не «Мене вчать» [3].

Враховуючи особливості відповідної проблеми, що поставило життя, викладачі кафедри внесли корективи в програми навчальних дисциплін, зокрема в частини визначення компетентностей як загальних, так і спеціальних предметних. Головна теза поставлених завдань: здобувач вищої освіти, що вивчає дисципліни на кафедрі, має володіти не тільки знаннями, уміннями й навичками, але й самостійно виробляти засоби досягнення поставлених професійних цілей. Такий підхід є гуманітарним і за мету має не тільки надання здобувачу сукупності знань, умінь та навичок у певній сфері науки, але й розвиток його кругозору, міждисциплінарного чуття, здатності до індивідуальних креативних рішень, до самонавчання, а також формування гуманістичних цінностей. Зрозуміло, що процес цей довготривалий, але він є необхідний, причому як для викладача, так і для здобувача вищої освіти.

Сьогодні актуальним є питання про конкретну мету навчання агрономів: що має знати і вміти цей фахівець та які особистісні якості мають бути в нього сформовані? Саме тому викладачі кафедри рослинництва ведуть пошук такої моделі розвитку особистості студента – майбутнього фахівця з агрономії, яка

допоможе уточнити змістовий аспект його формування, а відтак – і технологічний. Змістовий аспект реалізації компетентнісного підходу передбачає належне опанування фахових дисциплін, що читаються на кафедрі, таких як «Рослинництво», «Кормовиробництво», «Лікарські рослини», «Технологія зберігання та переробки продукції рослинництва», «Стандартизація та управління якістю рослинницької продукції», «Буряківництво», «Картоплярство», «Квітникарство», «Технічні культури», «Зернознавство», «Світові агротехнології», «Технологія борошномельного та круп'яного виробництва». Саме технологічний аспект зумовлює вибір адекватних змістові й суспільним вимогам технологій навчання майбутніх агрономів.

В освітянських наукових працях В. В. Ягупова, В. І. Свистун (2007) та О. В. Овчарука (2004) звучить теза про те, що сучасне суспільство потребує зміни акцентів з принципу адаптивності на принцип компетентності випускника вищого навчального закладу. Пам'ятаючи про необхідність формувати відповідну навчально-наукову базу і комплекс умінь та навичок, викладачі розуміють і про важливість набуття здобувачами вищої освіти певних особистісних характеристик, стійких умінь, які фахівець був би в змозі набути та використати в той чи інший момент. У цьому аспекті компетентнісна модель освіти відрізняється від знаннєвої. Адже особистісний підхід вимагає формування в майбутніх агрономів професійних, морально-етичних, світоглядних цінностей та громадянських якостей, які визначають здатність здобувача вищої освіти здійснювати професійну та подальшу навчальну діяльність [1, 2].

В цьому процесі досить важливою є роль саме викладача, адже його праця не має обмежуватися простим викладом фактів, проведенням практичних, лабораторних занять, кредитно-трансферним контролем знань, виставленням оцінок. Знання є тільки тоді справжніми, коли вони наповнюються особистісним змістом для людини. Тільки тоді вони добре запам'ятовуються, міцно входять у свідомість особистості, коли усвідомлено співвідносяться із практичним життям і вписуються в цілісну картину світу, формуючи людину, що орієнтована на самостійний розумовий процес, а не на виконання даних ким-небудь інструкцій [4]. Тому кожен із нас, учасників освітнього процесу, має пам'ятати особливу значущість ідей гуманізації й гуманітаризації освіти, перебудови освітнього процесу у ВНЗ на психологічній основі, а це, в свою чергу, вимагає від професорсько-викладацького складу певних змін поглядів на структуру, форму і зміст оцінки підготовки здобувачів вищої освіти, організацію управління якістю їх підготовки, яка має відповідати умовам сучасного ринку праці.

Список використаних джерел

1. Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи: бібліотека з освітньої політики / [за заг. ред. О. В. Овчарук]. – «К.: К.І.С», 2004. – 112 с.
2. Компетентнісний підхід до підготовки фахівців у системі вищої освіти. Наукові записки. Педагогічні, психологічні науки та соціальна робота. Том 71/

[В. В. Ягупов, В. І. Свистун]; Національний університет «Києво-Могилянська академія». – К. : Видавничий дім «КМ Академія», 2007. – С. 3-8.

3. Франчук Т. Й. ВНЗ як суб'єкт інтеграції теорії і практики компетентнісної професійної освіти: проблеми та перспективи. Компетентнісний підхід в освіті: теоретичні засади і практика організації // Матеріали методологічного семінару 3 квітня 2014 року м. Київ, ч. 2 / Нац. акад. пед. наук України 2014 р. – К.: Інститут обдарованої дитини НАПН України, 2014. - С. 5-11.

4. Данкєєва О. Є. Складники професійної компетентності майбутнього землевпорядника / О. Є. Данкєєва // Вісник ЛНУ ім. Тараса Шевченка, № 24 (259). – ч. II. – 2012. – С. 127-133.

КУРС ХІМІЧНИХ ДИСЦИПЛІН В УМОВАХ СКОРОЧЕННЯ ФОНДУ ГОДИН ВИКЛАДАННЯ

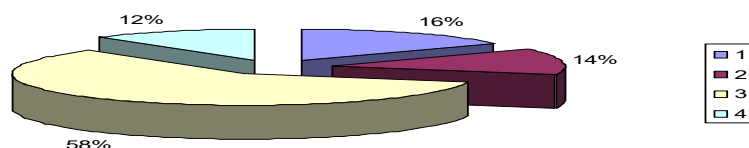
Ромашко Т. П. доцент кафедри загальної та біологічної хімії, к.х.н.

Останнім часом при викладанні студентам нехімічних спеціальностей курсу хімічних дисциплін спостерігається тенденція до скорочення загального обсягу годин. В зв'язку з цим постає ряд проблем, пов'язаних із специфікою викладання та обмеженою кількістю годин, що виділяється на окремий предмет. Особливою проблемою є завдання визначення змісту курсу хімічних дисциплін при обмеженому навчальному часі. При цьому слід враховувати досить різну початкову підготовку студентів, а також те, що в кінці курсу потрібно скласти іспит з даного предмету [1].

Процес навчання слід орієнтувати не стільки на передачу суми знань, скільки на розвиток умінь здобувати ці знання. Для більш глибокого розвитку здібностей студента на кожному занятті необхідна організація активної пізнавальної діяльності з постановкою проблемних завдань. Звичайно, для успішного вирішення поставлених завдань потрібно використовувати й без того скорочений обсяг годин. При цьому не слід забувати, що під час лабораторних занять студент повинен набути основні навички ведення хімічного експерименту, закріпити набуті теоретичні знання, а також вміти це застосовувати в подальшому для фахової підготовки.

В умовах науково-технічного прогресу, як у сфері виробництва, так й у сфері обслуговування, все більше потрібні працівники високої кваліфікації. Тому актуальним є забезпечення майбутніх фахівців не тільки ґрунтовною фаховою підготовкою, але й сформувані навички навчання, що дають можливість у короткий термін опанувати нову професію, або швидко перекваліфікуватися при зміні виробництва. Цьому може сприяти, зокрема, і лабораторний практикум, який також останнім часом зазнав суттєвого скорочення. Виконання лабораторних робіт хімічного практикуму пов'язане з організацією самостійної й творчої діяльності студента. Можливий варіант індивідуалізації роботи в лабораторії – це підбір нестандартних завдань творчого характеру. Хоча студент і виконує ті ж самі дії й операції, що

виконують інші студенти, але при цьому проявляється індивідуальний характер його роботи. Тут, власне кажучи, перевіряються не тільки хімічні закони, а й здатність студента до постановки й виконання хімічного експерименту. Провівши серію необхідних вимірів й обчислень, студент оцінює погрішності вимірів й, якщо вони великі, знаходить основні джерела помилок і намагається їх усунути. Звичайно, це неможливо повністю виконати при обмеженому обсязі часу. Індивідуалізація завдань дослідницького характеру сприяє зацікавленості студента до самостійної роботи та більш глибокому вивченню предмета. У процесі досліджень й узагальнення одержаних результатів студенти вчаться встановлювати функціональні зв'язки і взаємозалежність явищ, експериментально перевіряти закони й інтерпретувати отримані результати, вивчати хімічні закони й межі їх застосовності. Отже, зміст курсу хімічних дисциплін повинен орієнтуватися на формування кваліфікованих спеціалістів, що потребує значної кількості годин. При вивченні хімічних дисциплін з незначним обсягом аудиторних годин не слід забувати про теми, що виносяться на самостійне опрацювання, оскільки їх кількість із зменшенням годин збільшується, потрібно зацікавити та мотивувати студентів до їх своєчасної здачі. При вивченні хімічних дисциплін передбачені такі види роботи: лекції, лабораторні роботи, консультації, самостійна робота - в бібліотеці чи вдома, екзамени. Таким чином, повне навантаження студента не обмежується лише аудиторними годинами.

На рис. показано приблизний розподіл аудиторної та самостійної роботи по окремому предмету з хімії, де 1- лекції; 2- лабораторні заняття; 3- самостійна робота; 4- індивідуальна (в т.ч. ргр). Творча (евристична), наближена до наукового осмислення і узагальнення робота можлива лише як результат організації самостійного навчання. Крім того, така робота повинна бути індивідуалізованою з врахуванням рівня творчих можливостей студента, його навчальних здобутків, інтересів, навчальної активності тощо. З рис. видно, що в процесі вивчення програмного матеріалу навчального курсу хімії на позааудиторну самостійну роботу студента припадає найбільший відсоток навантаження.

Для підготовки кваліфікованого сучасного спеціаліста разом з процесами диференціації наук все більшу роль відіграють процеси інтеграції різних галузей природничого пізнання. Тому при комплексній підготовці фахівця неможливо виокремити якийсь із предметів. Оскільки вони взаємопов'язані, окремі прогалини в знаннях одного предмету тягнуть незнання інших вже фахових дисциплін. Тому навчальний процес відображає активну, мотивовану, пізнавальну діяльність студентів [2-3].

Отже, як можна бачити, хімічній підготовці студентів нехімічних спеціальностей у вищій школі приділяється недостатня увага як у кількісному, так і в якісному аспектах. Це спричинює певну обмеженість і фрагментарність хімічної освіти студентів, не показує їм зв'язку хімії як фундаментальної науки з повсякденною діяльністю людини, позначається на подальшому засвоєнні ними професійно-орієнтованих і фахових дисциплін.

Список використаних джерел

1. Основні засади розвитку вищої освіти України в контексті Болонського процесу (документи і матеріали 2003-2004 рр.) / Степко М. Ф., Болубаш Я. Я., Шинкарук В. Д., Грубінко В. В., Бабин І. І. // - Київ-Тернопіль: Вид. ТДПУ ім. В. Гнатюка, 2004. - 147 с.

2. Мітрясова О. П. Предмет вивчення та зміст курсу «Хімічна екологія» для студентів-екологів // Екологія. Наукові праці. Вип. 138. – Т.150. – 2011 – С. 95-99

3. Караван Ю. В. Екологічне спрямування природничих дисциплін / Ю. В. Караван, А. О. Саницька, М. С. Ташак, Л. О. Федина // Теорія та методика електронного навчання : Зб. наук. праць. Вип. II. - Кривий Ріг : Вид. відділ НМетАУ, 2011. – С. 65-71.

НОВІ ФОРМИ ЕКОЛОГІЧНОГО ВИХОВАННЯ В УМОВАХ НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ

Піщаленко М.А. доцент кафедри екології,
охорони навколишнього середовища

та збалансованого природокористування, к.с.-г.н., доцент

Важливим пріоритетом реалізації Європейських стандартів та настанов із забезпечення якості вищої освіти є симбіотичне поєднання освіти, дослідницької та інноваційної діяльності. Не викликає сумнівів й важливість практичної підготовки фахівців екологічних спеціальностей для аграрного сектора, оскільки актуальною залишається проблема збереження навколишнього середовища, раціонального природокористування, інтегрованого управління використання природних ресурсів, формування екологічної безпеки. На сучасному етапі розвитку Україна потребує фахівців з екологічного напрямку, які були б конкурентноспроможними не лише на вітчизняному ринку праці, але й на міжнародному. Отже, ґрунтове вивчення основних проблем практичної підготовки фахівців-екологів дає нам змогу стверджувати, що дана проблематика є актуальною темою дослідження як в науковому, так і практичному аспекті [1].

Практична підготовка фахівців – екологів – це обов'язковий невід'ємний компонент освітньо-професійної програми підготовки студентів і має на меті набуття ними професійних умінь та навичок з фундаментальної і прикладної екології, охорони навколишнього середовища (у різних галузях господарства) та збалансованого природокористування (соціоекономічного, еколого-безпечного, інституційного за типами природокористування: земле-, водо-, лісокористування та рослинним і тваринним світом); здійснюється на

підприємствах галузевого призначення (аграрних, переробних, харчових, фармацевтичних, комунально-побутових, природоохоронних установах, еколого-натуралістичних центрах, наукових лабораторіях екологічного моніторингу, експертизи, паспортизації), а також у різних професійних середовищах.

Професійна діяльність фахівців-екологів процес, який передбачає:

1) володіння еколого-управлінськими здібностями, в тому числі організаторськими, психолого-педагогічними, науковими, інтелектуальними, комунікативними, моральними, практичними;

2) володіння професійно-важливими якостями, а саме науковими фундаментальними і прикладними, міждисциплінарними знаннями, самодостатністю, ініціативністю, цілеспрямованістю, передбачуваністю, рішучістю, стратегічним, аналітичним, предметним мисленням, культурою спілкування;

3) володіння вміннями й навичками – формувати та аргументовано висловлювати й відстоювати свою точку зору шляхом конструктивного діалогу, який зменшує ризики конфліктів з боку сторін та спонукає до узгодження і компромісу у вирішенні природоохоронних завдань;

4) готовність до виконання професійних науково-дослідних, проектно-конструкторських, виробничих, контрольно-експертних, нормативно-регулятивних еколого-просвітницьких, управлінських завдань з раціонального використання природних ресурсів, запобігання забрудненню навколишнього середовища, впровадження систем екологічного менеджменту та аудиту, маркування продукції мінімізації її повторного використання, переробки й утилізації відходів, запобігання надзвичайних ситуацій природного та техногенного характеру, розробки перспективних і поточних планів і програм з охорони навколишнього середовища та додержання технологічних режимів природоохоронних об'єктів [1].

Для реалізації більшості перерахованих моментів, які дають можливість студентам реалізувати себе в різних галузях є організація під час навчальних практик екологічних стежок, що на сьогодні є найважливішою складовою діяльності зі збереження довкілля, збалансованого використання природних ресурсів і є важливим моментом виховання екологічно грамотної, культурної людини.

Екологічна культура - етап або частина розвитку загальносвітової культури, що характеризується гострим, глибоким і загальним усвідомленням насущної важливості екологічних проблем у житті та майбутньому розвитку людства.

Враховуючи, що формування екологічної культури триває все життя, екологічна освіта і виховання мають бути безперервним процесом. На кожному віковому етапі складаються сприятливі умови для формування певних її компонентів. Одним із важливих елементів, який відіграє важливу роль у формуванні екологічної культури є створення екологічної стежки.

При закладанні екологічної стежки варто враховувати такі моменти:

1. Місце знаходження екологічної стежки.

2. Наявність всіх, або більшості природних компонентів географічної оболонки, характерних даній місцевості.

3. Протяжність маршруту та кількість зупинок.

4. Призначення екологічної стежки.

Розглянемо детальніше кожен із цих моментів.

1. Створювати екологічну стежку можна в межах будь-якого природно-територіального, або ж природно-аіпропогеїово-територіального комплексу. Це можуть бути селитебні ландшафти: місто, село чи селище; штучні екосистеми: сад чи парк; природні екосистеми: ліс, луки, узбережжя річки. Маршрут екологічної стежки може обмежуватися або одним територіальним комплексом, або ж бути транстериторіальним. В першому випадку в учнів формуватиметься поняття цілісності, в іншому - розвиватися розуміння зовнішніх зв'язків між різними ландшафтами.

2. Як відомо, географічна оболонка - це найбільший природний комплекс нашої планети. Одним із чинників формування та розвитку географічної оболонки є цілісність та взаємозв'язок між окремими природними компонентами. До природних компонентів належать вода, повітря, гірські породи, ґрунти, рослинний та тваринний світ. Наявність їх на екологічній стежці по-перше, сприяє розумінню значення кожного з них у навколишньому середовищі, по-друге, розвиває зацікавленість в екскурсантів, по-третє, урізноманітнює форми роботи та збільшує значення даної стежки.

3. Досить важливо під час створення екологічної стежки враховувати протяжність маршруту. За оптимальних умов довжина екологічної стежки має бути не більшою, ніж 2,5-3 км, а кількість зупинок - від 8 до 10. При меншій кількості зупинок екологічна стежка може втрачати свою пізнавальну та виховну цінність, оскільки не будуть враховані окремі природні компоненти, а надмірна кількість може бути виснажливою для екскурсантів.

Надзвичайно важливим моментом при закладанні екологічної стежки є її призначення. Варто зауважити, що стежка по своїй суті повинна бути поліфункціональною. Тобто, не слід зациклюватися лише на пізнавальному, чи виховному її значенні. Екологічна стежка має набагато ширший діапазон функцій, а саме: екологічне виховання; практична природоохоронна діяльність; трудове виховання; еколого-натуралістична робота; урегулювання рекреації.

Ці функції будуть дієвими, якщо маршрут екологічної стежки передбачатиме зупинки різного спрямування, що включатимуть всі, або більшість природних компонентів. Що стосується екологічного виховання, то, беззаперечно, будь-який об'єкт стежки володітиме цією властивістю. Для практичної природоохоронної діяльності можна вибрати такі об'єкти: струмок, криниця, узбережжя річки, мурашник та ін. В даному випадку студенти будуть робити свій внесок, впорядковуючи та відновлюючи природні об'єкти.

Список використаних джерел

1. Бойко М. Ф. Використання екологічних стежин для екологічної освіти студентів / М. Ф. Бойко // Екологічна освіта і виховання: досвід і перспективи: матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. – К., 2013. – С. 18-185.

ОСОБЛИВОСТІ НОВІТНІХ ТЕХНОЛОГІЙ НАВЧАННЯ ПРИ ПІДГОТОВЦІ ФАХІВЦІВ ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ 201 «АГРОНОМІЯ»

Стрижак А. М., асистент кафедри селекції,
насінництва та генетики

Освітні технології відбивають загальну стратегію розвитку освіти, єдиного освітнього простору, їх призначення – прогнозування розвитку освіти, його конкретне проектування і планування, передбачення результатів, а також визначення відповідних цілям стандартів. Навчальна технологія – поняття близьке, але не тотожне поняттю педагогічна технологія. Воно відбиває шлях освоєння конкретного навчального матеріалу в межах відповідного навчального предмета, теми, питання (ігрова технологія, технологія проблемного навчання, інформаційні технології, дистанційне навчання, комп'ютерне навчання) [1].

Актуальність даної теми обумовлена необхідністю поліпшення інноваційної педагогічної діяльності, в тому числі із застосуванням нових науково-дослідних підходів у ВНЗ 3-4 рівнів акредитації.

Метою роботи є обґрунтування теоретико-методологічних засад і практичних аспектів інноваційної науково-дослідної діяльності за викладання дисциплін в сучасних умовах та розробка рекомендацій щодо їхнього подальшого удосконалення.

Однією з актуальних на даний час педагогічних технологій є технологія інтерактивного навчання.

Інтерактивна модель навчання передбачає взаємодію тих, хто задіяний у навчально-виховному процесі, а також обов'язкову спільну діяльність студентів, оскільки саме через взаємодію студент – студент, студент – викладач і відбувається процес взаємонавчання: передавання знань, формування умінь і навичок. Слід звернути увагу на особливості інтерактивного навчання у вищій школі, зокрема такі: 1) студент і викладач є рівноправними; 2) інтерактивне навчання ефективно сприяє формуванню навичок і вмінь у спілкуванні, виробленню цінностей, створенню атмосфери співробітництва, взаємодії; 3) це навчання виявляє лідерські якості студентів і викладача, усуває домінування одного учасника навчального процесу над іншим і однієї думки над іншою [2].

Характеризуючи ігрові технології, що застосовуються при викладанні дисциплін студентам, насамперед, слід зазначити, що гра – це вид діяльності в умовах ситуацій, спрямованих на відтворення і засвоєння суспільного досвіду, в якому складається, формується й удосконалюється самоуправління поведінкою. Ігрові технології сприяють засвоєнню знань, умінь і навичок, розвитку системи розумових дій, системи естетично-моральних якостей, системи дійово-практичної сфери і самокеруючих механізмів [3].

В останній час у вищій школі широко застосовуються інформаційні (комп'ютерні) технології навчання, що базуються на використанні спеціальних технічних інформаційних засобів. Комп'ютерні технології спрямовані: на підготовку особистості інформаційного суспільства, формування умінь працювати з інформацією, розвиток комунікативних здібностей, формування дослідницьких умінь.

Дистанційна освіта здійснюється за допомогою засобів обміну навчальною інформацією на відстані (супутникове телебачення, радіо, комп'ютерний зв'язок) і базується на принципі самостійного навчання студента. Дистанційне навчання є наслідком об'єктивного процесу інформатизації суспільства й освіти, воно являє собою найбільш перспективну, синтетичну, гуманістичну, інтегральну форму отримання освіти. Характерні риси дистанційного навчання: модульність, економічна ефективність, нова роль викладача, спеціалізований контроль якості освіти, використання спеціалізованих технологій і засобів навчання [4].

Педагогічні нововведення при викладенні дисциплін спеціальності 201 «Агрономія»:

1. Зміна цільової настанови заняття - «дати освіту» на установку «освіта як самореалізація». 2. Зміна принципу репродуктивного засвоєння матеріалу на принцип продуктивності, що припускає основне завдання викладача: визначити при підготовці уроку, що саме, який освітній продукт створять студенти в ході занять. 3. Перехід від загальної освіти для всіх до реалізації індивідуальної освітньої траєкторії кожного студента. 4. Впровадження технології освітньої ситуації. 5. Обмеженість змісту заняття рамками аудиторії, переборюється за допомогою телекомунікацій і ресурсів Інтернету. 6. Оцінці підлягають не стільки результати порівняння досягнень студента з єдиними нормами й критеріями, скільки виявлення його власного освітнього.

На сучасному етапі розвитку аграрної освіти важливим аспектом оптимізації підготовки студентів у ВНЗ є посилення наукової спрямованості навчання. Аграрний сектор потребує багатопрофільних фахівців, які мають ґрунтовні знання і навички, та орієнтовані не лише на професійну, а й на особистісну складову, що дає змогу випускнику виявляти ініціативу, та самовдосконалюватися на виробництві.

Тому, основне завдання вищої школи – сформувати у студента здібність перетворювати фундаментальні та прикладні знання на професійні функції. Тому, впровадження новітніх технологій навчання при підготовці фахівців зі спеціальності 201 «Агрономія» повинно бути невід'ємною складовою послідовного процесу підготовки фахівців аграрного профілю.

Список використаних джерел

1. Вітвицька С. С. Основи педагогіки вищої школи: Підр. за модульно-рейтинговою системою навчання для студентів магістратури / С. С. Вітвицька – К. : Центр навчальної літератури, 2006. - 149 с.

2. Фініков Т. Сучасна вища освіта: світові тенденції і Україна / Т. Фініков. – К. : Таксон, 2002. – 176 с.

3. Корсак К. Система освіти: цілі, структура, досягнення і проблеми / К. Корсак // Вища освіта України. – 2001. – № 1. – С. 91-103.

4. Кузьмінський А. Педагогіка вищої школи : [навч. посібник] / А. Кузьмінський. – К. : Знання, 2005. – 486 с.

ПРОФЕСІЙНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ МАЙБУТНІХ АГРОНОМІВ В КОНТЕКСТІ РОЗВИТКУ АПК УКРАЇНИ

Чайка Т.О., доцент кафедри землеробства і
агрохімії ім. В. І. Сазанова, к.е.н.

Системи освіти різних країн за останні десять років зазнали найбільших реформ. Причини, що зажадали реформування освіти, пов'язані з розвитком технологій, які змінили образ світу, та глобалізація світової економіки.

В одній з доповідей, представлених Римському клубу вчених із знаковою назвою «Немає меж навчанню» вперше було спеціально виділено, що на протигагу традиційному «підтримуючому, відтворюючому навчанню», що забезпечує спадкоємність соціокультурного досвіду, виникає «інноваційне навчання», яке стимулює великі зміни в існуючій культурі, соціальному середовищі. Воно крім оволодіння певною базою знань, завжди означає активний відгук на виникаючі як перед окремою людиною, так і перед суспільством, проблемні ситуації [1].

Таким чином, сьогодні освіта має краще задовольняти потреби людей співпрацювати та реалізувати себе в житті. Зважаючи на це в основу реформ покладено компетентнісний підхід, який полягає в організації взаємодії викладача та студента при підготовці сучасних кваліфікованих фахівців. При цьому, основними напрямками даного підходу вважаються [2]:

- впровадження та забезпечення освітніх технологій, форм, моделей, методів організації сучасного освітнього процесу;
- широке використання в навчальному процесі інтерактивних форм проведення занять і позааудиторної роботою для формування та розвитку професійних навичок учнів;
- виховання у студентів досвіду самостійного рішення пізнавальних, комунікативних, організаційних, моральних та інших проблем.

Отже, компетентнісний підхід повинен вирішити найважливішу проблему – забезпечення підготовки кваліфікованих, конкурентоспроможних фахівців у галузі сільськогосподарського виробництва, готових вирішувати завдання не тільки технічної або технологічної спрямованості, але і соціалізувати себе в суспільстві як різнобічно розвинена особистість.

Сучасне реформування та розвиток АПК України пред'являє все більш високі вимоги до питання про кадрову політиці. Особлива роль відводиться системі освіти і її своєчасної модернізації в рамках реалізації компетентнісного підходу. Перед вітчизняною освітою стоїть важливе державне завдання – посилення професійної підготовки фахівців АПК в умовах конкурентоздатності та мобільності сучасного суспільства, а також формування у такого фахівця інтегральних компетентнісних якостей:

- здатність аналізувати і актуалізувати знання, досвід, уміння в конкретній професійній ситуації;
- володіння сучасними методами та засобами професійної діяльності;
- володіння загальнокультурними, соціальними та особистісними якостями під час розвитку і вихованню гармонійного суб'єкта політичного й соціального життя.

Результатом такої діяльності повинна стати сформована модель фахівця агронома, що складається з двох взаємодіючих частин: моделі професіонала та моделі особистості фахівця. Фактично, необхідно розглядати кваліфікованого фахівця як оптимальне співвідношення особистих, професійних, громадських якостей випускника.

Сучасний фахівець аграрної освіти повинен володіти загальнокультурними та загально-професійними компетенціями, в даних рамках вирішувати завдання виробничо-технологічної, організаційно-управлінської, науково-дослідницької діяльності, розвиваючи принципи самоорганізації, самовдосконалення, самоконтролю, необхідні для якісної соціально-професійної діяльності.

На сьогодні найбільш затребуваними спеціалістами є професіонали, які адекватно реагують на нові соціальні очікування, мобільний, здатний до творчого зростання та професійного самовдосконалення, до постійного оновлення своїх особистих ресурсів. Однак аналіз післявузівської адаптації випускників показує, що нерідко вони відчують труднощі в адаптації до соціальних умов в процесі соціалізації, перебуваючи в стані невпевненості у власних силах при вступі в самостійне життя.

Список використаних джерел

1. Авво Б. В. Методология компетентностного подхода в высшем образовании [Електронний ресурс] / Б. В. Авво. – Режим доступу : <http://www.emissia.org/offline/2005/978.htm>.
2. Болонский процесс: Результаты обучения и компетентностный подход (книга – приложение 1) / под науч. ред. доктора педагогических наук В. И. Байденко. – М. : Исследовательский центр проблем качества подготовки специалистов, 2009. – 536 с.

РОЛЬ ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНОЇ РОБОТИ В СИСТЕМІ ВИВЧЕННЯ ФІЗИЧНОЇ І КОЛОЇДНОЇ ХІМІЇ ТА ЇЇ ПРОФЕСІЙНЕ СПРЯМУВАННЯ

Короткова І. В., доцент кафедри загальної та біологічної хімії, к.х.н., доцент

Входження України в європейський освітній простір вимагає пристосування її навчального процесу до сучасних освітніх, наукових, інформаційних і суспільних реалій світу, що динамічно розвивається. Особливе місце серед навчальних дисциплін, які носять у своєму змісті інтегрований характер, займає «Фізична і колоїдна хімія». Інтеграція фізичних методів у хімічну науку та набуття нового експериментального й теоретичного, природничого й точного «колериту» сприяє інтелектуальному розвитку студентів, вдосконаленню прийомів логічного мислення та формуванню загальнонаукового світогляду, що є вкрай важливим при підготовці майбутнього спеціаліста в галузі агротехнологій та екології.

Фізична і колоїдна хімія – експериментально-теоретична наука, тому при вивченні її основ важливу роль відіграє хімічний експеримент, що є багатокомпонентною, багатофункціональною педагогічною системою, яка

пов'язує між собою діяльність викладача та студентів, навчальний матеріал, методи, мету і завдання навчального процесу у вищому навчальному закладі шляхом здійснення зв'язку теорії з практикою, перетворення знань в переконання та практичне доведення теоретичних положень і гіпотез. У зв'язку з цим, особливо важливим на сьогодні є розгляд питання організації та проведення лабораторних робіт при вивченні Фізичної і колоїдної хімії у аграрних ВНЗ. Пізнання природи речовин, вивчення їх фізико-хімічних властивостей досягається саме за допомогою хімічного експерименту, який розкриває взаємозв'язки і взаємозалежності між ними. Ефективність лабораторного заняття з фізичної та колоїдної хімії, під час якого здійснюється експериментальне дослідження, в повній мірі залежить від його організації, адже саме він є джерелом знань і критерієм істинності. Хімічний експеримент сприяє формуванню системи наукових понять і уявлень про речовини та процеси, удосконаленню і закріпленню теоретичних знань, розвитку практичних умінь і навиків, зацікавленості знаннями й активним мисленням, знайомить студентів з деякими прийомами науково-хімічного дослідження, підвищує рівень засвоєння теоретичного матеріалу, розвиває спостережливість, пізнавальну активність, виступає психологічним інструментом впливу і розвитку мотивації до вивчення фізичної хімії у ВНЗ. Тому, експеримент слід розглядати як процес, що включає в себе дві активно діючі сторони – «викладач–студент» і, перш за все, як творчу діяльність викладача, спрямовану на «озброєння» студентів певною системою знань, умінь і навичок. Проведення експериментальних досліджень на лабораторних заняттях відіграє важливу роль у розв'язуванні навчально-виховних завдань. Зокрема, вони є початковим джерелом знань, які плавно формують практичні вміння та навички студентів, пов'язують теорію з практикою. Крім того, вони розкривають інтерес студентів до вивчення фізичної та колоїдної хімії і формують їх науковий світогляд. Відповідно до принципів педагогічної науки, хімічний експеримент виконує у системі підготовки майбутніх фахівців в будь-якій галузі такі три характерні основні функції:

- пізнавальну – для засвоєння основ фізичної та колоїдної хімії, вирішення практичних проблем, виявлення значення дисципліни в сучасному житті та практичній професійно-педагогічній діяльності студента;

- виховну – для формування матеріального світогляду, впевненості, ідейної необхідності праці;

- розвиваючу – для накопичення, поглиблення та практичного використання не лише загальнонаукових, а й суто дисциплінарних знань та формування практичних умінь і навичок.

Крім уже зазначених функцій, хімічний експеримент у системі вивчення «Фізичної та колоїдної хімії» поєднує в собі також виконання евристичної, корегувальної, узагальнюючої та дослідницької функцій. Евристична функція експерименту з «Фізичної та колоїдної хімії» пов'язана, насамперед, зі встановленням нових фактів. Хімічний експеримент дозволяє не лише встановити факти, але й є активним засобом формування багатьох хімічних понять. Крім того, пізнання процесів перебігу тих чи інших фізико-хімічних

явищ, вивчення умов існування колоїдних систем, забезпечує високий рівень формування професійно важливих знань, практичних умінь студентів. Корегувальна функція хімічного експерименту дозволяє долати труднощі при засвоєнні теоретичних знань, виправляти помилки студентів за допомогою наочної демонстрації перебігу окремого хімічного процесу шляхом постановки у лабораторних умовах. Узагальнююча функція хімічного експерименту пов'язана з утворенням передумов для побудови різних типів емпіричних узагальнень. У найпростішому випадку з серії хімічних дослідів можна зробити простий узагальнюючий висновок. Але іноді виникають такі ситуації, коли узагальнення, здійснене на основі експерименту, доповнюється та уточнюється за допомогою теорії. Дослідницька функція забезпечує найвищий рівень освіти майбутніх фахівців аграрної галузі. Вона пов'язана з розвитком дослідницьких умінь та навичок студентів, освоєнням методів науково-дослідної роботи, оволодінням принципами роботи сучасних приладів.

Отже, тільки у тісному взаємозв'язку експерименту і теорії в навчально-виховному процесі можна досягти високої якості знань з фізичної та колоїдної хімії. Перспективами вдосконалення процесу проведення лабораторних робіт з фізичної хімії, на мою думку, може бути застосування інноваційних технологій (віртуальні лабораторні роботи) та модернізація проведення хімічного експерименту шляхом впровадження методик комп'ютерного моделювання.

Список використаних джерел

1. Волкова Н. П. Педагогіка / Н. П. Волкова. – К.: Академія, 2003. – 575 с.
2. Галушко С. П. Роль експериментальної роботи у системі практичної підготовки майбутнього вчителя хімії // Збірник наукових праць. Уманського державного педагогічного університету ім. Павла Тичини. Частина 2. - 2013. – С. 89-96.

РОЛЬ ПЕДАГОГІЧНИХ ЗДІБНОСТЕЙ ВИКЛАДАЧА В ОПТИМІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ

Крикунова В. Ю., професор кафедри загальної та біологічної хімії, к.х.н. доцент,
Колеснікова Л. А., старший викладач кафедри загальної та біологічної хімії к.с-г.н.,
Тимоха С. С. старший викладач кафедри загальної та біологічної хімії

Одним з важливих завдань сучасного вищого навчального закладу є підготовка професіонала, мобільного конкурентоспроможного на ринку праці, здатного до адаптації та якнайповнішої реалізації власного творчого потенціалу. На сьогоднішній день в Україні створені такі соціально-економічні умови, які формують у майбутніх фахівців зацікавленість у здобутті професії, прагнення до самовдосконалення та висувують на перший план питання підвищення якості професійної підготовки.

Навчальний процес у вищому навчальному закладі організується з урахуванням можливостей сучасних інформаційних технологій навчання, в

основі яких лежить формування освіченої, гармонійно розвиненої особистості, здатної до постійного оновлення наукових знань в різних галузях в умовах ринкової економіки..

Від характерологічних особливостей викладача багато в чому залежить і процес виховання, і успіхи у навчанні студентів. На занятті діяльність викладача повинна бути направлена на формування особистості студента. В цьому полягає педагогічна цілеспрямованість та здібність, яка вимагає послідовного та системного підходу до організації навчального процесу.

Найчастіше виділяють такі види педагогічних здібностей:

1. Дидуктивні. Це вміння послідовно, доступно, чітко, цікаво та ясно викладати матеріал заняття студентам. Важливою рисою досвідченого педагога є високий рівень методичної підготовки, який дозволяє легко та невимушено передавати свої знання студентам; робити свою доповідь максимально інформативно насиченою і при цьому «не перегнути», не перейти допустимо розумну межу, за якою наступає інформаційний перегруз.

2. Організаційні. Здатність організувати студентів, задіяти їх в різноманітні види суспільно-корисної діяльності, згуртувати колектив.

3. Комунікативні. Це здібності, що дозволяють встановлювати правильні взаємовідносини зі студентами та сприяють довірливому та доброзичливому ставленню студентів до викладача.

4. Перцептивні. Це здатність викладача проникати у внутрішній світ студентів, бачити їх психологічний стан. Педагог повинен по виразу обличчя визначати самопочуття студента, його настрій, відчувати емоційні зміни.

5. Сугестивні. Це вміння за допомогою твердого та вольового слова досягати потрібного результату, підводити студентів до згоди з установкою викладача. Такі здібності напряду пов'язані з авторитетом викладача, вольовими якостями та впевненістю у правильності своїх дій та вчинків.

6. Навчально-пізнавальні. Це здібності в оволодінні інформацією, знаннями, що дають змогу викладачеві підвищувати свій інтелектуальний рівень, вільно володіти навчальним матеріалом, творчо вирішувати проблеми, які виникають в ході проведення навчально-виховної роботи. Важливим моментом в роботі професіонала є підвищення рівня кваліфікації та уникання штамів, примітивізму, рутини.

Щоб оптимізувати та активізувати навчальний процес викладач повинен не тільки володіти педагогічною майстерністю а й постійно поєднувати традиційні методи навчання з інноваційними, цікавими для сучасного студента. Так , наприклад, однією з особливостей викладання біохімії як предмету є те, що у переважній більшості в ній розглядаються внутрішньоклітинні процеси. Просто на словах або схематично крейдою на дошці уявити ці процеси складно і не завжди зрозуміло. Тут на допомогу викладачеві знову приходять сучасні інформаційно-технічні технології, а саме флеш-фільми. Вони дозволяють нам наочно побачити той, чи інший процес, відчути свою причетність, зануритись в клітину та наочно уявити те, як відбуваються реакції, побачити розташування органел, ферментів, субстратів під час біохімічних процесів. Такі навчальні фільми наочно дозволяють зрозуміти механізми реакцій, відчути свою

причетність до фізіологічного процесу, функціонування організму та окремої клітини. Отже, зважаючи на все вищесказане, слід зазначити, що удосконалення навчального процесу у вищій школі – це комплексний, багатокомпонентний і постійний процес організації належної підготовки грамотних фахівців. Фундаментальне значення педагогічного процесу завжди полягало і буде полягати в передачі знань від професійно грамотних викладачів до студентів.

Викладач був і залишається основним керівником педагогічного процесу. Сучасні технології покликані допомогти як педагогу, так і студенту, проте замінити наставника неможливо, оскільки лише у процесі живого спілкування здійснюється раціональне використання часу, правильне планування, оптимальне засвоєння навчального матеріалу та повний його контроль.

Список використаних джерел

1. Шестоपालюк О. В. Формування професійної компетентності викладача ВНЗ / О. В. Шестоपालюк // Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми // Зб. наук. пр. – 2011. – Випуск 28 / Ред кол. : І. А. Зязюн (голова) та ін. – С. 3-9.
2. Болюбаш Н. М. Фактори та умови формування професійної компетентності майбутніх економістів засобами інформаційного середовища Moodle / Н. М. Болюбаш // Інформаційні технології і засоби навчання. – 2010. – № 3 (17). – Режим доступу до журн. : <http://www.ime.edu-ua.net/em.html>.

ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ КУЛЬТУРИ ЯК МЕХАНІЗМ СОЦІАЛІЗАЦІЇ СТУДЕНТІВ

Іванова Л. О., аспірант кафедри екології,
охорони навколишнього середовища та збалансованого
природокористування

У соціалізації особистості важливу роль має культура як специфічний спосіб організації і розвитку людської життєдіяльності. Сьогодні вважають, що невід'ємним компонентом загальнолюдської культури є екологічна культура.

У науковій літературі екологічна культура розглядається в декількох аспектах, в тому числі як новий тип культури, а також як широка інтегрована якість особистості, яка включає в себе інтелектуальні, естетичні, етичні сторони людського життя. Аналіз і узагальнення думок вчених дозволили встановити основні структурні компоненти екологічної культури: екологічні знання, екологічна свідомість і екологічна діяльність. Ефективна екологічна освіта в наш час стала життєвою необхідністю, що призвела до розробки потрібних концепцій і програм.

Метою соціалізації студентів перш за все є активне опанування ними досвідом попередніх поколінь та уміннями використовувати його в інтересах створення власного добробуту не на шкоду іншим. Як відомо, виховання є провідним фактором у гармонійному розвитку особистості, у становленні студента як спеціаліста, у той же час соціалізація наповнює його реальними думками щодо того, як краще сприймати довкілля, як на нього реагувати

(впливати на нього чи пристосовуватись, щоб мати успіх) [1].

Аналізуючи твердження сучасних вчених та дослідників (С. Дерябо, Н. Зубалій, Г. Пустовіт, М. Рагхев, Р. Хевігхорст та ін.), які зазначають, що взаємодія з світом природи має великий психолого-педагогічний потенціал, виконуючи при цьому такі функції: психофізіологічну (зняття стресу, нормалізація роботи нервової системи, психіки в цілому); психотерапевтичну (суттєве сприяння поліпшенню міжособистісних відносин); естетичну (естетичний розвиток особистості, надання широкого вибору умов для задоволення естетичних потреб); пізнавальну (задоволення пізнавальних потреб особистості, сприяння її інтелектуальному розвитку) тощо.

Цей потенціал розкривається та проявляється завдяки низці принципових положень, що отримали визнання у багатьох зарубіжних країнах і застосовуються в системі екологічної освіти: «взаємозалежність» - розгляд особистості в контексті безперервного становлення, що має місце завдяки взаємодії особистостей та груп; «прихована енергія» - використання конструктивної діяльності, яка, викликаючи усвідомлений інтерес, є міцним каталізатором процесу звільнення прихованих сил; «циркуляція інформації» - розгляд причинно-наслідкових зв'язків у контексті інформації, комунікації, обміну ідеями; «класифікація» - розгляд певних подій в житті молодого людини як унікальних і формування, на основі цього, відчуття «свого світу» в глобальному контексті [2].

Екокультура, звернена до двох світів – природного довкілля та внутрішнього світу, спрямована своїми цілями на створення бажаного ладу в природі і на виховання високих гуманістичних цінностей, орієнтирів у людському житті, дбайливого ставлення до навколишнього середовища.

Основним соціально-педагогічним контекстом соціального розвитку, самореалізації та оптимізації процесу соціалізації індивіда виступає (серед багатьох інших) екокультурна діяльність, де процеси формування людини не тільки виступають провідним елементом її змісту, спеціально організовуються, свідомо керуються та спрямовуються до конкретних цілей, але й можуть протікати приховано, імпліцитно, будучи обов'язковим, але іноді і стихійно існуючим, неусвідомленим елементом.

Запропонована модель інтеграції молоді у процес екокультурна діяльність, суть якої полягає в тому, щоб задіяти усі можливі канали впливу на особистість, сприяє прискоренню процесу її соціалізації, забезпечуючи гармонізацію дії застосованих у цій діяльності умов й шляхів, які сприяють подальшому соціальному розвитку молоді [2].

Протягом декількох років у рамках міжнародного тижня екологічного споживача та з метою профілактичної роботи здобувачами вищої освіти спеціальності «Екологія, охорона навколишнього середовища та збалансоване природокористування» Полтавської державної аграрної академії для учнів Полтавських шкіл проводиться акція «Живи органічно». Особлива увага доповідачами звертається на те, що при виборі продуктів харчування за критеріями «екологічності», потрібно брати до уваги як їх безпеку потрібно брати до уваги як їх безпеку для здоров'я людини, так і вплив їх виробничого

циклу на навколишнє середовище. У рамках місячників чистоти здобувачі вищої освіти проводять прибирання міського парку «Дендропарк». Також беруть участь у екологічних форумах. Прикладом може слугувати участь у Полтавському регіональному Форумі «Органічна Україна 2016»: Органічне виробництво як стратегія розвитку сільських територій.

Формуючи екологічну культуру студентів необхідно підкреслити єдність соціоорієнтованого і особистісно-орієнтованого підходів, що забезпечує не тільки формування у студентів знань, вмінь і навичок, але і ціннісно-смысловий розвиток особистості, підтримку індивідуальності, а також буде сприяти включенню студентської молоді до вирішення екологічних проблем. Це дозволить говорити про їх активну позицію і про певний рівень сформованості екологічної культури.

Список використаних джерел

1. Актуальні проблеми наукового й освітнього простору в умовах поглиблення євроінтеграційних процесів : збірник тез доповідей Міжнародної науково-практичної конференції, 14-15 травня 2015 р., Мукачево. Том 2 / ред. кол. : Щербан Т. Д. (гол. ред.) та ін. – Мукачево : Вид-во «Карпатська вежа», 2015. – 361 с.

2. Яременко О. О. Педагогічні чинники соціалізації молоді країн Бенілюксу у структурі екокультурної діяльності. – Рукопис. Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.05. – соціальна педагогіка. – Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова, Київ, 2004.

СЕКЦІЯ ФАКУЛЬТЕТУ ВЕТЕРИНАРНОЇ МЕДИЦИНИ

ВИМОГИ ДО ВИКЛАДАННЯ ДИСЦИПЛІН ІНФЕКЦІЙНОГО БЛОКУ В УМОВАХ СУЧАСНОСТІ

Передера О. О., доцент кафедри патологічної анатомії та інфекційної патології, к.вет.наук, доцент,

Жерносік І. А., старший викладач кафедри патологічної анатомії та інфекційної патології,

Тітаренко О. В., доцент кафедри патологічної анатомії та інфекційної патології, к.вет.наук, доцент

На сьогоднішній день освітній процес в Україні сповнений багатьма новаціями та суперечностями. Реформування національної системи освіти України, сучасні інтеграційні наміри входження нашої держави в Європейський освітній простір зводять проблему розвитку особистості в ранг пріоритетних завдань [3]. Педагогічна інноватика знаходиться в постійному пошуку, впровадженні нових, максимально ефективних технологій навчання і виховання, результатом яких має бути формування активної творчої особистості, яка підготовлена до життя та професійної діяльності в умовах, які постійно змінюються, та вміє аналізувати, долати будь-які труднощі, приймати самостійні рішення [1, 2].

Позитивним є те, що викладач кожної дисципліни повинен змінюватися динамічно, постійно адаптувати викладення матеріалу до вимог сучасності, досягати постійного розуміння студентів та знань високої якості. Викладення матеріалу залежить від інноваційного підходу, інноваційного мислення, та бажання самого викладача постійно працювати, аналізувати власні помилки та намагатися поліпшити якість викладання предмету.

Професійні уміння майбутніх лікарів ветеринарної медицини – це високий рівень знань, що поєднані з практичними навичками, набуте в процесі навчання клінічне мислення, осмислення необхідності швидкої постановки точного діагнозу. Основна задача викладачів, що формують у студентів знання з дисциплін інфекційного блоку – це розуміння ситуації та прийняття швидких і правильних рішень. Це пов'язано з характеристиками інфекційних захворювань: небезпека для людей, швидке поширення та значні збитки.

Для набуття студентами необхідних навичок потрібно розуміння епізоотологічних особливостей захворювання, клінічних ознак, патолого-анатомічних змін та чітке знання законодавства. Викладачі повинні не лише надати чітку характеристику певного захворювання. Адже для набуття теоретичних знань студент може використовувати значний перелік літературних джерел та інформаційних ресурсів. Основна задача викладача – навчити студента приймати правильні, ефективні рішення щодо профілактики та ліквідації інфекційних хвороб, враховуючи ряд факторів та нести за ці рішення повну відповідальність. Для кращого розуміння матеріалу та можливості прийняття правильних рішень студенти повинні отримати на заняттях більше повноважень і право на помилки. Це можна досягти із запровадженням інтерактивної діяльності. Для цього на практичних і

лабораторних заняттях потрібно організовувати індивідуальну і групову роботи, вивчати документацію господарств з різним епізоотологічним статусом; досліджувати і аналізувати різні джерела інформації; впроваджувати дослідницьку роботу, вимагати обґрунтування певних рішень.

Інтерактивна діяльність на практичних і лабораторних заняттях пов'язана з організацією й розвитком діалогу, обговоренням поставленої задачі та ряду шляхів її вирішення. Це призводить до взаємодії між студентами та пошуку спільного рішення загальних, але значимих для кожного учасника завдань. Інтерактив виключає безапеляційне домінування однієї думки над іншими. Тому при вивченні інфекційного захворювання студенти повинні самостійно врахувати ряд факторів та умов, а потім обговорювати з викладачем різні варіанти вирішення поставленої задачі та прогнозувати результати власних рішень. За такої форми навчання особливо важливо надавати студенту право на помилку, для того, щоб майбутній фахівець не боявся думати, приймати рішення та виправляти недоліки. На таких заняттях студенти вчаться критично мислити, вирішувати складні проблеми на основі аналізу обставин і відповідної інформації, допускати і осмислювати альтернативні думки, приймати продумані рішення. Надзвичайно важливим є те, що студент може брати участь у дискусіях, відстоювати власну точку зору, чути і аналізувати інші рішення в процесі спілкування. Основні критерії інтерактивної моделі навчання полягають в можливості неформальної дискусії, формуванні власної думки та ініціативи, наявності групових завдань, які потребують колективних зусиль.

У ході контролю за навчальною діяльністю викладач не лише оцінює результати роботи студентів, але й розвиває у них здатність до самоаналізу та самооцінки, що сприяє творчому становленню особистості, оптимальній організації процесу засвоєння необхідних знань, вироблення студентом особистого стилю та темпу навчання, зумовлює підвищення навчальної успішності [3].

Висновок. При викладанні дисциплін інфекційного блоку для здобувачів вищої освіти на факультеті ветеринарної медицини викладач повинен надавати більше можливостей в процесі заняття, у разі невірної рішення студента надавати інформацію, вказувати джерела та наслідки прорахунків. Студент в процесі навчання повинен сам визначити шлях вирішення проблеми і не боятися помилитися.

Список використаних джерел

1. Гончаров С. М., Гурин В. А. Методи та технології навчання в кредитно-трансферній системі організації навчального процесу: Навчально-методичний посібник. – Рівне: НУВГП, 2010. – 451 с.
2. Инновационный менеджмент: учебник для вузов: под ред. С. Д. Ильенковой. – М. : ЮНИТИ, 2001. – 327 с.
3. Алексеенко Р. В., Рисована Л. М. Методика формування професійних умінь у майбутніх лікарів засобами інтерактивних технологій / Інноваційні технології в системі професійної підготовки студентів в ХНМУ: матеріали XLVIII навч. метод. конф. (10 груд. 2014 р., м. Харків)/ ред. кол. : В. Д. Марковський та ін. – Харків : ХНМУ, 2014. – Вип. 5. – С.12-14.

ЗНАЧЕННЯ МІЖПРЕДМЕТНОГО ІНТЕГРУВАННЯ У ВИВЧЕННІ ДИСЦИПЛІНИ «ВЕТЕРИНАРНО-САНІТАРНА ЕКСПЕРТИЗА»

Михайлютенко С.М., старший викладач кафедри паразитології та ветеринарно-санітарної експертизи, к.в.н.

В. Волкова виокремлює два етапи формування професійної спрямованості. Перший етап завершується формуванням інтересу до діяльності з опанування професії, передбачає включення завдань, вправ, задач із професійним змістом, написання науково-дослідницьких робіт інтегрованого характеру. Вища стадія виявляється у вигляді нахилів, якостей та переконань особистості, що сформувалася. Другий етап завершується готовністю спеціаліста до самостійної професійної діяльності [1].

У сучасній системі освіти неможливе виконання даних етапів без міжпредметного інтегрування. Тільки міждисциплінарний, комплексний підхід є одним з найбільш перспективних та необхідних. Реформа медичної та ветеринарної школи пов'язана з реалізацією цієї ідеї в нових формах. Йдеться про нову організацію навчального процесу, при якій здобувачі вищої школи вивчають не окремі дисципліни, щоб вивчити й забути, а для забезпечення навичок згідно з кваліфікаційною характеристикою. Тому неабияке значення для забезпечення такого процесу має свідоме та чітке розуміння дефініції «міжпредметна інтеграція».

«Інтеграція (від лат. integer – повний, цільний) – це створення нового цілого на основі виявлення однотипних елементів і частин із кількох раніше розрізнених одиниць (навчальних предметів, видів діяльності тощо)». Одним із засобів, що використовуються для досягнення інтеграції в змісті та формах навчання, є міжпредметні зв'язки, які сприяють формуванню цілісних знань студентів. Ще В. Вернадський зазначав, що «... ріст наукових знань ХХ століття швидко стирає межі між окремими науками. Вони дедалі більше спеціалізуються не за науками, а за проблемами. Це надає змогу, з одного боку, надзвичайно глибоко вивчати явище, а з другого – охоплювати його з усіх точок зору» [2]. Дійсно, передбачення вченого є справедливим, бо сучасні методи вдосконалення освіти вимагають диференціації навчально-виховного процесу. Предметна структура навчального плану приховує в собі небезпеку того, що, за словами М. Скаткіна, «ціле буде затулено його окремими частинами, що з-за дерев не стане видно лісу. Щоб уникнути цієї небезпеки, необхідно у змісті навчання забезпечити синтез, інтеграцію, поєднання частин в єдине ціле» [3]. Це реалізується шляхом міжпредметних зв'язків, які є основою формування фахівця. Адже, щоб вивчити ветеринарно-санітарну експертизу необхідні знання як фахових дисциплін: «анатомія свійських тварин», «цитологія, гістологія, ембріологія», «ветеринарна клінічна біохімія»; «ветеринарна токсикологія», «паразитологія», «патологічна анатомія», так і природничо-гуманітарних. Природничі предмети є не лише допоміжним інструментом для вирішення окремих проблем, а перш за все, загальнокультурною базою для засвоєння системи принципів та структур, які складають основу спеціальних дисциплін, що вивчаються. Знання іноземних мов, ведення документації та викладання правових дисциплін є запорукою

суттєвого поліпшення рівня знань у здобувачів вищої освіти з неправничих спеціальностей, що цілком відповідає сучасним тенденціям щодо покращення якості освіти.

Необхідність підвищення ефективності професійної підготовки майбутніх лікарів ветеринарної медицини через призму ветеринарно-санітарної експертизи стає все більш очевидною, що визначається низкою обставин, серед яких:

- зниження якісної та безпечної продукції для населення й сировини для промисловості;

- підвищення ймовірності отруєння людей харчовими продуктами тваринного походження;

- дистрибуція продуктів тваринного походження, які мають токсичні, мутагенні, канцерогенні, алергенні чи інші несприятливі для організму людини наслідки;

- незнання нормативно-правових актів з питань якості та безпеки харчових продуктів в ЄС та згідно Codex Alimentarius.

Власне у глибокій інтеграції природничих і спеціальних дисциплін ми вбачаємо один із стрижнів професійної спрямованості її навчання в нашому навчальному закладі. Міжпредметне інтегрування у вивченні дисципліни «Ветеринарно-санітарна експертиза» є фундаментом надійного контролю за безпечністю та якістю продукції тваринництва, рослинництва, що є актуальним зі вступом України до світової організації торгівлі та прагненням її приєднатися до Євросоюзу.

Список використаних джерел

1. Волкова В. В. Формування професійної спрямованості студентів-менеджерів на початковому етапі навчання (на матеріалі англійської мови) [Електронний ресурс]: автореф. дис. ... на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук: спец. 13.00.01 «Загальна педагогіка та історія педагогіки» / В. В. Волкова // Бібліотечний каталог авторефератів України. – Луганськ, 2000. – 19 с. – Режим доступу: <http://www.lib.ua-ru.net/inode/p-2/6615.html>.

2. Вернадский В. И. Размышления натуралиста. Научная мысль как планетарное явление / В. И. Вернадский. – М. : Наука, 1977. – 271 с.

3. Професійна спрямованість навчання природничих дисциплін у системі підготовки медичного працівника середньої ланки / Л. М. Романишина, І. М. Хмеляр, М. М. Лукашук // Вісник Національної академії Державної прикордонної служби України. Серія «Педагогічні науки», 2010. – № 4. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/old_jrn/e-journals/Vnadps/2010_4/zmist.html

КОМПЕТЕНТНІСНИЙ ПІДХІД У ВИВЧЕННІ ДИСЦИПЛІНИ ВЕТЕРИНАРНА ФАРМАКОЛОГІЯ

Кулинич С. М. професор, завідувач кафедри терапії
д.вет.н., професор

Дослідженням понять компетенції та компетентності присвячено роботи таких науковців, як: М. А. Антонченко [1], В. І. Байденко [2], В. П. Беспалов [3], Н. Х. Насирова [4], О. В. Овчарук [5]. В останні роки активно ведуться дослідження з проблеми інформаційної культури, інформаційної, інформаційно-комунікативної, інформаційно-технологічної компетентності тощо. Більшість дослідників виділяють професійні, ключові, предметні компетенції тощо. Компетентність – це особливий тип організації предметно-специфічних знань, що дозволяють приймати ефективні рішення у відповідній галузі діяльності. На її думку, знання повинні задовольняти такі вимоги: різноманітності (різноманітність знань про різне); структурованості; гнучкості; оперативності й доступності; здатність до застосування знань у нових ситуаціях; категоріальний характер знань; володіння не тільки декларативними, але й процедурними та конструктивними знаннями; рефлексії, тобто знання про широту й глибину своїх знань. За Дж. Равеном [6], компетентність – це специфічна здатність, необхідна для ефективного виконання конкретної дії в конкретній предметній галузі, яка включає вузькоспеціальні знання, особливого роду предметні навички, способи мислення а також розуміння відповідальності за свої дії. Бути компетентним – значить мати набір специфічних компетентностей різного рівня. Дж. Равен у структурі компетентності виділяє чотири компоненти: когнітивний, афективний, вольовий, навички і досвід. В.А. Болотов і В.В. Серіков підкреслюють, що компетентнісний підхід висуває на передній план не поінформованість учня, а вміння вирішувати проблеми, що виникають в різноманітних ситуаціях: навчальних, життєвих, професійних, побутових, правових, етичних та ін. На думку експертів “DeSeCo”, до внутрішньої структури компетентності входять знання, пізнавальні і практичні уміння і навички, ставлення, емоції, цінності та етичні норми, мотивація.

Інформація – стратегічний ресурс суспільства, який вже сьогодні визначає рівень розвитку країни, а наявність електронних інформаційних систем та зручний доступ громадян до інформації є невід’ємною її складовою.

Швидке задоволення попиту громадян на інформацію, що забезпечують нові інформаційні технології, зростання обсягів даних та потреб оперативної їх обробки все більше схиляють фахівців галузі до розуміння необхідності зростання темпів розвитку інформаційних технологій у сфері ветеринарної медицини та активізації процесів інформатизації галузі в цілому [7-10].

Ефективне управління сферою ветеринарної медицини, підготовка фахівців, акумулювання й поширення передового досвіду та функціонування підприємств галузі, в сучасних умовах, уже неможливі без інтенсивного використання технічних засобів та методів обробки даних, наявності розвинутої мережі інформаційного обміну, спеціалізованих фахових програмних продуктів та електронних інформаційних ресурсів. Необхідною умовою для вивчення дисципліни «Ветеринарна фармакологія» (складова підготовки лікаря

ветеринарної медицини) – є відповідність слухача першому рівню підготовки за стандартом компетентності з інших дисциплін розроблених на основі вимог до випускників сучасних вищих навчальних закладів (ВНЗ) України та європейських стандартів з володіння основами ветеринарної медицини.

Застосування при вивченні дисципліни «Ветеринарна фармакологія» сукупності методів, виробничих і програмно-технологічних засобів, об'єднаних у технологічний ланцюжок, за рахунок створення, збирання, зберігання, обробки та відтворення й розповсюдження даних для отримання інформації про стан об'єкта, процесу або явища, у сфері ветеринарної медицини, забезпечує високу компетентність слухачів при вивченні зазначеної дисципліни.

Список використаних джерел

1. Антонченко М. А. Інформаційна культура як складова загальнолюдської культури / М. А. Антонченко // Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія № 2. Комп'ютерно-орієнтовані системи навчання: Зб. Наукових праць. – К. : НПУ імені М. П. Драгоманова. – 2004. - № 1(8). – С. 161-166.

2. Байденко В. И. Концептуальная модель государственных образовательных стандартов в компетентностном формате (дискуссионный вариант): Материалы ко второму заседанию методологического семинара. – М. : Издательский центр проблем качества подготовки специалистов. – 2004. – 19 с. [Электронный ресурс]. – http://www.rc.edu.ru/rc/bologna/works/baidenko_11_sod.pdf

3. Беспалов В. П. Аксиологический подход к формированию и развитию информационно- технологической компетентности государственных служащих // Информационные технологии в образовании – 2003: Материалы конференции. [Электронный ресурс]. – <http://ito.edu.ru/2003/II-3-2414.html>.

4. Насирова Н. Х. Проектирование подготовки студентов гуманитарных факультетов классического университета по информатике: Автореферат дис. ... к.п.н. – Казань, 2000. – 17 с.

5. Овчарук О. В. Компетентності як ключ до формування змісту освіти // Стратегія реформування освіти України. - Київ. : К.І.С. 2003. - 295 с.

6. Равен Дж. Педагогическое тестирование: Проблемы, заблуждения, перспективы: Пер. с англ., Изд. 2-е, испр. – М.: «Когито-Центр», 2001. – 142 с.

7. Рамський Ю. С. Формування інформаційної культури особи – пріоритетне завдання сучасної освітньої діяльності / Ю. С. Рамський // Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія № 2. Комп'ютерно-орієнтовані системи навчання: Зб. Наукових праць. – К. : НПУ імені М. П. Драгоманова. – 2004. - № 1(8). – С.19-42.

8. Закон України «Про вищу освіту» № 1556-VII від 01.07.2014 р. [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу до документу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>

9. Педагогическая энциклопедия. – М. : 1968. – Т. 4. – С 440.

10. Педагогічна майстерність: Підручник / І. А. Зязюн, Л. В. Крамущенко, І. Ф. Кривонос та ін.; За ред. І. А. Зязюна. - 2-ге вид. допов. і переробл. - К. : Вища школа, 2004. - 422 с.

КОМПЕТЕНТНІСНІ ПІДХОДИ ДО ПІДГОТОВКИ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ «ВЕТЕРИНАРНА МЕДИЦИНА»

Киричко Б. П., завідувач кафедри
хірургії та акушерства, д.вет.н., професор,

Передера Р. В., доцент кафедри
хірургії та акушерства, к.вет.н., доцент

Сучасне суспільство вимагає виховання самостійних, ініціативних, відповідальних громадян, здатних ефективно взаємодіяти у виконанні соціальних, виробничих і економічних завдань. Виконання цих завдань потребує розвитку особистісних якостей і творчих здібностей людини, умінь самостійно здобувати нові знання та розв'язувати проблеми, орієнтуватися в житті суспільства.

Тому актуальним завданням сучасної вищої школи є реалізація компетентнісного підходу в навчанні, який передбачає спрямованість освітнього процесу на формування і розвиток ключових компетенцій особистості.

Зазначимо, що компетенція і компетентність – два різних поняття. *Компетенція* – це суспільна норма, вимога, яка включає знання, уміння, навички, способи діяльності, певний досвід. Компетенція сама по собі не є характеристикою особистості. Нею вона стає в процесі засвоєння і рефлексії здобувача вищої освіти, перетворюючись у компетентність.

Компетентність – це здатність застосовувати набуті знання, вміння, навички, способи діяльності, власний досвід у нестандартних ситуаціях з метою розв'язання певних життєво важливих проблем. Компетентність є особистісним утворенням, яке проявляється в процесі активних самостійних дій людини.

Ідея компетентнісного підходу – одна із відповідей на запитання, який результат освіти необхідний особистості і затребуваний сучасним суспільством. Формування компетентності здобувача вищої освіти на сьогоднішній день є однією із актуальних проблем освіти і може розглядатися як вихід із проблемної ситуації, що виникла через протиріччя між необхідністю забезпечити якість освіти та неможливістю вирішити цю проблему традиційним шляхом [1, 2].

У планах навчального процесу для підготовки здобувачів вищої освіти зі спеціальності «Ветеринарна медицина» виділяють предметні компетентності, куди входить перелік навчальних дисциплін загальної і професійної підготовки. І ті й інші мають обов'язкову (нормативну) і вибірковою частини. До сьогоднішнього дня тривають дискусії, стосовно переліку навчальних дисциплін вибіркової частини, вибір їх студентами для вивчення, формування груп студентів.

Перше питання, яке виникає, яким чином формувати перелік дисциплін та їх кількість? Якщо нормативні дисципліни повинні відповідати стандартам освіти (ОПП, ОПХ), то вибіркові – формуються вищим навчальним закладом. Відповідно до закону «Про вищу освіту» студенти мають право обирати 25 % від обсягу своєї освітньої програми. Такий відсоток дисциплін може суттєво

вплинути на спеціалізацію майбутніх фахівців. При цьому рівень компетентності цілком залежить від здобувача вищої освіти і частково – від науково-педагогічних працівників.

За допомогою анкетування здобувачів вищої освіти можна виявити здібності, бажання, хист до певної спеціалізації, та головне – зацікавленість, що спонукає оволодіти потрібними знаннями та досягти значних результатів у певній галузі ветеринарії.

Серед студентів першого курсу спеціальності 211 «Ветеринарна медицина» (ступінь вищої освіти «Магістр») було проведено анкетування стосовно навчальних дисциплін, які обираються здобувачами вищої освіти (згідно навчального плану набору 2016 року). Аналіз анкетування показав, що студенти, здебільшого, бажають вивчати клінічні дисципліни, зокрема акушерство, гінекологія, андрологія та біотехніка відтворення» (70,0 % від загальної кількості опитаних); ветеринарна травматологія і ортопедія (66,7 %), онкологічні хвороби тварин (65 %); імуногенетика та вагітність тварин (63 %); хірургічні хвороби тварин з анестезіологією (60 %); терапія внутрішніх хвороб тварин (55,0 %). Цікавим є також факт вибору студентами дисциплін пов'язаних з хворобами собак і котів: хвороби дрібних тварин і хутрових звірів (56,7 %), хірургічні хвороби дрібних тварин (63,3 %), діагностика і терапія внутрішніх хвороб дрібних тварин (56,7 %).

У розрізі обраних дисциплін можна зробити висновок, що близько 50 % студентів після закінчення навчання орієнтуються на працевлаштування у клініках ветеринарної медицини, 35 % – у сільськогосподарських підприємствах, 10 % – у лабораторіях, 5 % – в інших галузях ветеринарії. Якщо не враховувати потреби здобувачів вищої освіти у розрізі професійних сфер при складанні навчального плану, можна втратити значну частину абітурієнтів у майбутньому.

Погоджуємось і з тим, що недостатньо опиратись лише на перше враження здобувача про професію. Адже студенти, окрім бажання стати лікарем ветеринарної медицини, повинні визначитись з можливістю до набуття тих чи інших умінь. А для цього потрібен час. Так, кожен здобувач у процесі навчання проявляє здібність та зацікавленість, змінює свої уподобання і, як наслідок, свідомо обирає майбутню спеціалізацію.

Тому цілком логічним було б проводити анкетування з вибору вибіркового дисциплін щорічно по закінченню навчального року та можливістю певної корекції освітньої програми для студентів старших курсів. Адже виникає ситуація, коли здобувач вищої освіти несвідомо обирає дисципліни для вивчення на першому курсі і в подальшому немає змоги змінити індивідуальний план навчання.

Другою проблемою вільного вибору є формування груп студентів. Адже, що робити коли 3-4 особи бажають вивчати певну дисципліну з необхідних 25-ти. На нашу думку, це можливо вирішити шляхом вказування пріоритету вивчення дисципліни при виборі. Таким чином будуть сформовані кількісні групи і забезпечений вільний вибір здобувача вищої освіти.

Роздумуючи над питанням «Яких спеціалістів готувати в майбутньому?»,

кожному здобувачу необхідно дати можливість досить чітко розставити пріоритети своїх загальних цінностей. Обрана професія повинна вкладатися в схему бажаного стилю життя студента, допомагати у досягненні мети [3].

Тому задача вищого навчального закладу та кожного науково-педагогічного працівника – створити умови для прояву творчого й інтелектуального потенціалу студентів. З іншого боку, значна кількість зацікавлених, цілеспрямованих, мотивованих здобувачів вищої освіти суттєво підвищує якість освітнього процесу навчального закладу.

Список використаних джерел

1. Пометун О. І. Дискусія українських педагогів навколо питань запровадження компетентнісного підходу в українській освіті / О. І. Пометун // Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи: [б-ка з освітньої політики]; під заг. ред. О. В. Овчарук. – К. : К.І.С., 2004. – С. 66-72.

2. Пометун О. І. Теорія і практика послідовної реалізації компетентнісного підходу в досвіді зарубіжних країн /О. І. Пометун // Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи : [б-ка з освітньої політики]; під заг. ред. О. В. Овчарук. – К. : К.І.С., 2004. – С. 16-25.

3. Психологічний супровід профільного навчання. Збірник науково-методичних статей / Упорядники: В. П. Ляхова, О. В.Таранова, К. О. Пінюгіна. – Миколаїв: ОІППО, 2009. – 128 с.

КОНЦЕПЦІЯ «3 R» У ВИКЛАДАННІ ДИСЦИПЛІНИ «ФІЗІОЛОГІЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ТВАРИН»

Омельченко Г. О., доцент кафедри анатомії та фізіології, к.вет.н., доцент, **Шерстюк Л. М.**, старший викладач кафедри анатомії та фізіології тварин, **Щербак В. І.**, старший викладач кафедри анатомії та фізіології тварин

Для наукових цілей, тестування і навчання у світі щорічно використовується приблизно десять мільйонів хребетних тварин, і ця цифра не може не викликати тривогу вчених та громадськості. Адже тварини не тільки відчувають біль, а й зберігають пам'ять про нього. І якщо вже не можна обійтися без дослідів над ними, то моральний обов'язок кожного експериментатора — зробити все можливе для зменшення їхніх страждань[1; 2]. Основні етичні принципи у цій сфері викладені в «Європейській конвенції про захист хребетних тварин, які використовуються для експериментальних та інших наукових цілей», прийнятій 20 вересня 1985 р. у Страсбурзі. Регламентація експериментів на тваринах визнана обов'язковою у багатьох країнах, де прийнято відповідні законодавчі акти і нормативні документи. Детальні регулюючі документи і рекомендації щодо цього розроблені і діють у США, Канаді, ряді країн Європи і Латинської Америки [4; 5; 6].

Загальноприйнятим стандартом став принцип трьох R: *Refinement*, тобто

поліпшення, гуманізація поводження з тваринами під час підготовки і проведення експерименту; *Reduction* — скорочення кількості використовуваних тварин; *Replacement* — заміна високоорганізованих тварин на низькоорганізовані або застосування альтернативних методів. Концепція 3R [reduction, refinement and replacement] - скорочення, удосконалення і заміна по відношенню до експериментування на лабораторних тваринах була вперше запропонована Расселом і Берчем [Russel & Burch] в їх трактаті під назвою «Принципи гуманної методики експерименту», опублікованому в 1959 р. Сьогодні принцип 3R є загальноприйнятим світовим стандартом, що дозволив отримати новий науковий досвід в галузі створення альтернатив і в значній мірі скоротити кількість використовуваних лабораторних тварин.

Серед альтернатив, які використовуються під час викладання дисципліни «Фізіологія сільськогосподарських тварин» є:

1. Фільми та інтерактивні відео.
2. Комп'ютерні симуляції і системи віртуальної реальності.
4. Експериментування студентів на самих собі.
5. Спостереження і польова практика.
6. Клінічна практика.

У випадку, коли студенти погано підготовлені до роботи з тваринами, емоції, що виникають при взаємодії з мертвими або живими тваринами, можуть відволікати від роботи. У даному випадку, альтернативні моделі можуть бути побудовані таким чином, щоб максимально ефективно відповідати цілям навчання. Наприклад:

1. У той час як певний експеримент може бути проведений лише один раз, альтернативна модель може використовуватися знову і знову, без обмеження часу і місця навчання;

2. Альтернативні моделі можуть надавати точні і повні дані, тим самим, оберігаючи від негативного практичного досвіду «невдалого експерименту»;

3. Модель може мати вбудовану систему самооцінки для студента, що дозволяє оцінити ступінь досягнення цілей експерименту;

4. Альтернативи, що включають аудіовізуальні технології надають можливість демонстрації явищ, які зазвичай не спостерігається в подібному експерименті на тварині. Наприклад, анімації органу і клітинних функцій.

Хоча в деяких випадках створення альтернативної моделі може бути дорогим, нею можна користуватися неодноразово. Крім усього іншого, альтернативна модель виходить дешевше постійного придбання великої кількості тварин. Використання альтернатив може також зберегти час, як для викладачів, так і для студентів [3].

Не дивлячись на широку доступність альтернатив, кількість тварин, що використовуються в освіті, зменшується дуже повільно. Подання та подальше використання альтернатив у вищій освіті не видається простим з деяких причин:

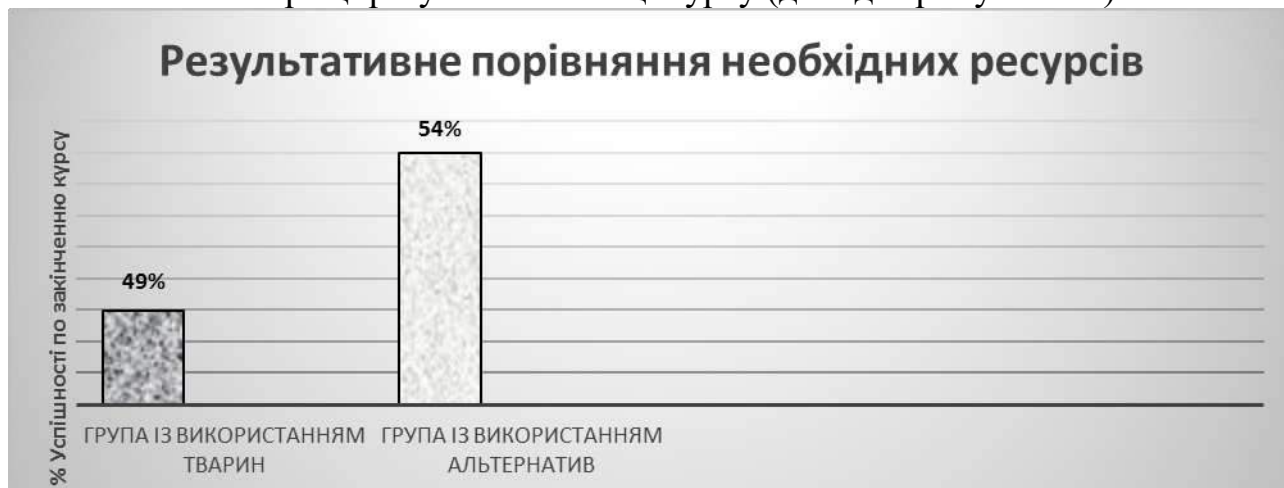
1. Деякі педагоги протистоять змінам і потребують переконання про переваги використання альтернатив.

2. Інтеграція альтернативи в курс зазвичай вимагає початкових вкладень

часу і грошей.

5. Заміна дослідів на тваринах альтернативними методами в підсумку дає такі ж або навіть кращі результати в кінці курсу (див. діаграму нижче).

3. Інформація про потенційні альтернативи не широко поширена.

4. Якість доступних матеріалів значно варіює.

5. Можуть існувати фінансові, технічні та інші фактори, які обмежують використання альтернатив.

Особливо важливий розвиток біоетичного мислення у студентів ветеринарних і біологічних факультетів вузів, яким належить працювати з тваринами або викладати біологію. Помічниками в цьому повинні виступити керівництво принципом «3 R» і використання альтернатив, наприклад «Віртуальної фізіології» - першої русифікованої безкоштовної комп'ютерної програми, виданої у 2006 р. російським відділенням «ІнтерНІШ» і Центром захисту прав тварин «Віта», за підтримки «WSPA» або програми «Virtual Physiology Lab - Thomas RECORDING» [7]. Ці програми пройшли апробацію при викладанні дисципліни «Фізіологія сільськогосподарських тварин» на кафедрі анатомії та фізіології тварин ПДАА і використовуються нами при викладанні дисципліни.

Список використаних джерел:

1. Демченко В. К. Міжнародні Юридичні аспекти біоетики / під ред. Ю. І. Кундієва // Антологія біоетики. – Львів: Бак, 2003. — С. 87-89.
2. Експериментування на тваринах // Т. М. Павлова. Біоетика у Вищій школі: Учб. посібник. - Київський еколого-культурний центр, 1998. – С. 48-52.
3. International Association Against Painful Experiments on Animals - URL: [http:// www.iaapea.com/mag.4.1.html](http://www.iaapea.com/mag.4.1.html). IAAPEA Magazine / IAAPEA award seven humane research grants in the Ukraine // Spring 2004.
4. International Association Against Painful Experiments on Animals - URL: <http://www.iaapea.com/mag.5.1.html>. IAAPEA Magazine / Education // Spring 2005.
5. Physiology simulators [Electronic resource] / Dr. Gabriel Cotor, the faculty of Veterinary Medicine Bucharest // Monitor-Bucuresti, Cop. 2003.
6. Fox MW Empathy, Humaneness and Animal Welfare. Advances in Animal Welfare, 1984/1985, HSUS. Washington.
7. Virtual Physiology Lab - Thomas RECORDING.

НАБУТТЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЯК РЕЗУЛЬТАТ НАВЧАННЯ ФАХІВЦЯ ВЕТЕРИНАРНОЇ МЕДИЦИНИ

Канівець Н. С., старший викладач кафедри терапії, к.вет.н.,
Каришева Л. П., старший викладач кафедри терапії,
Бурда Т. Л., завідувач навчально-наукової
лабораторії терапії кафедри терапії

Не секрет, що в умовах реформування професійної освіти лікарів ветеринарної медицини необхідно дотримуватись концептуально викладених положень, а саме: а) професійне навчання повинно здійснюватись з урахуванням соціально-економічних та професійних вимог виробництва, орієнтуватися на високий професіоналізм, конкурентоспроможність фахівців на ринку праці; б) професійна підготовка має бути спрямована на формування фахівця з високим рівнем професійної компетентності (це зумовлює необхідність виявлення особливостей змістового забезпечення професійного навчання з урахуванням виробничих функцій, визначення ключових завдань професійної діяльності, що дозволить майбутньому фахівцю досягти високого рівня професійної компетентності); в) ефективну професійну підготовку фахівця для конкретного виробництва може забезпечити система навчання, що передбачає розв'язання в навчальному процесі реальних виробничих завдань [1].

Сьогодні професійна освіта може виконувати своє призначення лише тоді, коли сутністю її розвитку, центром усіх інновацій та стратегій є фахівець – лікар ветеринарної медицини, для підготовки якого вона призначена. Однією з ефективних та визнаних у світі моделлю підготовки фахівців з урахуванням потреб роботодавців є «Освіта на основі результатів». Особливістю цієї моделі є залучення фахівців ветеринарної медицини господарств різних форм власності, науковців (наукові розробки яких впроваджені в навчальний процес та виробництво), що дозволяє забезпечити відповідність навчання згідно вимог

і потреб на ринку праці. Критерієм навчання є навчальний результат. **Навчальний результат** – це твердження, що описують суттєві знання, навички та установки, які студенти мають продемонструвати після засвоєння певної дисципліни, або проходження практики. Таким чином, результати навчання формулюються для визначення точного рівня необхідної компетенції та умов, за яких відповідним умінням, або навичкою необхідно опанувати та оцінити рівень володіння нею [2, 3].

Відомо, що результати навчання класифікують на три основні види відповідно до знань, вмінь та навичок, які студенти мають продемонструвати після проходження навчання, а саме: *теоретичні, практичні та комбіновані*. Слід пам'ятати, що результати навчання повинні супроводжуватися відповідними критеріями оцінювання, які використовуються для прийняття рішення про те, що результат навчання досягнуто [4, 5]. Водночас, необхідно враховувати, професійно-етичну компетентність, яка є основою професійності ветеринарного лікаря. Професійно-етична компетентність віддзеркалює духовність, моральність, внутрішню культуру лікарів ветеринарної медицини та здатність їх приймати адекватні моральні рішення й діяти відповідно до норм етики.

Зважаючи на вищезазначене, підготовка фахівців ветеринарної медицини за моделлю «Освіта на основі результатів» дозволяє визначити навчальні результати (знання, вміння, навички тощо, які повинні досягнути студенти) та рівень кваліфікації, який вимагають роботодавці на ринку праці України. Встановлено, що формування у викладачів сучасних підходів до визначення результатів навчання, які забезпечують набуття майбутнім лікарям ветеринарної медицини професійних компетентностей забезпечуються сучасними технологіями викладання відповідних дисциплін на факультеті ветеринарної медицини.

Перспективою подальших наукових досліджень у набутті професійної компетентності фахівців ветеринарної медицини, є чітке усвідомлення результатів, яких повинні досягти майбутні лікарі ветеринарної медицини для роботи за обраною професією.

Список використаних джерел

1. Концепція розвитку професійно-технічної (професійної) освіти в Україні; Затв. МОН та АПК України 05.07.04 р. // Освіта України. – 2004. – № 56–57. – С. 3–5.
2. Проектування навчальних програм професійно-технічної освіти: навч.-метод. посіб. / [Пашенко О. В., Сергеева Л. М. та ін.]. – К.: Арт Економі, 2011. – 160 с.
3. Дибкова Л. М. Оцінювання результатів навчальної діяльності студентів ВНЗ у контексті компетентнісного підходу / Л. М. Дибкова // Матеріали методичного семінару (03.04.2014 р.) : Компетентнісний підхід в освіті: теоретичні засади і практика реалізації. – К.: Ін-т обдарованої дитини НАПН України, 2014. – Ч. II. – С. 23–31.
4. Ситнік С. В. Особистісний потенціал як умова професійної взаємодії / С. В. Ситнік // Вісник Одеського нац. ун-ту: Психологія. – 2012. – Т. 17. – Вип.

8. – С. 168–175.

5. Ярмолова І. К. Компетенція та компетентність викладача вищої школи як складові його інноваційного розвитку / І. К. Ярмола // Запорозький медичний журнал. – 2013. – № 5. – С. 116–118.

ОПТИМІЗАЦІЯ ВИКЛАДАННЯ ПАРАЗИТОЛОГІЇ ЗА УМОВ РЕАЛІЗАЦІЇ ЗАКОНУ УКРАЇНИ «ПРО ВИЩУ ОСВІТУ» У ПОЛТАВСЬКІЙ ДЕРЖАВНІ АГРАРНІЙ АКАДЕМІЇ

Євстаф'єва В. О., завідувач кафедри паразитології та ветеринарно-санітарної експертизи, д. вет. н., професор,
Мельничук В. В., завідувач навчально-наукової лабораторії паразитології кафедри паразитології та ветеринарно-санітарної експертизи, к.вет.н.

Головними напрямками діяльності вищих навчальних аграрних закладів за умов реалізації нового Закону України «Про вищу освіту» є підвищення якості підготовки фахівців, зокрема лікарів ветеринарної медицини, удосконалення навчального, практичного і наукового процесів, матеріальної бази, формування позитивного іміджу та підвищення авторитету академії на всеукраїнському та міжнародному рівнях. Закон України «Про вищу освіту» відкрив новий етап реформування вищої освіти у підготовці фахівців з ветеринарної медицини, впровадив нові норми, вимоги та підходи, що вимагають від учасників освітнього процесу розуміння цілей і змісту інновацій [3].

Розглядаючи проблеми підготовки фахівців ветеринарного напрямку у Полтавській державній аграрній академії, можна зробити висновок, що найважливішою задачею є підготовка компетентного, гнучкого, досвідченого фахівця, що здатний досягати визначеної мети в нестабільній соціокультурній ситуації. Ключовим методологічним інструментом підвищення якості підготовки здобувачів вищої освіти зі спеціальності «Ветеринарна медицина» є компетентнісний підхід. Нові стандарти передбачають суттєву модернізацію ветеринарного забезпечення викладання дисциплін, зокрема паразитологічного напрямку [2].

Основу нової системи цінностей складає позиція, яка визначається як компетенція. Вона включає у себе сукупність взаємопов'язаних якостей особистості – навички, знання, вміння, способи діяльності. Компетентність – це, перш за все, загальна здатність і готовність особи до діяльності, що ґрунтується на знаннях та досвіді, які набувались завдяки навчанню, орієнтовані на самостійну участь особистості у навчально-виховному процесі та спрямовані на її успішну інтеграцію в суспільство. Водночас, компетентність – це інтегрована характеристика якостей особистості, результат підготовки випускника ВНЗ до виконання діяльності в певних сферах (компетенціях) [1, 4]. Оскільки викладання дисциплін паразитологічного напрямку безпосередньо стосується професійної діяльності фахівців, то більшого значення набуває формування професійних компетентностей у здобувачів вищої освіти, які навчаються на факультеті ветеринарної медицини зі спеціальності «Ветеринарна медицина», при засвоєнні дисциплін:

«Паразитологія та інвазійні хвороби тварин», «Глобальна паразитологія» та «Ветеринарні технології профілактики паразитарних хвороб тварин». Зміст їх наступний:

- здійснювати діагностику інвазійних хвороб тварин – можливість раціонально організовувати і проводити клінічні, лабораторні та спеціальні діагностичні дослідження з урахуванням правил техніки безпеки, асептики, антисептики;

- застосувати інструментарій та технічні засоби – здатність користуватися спеціальними інструментами, пристроями, приладами, лабораторним обладнанням для оцінки ступеня інвазованості організму тварин різних видів та здійснення необхідних маніпуляцій;

- впроваджувати лікувальні заходи – здатність використовувати специфічні й симптоматичні фармацевтичні препарати та лікарські засоби з метою профілактики інвазійних хвороб та під час лікування хворих тварин;

- запроваджувати інноваційні підходи щодо біобезпеки та добробуту тварин – вирішувати проблеми та здійснювати просвітницьку діяльність серед фахівців і населення в разі виникнення порушень життєдіяльності тварин та змін екологічної ситуації;

- розробляти стратегії профілактики – спроможність обирати та впроваджувати сучасні методи стосовно профілактично-оздоровчих заходів для безпечного, санітарно-обумовленого утримання тварин.

З цією метою викладачі постійно слідкують за новітніми технологіями у світі, вивчають їх та пропонують опанувати здобувачам вищої освіти. Одночасно застосовуються інтерактивні методи навчання, коли сам здобувач вищої освіти на своєму досвіді може встановити доцільність та ефективність того чи іншого методу діагностики, засобу профілактики, способу проведення маніпуляції тощо.

Особлива увага у формуванні майбутнього лікаря ветеринарної медицини приділяється практичній підготовці, відпрацюванню практичних навичок із застосуванням набутих теоретичних знань щодо паразитології в конкретних виробничо-управлінських ситуаціях. Тому для того, щоб бути компетентним фахівцем, мало мати фундаментальну теоретичну і практичну підготовку, а необхідно бути творчою особистістю, професійно та психологічно готовою до ефективного застосування набутих фахових знань у професійній діяльності.

Список використаних джерел

1. Гаврищак Г. Р. Компетентність та ключові компетенції викладання у ВНЗ / Г. Р. Гаврищак // Професійні компетенції та компетентності вчителя : регіон. наук.-практич. семінар : тези доп., 28–29 листопада 2006 р. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2006. – С. 31–32.

2. Драч І. І. Компетентнісний підхід як засіб модернізації змісту вищої освіти / І. І. Драч // Проблеми освіти. – К. : Інститут інноваційних технологій і змісту освіти МОН України, 2009. – Вип. 58, Ч. 1. – С. 176–180.

3. Кремень В. Г. Нові вимоги до якісної освіти / В. Г. Кремень // Освіта України. – 2006. – № 45–46. – С. 6–7.

4. Овчарук О. Компетентності як ключ до оновлення змісту освіти /

ПІДГОТОВКА ЛІКАРІВ ВЕТЕРИНАРНОЇ МЕДИЦИНИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Передера С. Б., декан факультету ветеринарної медицини,
професор кафедри патологічної анатомії
та інфекційної патології, к.вет.н., доцент,

Щербакова Н. С., доцент кафедри паразитології
та ветеринарно-санітарної експертизи, к.вет.н., доцент,

Передера Ж. О., професор кафедри паразитології та ветеринарно-санітарної
експертизи, к.вет.н., доцент

Відповідно до закону України «Про вищу освіту» підготовка фахівців з вищою освітою здійснюється за відповідними освітньо-професійними, освітньо-науковими, науковими програмами на таких рівнях вищої освіти за другим (магістерським) рівнем.

Ступень магістра ветеринарного спрямування здобувається на основі повної загальної середньої освіти і присуджується вищим навчальним закладом у результаті успішного виконання здобувачем вищої освіти відповідної освітньої програми, обсяг якої становить 300-360 кредитів ЄКТС.

Ступень магістра це другий (магістерський) рівень вищої освіти, який відповідає сьомому кваліфікаційному рівню Національної рамки кваліфікацій і передбачає здобуття особою поглиблених теоретичних та/або практичних знань, умінь, навичок за обраною спеціальністю (чи спеціалізацією), загальних засад методології наукової та/або професійної діяльності, інших компетентностей, достатніх для ефективного виконання завдань інноваційного характеру відповідного рівня професійної діяльності.

Підготовка магістрів на факультеті ветеринарної медицини спрямована, перш за все, на набуття теоретичних знань і практичних навичок, які адаптовані до потреб аграрної сфери. Навчальний процес здійснюється з використанням тварин, комп'ютерної техніки та сучасних форм організації навчального процесу. Особлива увага приділяється вивченню методів профілактики та діагностики і лікуванню хвороб тварин різної етіології, ветеринарного законодавства та втіленню його вимог в практику, ведення звітної роботи відповідно до вимог держпродспоживслужби України та Міжнародних стандартів згідно з системою менеджменту безпечності харчових продуктів (НАССР/ISO 22000).

Організація та практичне здійснення навчального процесу зі спеціальності «Ветеринарна медицина» повинно забезпечувати формування і виховання у здобувачів вищої освіти навиків здатних до прийняття неординарних рішень, що сприяє:

- формуванню у студентів лікарської свідомості;
- виробленню раціональних потреб;
- здатністю зіставляти їх з матеріальними можливостями;

- формуванню якостей характеру дбайливого лікаря, експерта, інспектора, науковця, організатора;
- формуванню активної громадської позиції патріота;
- закладанню основ моральної поведінки в бізнесі, гуманному ставленню до споживачів продукції тваринного та рослинного походження, тварин та їх власників, колег, партнерів;
- володінню креативними прийомами у розв'язанні фахових проблем.

Для цього студенти повинні опанувати загальні та фахові компетентності відповідно до стандарту освіти: здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу; пошуку, оброблення інформації з різних джерел; застосовувати знання у практичних ситуаціях; спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово; спілкуватися іноземною мовою; проведення досліджень на відповідному рівні, приймати обґрунтовані рішення, оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт; спілкуватися з фахівцями своєї галузі (з експертами з інших галузей); працювати в міжнародному контексті; зберігати довкілля; розуміти та встановлювати особливості будови і функціонування клітин, тканин, органів, їх систем та апаратів організму тварин; використовувати інструментарій, спеціальні пристрої, прилади, лабораторне обладнання та інші технічні засоби для проведення необхідних маніпуляцій під час виконання професійної діяльності; дотримуватися правил охорони праці, асептики та антисептики під час здійснення фахової діяльності; проводити клінічні дослідження з метою формулювання висновків щодо стану тварин чи встановлення діагнозу; володіти методиками патолого-анатомічної діагностики; проводити відбір, пакування, фіксування і пересилання проб біологічного матеріалу для лабораторних досліджень; організовувати, проводити і аналізувати лабораторні та спеціальні діагностичні дослідження; планувати, організовувати та реалізовувати заходи з лікування тварин, хворих на незаразні, інфекційні та інвазійні хвороби; проводити акушерсько-гінекологічні та хірургічні заходи і операції; розробляти стратегії безпечного, санітарно-обумовленого утримання тварин; володіти знаннями з біобезпеки, біоетики та добробуту тварин; розробляти та реалізовувати заходи, спрямовані на захист населення від хвороб, спільних для тварин і людей; розробляти стратегії профілактики хвороб різної етіології; проводити судово-ветеринарну експертизу; організовувати нагляд і контроль за виробництвом, зберіганням, транспортуванням та реалізацією продукції тваринного і рослинного походження; оберігати довкілля від забруднення відходами тваринництва, а також матеріалами та засобами ветеринарного призначення; розробляти стратегію виробничо-фінансової діяльності, маркетингу та менеджменту у ветеринарній медицині; характеризувати біологічні та технологічні процеси з використанням спеціалізованих програмних засобів; здійснювати просвітницьку діяльність серед фахівців, працівників галузі та населення; організовувати, здійснювати і контролювати документообіг та документообіг під час здійснення професійної діяльності.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про вищу освіту» / № 1556-VII від 01 лип. 2014 р.

[Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу до документу : <http://www.rada.gov.ua>.

2. Стандарт вищої освіти України, другий (магістерський) рівень, ступень вищої освіти Магістр, галузь знань 21 Ветеринарна медицина, спеціальність 211 Ветеринарна медицина / МОН України // Київ 2016.

РОЗРОБКА ОСВІТНІХ ПРОГРАМ У КОНТЕКСТІ КОМПЕТЕНТІСНОГО ПІДХОДУ ДО ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ

Лавріненко І. В., заступник керівника
навчального відділу к.вет.н., доцент,

Папірник І. В., методист навчального відділу

Луценко Л. В., методист навчального відділу

Прийняття закону «Про вищу освіту» забезпечує вищим навчальним закладам певну автономію, і відтепер, вони самостійно розробляють зміст та наповнення освітніх програм згідно затвердженого переліку галузей знань і спеціальностей. При цьому упровадження спеціалізації залишається справою вишів відповідно до права на академічну автономію. Тому перед науково-педагогічними працівниками сфери вищої освіти постали нові завдання, насамперед побудова та реалізація ефективних освітніх програм та їх орієнтація на компетентнісний підхід і створення ефективних механізмів його запровадження.

В основу компетентнісного підходу до визначення сутності вищої освіти покладено прагнення до реалізації основних завдань: освіта повинна формувати у студентів якості, необхідні для реалізації професійної діяльності; критерії та параметри оцінки результатів освіти повинні бути уніфіковані і виражатися у термінах і результатах, які можуть бути інтерпретовані та враховані в будь-якому освітньому закладі будь-якої країни [1, 2].

Згідно Закону «Про вищу освіту», освітня програма – це система освітніх компонентів на відповідному рівні вищої освіти в межах спеціальності, що визначає вимоги до рівня освіти осіб, які можуть розпочати навчання за цією програмою, перелік навчальних дисциплін і логічну послідовність їх вивчення, кількість кредитів ЄКТС, необхідних для виконання цієї програми, а також очікувані результати навчання (компетентності), якими повинен оволодіти здобувач відповідного ступеня вищої освіти. Освітня програма є основою для розробки навчального плану, програм навчальних дисциплін і практик і засобів діагностики якості вищої освіти.

Спеціалізація є складовою спеціальності, що передбачає профільну спеціалізовану освітньо-професійну чи освітньо-наукову програму підготовки здобувачів вищої та післядипломної освіти. Спеціалізації розробляються вищими навчальними закладами в межах ліцензованої спеціальності та не підлягають затвердженню державними органами. Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти формує єдину базу даних, запроваджених вищими навчальними закладами спеціалізацій, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти на кожному рівні вищої освіти.

Пунктом 6 Прикінцевих та перехідних положень Закону було визначено: «Національному агентству із забезпечення якості вищої освіти протягом шести місяців з дня його утворення сформувати і подати на затвердження центральному органу виконавчої влади у сфері освіти і науки єдиний перелік спеціальностей... При цьому чинні спеціальності вважати спеціалізаціями, які розробляються та затверджуються безпосередньо вищими навчальними закладами і не підлягають затвердженню державними органами» [3].

Освітні програми спеціалізації у межах спеціальності повинні забезпечити реалізацію стандартизованих компетентностей та результатів навчання для певної спеціальності, а також додаткових компетентностей та результатів навчання спеціалізації.

Для кожної спеціальності та спеціалізації, по кожному рівню освіти розробляється та реалізується окрема освітня програма. Обґрунтування доцільності запровадження спеціалізацій, а також розробка освітніх програм здійснюється випусковими кафедрами. Умовами їх запровадження є, насамперед, наявність регіональних потреб, попиту роботодавців на конкретну спеціалізацію.

При цьому визначальними факторами є спроможність забезпечити досягнення запланованих результатів навчання та їх оцінювання відповідно до форм атестації та системи внутрішнього забезпечення якості вищої освіти, відповідність стандарту освітньої діяльності – мінімальним вимогам до кадрового, навчально-методичного, матеріально-технічного та інформаційного забезпечення освітнього процесу за відповідною спеціальністю для відповідного рівня вищої освіти

Освітні програми розробляються проектними групами під керівництвом гаранта освітньої програми. Проектні групи та гарант освітньої програми обираються за кожним рівнем вищої освіти, спеціальністю і спеціалізацією й визначають перелік компетентностей фахівця, які необхідно сформувати в процесі підготовки, що складається з обов'язкових компетентностей відповідно до стандарту вищої освіти та додаткових, що визначають унікальність освітньої програми. Авторський колектив пов'язує визначені компетентності та результати навчання з навчальними дисциплінами, у межах яких будуть досягнуті навчальні результати, спрямовані на формування певних компетентностей та визначає зміст навчальних дисциплін. Формування спеціалізацій забезпечується ресурсом навчального часу, виділеного у відповідній освітній програмі під варіативну складову підготовки фахівців, з урахуванням вимог конкретної професійної діяльності. При цьому для дисциплін спеціалізацій забезпечується структурно-логічна послідовність їх викладання й оптимальне співвідношення видів аудиторних занять (лекції, лабораторні, практичні, семінарські заняття). Розроблені освітні програми ухвалюються вченою радою академії і затверджуються ректором академії.

Таким чином, освітні програми спеціалізацій орієнтовані на забезпечення компетентностей, відповідно до сучасних вимог розвитку регіону, ринку праці та індивідуальних вподобань здобувачів вищої освіти. Кожна освітня програма спеціалізації – це окрема індивідуальна композиція навчальних дисциплін, які в

сукупності забезпечують як нормативні, так і додаткові результати навчання.

Список використаних джерел

1. Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи: бібліотека з освітньої політики / Під заг. ред. О. В. Овчарук. - К.: «КІС», 2004. - 112 с.

2. Ломакина Г. Р. Компетентностный подход как прагматико-ориентированный подход к результатам высшего образования // Теория и практика общественного развития, 2012. № 12. (Режим доступу: <http://www.teoria-practica.ru/ru/12-2012.html>)

3. Закон України «Про вищу освіту» № 1556-VII від 01.07.2014 р. [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу до документу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>.

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТІВ ВЕТЕРИНАРНОЇ МЕДИЦИНИ

Євстаф'єва В. О., завідувач кафедри паразитології та ветеринарно-санітарної експертизи, д. вет. н., професор,

Корчан Л. М., доцент кафедри паразитології та ветеринарно-санітарної експертизи, к.вет.н., доцент,

Мельничук В. В., завідувач навчально-наукової лабораторії паразитології кафедри паразитології та ветеринарно-санітарної експертизи, к.вет.н.

Проблема формування професійної компетентності майбутніх фахівців ветеринарної медицини на сьогоднішній день є актуальною. Процеси, що відбуваються на сучасному етапі в усіх сферах життя суспільства, висувують все нові вимоги до професійних якостей фахівців, в тому числі фахівців ветеринарної медицини. Відбувається якісна зміна діяльності лікаря ветеринарної медицини, яка пов'язана з широким застосуванням сучасного обладнання, що впроваджується в практику [1].

Перехід до ринкових відносин, посилення інтеграційних процесів у європейській і світовій системі освіти зумовили необхідність підготовки спеціалістів ветеринарної медицини нового типу. Ринок робочих сил потребує від випускника професійних якостей, які включають його професійну самостійність, мобільність, відповідальність за якість праці і прийняття рішення не лише в стандартних, типових, але і в незапланованих ситуаціях, комунікативну культуру. Підготовка фахівця ветеринарної медицини включає також вміння працювати як одному, так і в числі групи, колективі [2, 4, 5].

За педагогічним словником, професійна компетентність – це «сукупність знань, вмінь, необхідних для ефективної професійної діяльності, уміння аналізувати, передбачати наслідки професійної діяльності, використовувати інформацію» [3].

Компетенція – це високий рівень знань, умінь і навичок, а також наявність особистого досвіду в певній діяльності. Компетентність ми розглядаємо як активне використання отриманих знань, умінь і навичок у професійній діяльності ветеринарної медицини. В сучасній науці особливу

увагу приділяють професійній та особистісній компетентностям, які взаємодоповнюють один одного.

Професійна компетентність лікарів ветеринарної медицини визначає особистість як професіонала, розглядається як цілісність теорії і практики, що сприяє якісному виконанню його діагностичної, лікувальної і профілактичної професійної діяльності.

У свою чергу особистісна компетентність включає в себе професійні цінності, моральний розвиток особистості, організаційні навички, ініціативність, самостійність і відповідальність.

Професійна компетентність ветеринарної медицини є складовою частиною професіоналізму. Лікар ветеринарної медицини професіонал – це як теоретично підготовлена особистість, так і адаптована до практичної діяльності в процесі підготовки у навчальному закладі. Основою професіоналізму у будь-якій спеціальності слугують інтелектуальна здатність, комунікативні та організаторські здібності, сильний характер, бажання навчатися і вдосконалюватися.

Сучасне суспільство вимагає від випускника вищих навчальних закладів професійної активності, самовдосконалення, практичного та результативного виконання своїх професійних обов'язків, активної участі в інноваційній діяльності своєї роботи. Розвиток професійної компетентності підвищує якість роботи фахівця, його працездатність, престиж лікувального закладу, в якому він працює, а також свою конкурентоспроможність.

Безумовно, що студент-випускник факультету ветеринарної медицини не є фахівцем, який досяг достатнього рівня професіоналізму. У лікарському мистецтві не має лікарів, що завершили свою науку. Тому, лікар повинен мати можливість постійно професійно розвиватися і вдосконалюватися. Необхідно формувати у студентів основні фундаментальні знання, які сприятимуть у майбутньому досягненню більш високого рівня професійної компетентності. Склад освіти повинен включати в себе оволодіння певними навчальними предметами, в процесі якого формуються не тільки професійні знання і вміння, а й професійна компетентність. Активна суб'єктна позиція студента в освітній діяльності також сприяє розвитку його компетентності.

Професійна компетентність лікаря ветеринарної медицини характеризується не тільки знанням теоретичних основ і вмінням застосовувати їх в певних ситуаціях, а й показником його культури (стриманість в спілкуванні, шанобливе ставлення до себе і оточуючих людей, тварин), а також прагненням до більш високих результатів, і навіть кар'єрного росту, що дає можливість визначити перспективи професійної компетентності. Формування і розвиток професійної компетентності студентів вузу буде ефективним і результативним, якщо викладачі будуть стимулювати у студентів мотивацію до навчання, організовувати різні курси, застосовувати активні форми навчання, використовувати інноваційні технології, організовувати практику у господарствах різного типу та ветеринарних клініках. Всі ці умови повинні бути підкріплені матеріально-технічним оснащенням. Викладач може встановити ступінь зацікавленості студента в освітньому процесі, простежити

зміну емоційного стану студентів в процесі навчання. Розробивши певну систему контролю знань, викладачі повинні намітити план рішення проблем, які можуть виникнути при виявленні негативних результатів досліджень. Це їм допоможе оперативно відреагувати і скорегувати подальші свої дії, не порушивши цілісний процес формування і розвитку професійної компетентності студентів.

Список використаних джерел

1. Белых А. С. Единство задач мировоззренческого развития и профессиональной подготовки молодого специалиста / А. С. Белых // Духовність особистості: методологія, теорія і практика. – 2012. – № 5 (52). – С. 44–54.
2. Белых А. С. Учебный процесс в вузе и формирование современного мировоззрения / А. С. Белых // Духовність особистості: методологія, теорія і практика. – 2011. – № 1 (42). – С. 15–21.
3. Лутаєнко О. М. Формування професійної компетентності майбутніх учителів в умовах сучасної освіти: теоретичні аспекти / О. М. Лутаєнко. Режим доступу: http://elibrary.kubg.edu.ua/2304/1/O_Lutayenko_GI.pdf.
4. Онищенко І. В. Науково-дослідна робота як чинник формування фахових компетентностей майбутнього спеціаліста / І. В. Онищенко, Т. А. Махія. Режим доступу: <http://mp2.umo.edu.ua/wp-content/uploads/2012/04/.pdf>.
5. Професійна освіта : словник : [навч. посіб.] / уклад. : С. У. Гончаренко та ін. ; за ред. Н. Г. Ничкало. – К., 2000. – С. 78.

**ВИКОРИСТАННЯ КОМП'ЮТЕРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ З МЕТОЮ
ФОРМУВАННЯ СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ПРИ
ВИВЧЕННІ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ**

Долгополова М. В., викладач кафедри іноземних мов
та українознавства

Мета навчання іноземній мові – формування таких молодих особистостей, які сприймають себе не лише у ролі представників однієї певної культури, але і в ролі громадян світу, що усвідомлюють свою значущість і відповідальність у глобальних загальнолюдських процесах, що відбуваються в Україні та світі.

Аналіз наукової та нормативної літератури дозволяє дати уточнене визначення комунікативної та соціокультурної компетенції. Так, з педагогічної позиції, у процесі навчання іноземній мові комунікативна компетенція визначається як «здатність брати участь у реальному спілкуванні іноземною мовою» [2, с. 35]. Комунікативна компетенція складається з трьох основних видів: мовленнєвої, мовної та соціокультурної. Соціокультурна компетенція охоплює такі два види компетенцій, як країнознавча та лінгвокраїнознавча. Країнознавчі знання — це знання з історії, географії, економіки, державного устрою та культури країни. Лінгвокраїнознавчі знання – знання особливостей мовленнєвої та немовленнєвої поведінки носіїв мови в певних ситуаціях спілкування.

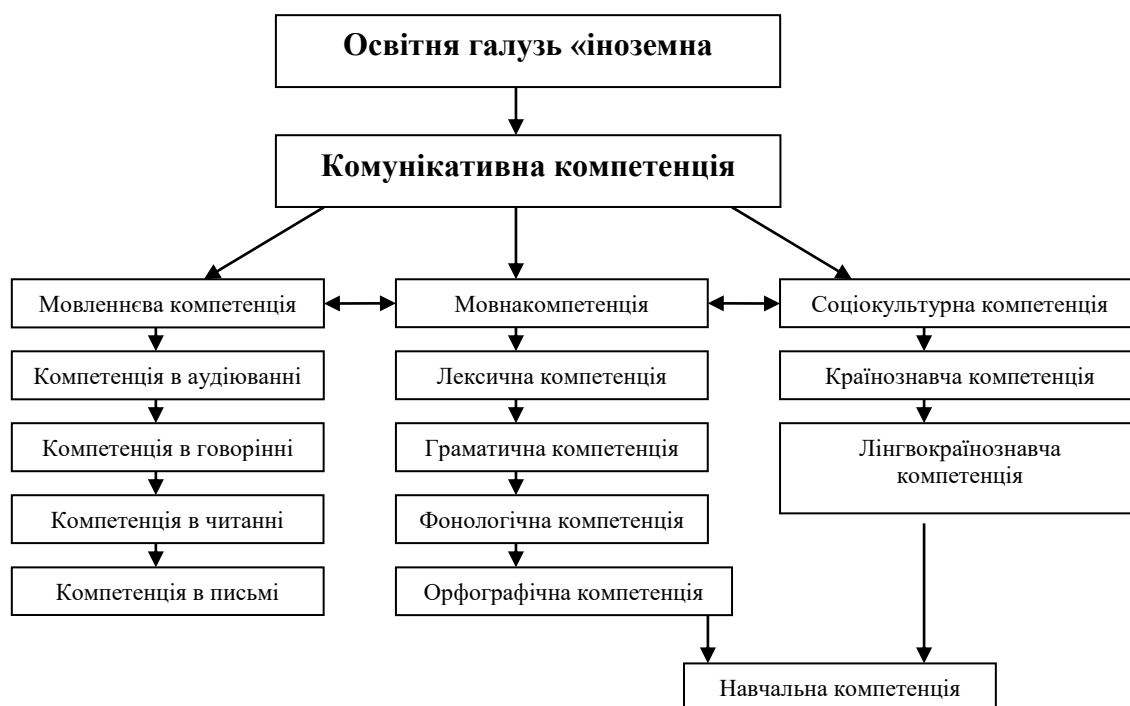
Соціокультурна компетенція є одним з компонентів комунікативної компетенції і складає сукупність фонових і країнознавчих знань, моделей мовленнєвої та немовленнєвої комунікативної поведінки, володіння певним соціокультурним мінімумом, а також вміннями і навичками їх практичного використання під час іншомовного спілкування в діалозі культур.

Соціокультурна компетенція передбачає «знайомство тих, хто навчається, з національно-культурною специфікою мовленнєвої поведінки і здатністю користуватися елементами соціокультурного контексту, релевантними для породження і сприйняття мовлення з точки зору носіїв мови» [4, с. 67]. Ці елементи – звичаї, правила, норми, соціальні умовності, ритуали, соціальні стереотипи, країнознавчі знання та ін.”

Питання про країнознавчий, лінгвокраїнознавчий та соціокультурний аспекти навчання іноземної мови, про зміст комунікативної компетенції теоретично обґрунтовано у працях багатьох учених (М. Аріян, Є. Верещагін, Н. Гез, І. Зимня, Н. Ішханян, В. Костомаров, О. Леонтьєв, В. Редько, В. Сафонова, Л. Смелякова, Г. Томахін, В. Топалова, Р. Adler, D. Brown, E. Hall, R. Lado та ін.).

Можна стверджувати, що активізація свідомої, творчої, пошукової діяльності студентів, яка базується на використанні лінгвокраїнознавчих знань, підвищує практичний, загальноосвітній, виховний та розвиваючий потенціал навчання іноземних мов. Такий підхід дозволяє вивчати іноземну мову, поглиблюючи знання про соціокультурні особливості іншого народу. Наразі

неможливо уявити вивчення іноземної мови без використання комп'ютерних технологій, зокрема Інтернету.

Соціокультурна компетенція як один з компонентів комунікативної компетенції

Міжнародний та вітчизняний педагогічний досвід переконано доводять, що репродуктивний рівень завдань не призводить до високого рівня засвоєння матеріалу. Тому є актуальною цілісна система роботи з використанням комп'ютерних технологій щодо розвитку соціокультурної компетенції в здобувачів вищої освіти засобами пошуково-творчих завдань на заняттях англійської мови на різних етапах навчання.

Одним із цікавих і продуктивних видів роботи, які можна запропонувати здобувачам вищої освіти, є створення колажів – різновид проектів. Колаж – це вільна творчість, гармонійне поєднання змісту і форми. Цей вид роботи розвиває кмітливість, уважність, винахідливість, уміння логічно й образно мислити, комбінувати.

Гра зі зміною контексту, маніпуляція над текстом, вміщеним в чужий йому культурний, контекстуальний чи стильовий пласт, виривання слова зі звичного середовища – все це є найхарактерніші ознаки колажу. Завдання полягає у створенні композиції на певну тему, в основі якої повинна лежати конкретна ідея. Така композиція легко створюється за допомогою сайтів спеціального призначення. Так, при вивченні теми «Сільське господарство англomовних країн» студентам можна запропонувати створити окремі колажі про сільське господарство США, Канади, Австралії тощо.

При створенні колажу необхідно правильно вибрати об'єкт, над яким треба працювати. Звернути увагу на головне, не відхиляючись від теми; можна зробити невеликий запис, але обов'язково, щоб всі реквізити були пов'язані одним сюжетом. Фон колажу також може бути різним, в залежності від теми,

підібраних ілюстрацій, фотографій.

Список використаних джерел

1. Бацевич Ф. С. Основикомунікативної лінгвістики. – Львів, 2000. – 347 с.
2. Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання. – К. : Ленвіт, 2004. – 261 с.
3. Половенко О. Б. Особистісно орієнтований підхід до навчання іноземної мови // Англійська мова та література. – 2004. – № 1. – С. 10-11.
4. Проблемы эффективной речевой коммуникации. – М. : 1999. – 170 с.
5. Радзієвська Т. В. Текст як засіб комунікації. – К. : 1993. – 374 с.

ВПРОВАДЖЕННЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЯ КОМПЕТЕНТІСНОГО ПІДХОДУ ПРИ ВИКЛАДАННІ ДИСЦИПЛІНИ «СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКЕ ДОРАДНИЦТВО»

Чехлатий О. М., старший викладач

кафедри економічної кібернетики та інформаційних технологій

Вимоги до підвищення ефективності вищої освіти останнім часом привертають все більшу увагу освітян на проблему формування компетентності майбутніх фахівців. Проблема компетентнісної освіти вперше стала висвітлюватися науковцями зарубіжних країн наприкінці минулого століття. Так, ще у 1997 році Федеральним статистичним департаментом Швейцарії та Національним центром освітньої статистики США й Канади було започатковано програму «Визначення та відбір компетентностей: теоретичні й концептуальні засади» («DeSeCo») [1].

Сам компетентнісний підхід не являється чимось новим у навчальній діяльності і означає спрямованість навчально-виховного процесу на досягнення результатів, якими є такі ієрархічно підпорядковані компетентності студентів та учнів, як ключова, загальнопредметна і предметна. Тобто компетентнісний підхід спрямований в першу чергу на становлення і розвиток успішної освітньої системи, яка дає можливість забезпечити високий рівень навчання і підготовки висококваліфікованих, теоретично і практично підготовлених спеціалістів у своїй галузі [2].

Згідно опублікованого у виданні Times рейтингу 20 найуспішніших освітніх систем світу, який складає британська компанія Pearson на замовлення аналітичного відділу журналу Economist, очолюють його Фінляндія, Південна Корея та Гонконг. Україна, як і слід було очікувати, до рейтингу не потрапила.

Найуспішнішими виявилися країни, де статус учителя високий, а його освітня культура досить розвинена. Вивчивши країни, у яких модель навчання виявилася найбільш успішною, автори рейтингу дійшли висновку: гроші, які виділяють на освіту, важливі, але ще важливіша культура, яка сприяє бажанню й можливості вчитися. У звіті Pearson сказано – фінансування легко виміряти, однак такі тонкі матерії, як наприклад, ставлення суспільства до навчання – відіграють у системі освіти значно важливішу роль [1]. В Україні на сьогодні ставлення до навчання, і це досить легко порівняти навіть з недавнім періодом,

значно змінилося. І змінилося воно на жаль не в кращу сторону.

Що стосується освітніх систем багатьох зарубіжних країн, то аналіз досвіду їх функціонування засвідчив, що одним зі шляхів оновлення змісту освіти й освітніх технологій, узгодження їх із сучасними потребами, інтеграції до світового освітнього простору є орієнтація фахової підготовки педагога на компетентнісний підхід та створення ефективних механізмів його запровадження. Таким чином, особливу значущість для професійного успіху набувають особистісні якості та компетентність фахівця. Вимоги до результату вищої освіти формуються категоріями «компетенції», «компетентність» [2].

Метою впровадження компетентнісного підходу у вищій освіті є формування ефективного компетентного фахівця високого професійного рівня. Результатом упровадження компетентнісного підходу повинна стати затребуваність і конкурентоздатність випускника вищого навчального закладу на сучасному ринку праці, його готовність до ефективної професійної діяльності, здатність рішуче діяти в різних ситуаціях та ефективно вирішувати виробничі проблеми [2].

Завданнями компетентнісного підходу при викладанні дисципліни «Сільськогосподарське дорадництво» виступають удосконалення й розвиток ключових компетентностей, засвоєних ще у школі та на перших курсах навчання в академії, провадження активних методів навчання, освоєння базових, допоміжних, загальних і основних (професійних) компетентностей, підвищення ефективності та якості навчання у процесі інтеграції теорії і практики, формування здібностей вирішувати професійні завдання, набуття професійного досвіду, забезпечення відповідності освоєних компетентностей обраному напрямку майбутньої професійної діяльності [2].

Робочою програмою навчальної дисципліни «Сільськогосподарське дорадництво» компетентність визначається набутим рівнем знань і умінь, а саме: студенти повинні знати сутність законів і інших нормативних документів, які регламентують дорадчу діяльність, структуру світових систем служби сільськогосподарського дорадництва, основні принципи ведення агроконсалтингової діяльності – інформування, навчання та консультування, володіти навичками економічного аналізу та можливого прогнозування, дистанційного навчання (з використанням Web-технологій, баз інформації, електронної діагностики, листування, аудіо-, відео-, телефонних гарячих ліній, телеконференцій тощо).

Важливо не забувати, що основною складовою компетентності завжди були і будуть знання, а не просто інформація, що часто і швидко змінюється. Необхідне уміння використовувати ці знання в конкретній ситуації, розуміння, яким способом можна здобути ці знання. Із позицій компетентнісного підходу рівень освіченості визначається здатністю розв'язувати проблеми різної складності на основі наявних знань. Компетентнісний підхід не заперечує значення знань, але він акцентує увагу на здатності використовувати здобуті знання [2, 3].

Однак слід пам'ятати, що компетентнісний підхід – лише один із чинників, що сприяють модернізації змісту освіти, він лише доповнює низку

освітніх інновацій, не применшуючи значення класичних підходів.

Список використаних джерел

1. Голота Н. М. Особливості реалізації компетентнісного підходу в системах освіти зарубіжних країн / Н. М. Голота // Вісник психології і педагогіки [Електронний ресурс] Педагогічний інститут Київського університету ім. і Бориса Грінченка, Інститут людини. – Випуск 16. – К., 2014. – Режим доступу до збірника: <http://www.psyh.kiev.ua/>
2. Герлянд Т. М. Компетентнісний підхід у підготовці майбутніх кваліфікованих робітників: проблеми та перспективи реалізації за сучасних умов / Т. М. Герлянд // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету. Серія Педагогіка. – Тернопіль, 2011. – № 3. – С. 125-129.
3. Бедь В. Компетентнісний підхід в процесі модернізації ВНЗ/ В. Бедь, М. Артемова // Освіта регіону: політологія. психологія. комунікації. – № 5. – 2011. – С. 43.

ЕТАПИ ФОРМУВАННЯ РИТОРИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ФАХІВЦЯ НА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТТЯХ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ (ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ)

Сизоненко Н. М., доцент кафедри іноземних мов
та українознавства, к. філол. н., доцент

Парадигма сучасної вищої освіти зорієнтована на формування у здобувачів вищої освіти професійної мовнокомунікативної компетентності, а отже, майбутній фахівець має досконало володіти не тільки професійними навичками, але й уміти оптимально вибудовувати комунікативну стратегію, доречно застосовувати мовні засоби й риторичні прийоми задля здійснення ефективної комунікації.

Мета нашої розвідки – з'ясувати сутність риторичної компетентності, виокремити етапи формування риторичної компетентності фахівця на практичних заняттях з української мови (за професійним спрямуванням) (далі – УМПС).

Риторична компетентність, на переконання Н. Голуб, Л. Горобець, О. Горошкіної, Л. Мацько, О. Сальнікової, за своєю сутністю є неоднорідною, оскільки інтегрує кілька ключових компонентів – мовний, мовленнєвий, комунікативний, прагматичний, емоційно-вольовий, морально-ціннісний. Іншими словами, успішну реалізацію носія мови у фаховій діяльності забезпечують уміння й навички побудови ефективних стратегії та тактик переконливого мовлення, які спираються на знання про природу, структуру та типологію людської комунікації, прагматичні аспекти мовлення та мовно-виражальні засоби. До того ж слід ураховувати, що оратор має володіти високим рівнем морально-етичної культури, оскільки публічне мовлення – це інструмент формування нових моральних, духовних, ціннісних установок.

Ураховуючи тенденцію до оптимізації навчального процесу у ВНЗ, формування риторичної компетентності в майбутніх фахівців має

здійснюватися не лише під час вивчення тем «Риторика і мистецтво презентації», «Культура усного фахового спілкування», «Форми колективного обговорення професійних проблем», а наскрізно, на кожному практичному занятті з УМПС, хоча найдоцільніше було б започаткувати викладання навчальної дисципліни «Риторика».

Дослідниця О. Кучерук пропонує виокремлювати три етапи формування риторичної компетентності: *підготовчий, комунікативний, контрольно-рефлексивний (післякомунікативний)* [2, с. 52].

Перший етап є рецептивним і спрямованим на засвоєння базових теоретичних знань як про риторичку (закони риторики, моделі розгортання публічного мовлення, його структуру, мовні засоби переконання), так і про сутність та складові комунікації як мовленнєвої діяльності (комунікативні закони; стратегії спілкування; мовний, мовленнєвий, спілкувальний етикет; прагматичні аспекти спілкування; способи впливу на співрозмовника під час безпосереднього спілкування). На цьому етапі майбутнім фахівцям пропонуємо виконати такі завдання (тут і надалі наводимо завдання із «Практикуму для здобувачів вищої освіти аграрних вищих навчальних закладів III–IV рівнів акредитації» [1]: 1) *Прочитайте подані тексти. Визначте, які функції спілкування домінують та поєднуються;* 2) *Проаналізуйте подані фрагменти за такими критеріями мовного спілкування...* ; 3) *Прочитайте поради щодо досягнення успіху під час бесіди. Усно обґрунтуйте необхідність уживання розділових знаків.*

Другий етап співвідноситься з репродуктивною та продуктивною діяльністю майбутнього фахівця і спрямований на формування умінь аналізувати риторичні виступи промовців, давати їм обґрунтовану оцінку; самостійно будувати завершене, цілісне й аргументоване висловлювання, дотримуючись загальних вимог до його структури, комунікативних законів та мовленнєвих регламентацій. Пропонуємо такі завдання: 1) *Як ви розумієте подані експресивні вислови? Побудуйте на основі їхнього змісту усне розгорнуте висловлювання;* 3) *До поданих методів досягнення перемоги над опонентом доберіть ситуації, у яких би вони мали ефективне застосування;* 4) *Підготуйте публічний виступ на одну із запропонованих тем;* 5) *Підготуйте й напишіть текст похвальної промови для однокурсників, друзів, рідних, колег (на вибір).*

Третій етап передбачає контроль та оцінювання рівня сформованості риторичної компетентності (з боку викладача, інших здобувачів вищої освіти, шляхом самоконтролю); коригування структури публічного виступу, застосованої риторичної стратегії й тактики, обраних мовно-виражальних засобів; удосконалення ораторських навичок. Доцільними будуть завдання на зразок: 1) *Відредагуйте словосполучення. Запишіть правильні варіанти;* 2) *Укладіть список прийомів ефективного мовлення. Якими з них послуговуєтеся ви?;* 3) *Проаналізуйте виголошений вами виступ. Виокреміть його сильні та слабкі сторони.*

Отже, риторична компетентність є категорією інтегративною. Сучасний фахівець не може відбутися поза комунікацією, а тому формування риторичної

компетентності – актуальне завдання професійної освіти. На практичних заняттях з УМПС досягти цього можна шляхом поетапного переходу від інформативної складової процесу навчання (одержаних теоретичних знань) до оперативно-діяльній (формування практичних навичок, набуття комунікативного й риторичного досвіду).

Список використаних джерел

1. Дедухо А. В. Українська мова за професійним спрямуванням : практикум для здобувачів вищої освіти аграрних вищих навчальних закладів III–IV рівнів акредитації / А. В. Дедухо, Н. М. Сизоненко. – К. : Видавництво Ліра-К, 2016. – 180 с.

2. Кучерук О. Розвиток риторичної компетентності студентів-філологів у процесі риторичної освіти / О. Кучерук // Актуальні проблеми формування риторичної особистості вчителя в україномовному просторі : зб. наук. праць (за матеріалами Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції 23 квітня 2015 р.) / за ред. проф. К. Я. Климової. – Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2015. – С. 50–53.

ЗМІСТ ПОНЯТТЯ «КОМПЕТЕНТНІСТЬ»

Махмудов Х. З., завідувач кафедри підприємництва і права, д.е.н., професор,

Світлична А. В., доцент кафедри підприємництва і права, к.е.н., доцент

Національна доктрина розвитку освіти України у XXI столітті визначила, що головною метою української системи освіти є створення умов для розвитку і самореалізації кожної особистості, забезпечення високої якості освіти випускникам середньої та вищої школи. Переважна більшість педагогів-науковців і освітян-практиків переконані, що підготовка фахівців у будь-якій сфері повинна здійснюватися на новій концептуальній основі в рамках компетентнісного підходу. Визначальними категоріями компетентнісного підходу в освіті є поняття компетенції та компетентності, які в педагогічній науці досить плідно розробляються і різнобічно розглядаються, проте до цих пір не мають однозначного змісту і визначення [1].

Компетентність у перекладі з латинської «*competentia*» означає коло питань, у яких людина добре обізнана, має знання та досвід. Компетентна в певній сфері людина має відповідні знання та здібності, що дозволяють їй обґрунтовано судити про цю сферу й ефективно діяти в ній [2].

Державним стандартом базової і повної загальної середньої освіти визначено наступну сутність понять:

– *компетентність* – набута у процесі навчання інтегрована здатність учня, що складається із знань, умінь, досвіду, цінностей і ставлення, що можуть цілісно реалізовуватися на практиці;

– *компетенція* – суспільно визнаний рівень знань, умінь, навичок, ставлень у певній сфері діяльності людини [3].

Під час симпозіуму Ради Європи на тему «Ключові компетентності для

Європи» було визначено наступний орієнтовний перелік ключових компетентностей [2]:

вивчати: уміти витягати користь із досвіду; організовувати взаємозв'язок своїх знань і впорядковувати їх; організовувати свої власні прийоми вивчення; уміти вирішувати проблеми; самостійно займатися своїм навчанням;

шукати: запитувати різні бази даних; опитувати оточення; консультуватись в експерта; одержувати інформацію; уміти працювати з документами та класифікувати їх;

думати: організовувати взаємозв'язок минулих і дійсних подій; критично ставитись до того чи іншого аспекту розвитку нашого суспільства; уміти протистояти непевності та труднощам; займати позицію в дискусіях і виокремлювати свої власні думки; бачити важливість політичного й економічного оточення, в якому проходять навчання та робота; оцінювати соціальні звички, пов'язані зі здоров'ям, споживанням, а також із навколишнім середовищем; уміти оцінювати твори мистецтва й літератури;

співробітничати: уміти співробітничати та працювати у групі; приймати рішення - улагоджувати розбіжності та конфлікти; уміти домовлятись; уміти розробляти та виконувати контракти;

прийматися за справу: включатись у проект; нести відповідальність; входити до групи або колективу та робити свій внесок; доводити солідарність; уміти організовувати свою роботу; уміти користуватись обчислювальними та моделюючими приладами;

адаптуватись: уміти використовувати нові технології інформації та комунікації; доводити гнучкість перед викликами швидких змін показувати стійкість перед труднощами; уміти знаходити нові рішення.

Слід зазначити, щоне існує й єдиного узгодженого переліку ключових компетентностей. Оскільки компетентності – це насамперед замовлення суспільства на підготовку його громадян, такий перелік багато в чому визначається узгодженою позицією соціуму в певній країні або регіоні [2].

Зрештою, як стверджує Свірчук Т. [4] поняття компетентності включає не тільки когнітивну й операціонально-технологічну складові, але й мотиваційну, етичну, соціальну і поведінкову. Воно поєднує результати навчання (як особистісні досягнення), систему ціннісних орієнтацій, звички, відповідальність за наслідки вчинених дій та ін. Знання й уміння як одиниці освітнього результату необхідні для того, щоб бути успішним у сучасному інформаційному суспільстві. Для людини надзвичайно важлива не стільки енциклопедична грамотність (наявність компетенції), скільки здатність застосовувати узагальнені знання й уміння для вирішення конкретних ситуацій і проблем, що виникають у реальній діяльності (компетентність). Компетентності формуються в процесі навчання, але не тільки в школі чи вищому навчальному закладі, а й під впливом родини, друзів, місця роботи, політики, релігії, культури й ін. З огляду на це реалізація компетентнісного підходу залежить від усієї освітньо-культурної ситуації, у якій живе й розвивається, той хто навчається.

Отже, вивчивши останні публікації за темою дослідження ми повністю

поділяємо точку зору Є. С. Головань [1], що загальним для переважної більшості означень компетенції, є розуміння її як властивості або якості особистості, потенційної здатності особи справлятися з різноманітними завданнями, як сукупність знань, умінь, навичок і способів діяльності особи, які взаємозв'язані між собою, необхідних для здійснення якісної продуктивної діяльності і задані по відношенню до певного кола предметів і процесів.

Список використаних джерел

1. Головань М. С. Компетенція і компетентність: досвід теорії, теорія досвіду [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://uabs.edu.ua/images/stories/docs/K_VM/Holovan_03.pdf
2. Хуторської А. Ключові освітні компетентності [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://osvita.ua/school/method/2340/>
3. Державний стандарт базової і повної загальної середньої [Електронний ресурс]. – Режим доступу : [http://mon.gov.ua/content/Osvita/post-derzh-stand-\(1\).pdf](http://mon.gov.ua/content/Osvita/post-derzh-stand-(1).pdf)
4. Свірчук Т. Поняття компетентності та компетенції у працях сучасних педагогів та лінгводидактів [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.nbu.gov.ua/old_jrn/Soc_Gum/Apsf/2008_16/articles/article26.pdf

ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАТИВНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ЯК ОСНОВА ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МЕНЕДЖЕРІВ

Савенкова О. О., старший викладач кафедри іноземних мов та українознавства

В основі професійної діяльності майбутніх менеджерів лежить професійна компетентність, яка розглядається як характеристика якості підготовки фахівця, потенціалу ефективності трудової діяльності [2].

З точки зору бізнес-практиків, професійна компетенція – це здатність суб'єкта професійної діяльності виконувати роботу відповідно до посадових вимог, які являють собою завдання та стандарти їх виконання, що прийняті в організації чи галузі. На даний час постає «необхідність переходу від парадигми «знань», що надається сучасною системою освіти, до нової «компетентнісної» парадигми, пов'язаної з потребами розвитку соціально-економічної сфери суспільства [1]». При цьому враховується необхідність формування інформаційно-комунікативної компетентності майбутніх менеджерів на достатньо високому рівні, з одного боку, і неможливість повною мірою задовольнити цю потребу через традиційну, таку, що вже склалася, систему професійної підготовки.

Інформаційно-комунікативну компетентність можна розглядати як комплексне уміння та готовність самостійно шукати, відбирати потрібну інформацію, аналізувати, організовувати, представляти та передавати її; моделювати та проектувати об'єкти та процеси, реалізовувати проекти.

Саме інформаційно-комунікативна компетентність характеризує глибоку обізнаність в предметній області знань, особистий досвід суб'єкта, що спрямований на перспективу в роботі, на становлення сучасного наукового

світогляду; відкритість до динамічного збагачення та самовдосконалення за рахунок отримання, оцінювання та використання інформації; уміння створювати нову інформацію; здатність досягати значущих результатів та високої якості в професійній діяльності. Таким чином, формування інформаційно-комунікативної компетентності є основною, ключовою у професійній діяльності майбутнього менеджера.

Слід виділити наступні функції інформаційно-комунікативної компетентності у професійній діяльності майбутнього менеджера: інформаційна (прагнення та здатність шукати, відбирати потрібну інформацію); комунікативна (уміння сприймати та передавати інформацію); технологічна (здатність використовувати інформаційні та комунікативні технології (ІКТ) в процесі роботи по пошуку інформації та презентувати її); організаційна (уміння самостійно шукати, відбирати потрібну інформацію); креативна (розвиток творчого мислення та творчого підходу до вирішення завдань професійної діяльності за допомогою ІКТ).

Виходячи з функцій, структура інформаційно-комунікативної компетенції майбутнього менеджера містить наступні компоненти:

1. Мотиваційний компонент включає систему мотивів, емоційно-вольових та ціннісних відношень менеджера до діяльності, до людей, до своїх здібностей та їх розвитку, відображає особистісну зацікавленість менеджера по відношенню до використання ІКТ у професійній діяльності. Показниками сформованості компоненту є прагнення до формування та розвитку особистих творчих можливостей та здатності використовувати ІКТ в професійній сфері; розвиток самооцінки в галузі ІКТ; мотиви відбору інформації в процесі професійної діяльності.

2. Когнітивний компонент виражає здатність володіння теоретичними знаннями, уміннями та навичками оперування інформацією, інформаційними об'єктами. Показниками сформованості компоненту є здатність до сприйняття, передачі, отримання, відбору, зберігання, відтворення, презентації та інтеграції інформації; навички використання сучасних інтерактивних телекомунікаційних технологій в умовах професійної діяльності (телеконференції, навчальні презентації, семінари тощо); здатність до моделювання та конструювання інформаційно-освітнього середовища та прогнозування результатів власної професійної діяльності.

3. Діяльнісний компонент являє собою уміння та готовність активно використовувати ІКТ у професійній діяльності як засіб пізнання, розвитку та самовдосконалення. Показниками сформованості компоненту є готовність до використання ІКТ в умовах професійної діяльності в інформаційному суспільстві, яке постійно змінюється; здатність використання ІКТ у професійній діяльності для вирішення спеціалізованих завдань; готовність до засвоєння ефективного доступу до інформації та аналітичної обробки цієї інформації у професійній діяльності.

4. Рефлексивний компонент проявляється в умінні контролювати результати своєї діяльності, здійснювати аналіз та самоаналіз менеджерів власних навичок в галузі ІКТ та готовність до пошуку нових засобів щодо

розв'язання завдань, що виникають у професійній сфері. Показниками сформованості компоненту є готовність до спільного засвоєння наукового та соціального досвіду; наявність спільної рефлексії та саморефлексії.

На даний час інформаційно-комунікативна компетентність є основою професійної діяльності майбутнього фахівця, формуванням якої слід займатися в вузі. Це дозволить майбутнім менеджерам використовувати на практиці набуті знання та уміння, використовувати їх та приймати ефективні рішення у професійній діяльності.

Список використаних джерел

1. Барабанова Н. Р. (у співавт.) Методичний підхід до рішення проблеми підвищення комунікативної компетентності особистості / Н. Р. Барабанова // Інформаційна освіта та професійно-комунікативні технології XXI століття : зб. матеріалів Міжнар. наук.-практ. конф., Одеса, 11-13 вересня. – Одеса : Друк, 2008. – С.101-105.

2. Пугачев В. П. Руководство персоналом организации / В. П. Пугачев. – М. : Аспект Пресс, 2002. – 279 с.

КОМПЕТЕНТНІСТНИЙ ПІДХІД ЩОДО ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КУЛЬТУРИ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ АГРАРНОЇ ОСВІТИ

Сільчук О. В., старший викладач кафедри іноземних мов та
українознавства, к. пед. н

Вивчаючи проблему формування культури ділового спілкування (далі КДС) майбутніх інженерів-дослідників аграрного профілю у процесі вивчення дисциплін гуманітарного циклу, вважаємо за доцільне проаналізувати підходи, в контексті яких вона вирішується, що забезпечить цілісне розуміння та узагальнення цього педагогічного явища.

Пропонуємо зосередити увагу на компетентнісному підході щодо підвищення ефективності даного процесу.

Сьогодні у багатьох науково-методичних дослідженнях (О. Дахін [1], І. Зимня [2], О. Іванова [3], А. Хуторський [4] та ін.) досить широко використовується компетентнісний підхід, який передбачає цільову орієнтацію процесу підготовки майбутніх фахівців на формування професійної компетентності як інтегрованої характеристики. Тому, компетентнісний підхід ми вважаємо одним із провідних підходів у формуванні КДС у процесі вивчення дисциплін гуманітарного циклу як складника професіоналізму майбутніх інженерів-дослідників аграрного профілю.

До компетентностей, що забезпечують ефективність формування КДС майбутніх інженерів-дослідників аграрного профілю у процесі вивчення дисциплін гуманітарного циклу, ми відносимо сукупність таких компетенцій:

– інформаційно-гностична компетенція (психолого-педагогічні, етичні знання);

– мовленнєва компетенція – знання: 1) фонетичні; 2) знання сполучуваності мовних одиниць, точності вживання мовних одиниць; знання

вираження засобів мовлення; та особливостей їх вживання від форми мовленнєвого висловлювання; знання про використання мовних форм залежно від типу мовлення;

- соціально-перцептивна компетенція – уміння об'єктивно сприймати й правильно розуміти партнерів по діловому спілкуванню;

- професійно-ділова іншомовна компетенція – знання фахової та ділової термінології, іншомовної професійно-ділової лексики та уміння використовувати їх для ефективного здійснення іншомовного, а отже, міжмовного, міжкультурного і міжособистісного спілкування в діловому світі;

- міжкультурна комунікативна компетенція – особлива здатність фахівця здійснювати повноцінне міжкультурне ділове спілкування.

Таким чином, зауважимо, що впровадження в систему формування КДС студентів у процесі вивчення дисциплін гуманітарного циклу компетентнісного підходу сприятиме ефективності навчального процесу, розвитку й удосконалення професіоналізму майбутніх інженерів-дослідників аграрного профілю.

Список використаної джерел

1. Дахин А. Н. Моделирование образовательной компетентности : монография / А. Н. Дахин. – Новосибирск : Изд. НГПУ, 2008. – 246 с.

2. Зимняя И. А. Ключевые компетенции – новая парадигма результата образования [Електронний ресурс] / Е. А. Зимняя // Эйдос : Интернет-журнал. – 2006. – Текст. дані. – Режим доступу: <http://www.eidos.ru/journal/2006/0505.htm> (дата звернення: 24.06.2014). – Назва з екрану.

3. Иванова Е. О. Компетентностный подход в соотношении со знаниево-ориентированным и культурологическим [Електронний ресурс] / Е. О. Иванова // Эйдос : Интернет-журнал. – М., 2007. – Текст. дані. – Режим доступу <http://www.eidos.ru/journal/2007/0930-23.htm> (дата звернення: 12.02.2014). – Назва з екрану.

Хуторський А. В. Ключевые компетенции как компонент личностно-ориентированного образования / А. В. Хуторський // Народное образование. – 2003. – № 2. – С. 50–60.

КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПІДХІД ЯК МЕТОДОЛОГІЧНЕ ПІДГРУНТЯ ПІДГОТОВКИ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Сахарова Л. М., старший викладач

кафедри іноземних мов та українознавства

В умовах сучасних економічних відносин, розвитку різних форм господарювання, впровадження новітніх інформаційних технологій виникає потреба в компетентнісному підході підготовки здобувачів вищої освіти.

У Національній доктрині розвитку освіти України у ХХІ столітті зазначено: «Головна мета української системи освіти – створення умов для розвитку і самореалізації кожної особистості як громадянина України. Система освіти має забезпечити формування особистості професіонала-патріота України, підготовленого до життя і праці у ХХІ столітті» [1].

Сьогодні серед української педагогічної громадськості та на сторінках педагогічної літератури центральною є думка про необхідність запровадження та впровадження в навчальний процес компетентнісного підходу.

Компетентність, на думку багатьох вітчизняних науковців, є здатність приймати рішення, нести відповідальність за їхні наслідки, оскільки компетентність поєднує у собі як інтелектуальні, та і фізичні якості особистості та передбачає наявність у здобувача вищої освіти знань, вмінь та навичок, які слід творчо застосовувати у практичній діяльності [2].

Завдяки використанню компетентнісно орієнтованих, інтерактивних технологій поглиблюється рівень оволодіння відповідними здібностями. Здобувач вищої освіти, який відчуває себе суб'єктом процесу навчання, використовуючи весь комплекс вмінь, накопичує досвід у спілкуванні, привчається ефективно працювати у групі, колективі, вчиться співвідносити та гармонізувати власні інтереси з інтересами інших.

Своєчасним є розроблення державних стандартів освіти з урахуванням національних традицій та світових досягнень у цьому напрямі. Це пов'язано з необхідністю зміцнення авторитету і конкурентоспроможності України на міжнародній арені і необхідністю підвищення мобільності людського капіталу на європейському ринку праці. Вирішення цієї проблеми сприяє пошуку шляхів забезпечення готовності майбутніх фахівців до творчої праці, освоєнню і впровадженню інноваційних технологій, сталого розвитку наукового світогляду. Також головним стимулятором мобільності є ринкова економіка, яка, з одного боку, спрямовує кваліфікованих працівників на пошук кращого застосування своєї праці на робочих місцях з високим творчим змістом і оплатою праці, а з другого – значна частина працездатного населення, яка вивільняється з виробництва не має роботи, мусить проходити професійну перепідготовку.

Перший засіб – це професійна орієнтація здобувачів вищої освіти, створення для них ситуації свідомого вибору майбутньої професії з урахуванням реальних потреб економіки та внутрішнього ринку певного профілю та рівня підготовки. Великого значення для професійної орієнтації здобувачів вищої освіти набуває здобуття другої базової освіти та отримання робітничих професій, це максимально розширює можливість майбутнього працевлаштування [3].

Великого значення для формування професійних та комунікативних компетентностей здобувачів вищої освіти має застосування інтерактивних технологій, проведення ділових ігор та тренінгів.

Колись освіта виходила з потреб держави. Сьогодні акценти розставлені інакше – маємо зробити людину такою, щоб вона могла вирішувати державні завдання за своїм покликанням, бути високоморальною, духовно-розвиненою, мобільною в своєму розвитку.

У системі вищої освіти основними групами компетентностей, яких потребує сучасне життя, є: соціальні; полікультурні; комунікативні; інформаційні; саморозвитку та самоосвіти; компетентності, що реалізуються у прагненні і здатності до раціональної, продуктивної творчої діяльності.

Розглядаючи проблеми компетентності, привертає увагу такий аспект трактування: competence—це прийнята здатність авторитетної особи здійснювати певні акти чи дії в конкретних умовах, або коло повноважень. Тому компетентний – це той, хто знає, обізнаний в певній галузі спеціаліст, яких має право за своїми знаннями в повноваженнями робити і вирішувати щось, висловлювати судження про будь-що, має право розв’язувати питання які входять до кола компетенції. В акмеологічному розумінні професійна компетентність – це когнітивний компонент підсистем професіоналізму особистості і діяльності, сфера професійного ведення, коло розв’язуваних питань, система знань, яка постійно розширюється, дає змогу виконувати професійну діяльність із високою продуктивністю, діяти самостійно і відповідально [2].

У частині першій статті 1 Закону України «Про вищу освіту» подано визначення компетентності як «динамічної комбінації знань, умінь і практичних навичок, способів мислення, професійних, світоглядних і громадянських якостей, морально-етичних цінностей, яка визначає здатність особи успішно здійснювати професійну та подальшу навчальну діяльність і є результатом навчання на певному рівні вищої освіти» [1]. До результатів професійної підготовки здобувачів вищої освіти ученими віднесено сукупність знань, умінь, навичок, інших компетентностей, набутих особою в процесі навчання за певною освітньо-професійною, освітньо-науковою програмою, які можна ідентифікувати, кількісно оцінити та виміряти. Дослідниками професійної підготовки здобувачів вищої освіти визначено низку компетентностей, які необхідно сформувати у них у процесі навчання. До складових професійної компетентності віднесено інтегральну, загальні та спеціальні компетентності [3].

Список використаних джерел

1. Закон України «Про вищу освіту» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>.
2. Равен Д. Компетентность в современном обществе: выявление, развитие и реализация / Д. Равен. М. : 2012. — С. 150-155.
3. Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи: бібліотека з освітньої політики / під заг. ред. О. В. Овчарук. – К. : «К.І.С.», 2014. — 112 с.

КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПІДХІД ДО ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ З МАРКЕТИНГУ

Писаренко В. В., завідувач професор
кафедри маркетингу, д.е.н., професор,
Лях Я. Ю., аспірант кафедри маркетингу

Проблема професійної компетентності молодих спеціалістів, випускників ВУЗів є досить актуальною для сьогодення вітчизняної економіки. Маркетолог – одна з найзатребуваніших професій на сьогодні та у майбутньому, кількість пропозицій від вузів щодо підготовки фахівців зі спеціальності щороку зростає разом з кількістю вакансій в даному напрямі. Але ставлення до вищої профільної освіти у маркетологів є неоднозначним, від безперечної впевненості в необхідності навчання у ВНЗ, до нарікань на надмірне теоретизування, неспроможність застосувати отримані знання в реальних умовах ринку.

Сучасний розвиток у глобалізаційному контексті визначає певні особливості щодо необхідних пріоритетних компетенцій при підготовці фахівців з маркетингу:

1) формування вміння вчитися, оволодіння навичками пошуку інформації, здатності до самонавчання упродовж життя, де ці новоутворення стають визначальною сферою професійної діяльності людини;

2) упровадження моделі особистісно-орієнтованого навчально-виховного процесу, яка передбачає визнання студента суб'єктом цього процесу, носієм двох груп якостей через уміння навчатися та бажання вчитися, самореалізації особистості;

3) можливість інтегруватися в різні соціуми, самовизначатися в житті, активно діяти, бути конкурентоспроможною на світовому ринку праці;

4) необхідністю опанувати мистецтвом швидкої трансформації як в локальному (регіональному, національному) середовищі, так і у глобальному просторі;

Згідно з визначенням Міжнародного департаменту стандартів для навчання, досягнення та освіти (International Board of Standards for Training, Performance and Instruction), поняття компетентності визначається як спроможність кваліфіковано здійснювати діяльність, виконувати завдання або роботу. При цьому поняття компетентності містить набір знань, навичок і відносин, що дають змогу особистості ефективно здійснювати діяльність або виконувати певні функції, спрямовані на набуття певних стандартів у галузі професії або виду діяльності [2].

За результатами аналізу інформації роботодавців, далеко не всі співробітники відділів маркетингу мають профільну вищу освіту. Причинами такого стану є: по-перше, спеціальність «маркетинг» з'явилася в вузах порівняно недавно, по-друге, відсутність практичного досвіду у випускників. Інша справа – профільна вища освіта, підкріплена стажем роботи (бажано, в відділах збуту, продажу або реклами). Такий кваліфікований співробітник вже вартий гідної зарплати, і кар'єрних перспектив.

Специфіка знань і умінь, необхідних для роботи в сфері маркетингу, залежать від посади і функціональних обов'язків. Чартерний інститут

маркетингу (The Chartered Institute of Marketing, CIM) [5], одна з найбільших європейських асоціацій маркетологів визначила основні вимоги до освітньої бази співробітників відповідних підрозділів, які працюють на операційному рівні. На думку експертів, фахівці, що займають позиції бренд, продакт-, екаунт-менеджерів, керівників відділу маркетингу або бізнес-напрямки, повинні вміти:

- використовувати і аналізувати інформацію маркетингових досліджень, планувати діяльність і визначати отримані результати;

- складати маркетинговий план з урахуванням різних факторів і елементів, проводити аудит, визначати і вимірювати основні показники, що впливають на успішність результатів роботи;

- розуміти специфіку та важливість маркетингових комунікацій, а також те, яким чином пов'язані між собою всі елементи промокомпанії;

- ефективно управляти маркетинговою діяльністю, вміти планувати і контролювати процес реалізації проєктів, знати і розуміти механізми взаємодії маркетингу з іншими напрямками діяльності компанії.

Відповідно до стандарту вищої освіти в Україні спеціальності 075 «Маркетинг» [6] визначено наступні ключові професійні компетенції, табл. 1.

Таблиця 1

Спеціальні (фахові) компетентності маркетолога (СВО Бакалавр)

Теоретичні	Аналітичні	Управлінські
Здатність демонструвати розуміння основ та історії розвитку теорії маркетингу.	Здатність критично аналізувати й узагальнювати положення предметної області сучасного маркетингу.	Здатність визначати вплив функціональних областей маркетингу на результати господарської діяльності ринкових суб'єктів.
Здатність логічно і послідовно передавати отримані базові знання предметної області маркетингу.	Здатність демонструвати розуміння особливостей досліджень, пов'язаних зі специфікою предметної області маркетингу.	Здатність розробляти маркетингове забезпечення розвитку бізнесу в умовах невизначеності.
Здатність сприймати нову інформацію й інтерпретувати її в контексті вже засвоєної маркетингової інформації.	Здатність демонструвати розуміння законів та закономірностей функціонування ринку, поведінки його суб'єктів.	Здатність демонструвати розуміння маркетингового забезпечення інноваційної діяльності.
Здатність демонструвати розуміння сутності та змісту теорії маркетингу і функціональних зв'язків між її складовими.	Здатність коректно застосовувати методи, прийоми та інструменти маркетингу	Здатність до розуміння функціонування і використання сучасних інформаційних систем підтримки маркетингових управлінських рішень та розроблення рекомендацій щодо підвищення їх ефективності.
	Здатність обґрунтовувати, презентувати і впроваджувати результати досліджень.	Здатність провадження ефективною маркетинговою діяльністю ринкового суб'єкта в крос-функціональному розрізі.
	Здатність пропонувати вдосконалення щодо функцій маркетингової діяльності.	

Джерело: розроблено автором з використанням джерела [6].

Аналіз даних табл. 1 свідчить про те, що від випускника вимагається ґрунтовні теоретичні знання разом з вміннями та навичками управлінців високого рангу, неможливих без здобуття відповідного професійного досвіду. З іншого боку, більшість випускників, одразу в процесі пошуку роботи стикаються з проблемою невміння самопрезентації, та втрачають пропозицію, щодо роботи. Маючи глибокі та обширні теоретичні знання, невпевнений випускник може «провалити» співбесіду, і відповідно втратити потенційно привабливу посаду для нього.

Кваліфікаційний комітет УАМ (Українська асоціація маркетингу) визначає особистісні характеристики маркетолога залежно від базового та управлінського рівня. Стосовно професійного спілкування це: навички ділового спілкування, публічних виступів; вільне володіння українською та російською мовами, знання правопису та фахової термінології; володіння англійською мовою, зокрема фаховою термінологією; вміння вести документацію, грамотно формулювати письмові пропозиції тощо; навички проведення публічних заходів (презентацій, прес-конференцій тощо) [1].

Крім того, аналіз кваліфікаційних характеристик професій, за якими майбутній маркетолог може працювати, дає змогу виділити такі вимоги до знань щодо професійного спілкування, як знання основ психології спілкування, соціології та етики професійних відносин, конфліктології, риторики, основ організації зв'язку із засобами масової інформації. Він має бути ознайомлений з прийомами та методами ведення переговорів; знати відповідні стилі літературного та ділового мовлення; норми та етикет організації проведення ділових заходів, зустрічей, прийомів, нарад тощо.

Отже, при підготовці фахівців спеціальності «Маркетинг» необхідна переоцінка щодо формування фахових компетенцій для майбутніх спеціалістів:

- більше уваги приділяти не формуванню глибокої теоретичної бази, а вмінню її швидкого та ефективного застосування в конкретній ситуації;
- усвідомлення професії маркетолога через розуміння конкретних обов'язків, які необхідно буде виконувати у майбутній професійній діяльності;
- покращення іншомовного володіння спеціальної теорії, а саме акцентування на англійській мові;
- розвиток комунікаційних навичок, у контексті взаємовідносин у майбутній роботі та вміння самопрезентації як базової навички для майбутнього спеціаліста;
- створення необхідних умов для отримання майбутнім спеціалістом професійних практичних навичок через пряму співпрацю ВУЗу та роботодавців.

Список використаних джерел

1. Акічева М. Зміст і структура компетентності професійного спілкування майбутніх маркетологів / М. Акічева / Освіта регіону [Електронний ресурс] – 2009. – № 3, – Режим доступу: <http://social-science.com.ua/article/168>.
2. Бедь В. Компетентнісний підхід в процесі модернізації ВНЗ / В. Бедь, М. Артьомова // Освіта регіону [Електронний ресурс] – 2011. – № 5. – Режим

доступу: <http://social-science.com.ua/article/691>.

3. Голубьонкова О. О. Ключові компетенції маркетолога: сучасні вимоги / О. О. Голубьонкова, М. Г. Брайко // Формування ринкової економіки [Електронний ресурс] : зб. наук. праць. – Спец. вип. Маркетингова освіта в Україні / М-во освіти і науки, молоді та спорту України, ДВНЗ «Київський нац. екон. ун-т ім. В. Гетьмана» ; відп. ред. О. О. Беляєв. – К. : КНЕУ, 2011. – С. 35–43.

4. Григорчук Т. В. Передумови превалювання компетентнісного підходу в підготовці фахівців з маркетингу / Т. В. Григорчук // Наукові записки кафедри педагогіки. – Харків, 2013. – Випуск XXXII. – С. 61-69.

5. Офіційний сайт The Chartered Institute of Marketing. – Режим доступу: <http://www.cim.co.uk/>.

6. Проект Стандарти вищої освіти України, рівень вищої освіти: Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти ступінь вищої освіти: Бакалавр, галузь знань: 07 «Управління та адміністрування» спеціальність: 075 «Маркетинг» // К. : Міністерство освіти і науки України, 2016.

КОМПЕТЕНТНІСНИЙ ПІДХІД У ДОСЛІДЖЕННЯХ ЕКОНОМІЧНОЇ ОСВІТИ У МАГІСТРІВ

Писаренко С. В. доцент кафедри економіки підприємства, к.с.-г.н., доцент

У зв'язку з перспективою приєднання України до Європейського Союзу, зокрема Європейського освітнього простору, набуває важливого значення професійна економічна підготовка фахівців-магістрів на основі компетентнісного підходу. Він не замінює традиційну для вітчизняної освіти систему «знання, уміння, навички», а створює передумови для більшого та гнучкішого наближення результатів освіти до потреб та вимог ринку праці, подальшого розвитку технологій та системи освіти в цілому.

Компетентнісний підхід приводить до формування нової системи діагностичних засобів із переходом від оцінки знань до оцінки компетенцій та до визначення рівня компетентності в цілому. Компетенція включає знання та розуміння, знання як діяти, знання як бути [1-4].

Компетентність – інтегральна характеристика якостей, компетенцій особистості, з необхідним обсягом та рівнем знань, досвіду в економічній діяльності, та її елементів: потреба → мотив → ціль → задачі → дії → операції → продукт [4-6]. Діяльність (за А.Н. Леонтьєвим) [8] – це сукупність дій з одним і тим же мотивом, яка приводить до отримання відповідного набору продукції чи послуг. Дія – одиниця діяльності, внаслідок якої досягається конкретна усвідомлена мета [1-3]. Дія виконується за допомогою операцій – засобів реалізації дій.

Зважаючи на певну розбіжність поглядів щодо трактування понять «компетентність» і «компетенція», ми взяли до уваги положення Національної рамки кваліфікацій України, де визначено такі терміни:

– інтегральна компетентність – узагальнений опис кваліфікаційного

рівня, який виражає основні компетентнісні характеристики рівня щодо навчання та/або професійної діяльності;

- компетентність/компетентності – здатність особи до виконання певного виду діяльності, що виражається через знання, розуміння, уміння, цінності, інші особисті якості;

- результати навчання – компетентності (знання, розуміння, уміння, цінності, інші особисті якості), які набуває та/або здатна продемонструвати особа після завершення навчання [9].

Окреслимо характерні риси професійної підготовки у магістратурі відповідно до сучасних змін у суспільстві та вищої освіти:

- випереджаючий характер професійної підготовки, що – забезпечує готовність випускників до змін та їх орієнтацію на майбутній зміст професійної діяльності;

- адресність та гнучкість професійної підготовки, відповідність – потребам регіонального ринку праці;

- орієнтація на систему модернізації освіти та побудова – актуального змісту магістерської програми;

- орієнтація навчально-пізнавальної підготовки на розвиток – професійних компетентностей як основи професійної культури випускника магістратури.

З урахуванням вищенаведеного, у дослідженні розглядаємо компетентісний підхід як єдину систему визначення цілей, відбору змісту, організаційного і технологічного забезпечення процесу підготовки студента магістратури на основі визначення професійних компетенцій, що гарантує високий рівень професійної культури і результативність діяльності.

Процес формування професійної компетентності студентів як мети професійного навчання, регламентується відповідними державними документами: освітньо-кваліфікаційною характеристикою та освітньо-професійною програмою підготовки фахівців певного напрямку та спеціальності. Соціальне замовлення суспільства виражається у вимогах до результатів професійної освіти, які формуються у вигляді компетенцій.

Формування професійної компетентності майбутнього спеціаліста у процесі оволодіння їм професійною культурою передбачає:

- з одної сторони, перебудову освітнього процесу, розробку варіативного компоненту змісту освіти відповідно запитам особистості та ринку праці, а також залучення усіх соціокультурних структур, що приймають участь в освітньому процесі (роботодавців, представників професійних об'єднань, науки, культури), до створення умов для забезпечення та оцінки якості підготовки спеціалістів;

- з іншої сторони, включення студентів і викладачів у різні види діяльності: творчу, суспільну, дослідницьку, культурну, комунікативну, квазіпрофесійну.

Останнім часом компетентісний підхід стає все більш поширеним і претендує на роль концептуальної основи освітньої політики, здійснюваної як

державами, так і впливовими міжнародними організаціями, підсилює практичну орієнтацію освіти, підкреслює значення досвіду, умінь та навичок, що спираються на наукові знання [7].

У компетентнісному підході виражається міжнародна тенденція оновлення освіти, яка спрямована на розвиток у цій сфері принципів прозорості, порівнянності і сумісності освітніх стандартів кожної країни з загальноєвропейськими та світовими освітніми стандартами.

Високий рівень професійних компетенцій, знань майбутніх фахівців-магістрів з економіки є складовою нагальної радикальної економічної реформи суспільства.

Список використаних джерел

1. Комплекс нормативних документів для розроблення складових системи галузевих стандартів вищої освіти. – К.: МОНУ, ІТЗО, 2008. – 69 с.
2. Морозова Т. Ю. Погляд на освітні стандарти крізь призму компетентнісного підходу / Т. Ю. Морозова // Проблеми освіти: Болонський процес в Україні. – К.: МОНУ, 2005. – Вип. 46. – Т. 2. – С. 73-80.
3. Вачевський М. В. Теоретичний зміст економічної освіти у навчальних закладах для формування професійних компетенцій / М. В. Вачевський // Молодь і ринок. – 2005. – № 4 (14). – С. 15-25.
4. Режим доступу: <http://www.let.rug.nl/Tuning Projekt/index.htm>.
5. Атанов Г. А. Система уменій в обучении / Г. А. Атанов, Т. И. Эфрос // Современные проблемы дидактики высшей школы. – Донецк: ДонГУ, 1997. – С. 100-111.
6. Решетова З. А. Процесс усвоения как деятельность / З. А. Решетова // Современные проблемы дидактики высшей школы. – Донецк: ДонГУ, 1997. – С. 3-12.
7. Вачевський М. В. Роль науково-технічної інформації в розвитку техніки й технологій / М. В. Вачевський // Актуальні проблеми економіки. – 2004. – № 6 (36). – С. 192-205.
8. Атанов Г. А. Деятельностный подход в обучении / Г. А. Атанов. – Донецк: ЕАИ-пресс, 2001. – 160 с.
9. Про затвердження Національної рамки кваліфікацій України : постанова Кабінету Міністрів України № 1341 від 23 листоп. 2011 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1341-2011-%D0%BF>

КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПІДХІД ЯК СКЛАДОВА ЧАСТИНА ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНЬОГО ФАХІВЦЯ З МЕНЕДЖМЕНТУ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ САМОРЕАЛІЗАЦІЇ

Дорофєєв О. В., професор кафедри менеджменту, к.е.н., доцент,

Воронько-Невіднича Т. В., доцент кафедри менеджменту, к.е.н., доцент,

Помаз О. М., доцент кафедри менеджменту, к.е.н., доцент

Синонімом поняття «професійна самореалізація» для менеджера виступає його успішність, яка є наслідком спроможності керівника приймати зважені, раціональні, своєчасні управлінські рішення.

Враховуючи те, що організація є відкритою системою, більшість менеджерів приймають рішення із урахуванням дійсного й потенційного впливу змін і тенденцій, які мають місце у зовнішньому середовищі прямого й опосередкованого впливу, а також об'єктивної й критичної оцінки сильних і слабких сторін самого підприємства. Однак, успішні керівники здатні за комбінаціями елементів матриці SWOT-аналізу побачити не тільки стратегії й напрямки дій, а й чітко окреслити відповідь на питання «як найбільш раціонально досягти поставленої мети?», і спроможні якісно, результативно й ефективно ці рішення реалізувати.

Спроможність керівника приймати оптимальні рішення й реалізовувати їх безпосередньо в роботі залежить від його компетентності і є результатом знань, вмінь і навиків набутих ним під час отримання спеціальної освіти, а також саморозвитку. З метою поліпшення взаємодії з ринком праці, підвищення конкурентоспроможності фахівців з менеджменту, здійснюється оновлення змісту та методології навчання в системі вищої професійної освіти на основі використання компетентнісного підходу.

На наш погляд, серед значної кількості визначень компетентнісного підходу, найбільш вдалим є таке: компетентнісний підхід у вищій освіті – це така організація навчального процесу, яка зосереджується на тому, що студенти в результаті навчання виконують чи вміють робити, а не на тому, чого вони мають навчатися. Навчання на основі компетентнісного підходу формує у студентів якості для реалізації професійної діяльності, які необхідні для ринку праці, а критерії та параметри оцінки результатів освіти уніфікуються і виражаються у термінах і результатах, які можуть бути інтерпретовані і враховані у будь-якому освітньому закладі будь-якої країни [1, с. 14].

У ході дослідження нами проаналізована освітньо-професійна програма вищої освіти першого (бакалаврського) рівня спеціальності 073 «Менеджмент». Зокрема, нормативний зміст підготовки здобувачів вищої освіти ОПП визначає значну кількість результатів навчання, серед яких: демонстрування знань з теорій, методів і функцій менеджменту, сучасних концепцій лідерства, навички виявлення проблеми та обґрунтування управлінських рішень; опис змісту функціональних сфер діяльності організації; виявлення навичок пошуку, збирання та аналізу інформації; демонстрування навичок стратегічного та інноваційного управління в умовах невизначеності та ризику; застосовування методів менеджменту для забезпечення ефективності діяльності організації, навичок взаємодії, лідерства, командної роботи, самоменеджменту; уміння

виявляти, структурувати проблеми організації та надавати консультаційні послуги; організації власної діяльності, діяльності підлеглих та організації в цілому (офісу); виконання досліджень індивідуально та (або) в групі під керівництвом лідера; уміння використовувати навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань, бути критичним і самокритичним тощо.

Даний документ визначає значний обсяг компетентностей як загального, так і спеціального (фахового, предметного) характеру. Так, результати загальних компетентностей зводяться до наступних: здатність до абстрактного мислення, аналізу, синтезу та встановлення взаємозв'язків між соціально-економічними явищами та процесами, розуміння предметної області й професії менеджера; здійснення усної і письмової комунікацій професійного спрямування державною та іноземною мовами; навички використання інформаційно-комунікаційних технологій для пошуку, оброблення, аналізування та використання інформації з різних джерел; здатність до адаптації, креативності, генерування ідей та дій у новій ситуації; цінування та повага до різноманітності, мультикультурності, уміння працювати у міжнародному контексті, діяти на основі етичних міркувань, соціально відповідально і свідомо.

Тоді як серед фахових компетентностей відзначають: здатність описувати характеристики організації, аналізувати результати її діяльності, зіставляти їх з факторами впливу зовнішнього та внутрішнього середовища, визначати перспективи розвитку, в т. ч. у зовнішньоекономічній площині; вміння визначати функціональні області організації та зв'язки між ними; здатність управляти організацією та її підрозділами через реалізацію функцій менеджменту; здатність обирати та використовувати сучасний інструментарій менеджменту, стратегічно мислити, управляти інноваціями та енергетичними потоками організації; розуміти основи антикризового управління; уміти виявляти управлінські проблеми, аналізувати їх, формувати рекомендації щодо вирішення, тобто діяти на засадах менеджмент-консалтингу; уміти організовувати власну діяльність та діяльність підлеглих, складати основні види управлінської документації, управляти офісом; здатність формувати та демонструвати лідерські якості та поведінкові навички, зокрема у сфері самоменеджменту; розуміти принципи права та використовувати їх у професійній діяльності.

Таким чином, узагальнюючи вищезазначене, доходимо висновку, що використання компетентнісного підходу в ході отримання спеціальної освіти створює оптимальні умови для професійної самореалізації майбутніх фахівців з менеджменту.

Список використаних джерел

1. Компетентнісний підхід у вищій освіті: світовий досвід / укладачі: Антонюк Л. Л., Василькова Н. В., Ільницький Д. О. та ін. – К. : КНЕУ, 2016. – 61 с.

КОНТРОЛЬ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ КОМПЕТЕНТНОГО ФАХІВЦЯ: ДОСВІД МІЖНАРОДНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ШИЛЛЕРА

Мирна О. В., доцент кафедри публічного управління
та адміністрування, к.е.н., доцент

Компетентнісний підхід доповнює освітні інновації і класичні технології, що допомагають викладачам вищих навчальних закладів гармонійно поєднувати позитивний досвід для реалізації сучасних освітніх цілей.

Оцінювання результатів навчальної діяльності здобувачів вищих навчальних закладів має ґрунтуватися не лише на знаннях, вміннях та навичках студентів, але й на таких досягненнях як суб'єктивний досвід, соціально значущі цінності, досвід спілкування та взаємодія з іншими, що особливо цінують роботодавці [1, с. 23]. Саме тому впровадження компетентнісного підходу при проведенні контрольних заходів з перевірки набутої сукупності компетенцій є актуальним питанням.

Світові дослідження щодо оцінювання компетентнісних характеристик відбуваються за двома основними напрямками, зосереджуючись на розробленні технологій оцінювання як ключових компетентностей, так і предметних компетенцій [2, с. 25].

Приватний Міжнародний університет Шиллера засновано у 1964 році. Головний кампус знаходиться у США (штат Флорида). Навчання в університеті платне, проте престижне, доказом чого є навчання у ньому громадян Федеративної Республіки Німеччина, які в основному мають можливість здобувати вищу освіту за державні кошти. Популярність цього освітнього закладу пояснюється ще й міжнародним статусом, орієнтацією на задоволення потреб у спеціалістах транснаціональних компаній. Здобувачі вищої освіти одержують знання виключно англійською мовою. Вони навчаються за однією програмою, а отримують два дипломи: США і Великої Британії. Контингент Міжнародного університету Шиллера представлений студентами з багатьох куточків світу. В усіх кампусах університету: Париж (Франція), Мадрид (Іспанія), Хайдельберг (Німеччина) [3], Флорида (США), за п'ятидесятирічну історію університету освіту одержали студенти більш, ніж зі ста країн світу. Вартість навчання в усіх кампусах різниться, проте підходи до організації навчального процесу, оцінювання рівня одержаних ключових компетентностей уніфіковано. Рівень компетентностей студентів викладачі оцінюють за стобальною шкалою шляхом проведення прописаних правилам університету таких контрольних заходів: проміжного іспиту; індивідуального дослідницького (пошукового) проекту (письмовий виклад матеріалу); підсумкового (заключного) іспиту; індивідуального проекту (усна презентація матеріалу). Перші три контрольні заходи проводяться в обов'язковому порядку з кожної навчальної дисципліни. На підтвердження факту здобуття комунікативних компетентностей презентаційний виступ студент готує у випадку визнання доцільності застосування даного контрольного заходу викладачем. Усна презентація індивідуального проекту передбачає 15-20 хвилинний виступ студента, який візуалізується за допомогою слайдів, кожен з яких повинен мати додатковий письмовий коментар.

Індивідуальний дослідницький проект подається студентом у чітко визначений викладачем термін в електронному вигляді. Об'єм письмового викладу матеріалу 2500 слів (приблизно 13-15 сторінок стандартного тексту). Структурно складається з титульного аркуша, вступу або анотації обсягом до однієї сторінки, основної частини, списку використаних джерел. Сенс проекту полягає у перевірці головних положень методології досліджень шляхом побудови практично орієнтованого дослідницького проекту на актуальну тему. За порушення дедлайну (з англ. deadline – крайній термін виконання певного завдання) студенту нараховуються штрафні бали, які віднімаються від максимальної оцінки за проект – 100 балів. Список використаних джерел кількісно не обмежується. Навіть семи електронних джерел може бути достатньо, головне розкрити тему дослідження.

Що характерно для іспитів в Міжнародному університеті Шиллера? Максимально об'єктивному оцінюванню сприяє виключно письмовий виклад відповіді. Структурно екзаменаційне завдання складається з трьох частин: теоретичних питань; першої практичної описової ситуації, яка потребує достатньо короткого викладу думок під час відповіді; другої практичної описової ситуації. Розв'язання останньої ситуації передбачає повне обґрунтування наведених тверджень, підкріплене достатньо широким наведенням аргументів. Проміжний іспит від підсумкового відрізняється лише обсягом відповідей: на проміжному етапі вони менше. Розглянемо ще декілька особливостей проведення іспитів. Проведення іспиту фільмується за допомогою відеозапису, кожен студент має окреме робоче місце, викладач повинен сумлінно слідкувати за ходом проведення іспиту (весь час ходити по аудиторії). На іспит виноситься лише один варіант завдання.

Таким чином, як показують дослідження рівнів вищої освіти випускників українських, західноєвропейських і американських вищих навчальних закладів, випускники закордонних закладів освіти випереджають вітчизняних за рівнем набутих практичних компетентностей, вмінням аналізувати і синтезувати одержану інформацію. Тому удосконалення системи контрольного оцінювання повинно стати першочерговим завданням на шляху адаптації української освіти до вимог потенційних роботодавців.

Список використаних джерел

1. Дибкова Л. М. Оцінювання результатів навчальної діяльності студентів ВНЗ у контексті компетентнісного підходу [Текст] / Л. М. Дибкова // Компетентнісний підхід в освіті: теоретичні засади і практика реалізації: матеріали методол. семінару 3 квіт. 2014 р., м. Київ: [у 2 ч.]. Ч. 2 / Нац. акад. пед. наук України; обдарованої дитини НАПН України, 2014 – С. 23-30.

2. Локшина О. І. Моніторинг рівнів досягнень компетентностей : інноваційні підходи [Текст] / О. І. Локшина // Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи: Бібліотека з освітньої політики / Під заг. ред. О. В. Овчарук. – К. : «К.І.С.», 2004. – С. 25-32.

3. Schiller International University / Heidelberg [Електронний ресурс] // Сайт Міжнародного університету Шиллера (Хайдельберг) – Режим доступу : <http://www.siu-heidelberg.de/> (дата звернення 05.12.2016) – Назва з екрану.

МЕТОДИ ТА ІНСТРУМЕНТИ ЕКОНОМЕТРИЧНОГО АНАЛІЗУ ЯК СКЛADOVA КОМПЕТЕНТНОСТІ СУЧАСНОГО ФАХІВЦЯ

Балдінська Н. О., старший викладач кафедри економічної кібернетики
та інформаційних технологій

Характеризуючи професійну підготовку фахівця, виділяють таке поняття як професійна компетенція, тобто його здатність виконувати завдання відповідно до заданих стандартів. Ще одне визначення професійної компетенції – це здатність людини успішно діяти на основі практичного досвіду, вмінь і знань в процесі розв'язання професійних задач. Тобто, поняття «компетенція» має на увазі рівень оволодіння знаннями, вміннями, досвідом, характеризує рівень підготовленості і є показником професійного рівня фахівця.

Професіоналізм - це хороша підготовленість до виконання завдань професійної діяльності, за допомогою чого можна досягати значних якісних і кількісних результатів, зберігаючи водночас фізичні та розумові сили завдяки використанню раціональних прийомів виконання виробничих завдань. Досягнення професіоналізму потребує визначення професійно значущих якостей фахівця, з'ясування закономірностей його професійного зростання шляхом вивчення результативності його діяльності, взаємопов'язаних досліджень особистісного і професійного розвитку майбутнього фахівця. Професійний розвиток передбачає зростання, становлення професійно значущих особистісних якостей і здібностей, знань та вмінь, активне та якісне перетворення особистістю свого внутрішнього світу, що приводить до принципової перебудови і способу життєдіяльності, зокрема творчої самореалізації у професії.

Систематичний світогляд є необхідною умовою організації та здійснення управлінської діяльності на всіх рівнях виробництва. Саме він забезпечує можливість прийняти оптимальні рішення в нестандартних, складних ситуаціях. Завдяки системним уявленням стає можливим визначити суперечності, сформулювати проблему, знайти оптимальні шляхи її розв'язання.

Системний світогляд конкретизується в модельному мисленні, завдяки якому створюється модель процесу чи явища, викликаного чи пов'язаного з певною суперечністю². У цій моделі відображаються найбільш вагомі, суттєві чинники, умови, що впливають на явище чи факт, який вивчається, зберігаються найважливіші зв'язки між ними, що дає змогу ретельно їх аналізувати та знаходити шляхи розв'язання проблеми.

Конкретно-предметні знання, уміння і навички є джерельною базою, першоосновою формування всієї професійної компетентності. Тому система підготовки насамперед повинна забезпечити їх засвоєння.

Праксеологічна культура передбачає володіння сукупністю методів, засобів, стратегій, які забезпечують перехід від постановки проблеми, мети діяльності до конкретних дій щодо її розв'язання або до досягнення поставленої мети. При цьому найбільш вагомими діями мають бути вміння визначити мету, прийняти рішення, здійснити планування щодо її досягнення з урахуванням останніх здобутків науки і техніки, а також історичного досвіду діяльності.

Серед актуальних проблем сучасної економіки однією з найбільш важливих є проблема удосконалення управління на всіх рівнях господарювання. Ефективно управляти економічними процесами означає насамперед прогнозувати їх розвиток з визначеним рівнем достовірності на певний період.

Процес прийняття науково обґрунтованих рішень в економіці тісно пов'язаний з визначенням кількісних співвідношень між економічними показниками з метою прогнозування на перспективу.

Для того, щоб правильно охарактеризувати явище або процес, необхідно дослідити їх у взаємозв'язку з іншими явищами та процесами. Загальна особливість різноманітних взаємозв'язків полягає в тому, що всі вони носять характер причинності, залежності або взаємодії. Необхідність пізнання цих зв'язків потребує дослідження як впливу окремо взятого явища на інше, так і загального впливу множини явищ. Вивчення взаємозв'язків економічних показників – це основна задача економічних досліджень.

Економетрія – галузь економічної науки, яка вивчає методи кількісного вимірювання взаємозв'язків між економічними показниками. Порівняно з підходом, притаманним математичній статистиці, власне економетричний підхід до задач, які вивчаються, виявляється не в тому, що приклади і термінологія беруться з економічної галузі, а насамперед у тій увазі, яка приділяється питанню про відповідність вибраної моделі економічному об'єкту. Економетрика є інструментом, який дозволяє перейти від якісного рівня аналізу до рівня, який використовує кількісні статистичні значення досліджуваних величин.

До навичок економетричних досліджень відносяться: застосовувати економетричних моделей для аналізу, прогнозування та прийняття управлінських рішень; використання економетричних моделей в економічних дослідженнях (бізнесі, маркетингу тощо), в практиці управління економічними процесами на різних ієрархічних рівнях народного господарства; кваліфіковане використання можливостей ПЕОМ та спеціального програмного забезпечення для варіантних розрахунків при моделюванні.

Список використаних джерел:

1. Лук'яненко І. Г., Краснікова Л. І. Економетрика: підручник. - К.: Товариство «Знання», ККО, 1998. - 494 с.
2. Магнус Я. Р., Катышев П. К., Пересецкий А. А. Эконометрика. Начальный курс. Учебное пособие. 2-е изд., испр. — М.: Дело, 1998. - 248 с.
3. Назаренко О. М. Основи економетрики: Підручник.- Київ: Центр навчальної літератури, 2004. – 392 с.
4. Наконечний С. І., Терещенко Т. О., Романюк Т. П. Економетрія: Підручник.— Вид. 2-ге, допов. та перероб. — К.: КНЕУ, 2006.- 296с.

НАУКОВО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ВИКЛАДАННЯ ПРАВОВИХ ДИСЦИПЛІН ЗДОБУВАЧАМ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Сьомич М. І., доцент кафедри підприємництва і права, к.держ.упр., доцент,

Снітко О. П., доцент кафедри підприємництва і права, к.т.н., доцент,

Шведенко П.Ю., старший викладач кафедри
підприємництва і права

Сучасний ринок праці в Україні вимагає від випускників вищих навчальних закладів не лише глибоких теоретичних знань, а й здатності самостійно застосовувати їх в нестандартних ситуаціях, що сприяє переходу від суспільства знань до суспільства життєво компетентних громадян [2]. Тому, головним обов'язком науково-педагогічних працівників вищих навчальних закладів (далі ВНЗ) є виховання у молоді правової культури, формування демократичного світогляду, розуміння норм чинного законодавства, вміння застосовувати їх в практичній діяльності.

Правове навчання студентів та слухачів ВНЗ на сучасному етапі не може обмежуватись виключно просвітницькою або інформаційною діяльністю. Його основним завданням є навчити особу орієнтуватися у правовому полі та добросовісно дотримуватися стандартів правомірної поведінки. Тому система правової освіти повинна опиратися на новітні дослідження в галузі правознавства з використанням інноваційних методів правового навчання. Правознавці – вчені та практичні працівники доводять, що правова освіта є важливим компонентом механізму правової соціалізації особи, який включає три етапи цього процесу: на першому етапі – індивід засвоює правову інформацію; на другому етапі відбувається процес особистісного засвоєння правових цінностей – рівень формування правової свідомості; на третьому етапі необхідно сформовані правові ідеї та принципи втілити в реальні вчинки особи на всіх стадіях її життєвого циклу [3].

Саме тому, правове навчання студентів та слухачів ВНЗ потрібно організовувати на високому науковому, методичному і практичному рівнях. Дипломовані фахівці повинні вміло орієнтуватись у нормах базового законодавства, розуміти механізми їх реалізації володіти вміннями та компетентностями у галузевому законодавстві. Новий Закон України «Про вищу освіту» регламентує ряд інновацій, серед яких, автономія ВНЗ України, створення Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти, уніфікація ступенів вищої освіти, визначення особливостей співпраці із міжнародними освітніми і науковими установами та опис безпосереднього управління діяльністю вищого навчального закладу тощо. Серед іншого, ст. 58 Закону визначає обов'язки науково-педагогічних працівників ВНЗ, зокрема, слід звернути увагу на вимогу щодо якості викладання навчальних дисциплін.

З огляду на зазначене вище, науково-педагогічні працівники ВНЗ повинні постійно працювати над підвищенням свого професійного рівня, відслідковувати зміни у законодавстві, удосконалювати педагогічну майстерність, яка б відповідала науковій кваліфікації, обирати ефективні методи і форми навчання, вміти розвивати у студентів та слухачів ініціативність, самостійність та творчі здібності. Діяльність викладачів повинна

спрямовуватись на поєднання навчального і науково-дослідницького аспектів, підвищення активності студентів та слухачів. Обов'язком викладача при підготовці та передачі навчальної інформації є:

1. Визначення мети, завдань та змісту навчальної інформації;
2. Модернізація методики викладання та навчання, яка сприяє активізації навчально-пізнавальної діяльності курсантів, студентів та слухачів;
3. Формування мотивації до навчання у курсантів, студентів та слухачів;
4. Вміле використання різноманітних видів контролю для вдосконалення процесу управління навчально-пізнавальною діяльністю курсантів, студентів та слухачів.

Освітній процес передбачає інтелектуальну, творчу діяльність у сфері вищої освіти, що провадиться через систему науково-методичних та педагогічних заходів і спрямована на примноження, передачу, засвоєння і використання знань, умінь та інших компетентностей у осіб, які навчаються, а також на формування гармонійно розвиненої особистості [1]. При цьому важливого значення набуває вміння науково-педагогічного працівника мотивувати студентів та слухачів до самостійної творчої діяльності. Проте, така навчальна діяльність повинна відбуватись під методичним керівництвом та контролем викладача, без його прямої участі. Забезпечення навчального правового процесу неможливе без матеріальних засобів передачі навчальної інформації, які є інструментом навчальної діяльності викладача і студента та слухача. Оптимальне створення умов для вивчення правових дисциплін у ВНЗ можливе з використанням таких матеріальних засобів передачі навчальної інформації, як:

1. Друкована навчальна інформація (навчальні посібники, підручники, довідники, нормативно-правові акти, таблиці, плакати, інформаційні стенди).
2. Технічні засоби навчання (мультимедійний проектор, слайди, відеофільми, звукозаписи, електронна бібліотека тощо).

Правова обізнаність дає змогу не лише оволодіти правовими чи пов'язаними з ними знаннями у різних сферах суспільного життя, але й спонукає громадян до активної участі у формуванні правої держави, є превентивним заходом щодо запобігання правопорушенням та подолання правового нігілізму. Результатом виступає формування високого рівня правової суспільної свідомості та правової культури.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про вищу освіту» № 1556-VII від 01.07.2014 р. // Відомості Верховної Ради України від 19.09.2014 р., № 37-38.
2. Указ Президента України № 344/2013 від 25.06.2013 р. «Про Національну стратегію розвитку освіти в Україні на період до 2021 р.» // Урядовий кур'єр від 04.07.2013 р., № 117, №155 від 29.08.2013 р.
3. Макарова О. В. Правові основи регулювання правової освіти в Україні / О. В. Макарова // Вісник Академії адвокатури України. – 2012. – № 3(25). – С 83-89.

ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ КОМПЕТЕНТІСНОГО ПІДХОДУ ПРИ ПІДГОТОВЦІ ФАХІВЦІВ З ПІДПРИЄМНИЦТВА, ТОРГІВЛЯ ТА БІРЖОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Осташова В.О., доцент кафедри підприємництва і права, к.ю.н., доцент,

Щетініна Т. О., доцент кафедри підприємництва і права, к.і.н., доцент,

Дем'яненко Н. В., доцент кафедри підприємництва і права, к.е.н., доцент

Підготовка здобувачів вищої освіти потребує чіткого формулювання переліку компетентностей, необхідних для майбутнього фахівця, на етапі планування до реалізації зазначеної діяльності. Врахування таких якостей при написанні навчальних планів та освітніх програм забезпечити ринок праці кваліфікованими спеціалістами, здатними вчасно та адекватно реагувати на зміни, ефективно взаємодіяти зі стейкхолдерами.

Вирішальним для виживання підприємства є не реакція на вже відому всім учасникам ринку тенденцію, а можливо більш раннє виявлення напрямів майбутнього розвитку і їх ефективне використання. У зв'язку з цим потрібно кваліфіковано оцінювати нинішній стан і перспективи розвитку підприємництва, вміти ідентифікувати і сформулювати конкурентні переваги, утримання і розвиток яких надасть можливість підприємству вистояти в конкурентній боротьбі і зайняти лідируючу позицію. Кваліфіковано оцінити нинішній стан і перспективи розвитку підприємства ми зможемо, дізнавшись, наскільки успішно вона здійснює конкурентну взаємодію, яку конкурентну позицію вона займає [1, с. 66].

Ю. А. Білова визначає підприємницьку компетентність як інтегральну психологічну якість особистості, яка проявляється в мотивованій здатності до творчого пошуку та реалізації нових ідей та дає змогу вирішувати різноманітні проблеми в повсякденному, професійному, соціальному житті [2, с. 16]. У доповіді Міжнародної комісії з освіти, представленому ЮНЕСКО «Освіта: прихований скарб» говориться: «Все частіше підприємцям потрібна не кваліфікація, яка з їх точки зору надто асоціюється з умінням здійснювати ті чи інші операції матеріального характеру, а компетентність, яка розглядається як свого роду коктейль навичок, властивих кожному індивіду, в якому поєднуються кваліфікація в строгому сенсі цього слова ... соціальну поведінку, здатність працювати в групі, ініціативність і любов до ризику».

Досліджуючи проблему розвитку компетентностей до підприємницької діяльності Г. І. Матукова визначила низку необхідних особистісних й специфічних якостей успішного підприємця, що мають бути розвинуті у здобувача вищої освіти (рис. 1).

За твердженнями багатьох науковців формування підприємницької компетентності потребує використання найновіших форм роботи, зокрема тренінгів. Л. А. Медвідь пропонує застосовувати наступні види тренінгів: 1) професійний тренінг (бізнес-тренінг, бізнесосвіта, корпоративний, маркетинг-тренінг); 2) тренінг лідерства (ведення переговорів, управління персоналом); 3) соціально-психологічний тренінг (зорієнтований на розвиток соціально-психологічних характеристик особистості підприємця); 4) комунікативний тренінг (формування комунікативних умінь, розв'язання

конфліктів, міжособистісне спілкування, успішне ведення переговорів) [4].

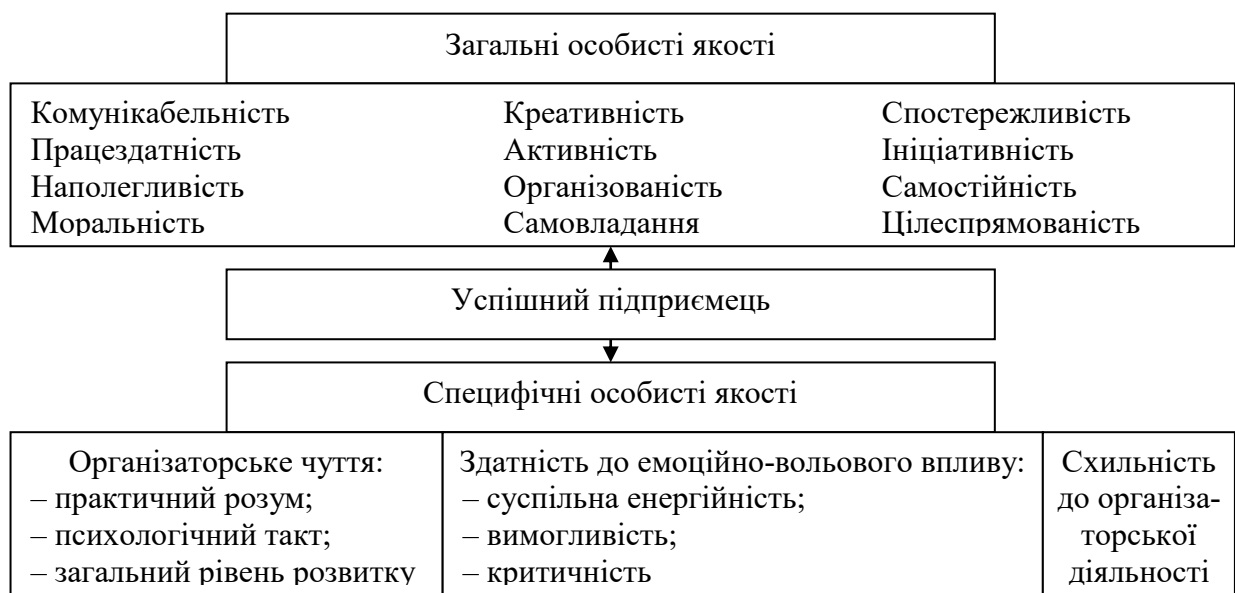

Рис. 1. Структурна модель особистісних й специфічних якостей успішного підприємця [3, с. 39]

Цікавим, на нашу думку, є результати опитування іранських вчених, проведене серед 27 підприємців та 65 студентів щодо важливості різних здібностей, які потрібні у майбутній професії. Підприємці найважливішими вміннями назвали амбітність, критичність та аналітичне мислення, уміння слухати та переконливо говорили, готовність до навчання, комунікбельність і роботу в команді. У студентів у пріоритеті виявилися комунікбельність і робота в команді, амбітність, етичність, адаптивність та гнучкість і готовність до навчання. Як студенти, так і підприємці-практики на останнє місце серед запропонованих 16 критеріїв, поставили знання з математики [5, с. 444].

Отже, перед вишами ставляться нові завдання щодо постійного моніторингу потреб на ринку праці та формування у здобувачів вищої освіти таких компетентностей, які будуть відповідати потребам часу.

Список використаних джерел

1. Коваленко Н. В. Застосування компетентнісного підходу до конкурентного позиціонування в сфері підприємництва / Н. В. Коваленко // Вісник Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля. – 2014. – № 8 (215). – С. 66-70.
2. Білова Ю. А. Поняття та структура підприємницької компетентності майбутніх фахівців економічного профілю / Ю. А. Білова // Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти. – 2013. – Вип. 7. – С. 15-17.
3. Матукова Г. І. Педагогічні умови розвитку в студентів економічних спеціальностей компетентності до підприємницької діяльності / Г. І. Матукова // Професійна освіта: проблеми і перспективи. – 2015. – Вип. 8. – С. 35-42.

4. Медвідь Л. А. Впровадження тренінгових технологій з формування ключових компетентностей в економічному університеті [Електронний ресурс] / Л. А. Медвідь // Інформаційні технології і засоби навчання. – 2009. – № 5. – Режим доступу : http://www.nbu.gov.ua/old_jrn/e-journals/ITZN/em13/content/09mlauei.htm

5. Farnaz Mojab. Applying Competency based Approach for Entrepreneurship education [Електронний ресурс] / Farnaz Mojab, Reza Zaefarian, Abdol Hadi Dazian Azizi // Procedia Social and Behavioral Sciences. – 2011. – № 12. – С. 436-447. – Режим доступу : <http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1877042811001443>

ОСОБЛИВОСТІ КОМПЕТЕНТІСТНОГО ПІДХОДУ ДО ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Люлька В. М., доцент кафедри іноземних мов та українознавства к.філол.н.

Сучасне українське суспільство знаходиться на перетині найгостріших соціально-політичних, міжетнічних, міжкультурних, комунікативних проблем. Саме освіта в усі часи сприяла збереженню стійкості суспільства, модифікації форм і типів взаємовідносин людей. У теперішні часи суспільство характеризується посиленням соціальної мобільності, розвитком контактів усіх рівнів, різкими змінами ціннісних орієнтирів. Все це робить особливо актуальною проблему формування толерантної свідомості та комунікативної компетенції як стабільних характеристик особистості молоді. Вирішення даної проблеми стає дійсним пріоритетом педагогічної науки і практики.

Комунікативна компетенція не розглядається як особистісна характеристика тієї чи іншої особи, її сформованість проявляється в процесі спілкування. Дослідники виділяють наступні компоненти комунікативної компетенції: *граматична, формальна* (grammatical competence) або *лінгвістична* (linguistic) *компетенція* – систематичне знання граматичних правил, словникових одиниць і фонології, які перетворюють лексичні одиниці в осмислене висловлення; *соціолінгвістична компетенція* (sociolinguistic competence) – здатність вибирати і використовувати адекватні мовні форми і засоби залежно від мети і ситуації спілкування, від соціальних ролей учасників комунікації, тобто від того, хто є партнером по спілкуванню; *дискурсивна компетенція* (discourse competence) – здатність побудови цілісних, зв'язкових і логічних висловлювань різних функціональних стилів в усній і письмовій мові на основі розуміння різних видів текстів при читанні та аудіюванні; передбачає вибір лінгвістичних засобів залежно від типу висловлювання; *соціокультурна компетенція* (sociocultural competence) – знання культурних особливостей носія мови, їх звичок традицій, норм поведінки і етикету і вміння розуміти та адекватно використовувати їх в процесі спілкування, залишаючись при цьому носієм іншої культури; формування соціокультурної компетенції припускає інтеграцію особистості в систему світової та національної культур [1, с. 107].

Сучасна парадигма освіти передбачає філософське переосмислення

завдань всієї системи освіти: як загальної середньої, так і професійної. Як справедливо зазначає О. М. Соловова, «без цього будь-які реформи та інновації завідомо безсистемні, локальні і фрагментарні» [3, с. 49]. На думку І. А. Зимньої, «комунікативна компетенція – це засвоєння етно- та соціально-психологічних еталонів, стандартів, стереотипів поведінки, оволодіння «технікою» спілкування» [2, с. 24].

На сьогодні комунікативна компетенція формується на основі взаємопов'язаного мовленнєвого, соціокультурного і мовного розвитку студентів відповідно до їхніх вікових особливостей та інтересів на кожному етапі оволодіння іноземною мовою. Основою комунікативної компетенції є комунікативні уміння, розвиток яких неможливий без оволодіння мовними засобами реалізації усного або писемного висловлювання. Проте знання лексичного і граматичного матеріалу ще не забезпечує становлення комунікативних умінь.

На нашу думку, основою мотивації вивчення англійської та німецької мов у виші необхідно ставити завдання зробити все для того, щоб студентам було цікаво навчатись. Також необхідно формувати певний рівень комунікативної компетенції, що включає в себе 4 аспекти: аудіювання, мовлення, читання, письмо. На кожному занятті дотримуватись раціонального співвідношення різних видів мовленнєвої діяльності.

Говорячи про навчання аудіювання, ми маємо на увазі два визначення цього поняття: а) аудіювання як складова частина усного мовлення, в якому кожний співрозмовник то говорить, то слухає; б) сприймання на слух зв'язних текстів. Навчаючи аудіювання іноземної мови потрібно створити, підтримати і підвищити внутрішню мотивацію студентів. Змодельовати, які стимулюватимуть виникнення та розвиток комунікативно-пізнавальних потреб. В процесі аудіювання студент має досягти комунікативної мети, повинен мати загальне уявлення про прослуханий текст. При аудіюванні тексту рекомендують використовувати дещо уповільнений темп читання, виділяти паузами найбільш значущу інформацію. В деяких випадках (в залежності від ступеня підготовки студентів) допускати повторне пред'явлення тексту.

На нашу думку, навчити студентів іноземній мові можна лише за умови спілкування, лише в цьому випадку можливе перенесення навичок і умінь в реальні умови. Адже діалогічна мова, яка є найбільш природним виявом спілкування, демонструє культуру поведінки людини, рівень її вихованості та освіченості.

Таким чином, основною метою навчання іноземним мовам у вищих навчальних закладах є розвиток здібностей студентів використовувати іноземну мову як інструмент у діалозі культур і цивілізацій сучасного світу. Формування у студентів умінь і навичок іншомовного спілкування передбачає досягнення ними рівня комунікативної компетенції, достатнього для здійснення спілкування в певних комунікативних сферах. Формування комунікативної компетенції на заняттях іноземної мови зумовлено дотриманням принципів мовленнєво-розумової діяльності, індивідуалізації, функціональності, ситуативності та новизни.

Список використаних джерел

1. Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання / Ред. С. Ю. Ніколаєва. – К : Ленвіт, 2003. – 273 с.
2. Зимняя И. А. Ключевые компетентности как результативно-целевая основа компетентностного подхода в образовании / И. А. Зимняя. – М. : Исследовательский центр проблем качества подготовки специалистов, 2004. – 42 с.
3. Соловова Е. Н. Задачи языкового образования в русле глобальных реформ / Е. Н. Соловова // Первое сентября. – 2005. – № 17. – С. 48–56.

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Маркіна І.А., завідувач кафедри менеджменту, д.е.н., професор,
Дячков Д.В., доцент кафедри менеджменту, к.е.н.,
Потапюк І.П., доцент кафедри менеджменту, к.е.н.

Зміни в суспільстві вимагають змін в освіті, її модернізації – процесу, що створює нову систему цінностей особистості, серед яких значне місце відводиться компетентності. Важливу роль у формуванні професійної компетентності здобувача вищої освіти відіграє компетентнісний підхід, який останнім часом є предметом вивчення вітчизняних і зарубіжних науковців.

Компетентнісний підхід у професійній освіті передбачає оволодіння студентами знань і умінь в одному загальному комплексі. При його використанні остаточна мета навчання полягає в тому, щоб людина зуміла освоїти форми правильної поведінки, отримала набір знань, умінь і характеристик власної особистості, які в майбутньому допомогли б їй займатися успішним здійсненням планованої діяльності. Іншими словами, студенти повинні в момент закінчення ВНЗ мати набір знань і відпрацьованих умінь, а також навичок з вивченої спеціальності.

Компетенції не є звичайними знаннями та вміннями. Це оволодіння такими формами поведінки й особистісними характеристиками, які потрібні для ведення тієї чи іншої успішної діяльності і разом з тим тут велика увага приділяється й особистісним рисам, переконанням, емоціям, самооцінці, здатності налагоджувати контакти з оточуючими людьми.

Під компетентнісним підходом ми розуміємо такий підхід до підготовки майбутнього здобувача вищої освіти, який спрямовано на реалізацію особистісно зорієнтованого навчання, формування його готовності та здатності ефективно здійснювати професійну діяльність у мінливих умовах освітнього ринку. Він сприяє формуванню та розвитку базових і спеціальних компетентностей особистості.

Компетентнісний підхід в сучасній освіті повинен забезпечити вищий рівень компетентності здобувачів вищої освіти. Даний рівень репрезентується сформованістю у суб'єкта наукового поняття «компетентність» як єдності, де наукова орієнтована основа дії визначає логіку її практичного виконання, яка полягає у інтелектуально-моральній саморегуляції, спрямованій на ефективне

вирішення суб'єктом певних життєвих проблем.

Методична реалізація компетентнісного підходу у вищій школі пов'язана з використанням таких педагогічних засобів, які б своєчасно забезпечували в освітньому процесі створення відповідних ситуацій, де відбувався б синтез набутих навчальних знань і умінь та способів практичної діяльності.

Сьогодні абсолютно очевидно, що знання не передаються, а виходять у процесі особистісно-значущої діяльності. Самі знання, без певних навичок й умінь їх використання, не можуть вирішити проблему освіти і підготовки студента до його майбутньої професійної діяльності. Отже, метою освіти стають не просто знання й уміння, а певні якості особистості, формування ключових компетенцій (компетентностей), які повинні підготувати студентів до подальшої професійної діяльності [2].

Майбутній спеціаліст повинен володіти: професійними знаннями, уміннями та навичками (спеціальні; комунікативні; прикладні: дослідницькі, творчі, правові, економічні; організаторські; аналітичні; педагогічні; психологічні). Також повинен вміти застосовувати професійні знання в своїй практичній діяльності.

Серед професійних якостей особистості здобувача вищої освіти можемо виділити такі основні:

- відкритість – бути відвертим, вміти говорити про свої почуття і думки, передавати їх співбесіднику;
- комунікабельність – інтерес до інших людей, прихильність до спілкування, легкість у спілкуванні;
- емпатія – уміння бачити світ очима інших людей, розуміти їх так, як вони, сприймати їх вчинки з тих же позицій;
- делікатність – ввічливість, м'якість у спілкуванні з іншими людьми;
- автентичність – здатність бути природним у стосунках з іншими людьми, бути самим собою з навколишніми;
- безпосередність – уміння говорити і діяти в обстановці «тут і тепер», мати чітке уявлення про людину та її ситуації, демонструвати це;
- доброзичливість – здатність демонструвати своє ставлення приязні, симпатії, готовності підтримати іншу людину;
- конкретність – відмова від загальних міркувань, уміння конкретно відповідати на поставлені запитання.
- професійний імідж (особистісна привабливість, інтелігентність, позитивний настрій, соціальний статус, соціальний фон, візуальне сприйняття).

Важливо також розглядати професійну компетентність, як комплексну характеристику, що включає, крім суто професійних знань та вмінь, що характеризують кваліфікацію, такі якості, як ініціативність, співпраця, здатність до роботи в колективі, комунікативні здібності, уміння вчитися, оцінювати, логічно мислити, відбирати і використовувати інформацію [3].

Аналіз різних підходів до проблеми професійної компетентності здобувача вищої освіти в цілому свідчить, що більшість дослідників пов'язують це поняття з конкретною професією в матеріальній чи духовній сфері. Загальновизнаними є такі характеристики професійної компетентності:

- 1) розуміння суті завдань, що виконуються;
- 2) знання досвіду в професійній сфері й активне його впровадження;
- 3) уміння обирати засоби, адекватні конкретним обставинам;
- 4) почуття відповідальності за досягнуті результати;
- 5) здатність оцінювати власні помилки й коригувати їх.

Професійна діяльність менеджерів забезпечується їх індивідуальною мобілізацією й самореалізацією в певних ситуаціях; при цьому вміння проявляються в конкретній специфічній ситуації, а компетенції – у здатності й готовності до дії.

Компетентності, які формуються, мають низку характерних ознак:

по-перше, вони багатофункціональні, оскільки можуть реалізовуватися у повсякденному житті студентів для розв'язання різноманітних проблем, для вирішення професійних завдань, для використання соціальних ролей і т.ін.;

по-друге, вони надпредметні і міждисциплінарні;

по-третє, вони забезпечують подальший інтелектуальний розвиток студента, його мислення, самооцінку, саморефлексію; по-четверте, вони багатомірні, тобто можуть бути схарактеризовані як із позицій розвитку розумових здібностей студентів, так і з позиції розвитку різних умінь, включаючи інтелектуальні уміння.

Як зазначено, оволодіння здобувачами вищої освіти комплексом компетентностей буде носити діяльнісний характер, тобто технології навчання (засоби, прийоми навчання, а також форми організації навчального процесу) мають бути спрямовані на формування у студентів здатностей здійснювати різного виду діяльності, а, з іншого боку, в процесі здійснення діяльності студенти мають засвоювати нові компетенції.

Отже, формування у здобувачів вищої освіти ключових компетентностей розглядається як інноваційна педагогічна діяльність, у якій традиційні форми й методи навчання мають поступитись освітнім технологіям загалом і технологіям навчання зокрема.

Список використаних джерел

1. Бобиенко О. М. Ключевые компетенции личности как образовательный результат системы профессионального образования : дис.... кандидата пед. наук: 13.00.08 / Бобиенко Олеся Михайловна. – Казань, 2005. – 186 с.
2. Гришкова Р. О. Формування соціокультурної компетенції студентів нефілологічних спеціальностей / Р. О. Гришкова // Наук. пр. Миколаївського держ. гуманітарного ун-ту ім. Петра Могили. – Миколаїв: МДГУ ім. Петра Могили, 2003. – № 11. – С. 36-43.
3. Жигайло Н. І. Формування професійних якостей менеджера / Н. І. Жигайло // Збірник наукових праць. Психологічні науки. – 2011, Том 2. Випуск 8. – С. 113-120.

РЕАЛІЗАЦІЯ КОМПЕТЕНТІСНОГО ПІДХОДУ ПІД ЧАС ВИКЛАДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «МЕТОДИ ПРОГНОЗУВАННЯ ТА ОБРОБКИ ІНФОРМАЦІЇ»

Вакуленко Ю. В., завідувач, доцент кафедри економічної кібернетики та інформаційних технологій, к.с.-г.н., доцент

Сучасний розвиток освітнього процесу вимагає інноваційного підходу до побудови змісту навчання. Навчальні заклади повинні готувати творчу особистість, здатну конкурувати у світі, протистояти негативним проявам зовнішнього середовища, адаптуватися до швидких змін. Нова філософія має на меті формувати інший внутрішній світ здобувача вищої освіти.

Вищі навчальні заклади повинні створювати умови, які здатні максимально розкривати потенціал майбутніх фахівців, формувати повний перелік людських цінностей, забезпечувати найкращі умови для самореалізації особи та креативності мислення. Викладач повинен не просто передавати знання, формувати навички із свого предмету, а створювати компетентності, які дозволять здобувачу максимально ефективно працювати у майбутній професійній сфері.

Формування компетентностей здобувачів вищої освіти зумовлене реалізацією оновленого змісту освіти. Сучасне навчання має забезпечувати засвоєння знань та умінь, володіючи якими майбутній фахівець зможе швидко адаптуватись у своїй професійній діяльності [2].

Сучасні тенденції педагогіки показують, що застосування компетентісного підходу є нагальною умовою повноцінного розвитку особистості.

Продуктом наданням послуги закладом освіти є особистість. Саме тому під час викладання дисципліни «Методи прогнозування та прийняття рішень» було поставлено такі завдання:

- створення умов для саморозвитку та самореалізації ЗВО;
- задоволення освітніх потреб студента;
- засвоєння професійних знань, умінь та навичок;
- розвиток потреби навчатися протягом усього життя.

Впроваджуючи компетентісний підхід при підготовці фахівців з економіки чи підприємництва, торгівлі та біржової діяльності, можна стверджувати, що вони уміють вчитись, можна за таких умов [1]:

- 1) студент розуміє мету вивчення навчальної дисципліни;
- 2) він мотивований до ефективної діяльності, оскільки ситуації, що вивчаються, допомагають приймати правильні рішення;
- 3) уміє організувати себе до навчання, правильно розподілити свій час і зусилля;
- 4) здійснює самоконтроль з допомогою тестових завдань та питань для самоперевірки;
- 5) удосконалює свої результати шляхом раціоналізації методів розв'язання задач.

Основними ознаками ключових компетенцій економіста, які реалізуються при вивченні дисципліни «Методи прогнозування та прийняття рішень» можна

віднести:

- багатofункціональність – розв’язання задач у різних сферах життя;
- міждисциплінарність – можливість використання здобутих знань та навичок в інших предметних областях;
- багатовимірність – комплексне поєднання знань, інтелекту, умінь, творчих здібностей студента. можливостей будувати оптимальні стратегічні рішення;
- сфера розвитку особистості – здатності самостійно розвиватися, пізнавати себе, навчатися протягом життя.

Предметний арсенал щодо формування компетентностей на заняттях з навчальної дисципліни «Методи прогнозування та прийняття рішень» формується таким чином:

- 1) соціальна компетентність – можливість вибору методу розв’язання, раціоналізація вибору;
- 2) полікультурна компетентність – вивчення історії питання, побудова прогнозних задач для сфери екології;
- 3) комунікативна компетентність – використання взаємоопитування, розвиток вмінь будувати висновки;
- 4) інформаційна компетентність – використання комп’ютерної техніки та програмних продуктів під час навчання;
- 5) самоосвіта і саморозвиток – залучення до наукових конференцій, семінарів, конкурсів.

Під час навчання провідною складовою є не предмет, а особистість, яку ми формуємо. Тому на лабораторних заняттях створюються ситуації, які потребують знаходження та пояснення відмінностей між фактами. Індивідуалізація навчання сприяє навчанню учитись. Розв’язування індивідуальних завдань на заняттях із навчальної дисципліни спонукають студентів думати та діяти самостійно. Прогностичні задачі на лабораторних роботах розв’язуються кількома способами, різними методами. Творчий підхід реалізується шляхом виконання індивідуальних завдань, під час виконання яких здобувач вищої освіти самостійно обирає можливі варіанти розвитку підприємства та аналізує наслідки.

Компетентісний підхід в освітньому процесі – це сучасний вибір, необхідність. Слід проваджувати його в усіх сферах навчання, адаптувати усі складові до нього. Це сприятиме всебічному розвитку особистості, підготує її до майбутньої продуктивної професійної діяльності.

Список використаних джерел

1. Бех І.Д. Теоретико-прикладний сенс компетентісного підходу у педагогіці / І. Д. Бех. – К.: Виховання і культура. – №12 (17,18), 2009 р. – С. 5–7.
2. Луговий В. І. Європейська концепція компетентісного підходу у вищій школі та проблеми її реалізації в Україні / В. І. Луговий // Педагогіка і психологія. – 2009. – № 2. – С. 13–26.

СУЧАСНІ ВИМОГИ ДО РЕЗУЛЬТАТИВНОСТІ ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У ВНЗ

Миколенко І. Г. доцент кафедри економіки підприємства, к.е.н., доцент

Сучасне життя в Україні відрізняється напруженістю та динамічністю. Країна вимушена не тільки відстоювати свою політичну та економічну незалежність, а й намагатись модернізувати усі сфери життя для швидшого подолання потужної кризи. Значна модернізація відбувається і в освітній галузі. У 2014 році був прийнятий Закон України «Про вищу освіту» [5]. Серед низки нововведень пропонуються й суттєві зміни у стандартах вищої освіти. Так, статтями 9 та 10 цього Закону визначено поняття «стандарт освітньої діяльності», «стандарт вищої освіти». Стандарт освітньої діяльності визначається як сукупність мінімальних вимог до кадрового, навчально-методичного, матеріально-технічного та інформаційного забезпечення освітнього процесу вищого навчального закладу і наукової установи. Стандарт вищої освіти визначається як сукупність вимог до змісту та результатів освітньої діяльності вищих навчальних закладів і наукових установ за кожним рівнем вищої освіти в межах кожної спеціальності.

Стандарт вищої освіти визначає вимоги до освітніх (освітньо-професійних та освітньо-наукових) програм, що включають обсяг кредитів ЄКТС, необхідних для здобуття відповідного ступеня вищої освіти; перелік компетентностей випускника; нормативний зміст підготовки здобувачів вищої освіти, сформульований у термінах результатів навчання; форми атестації здобувачів вищої освіти; вимоги до наявності системи внутрішнього забезпечення якості вищої освіти; вимоги професійних стандартів (у разі їх наявності). На основі цих програм ВНЗ за кожною спеціальністю розробляє навчальний план, який визначає перелік та обсяг навчальних дисциплін у кредитах ЄКТС, послідовність вивчення дисциплін, форми проведення навчальних занять та їх обсяг, графік навчального процесу, форми поточного і підсумкового контролю, а також робочий навчальний план на кожний навчальний рік, що затверджується керівником вищого навчального закладу [4].

Прийняття у 2014 р. Закону України «Про вищу освіту» зумовлює необхідність перегляду змісту нормативних документів із визначення змісту військової освіти і навчання. Основними документами І рівня будуть виступати стандарт освітньої діяльності у військовій галузі та стандарти вищої військової освіти, II рівня – освітні програми та навчальні програми підготовки за певними військовими спеціальностями, III рівня – робочі навчальні плани і програми [3]. У зв'язку із запровадженням компетентнісного підходу у вищу військову освіту змінилося й бачення її кінцевих результатів. Традиційні описи у вигляді широковідомих знань, умінь, навичок (так званих ЗУНів) вже не можуть задовольняти запити і вимоги практики. Виникнення компетентнісного підходу якраз і було обумовлено необхідністю розширити категоріальний апарат опису результатів професійної підготовки, додати до його складу необхідні інтегративні якості, у першу чергу, світоглядні й особистісні. Водночас, ці

зміни досі здійснюються досить неефективно. Цікава і результативна ідея – перевести ОКХ з традиційного переліку знань і умінь – на професійні компетентності і компетенції на практиці виявилась надмірно важкою. Адже зміст і форми результату професійної підготовки як цілісної системи важко піддаються структуруванню і формалізації. Передусім, проблемним залишається саме тлумачення категорій компетенцій та компетентностей.

Також потребує подальшого обґрунтування теорія розробки змісту вищої економічної освіти.

Основні принципи формування змісту економічної освіти [1]:

- втілення парадигми економічної освіти в її змісті;
- урахування освітніх запитів і потреб особистості в межах сучасної концепції економічної освіти;
- об'єктивізації: відповідності змісту освіти об'єктові діяльності та функціям, що їх належить виконувати економічним фахівцям; багаторівневості: наступності і доступного ускладнення змісту освіти в умовах багаторівневості підготовки економічних фахівців;
- синхронізації: збалансованого узгодження у навчальних планах і програмах загальноосвітньої, професійно-орієнтованої, економічно- спеціальної та економічно-наукової підготовки фахівців;
- взаємодії, взаємозумовленості складових і компонентів змісту економічної освіти;
- варіативності: вибору змісту освіти під час конструювання економічно-педагогічного процесу за певними освітніми моделями та відповідними технологіями;
- зростання наукової місткості змісту освіти: підвищення ролі наукового обґрунтування досліджень змісту освіти, адекватних рівнів суспільних та економічних знань;
- конструктивності: збереження попереднього позитивного досвіду щодо змісту освіти, його переосмислення та інтегрування в нове ціле на сучасних світоглядних і методологічних засадах.

Таким чином, визначаються вимоги до збільшення науковості, системності і варіативності освіти, її відповідності як зовнішнім вимогам, так і індивідуальним потребам суб'єктів навчання.

Вивчення існуючих поглядів на зміст сучасної економічної освіти дозволяє узагальнити основні вимоги до змісту та результатів освітньої діяльності у вищих навчальних закладах України:

1. В основу обґрунтування змісту вищої економічної освіти має бути покладений компетентнісний підхід, що припускає розробку компетентнісних моделей підготовки військових фахівців.

2. Потребують наукового обґрунтування та чіткого визначення методологічні засади розробки таких компетентнісних моделей, що мають включати чіткий понятійний апарат, визначені підходи до формулювання професійних компетентностей та компетенцій, алгоритми їх визначення, структуру компетенцій тощо.

3. Зміст вищої економічної освіти має відповідати принципам науковості, системності і варіативності, її відповідності як зовнішнім вимогам, так і індивідуальним потребам суб'єктів навчання.

4. Структура економічної освіти має включати перелік спеціальностей (спеціалізацій), що відповідає національним інтересам, потребам у забезпеченні економічної безпеки держави.

5. Варто збільшити інноваційну складову змісту вищої економічної освіти за рахунок врахування сучасних інформаційно-комунікаційних, особистісно-розвивальних, інноваційних технологій професійної та навчально-пізнавальної діяльності [2].

Наведені позиції є лише загальним переліком можливих сучасних вимог до змісту вищої економічної освіти. Разом з тим вже у такому вигляді вони показують, наскільки складною є проблема проектування сучасного змісту професійної підготовки в економічній галузі.

Список використаних джерел

1. Ануфрієва О. Л. Компетентнісний підхід до економічної освіти [електронний ресурс] / О. Л. Онуфрієва. – Режим доступу: <http://www.cippe.edu.ua>.

2. Морозова Т. Ю. Погляд на освітні стандарти крізь призму компетентнісного підходу / Т. Ю. Морозова // Проблеми освіти. – 2005. – Вип. 46. Ч. 2. – С. 73–79.

3. Ничкало Н. Г. Стандарти професійної освіти: сучасні підходи // Державні стандарти професійної освіти: Теорія і методика / Н. Г. Ничкало. – Хмельницький : ТУП, 2002. – С. 14–33.

4. Петренко В. Л. Стандарти вищої освіти у контексті Болонського процесу: історія, сучасний стан, перспективи / В. Л. Петренко // Проблеми освіти. – К., 2005. – С. 66–104.

5. Про вищу освіту : Закон України // Відомості Верховної Ради України. – 2014. – № 37-38. – С. 2004. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>.

ФОРМУВАННЯ КЛЮЧОВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ У ПРОЦЕСІ ВИКЛАДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ «ЕКОНОМІЧНА ІНФОРМАТИКА»

Протас Н. М., доцент кафедри економічної кібернетики та інформаційних технологій, к.с.-г.н., доцент

Серед характеристик особистості ХХІ ст. пріоритетне місце займає її компетентність і професіоналізм, що забезпечують затребуваність і конкурентоспроможність у суспільстві. Нині суспільство зацікавлене в тому, щоб громадяни були здатні самостійно діяти, приймати рішення, гнучко адаптуватися до умов життя, яке стрімко змінюється. Тобто, в сучасних умовах затребуваний фахівець, який має гнучкість і мобільність на ринку праці і професій, здатний приймати виважені управлінські рішення, перетворювати соціальне середовище і здійснювати професійну діяльність. Саме такий

фахівець був названий компетентним і саме тому професійну підготовку майбутніх фахівців, підвищення ефективності та якості навчання пов'язують із компетентнісним підходом.

Актуальність компетентнісного підходу висвітлена в матеріалах модернізації освіти і розглядається як одне з важливих положень оновлення змісту освіти. Це обумовлено тим, що професійна діяльність характеризується зростаючою складністю і динамікою, основним же завданням компетентнісного навчання є формування фахівця, здатного вирішувати професійні проблеми в нових ситуаціях [3].

Поняття «компетентнісна освіта» виникло у США наприкінці 80-х – на початку 90-х рр.. XX століття. Надалі компетентнісний підхід у системі вищої та загальної середньої освіти став предметом наукового дослідження багатьох вітчизняних науковців – П. Бачинського, Н. Бібік, Г. Гавришак, І. Гудзик, Н. Дворнікової, І. Драча, Я. Кодлюк, О. Локшиної, С. Ніколаєнко, О. Овчарук, О. Пометун, І. Родигіна, О. Садівник, С. Сисоєвої, О. Ситник, Т. Смагіної, Г. Терещук, Н. Фоменко та ін.

Метою нашого дослідження є аналіз публікацій і, відповідно, вивчення досвіду впровадження компетентнісного підходу при підготовці фахівців та виявлення шляхів формування компетентностей у процесі викладання дисциплін здобувачам вищої освіти.

Що ж обумовлює доцільність розбудови освіти на компетентнісно-орієнтованій основі і що принципово нового дає компетентнісний у підготовці фахівців у ВНЗ? Основні причини [1]:

- перехід світової спільноти до інформаційного суспільства, де пріоритетним вважається не просте накопичення студентами знань і предметних умінь та навичок (мета так званої знаннєвої педагогіки), а формування вміння вчитися, оволодіння навичками пошуку інформації, здатності до самонавчання упродовж життя, де ці новоутворення стають визначальною сферою професійної діяльності людини;

- упровадження моделі особистісно-орієнтованого навчально-виховного процесу як оновленої парадигми освіти, яка передбачає визнання студента суб'єктом цього процесу, носієм двох груп якостей через вміння навчатися та бажання вчитися;

- актуалізація глобалізації всіх сфер життєдіяльності особистості і суспільства вимагає від вищої школи надати молодій людині елементарних можливостей інтегруватися в різні соціуми, самовизначатися в житті, активно діяти, бути конкурентоспроможною на світовому ринку праці.

Що дає компетентнісний підхід [2]:

- дозволяє готувати кадри відповідно до динамічних змін ринку, його вимог, що зумовлює мету та зміст професійної підготовки фахівця;

- дозволяє розглядати та деталізувати спільну мету – професійну компетентність як суму певних ключових і предметних компетентностей, що до неї входять;

- змістовно, продуктивно та інструментально зв'язує мету, зміст, процес.

– у процесі проектування навчального процесу сприяє підвищенню якості навчання, його продуктивності та керованості.

Отже, метою освіти стають не просто знання і вміння, а певні якості особистості, формування ключових компетентностей, які повинні підготувати здобувачів вищої освіти до подальшої професійної діяльності.

У вищій освіті, на думку Л. Коваль, перехід на компетентнісно орієнтовану підготовку розглядається в двох аспектах. По-перше, відбувається модернізація змісту професійної освіти, що передбачає його відбір і структурування з одночасним визначенням результативного складника освітнього процесу – набуття студентами компетентностей. По-друге, постає потреба сформувати у майбутніх фахівців ключові та предметні компетентності [5].

Спроба визначити компетентності як певний освітній результат була основною домінантою у наукових підходах вчених США. При цьому система компетентностей в освіті передбачала ієрархічну структуру [1]:

– *ключові компетентності* (між- та надпредметні компетентності), які визначаються як здатність людини здійснювати складні поліфункціональні, поліпредметні, культурнодоцільні види діяльності, ефективно розв'язуючи актуальні індивідуальні, соціальні та інші проблеми;

– *загальногалузеві компетентності*, яких набуває особа упродовж засвоєння змісту тієї чи іншої освітньої галузі, а також умінь застосовувати їх на практиці в межах культурнодоцільної діяльності для розв'язування індивідуальних і соціальних проблем;

– *предметні компетентності*, яких набуває особа упродовж вивчення тієї чи іншої навчальної дисципліни у внз упродовж конкретного навчального року або ступеня навчання.

Грунтовним науковим підходом характеризується розгляд поняття «компетентності» Міжнародною комісією Ради Європи, якою було сформульовано перелік ключових компетенцій з використанням логічно визначеного ряду: вивчати – шукати – думати – співпрацювати – діяти – адаптуватись. При цьому перелік восьми ключових компетенцій для навчання упродовж життя, якими повинен володіти кожний європеєць, визначені як робочою групою по підготовці звіту Європейській раді у Стокгольмі, так і Єврокомісією, що включає: навички рахування та письма (компетенція в галузі рідної мови); базові компетентності в галузі математики, природничих наук і технологій; іноземні мови; використання інноваційних технологій / або інформаційні та комунікаційні технології, комп'ютерна компетенція; здатність та умінь навчатися; соціальні навички (міжособистісна, міжкультурна та соціальна компетенції, а також громадянська компетенція); підприємницькі навички; загальна культура й етика.

Узагальнивши здобутки європейських і вітчизняних учених, учасники робочої групи з питань запровадження компетентнісного підходу, створеної в межах проекту «Освітня політика та освіта «рівний – рівному», запропонували орієнтовний перелік з семи ключових компетентностей: умінь вчитися; загальнокультурна; громадянська; підприємницька; соціальна; компетентності з ІКТ; здоров'язберігаюча компетентність. В Україні серед ключових

компетентностей, які сьогодні визначені як орієнтири для виявлення результативності освітнього процесу, є навчальна, соціальна, компетентність з інформаційних та комунікаційних технологій, економічна (підприємницька), загальнокультурна, валеологічно-оздоровча та громадянська.

Інформаційна компетентність при цьому трактується як якісна характеристика життєдіяльності людини в сфері оволодіння, передачі, збереження та використання інформації, і в якій пріоритетними є загальнолюдські духовні цінності. Більш містке визначення інформаційної компетенції – це комплекс умінь цілеспрямованої роботи з інформацією, використання нових інформаційних технологій для роботи з нею; а також сформованість системи наукових знань і морально-етичних норм роботи з інформацією.

Як бачимо із аналізу сучасних наукових досліджень, ключова компетентність з інформаційних та комунікаційних технологій визнана усіма науковцями як необхідна умова в житті сучасної людини. При вивченні дисципліни «Економічна інформатика», ця ключова компетентність поєднується із предметними та професійними компетентностями майбутніх фахівців. Немає жодного сумніву в тому, що кожне заняття з дисципліни «Економічна інформатика» покликане впливати на формування та розвиток інформаційної компетентності, а сама дисципліна з самого початку орієнтована на форми, методи роботи, притаманні компетентнісному підходу. Інтерактивні форми навчання, використання комп'ютерної техніки, мереж і мультимедійних засобів; індивідуальна робота кожного студента на ПК у поєднанні з груповою роботою під час вивчення нового матеріалу та розв'язання прикладних задач; виконання фахово-зорієнтованих змістовних завдань самостійної роботи сприяють формуванню інформаційної та комунікаційної компетентності.

Для прикладу, наводимо очікувані результати навчання після вивчення дисципліни «Економічної інформатики»: використовувати інформаційні та комунікаційні технології для вирішення соціально-економічних завдань, підготовки та представлення аналітичних звітів, обміну та розповсюдження професійно спрямованої інформації у сфері підприємництва, торгівлі та біржової діяльності; організовувати пошук, самостійний відбір, якісну обробку інформації з різних джерел для формування банків даних у сфері підприємства, торгівлі та біржової діяльності; застосовувати спеціалізовані інформаційні системи і комп'ютерні технології для обліку, аналізу, аудиту та оподаткування; застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати тощо.

Звичайно, компетентнісний підхід зміщує акценти з процесу нагромадження нормативно визначених знань, умінь і навичок у площину формування й розвитку в майбутніх фахівців здатності практично діяти і творчо застосовувати набуті знання й досвід у різних ситуаціях, що потребує від викладача зміщення акцентів у навчально-виховній діяльності з інформаційної на організаційно-управлінську площину. Викладач, як організатор освітньої діяльності, повинен сприяти зміні і моделі поведінки студента: дослідницько-активна самостійна діяльність повинна прийти на зміну пасивному засвоєнню знань. Процес наповнюється розвивальною функцією, яка стає інтегрованою

характеристикою навчання [5]. При цьому викладач повинен розвиватися сам, підвищувати свою педагогічну майстерність і, варіюючи змістом завдань, формами та методами роботи на окремих заняттях, спрямовувати процес навчання на формування тієї чи іншої компетенції.

Отже, використання компетентнісного підходу в підготовці фахівців у ВНЗ дозволяє готувати кадри відповідно до вимог ринку, можливості гнучкої адаптації до швидко змінних умов життя, а навчальний процес у вищій школі сприятиме підвищенню якості навчання, його продуктивності та керованості.

Список використаних джерел

1. Бедь В., Артьомова М. Компетентнісний підхід в процесі модернізації ВНЗ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://social-science.com.ua/article/691>
2. Лановенко А. О. Компетентнісний підхід у професійній підготовці фахівців [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://www.kpi.kharkov.ua/archive/ Наукова_періодика/elits/2011/29](http://www.kpi.kharkov.ua/archive/Наукова_періодика/elits/2011/29).
3. Пермінова Л. А. Компетентнісний підхід щодо формування конурентоздатності майбутнього вчителя початкових класів / Л. А. Пермінова // Педагогічні науки. – 2016. – Вип. LXIX. – Том 2. – С. 114 – 119.

БІОІНЖЕНЕРНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ЗДОБУВАЧА ВИЩОЇ ОСВІТИ

Негребецький І.С., старший викладач

кафедри вищої математики, логіки та фізики

Сьогодні в Україні все більшого поширення набуває компетентний підхід у підготовці здобувачів вищої освіти до майбутньої професійної діяльності. Такий підхід принципово змінює погляд на зміст вищої освіти, дозволяє розробити нові кваліфікаційні вимоги у межах кожної спеціальності відповідно до міжнародної та європейської систем стандартів та сертифікації з урахуванням специфіки вітчизняної вищої школи, українського менталітету, запитів суспільства. Ринок праці вимагає підготовки висококваліфікованих фахівців, які зможуть на практиці довести свою конкурентоспроможність і продемонструвати такі компетентності, що визначать їх життєву та професійну успішність.

Важливе місце серед природничих наук займає біофізика. Так як основним об'єктом дослідження є живий організм, то біофізика, як наука, використовує універсальний характер основних фізичних законів і суворість математичних підходів при вивченні процесів життєдіяльності. З урахуванням цього біофізика визначається як наука про найбільш прості та фундаментальні взаємодії, що лежать в основі біологічних явищ [1].

Інженер – це не просто людина з вищою технічною освітою, це фахівець в області проектування, виготовлення, експлуатації технологічного обладнання, що вміє забезпечити робочих виробничими завданнями та проконтролювати їх виконання зі збереженням усіх вимог техніки безпеки. Рівень підготовленості фахівця для виконання роботи, чи функціональних обов'язків визначається відповідним стандартом. Складна спеціальність, вимагає вміння розв'язувати задачі підвищеної складності. Для цього необхідні знання креслення та проективної геометрії, теоретичної механіки, дискретної математики, матеріалознавства, теорії машин і механізмів, обчислювальної техніки й інженерної графіки, автоматики й автоматизації виробничих процесів, теоретичної електротехніки, електроніки та мікропроцесорної техніки, системного аналізу. Професійно-інженерна діяльність фахівця пов'язана як з експлуатацією та ремонтом машин, так і з проектуванням тваринницьких приміщень для біологічних об'єктів, з науково-дослідницькою та проектно-конструкторською роботою в спеціалізованих науково-дослідних установах. Біофізика вивчає фізичні та фізико-хімічні процеси, що протікають в живих організмах, а також ультраструктуру біологічних систем на всіх рівнях організації живої матерії, – від молекулярного, до клітини та організму в цілому. Розвиток біології показує, що розуміння та вивчення елементарних біологічних явищ – конче необхідне для точних наук. Такий підхід виправданий тим, що всі біологічні об'єкти представляють зрештою сукупність атомів і молекул, та підкоряються фізичним і хімічним закономірностям. Але, біологічні системи – це системи, яким притаманні специфічні властивості. Складність біологічних систем забезпечує протікання процесів, маловірогідних

для умов, що зазвичай розглядаються у фізиці. Біофізика розглядає цілісні системи, не розкладаючи їх на хімічні компоненти. У зв'язку з цим виникає необхідність переглянути відомі фізико-хімічні методи, створюючи високоспеціалізовані біофізичні методи та прийоми.

На базі Полтавської державної аграрної академії проводяться дослідження біотехнічних систем (БТС) по передпосівній обробці насіння сільськогосподарських культур електромагнітними полями, зокрема полями УВЧ діапазону, що призводить до збільшення схожості й енергії росту, та як наслідок, до підвищення врожайності. Така технологія дозволяє зменшити норму висіву насіння, при збільшенні врожайності сільськогосподарських культур [2]. Це і застосування технології озонування, що набуває широкого впровадження у різні галузі промисловості, господарства та медицини. Насамперед, це боротьба з різними хімічними та біологічними отруйними речовинами, пошук рецептури для дегазації екологічно небезпечних речовин. Дослідження властивостей озону показали, що використання його в медицині, для профілактики та лікування багатьох захворювань (озонотерапія), є ефективним [3].

Також, значна увага приділяється моделюванню біологічних об'єктів. Серед великої кількості найрізноманітніших концептуальних підходів окремо виділяють низку моделей, що дозволяють вивчити терморегуляцію живих істот. Спираючись на теоретичні розробки та враховуючи специфіку об'єкту, розробляються моделі терморегуляції інших біологічних об'єктів, зокрема, тварин. Найважливішим завданням агропромислового комплексу є збільшення виробництва м'яса. Найпродуктивнішому виду тваринництва – свинарству, – відведена особлива роль. Розробка теплової моделі свині забезпечить якісний прорив у ефективному використанні різних технічних засобів – інфрачервоних ламп та ультрафіолетових джерел різних модифікацій і діапазону потужностей, що використовуються для локального обігріву свинарників.

Складно переоцінити роль біофізики, що призвана досліджувати явища життєдіяльності з використанням фізичних представлень і методів. Об'єктом дослідження є БТС, в якій біофізика пояснює багато біологічних явищ, а також пов'язує між собою людину, машину, тварину, та пояснює їх взаємодію і процес регулювання, направлений на збереження стійкого стану всієї системи.

Список використаних джерел

1. Біофізика: Учеб. для студ. высш. учеб. заведений / Под ред. проф. В. Ф. Антонова. – М. : Гуманит. изд. Центр ВЛАДОС, 2003. – 288 с.
2. Пат. 51700 UA, МПК A01C 1/00 (2009) Спосіб передпосівного опромінення насіння зернових / Петровський О. М., Смердов А. А., Жемела Г. П., Волков С. І., Ландар А. А. ; заявник Петровський О. М. – № u201001588 ; заявл. 15.02.2010 ; опубл. 26.07.2010, Бюл. № 14, 2010 р.
3. Пластинін В. М. Озон: фізико-хімічні властивості, технології виробництва та застосування : наук.-практ. посіб. / під ред. В. М. Пластиніна. – П. : Інтер Графіка, 2010. – 176 с.

ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ФОРМУВАННІ ФАХОВИХ КОМПЕТЕНЦІЙ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Іванкова О. В., доцент кафедри ремонту машин і технології
конструкційних матеріалів, к.т.н., доцент

Сучасний ринок стрімко наповнюється новими машинами, технікою та механізмами, які потребують нових, інколи навіть радикальних підходів до керування, обслуговування чи ремонту.

Викладачам спеціальних дисциплін, з метою зацікавлення студентів та переконання у правильності вибору фаху, а насамперед у професійній актуальності, необхідно зосередитися на впровадженні інноваційних методів проведення занять, зокрема, лабораторних робіт та наповненні навчального процесу. Використання інноваційних технологій, зокрема виконання лабораторних занять безпосередньо на виробництві при викладанні спеціальних дисциплін значно підсилює у студентів інтерес до навчання, підвищує якість засвоєння навчального матеріалу, активізує розумову й пізнавальну діяльність, зорову й логічну пам'ять і в цілому дозволяє одержати фахівців, здатних до розв'язання професійних завдань із використанням професійних знань, умінь, навичок у стандартних і нестандартних ситуаціях [1].

У зв'язку з цим лабораторні заняття мають виключно велике значення для формування практичних навиків студентів. Сьогодні наше завдання - розробка і впровадження новітніх методів їх проведення.

Як показує практика, традиційна система підготовки фахівців не забезпечує виконання вищевказаних вимог через властиві їй інформаційно-репродуктивні методи навчання, які довгий час домінували [2]. В сучасних умовах такі методи навчання, хоча і мають право на існування, проте не відповідають зміненим вимогам до якості підготовки фахівців. Їх педагогічні можливості зводяться до підготовки хороших виконавців. Вони не забезпечують формування в належній мірі творчої та пізнавальної активності, самостійності в роботі. Але саме ці якості є одними з основних, які характеризують готовність фахівця до професійної діяльності і гарантують її успішність.

Завдання вивчення спеціальних дисциплін - формування здатності орієнтуватися в сучасному виробництві, вміння вирішувати конкретні виробничі завдання, пов'язані з виконанням робіт, типових для відповідних професій або спеціальностей.

Отже, провідними функціями викладання спеціальних дисциплін можна вважати: - інтенсивний розвиток особистості студента і викладача;
- демократизацію їх спільної діяльності та спілкування; - гуманізацію навчально-виховного процесу; - орієнтацію на творче викладання і активне навчання, ініціативу студента у формуванні себе як майбутнього професіонала;
- модернізацію засобів, методів, технологій і матеріальної бази навчання, що сприяють формуванню інноваційного мислення майбутнього професіонала.

Особливий акцент робиться на особистісно-орієнтовані технології - навчання у співробітництві, метод проектів, технології індивідуалізації і диференціації навчання [2].

Для реалізації цих завдань при викладанні дисциплін: «Матеріалознавство і ТКМ» на першому курсі, «Ремонт машин і надійність технологічних систем» та «Технології ремонту і ТО машин» на випускних курсах використовуються різноманітні сучасні прогресивні форми проведення навчальних занять: лекційні заняття проводяться з демонстрацією відео матеріалів, лабораторні заняття проводяться на виробничому обладнанні з елементами дослідницького характеру.

Велика увага приділяється індивідуальним заняттям, консультаціям, самостійній роботі студентів та їх методичному забезпеченню. З цією метою розроблено пакет індивідуальних контрольних завдань, тестів з дисципліни для поточного і підсумкового контролю знань студентів, конспект лекцій, методичні вказівки по виконанню лабораторних занять з дисципліни. Навчально-методичний комплекс з дисципліни постійно удосконалюється.

Навчальні матеріали, які використовуються при проведенні лекційних занять, зміст дисципліни, її окремих підрозділів, детально аналізують технологічні процеси обробки конструкційних матеріалів чи відновленню деталей і сприяють кращому засвоєнню навчального матеріалу дисципліни, вихованню у студентів гордості за обрану спеціальність.

Для закріплення теоретичних знань і формування у студентів практичних навиків в курсі спеціальних дисциплін проводяться лабораторні заняття. Виховною метою лабораторних занять є виховання поваги до обраної спеціальності, особистої відповідальності студентів за якість отриманих знань, встановлення взаємозв'язку між теоретичним навчанням і виробничими задачами, теорією і практикою. Розвиваюча мета занять полягає в розвитку у студентів просторового та творчого мислення, уважності та спостережливості при роботі. Для більш якісної підготовки студентів до практичних занять по даних дисциплінах були розроблені методичні рекомендації до виконання лабораторних робіт (робочі зошити), які дають можливість студентам заздалегідь підготувати відповіді на контрольні питання, більш детально осмислити теоретичний матеріал і підготуватися до лабораторного заняття. Зошит також дозволяє протягом семестру контролювати рівень досягнень студентів як результат процесу формування професійних умінь і навичок.

При проведенні лабораторних занять студенти мають можливість набути практичних навичок, навчитися складати виробничу технологічну документацію, розраховувати і застосовувати режими механічної обробки при виготовленні та відновленні деталей. Це спонукає майбутніх фахівців підходити до опрацювання теоретичного матеріалу, підготовки до лабораторних занять більш відповідально і відчувати себе учасниками виробничого процесу.

Список використаних джерел

1. Бойко А. Проблеми розвитку української освіти в умовах євроінтеграції. // Вища освіта України: журнал. – 2009. - № 2.
2. Сілютіна І. М. Методика викладання спеціальних дисциплін: проблема змісту / І. М. Сілютіна // Науковий вісник Східноукраїнського національного університету ім. Володимира Даля. - 2007. - № 11. - С. 68-69.

ВХІДНИЙ КОНТРОЛЬ ЯК ЗАСІБ ВИЯВЛЕННЯ СФОРМОВАНOSTІ МАТЕМАТИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Канівець І. М., доцент кафедри вищої математики, логіки та фізики, к.пед.н., доцент

Однією із необхідних умов професіоналізму випускника вищого аграрного навчального закладу є якісна математична складова вищої освіти, адже випускник повинен володіти методами математичного моделювання, оптимізації, прогнозування, кількісного і якісного аналізу, збору і обробки інформації.

Ефективне навчання вищої математики у ВНЗ передбачає належний контроль результатів навчальної діяльності здобувачів вищої освіти, тобто контролю підлягають не знання, а застосування цих знань. Отже, актуальним є питання розробки системи контролю на кожному із етапів навчання, яка відповідала б діяльнісному підходу.

Питання контролю знань, вмінь та навичок студентів висвітлюють у своїх дослідженнях Ю. Бабанський, І. Булах, І. Лернер, Л. Русанова, З. Слєпкань, В. Швець та інші.

Вхідний контроль (вимірювання вхідного рівня математичної компетентності здобувачів вищої освіти) має проводитися серед першокурсників на початку навчання у вищому аграрному навчальному закладі (ВАНЗ) з метою виявлення наявного рівня їх математичної компетентності з вузлових питань шкільного курсу математики та визначення рівня готовності до подальшого вивчення циклу математичних дисциплін у ВНЗ. Вимірювання вхідного рівня математичної компетентності здобувачів вищої освіти виконує діагностичну функцію, сприяє актуалізації їх знань та вмінь із попередньо вивченого матеріалу, необхідного для засвоєння нової дисципліни.

Анкетування студентів ВАНЗ, у якому брало участь 397 респондентів, показало, що на питання: «Які форми попереднього контролю Вам найбільше імпонують при вивченні математичних дисциплін?» відповіді розподілилися таким чином: 19,8 % – тестування в письмовій формі; 16,6 % – самостійна робота; 15,5 % – групове опитування; 13,2 % – математичний диктант; 12,3 % – комп'ютерне тестування; 10,5 % – контрольна робота; 6,5 % – усне опитування; 4,6 % – фронтальне опитування. І лише 1 % студентів вибрали варіант відповіді – не подобається жодна з форм контролю.

Ці результати були враховані в навчальному процесі при викладанні дисципліни «Вища математика», причому досвід показав, що під час вхідного контролю знань здобувачів вищої освіти зі шкільного курсу математики ефективними заходами справді виявилися тестування та письмові контрольні роботи, зокрема, за допомогою *вхідного тестування* нами здійснювалося виявлення наявного рівня математичної компетентності здобувачів вищої освіти з вузлових питань шкільного курсу математики та визначення рівня їх готовності до подальшого вивчення циклу математичних дисциплін у ВАНЗ.

Розроблений нами вхідний тест включає в себе завдання, диференційовані за змістом, закритого типу на вибір правильної відповіді, які охоплюють усі змістовні лінії курсу математики старшої школи і забезпечують

перевірку першокурсників володіння уміннями з таких тем: числа й обчислення; вирази і перетворення; функції; логарифми; рівняння, системи рівнянь, нерівності; геометричні фігури та їх властивості; визначені інтеграли.

Для кожного завдання запропоновано чотири варіанти відповідей, з яких правильною є тільки одна. До комплекту тесту входять: критерії оцінювання знань студентів, система нарахування балів за правильно виконане завдання тесту, відповідність кількості набраних балів студентом оцінці за 100-бальною шкалою оцінювання, варіант вхідного тесту, диференційованого за змістом, бланк відповідей тесту. Даний вид тестування здійснювався на першому практичному занятті з дисципліни, що вивчається студентами.

Опрацьовані, проаналізовані та узагальнені результати вхідного контролю надали можливість виявити прогалини у знаннях студентів за темами шкільного курсу математики та розробити на цій основі особистісно-орієнтовану програму реабілітаційного навчання, метою якого є усунення прогалин у знаннях, вміннях та навичках студентів та доведення їх до рівня, достатнього для подальшого успішного вивчення вищої математики у ВНЗ.

Отже, головна мета вхідного контролю математичної компетентності здобувачів вищої освіти полягала у тому, щоб своєчасно допомогти ліквідувати прогалини в їх знаннях. Це допомагає швидше адаптуватися студентам до вимог вищої школи, що в підсумку позначається на покращенні якості математичної підготовки студентів. Проведення вхідного вимірювання, на нашу думку, має бути обов'язковим для всіх студентів-першокурсників ВНЗ аграрного профілю з метою забезпечення ефективності подальшого навчального процесу та належної якості математичної підготовки студентів.

Отримані результати цього етапу моніторингу необхідні для конкретизації, оптимізації та більш цілеспрямованого визначення змістовного компонента навчального процесу, обґрунтування послідовності викладання змістовних розділів дисципліни, визначення методів і форм його проведення, тому вони мають зберігатися, оброблятися, аналізуватися та обговорюватися на засіданнях кафедри. Це допоможе спланувати заходи щодо підвищення якості математичної підготовки студентів вищих аграрних навчальних закладів.

Список використаних джерел

1. Горда І. М. Система вимірників при здійсненні моніторингу навчальних з математики студентів-аграріїв / І. М. Горда // Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова. Серія № 3. Фізика і математика у вищій школі і середній школі. – 2011. – № 8. – С. 29–35.

2. Євсєєва О. Г. Вхідний контроль у технічному ВНЗ як засіб оцінювання рівня сформованості математичних умінь / О. Г. Євсєєва // Дидактика математики: проблеми і дослідження: Міжнародний збірник наукових робіт. – Вип. 34. – Донецьк: Вид-во ДонНУ, 2010. – С. 20-26.

ДЕЯКІ ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ПЕРЕДУМОВИ ЕФЕКТИВНОГО ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНЦІЙ МАЙБУТНІХ АГРОІНЖЕНЕРІВ

Антонець А. В., доцент кафедри вищої математики, логіка та фізики, к.пед.н., доцент

Сучасна ринкова ситуація в нашій державі характеризується певною нестабільністю та непередбачуваністю динаміки економічних показників. Тому для ефективного господарювання аграріям необхідно мати висококваліфікованих агроінженерів, що забезпечували б якість необхідної сільськогосподарської діяльності в умовах сучасної ринкової економіки.

Успішна професійна діяльність майбутнього інженера є одним із головних факторів, що зумовлює ефективне функціонування сільськогосподарського підприємства. Перш за все це стосується прийняття виважених та ефективних інженерно-технологічних рішень на основі набутих професійних компетенцій. У цьому контексті важливе значення мають психолого-педагогічні передумови механізму формування професійних компетенцій майбутнього агроінженера, які можуть суттєво підвищити їх професійні якості у майбутній фаховій діяльності.

Проаналізувавши психолого-педагогічну літературу, виділимо спочатку загальний комплекс психологічних умов, необхідних для ефективного формування професійних компетенцій: позитивна мотивація студентів; урахування психологічних та інтелектуальних властивостей особистості; самостійна пізнавальна активність.

Створення позитивної мотивації студентів-механіків і відповідного емоційного настрою є важливою умовою успішного формування професійних компетенцій. Рівень мотивації визначається власною усвідомлюваністю студентом щодо об'єктивної і суспільної значимості.

Однією з умов формування умінь, зокрема і професійних, є врахування психологічних і інтелектуальних властивостей особистості. Кожний вік характеризується своїм ступенем розвитку мисленнєвої діяльності та психологічними особливостями людини, що необхідно враховувати в навчальному процесі.

Досить важливою умовою формування професійних компетенцій є також пізнавальна активність студентів. Відповідно до діяльнісного підходу, формування і розвиток різних умінь і навиків відбувається тільки в процесі самостійної активної пізнавальної діяльності студентів, коли іде зміщення акцентів з процесу викладання на процес навчання.

У цьому аспекті підвищується роль упровадження інноваційних методів навчання, серед яких найбільш ефективні ділові ігри, тренінги, мікрокейси та психологічні тренінги.

Тренінги. В основі даного методу навчання лежить діалог як один із способів набуття певних умінь і навичок. Для організації ефективного діалогу в процесі тренінгу професійних умінь майбутніх агроінженерів необхідно з'ясувати причини, передумови виникнення проблеми, різні її наслідки, спробувати відмовитись від звичайного способу мислення, а також виділити

проблему, позиції учасників та їхнє місце.

Ділові ігри як модель процесу прийняття рішення. У нашому дослідженні ми розглядаємо навчальні ділові ігри, тому вони самі по собі не є моделлю, а є засобом роботи з моделлю, яка закладена в структурі ділової гри. Велика цінність застосування ділової гри при формуванні професійних компетенцій студентів полягає в її цільовому призначенні, різноманітності тематик, досить широкому ступені свободи прийняття інженерних рішень, імітуванні конкретної ситуації. *Кейс-метод* – це обмежена в часі ділова гра інколи його ототожнюють з методом конкретних ситуацій. Суть його полягає в тому, що проблемне викладання знань супроводжується самостійною роботою студентів. Особливістю цього методу є відтворення проблемної ситуації на основі фактів реального життя [2].

Майбутні інженери, виконуючи ті чи інші ролі, приймають власні рішення на основі ґрунтовного аналізу певної ситуації. У цьому аспекті зростає роль природничих дисциплін. Наведемо найбільш суттєві шляхи їх впливу на процес формування професійних компетенцій: формування евристично-пошукового мислення; уміння проводити експеримент; побудова математичних моделей як уміння виділяти головне в складних явищах; оволодіння загальними ідеями й принципами природничо-наукових знань; уміння розглядати явища й процеси у взаємозв'язку, формування здатності до усвідомлення причинно-наслідкових зв'язків. Отже, фундаменталізація професійної підготовки майбутніх агроінженерів є ще однією необхідною педагогічною умовою.

Однією з умов успішної майбутньої фахової діяльності є сформовані дослідницькі вміння, які є невід'ємною складовою професійних компетенцій інженерів-аграріїв. Використання дослідницьких задач дасть змогу студентам: виділяти основну проблему в запропонованій проблемній ситуації; визначати мету розв'язування дослідницької задачі; висувати і формулювати корисні гіпотези; розмежовувати припущення і доведені положення; проводити теоретичний аналіз запланованих досліджень; виявляти закономірності, узагальнювати й систематизувати отримані результати дослідження; розв'язувати інші дослідницькі задачі в новій професійній ситуації.

Висновки. В результаті аналізу психолого-педагогічної літератури і проведеного дослідження можна виділити такий загальний комплекс психолого-педагогічних умов, необхідних для ефективного формування професійних компетенцій майбутніх агроінженерів: позитивна мотивація викладачів і студентів; урахування психологічних особливостей розвитку особистості; використання інноваційних методів навчання; фундаменталізація професійної підготовки майбутніх агроінженерів; організація самостійної пізнавальної діяльності студентів у процесі керованої науково-дослідницької роботи.

Список використаних джерел

1. Петрук В. А. Теоретико-методичні засади формування професійної компетентності майбутніх фахівців технічних спеціальностей у процесі вивчення фундаментальних дисциплін : монографія / В. А. Петрук – Вінниця : УНІВЕРСУМ-Вінниця, 2006. – 292 с.

ДИДАКТИЧНІ ПРИНЦИПИ КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ

Дудніков А. А., завідувач кафедри ремонту машин і технології конструкційних матеріалів, к.т.н., професор

Завдання викладача, на нашу думку, полягає у тому, щоб у процесі контролю знань виявити стан знань, вмінь і навиків з метою допомогти студентам організувати навчальну роботу. Для успішного рішення цього завдання необхідно додержуватися викладачем дидактичних принципів контролю знань [1].

Дидактичні принципи контролю знань – це теоретичні положення, у відповідності для яких треба будувати практичну діяльність викладача і студентів і на підставі яких визначаються методи і форми оцінки знань.

Застосовуються наступні дидактичні принципи перевірки і оцінки знань: систематичність, індивідуальність, дієвість, диференціювання, об'єктивність і єдність вимог.

Принцип систематичності – це по-перше, перевірка і оцінка знань, яка здійснюється планово у нерозривному зв'язку з усім процесом навчання, з усіх навчальних предметів; по-друге, контроль має бути протягом усього процесу навчання. Чим регулярніша перевірка і оцінка знань студентів, тим повніша інформація про перебіг засвоєння, тим краще виконуються всі функції перевірки і оцінки знань.

Принцип індивідуальності перевірки і оцінки знань означає, що викладач прагне «глибокої» і справедливої оцінки успіхів кожного студента. Враховуючи і оцінюючи особливості роботи кожного студента окремо, викладач може успішно керувати науковим зростанням студентів.

Принципи дієвості полягає у тому, що перевірка і оцінка знань студентів мають не тільки відбивати рівень засвоєння знань, але і стимулювати студентів і викладачів до зусиль щодо досягнення у навчальній роботі нових успіхів.

Принцип диференціювання полягає у визначенні кількісних і якісних різниць у знаннях і навиках студентів та їх оцінці. Він дає необхідну інформацію для ефективної перебудови роботи як студентів, так і викладача у майбутньому, до оцінки знань кожного студента, робить більш ефективною оцінку результатів якості роботи студентських груп [2].

Принцип об'єктивності означає, що кожна окрема оцінка має бути об'єктивною, тобто відповідати істинній якості і кількості засвоєних знань, вмінь і навиків. В іншому разі оцінка втрачає не тільки своє педагогічне значення, але і завдає шкоди навчально-виховній роботі.

Слід підкреслити, що до виставлення оцінки, необхідно підходити принципово і справедливо. Виявляючи надмірну м'якість і доброту, викладач вводить студентів в оману, в них складається неправильне уявлення про вимоги до якості знань. Всякий лібералізм в оцінці знань перетворює весь облік у просту формальність, дезорганізує весь навчальний процес, діє негативно на студентів.

За об'єктивність оцінки викладач несе відповідальність. Практика свідчить, що негативна оцінка сприймається студентом позитивно, якщо вона виставляється об'єктивно і справедливо.

Усі принципи контролю знань студентів тісно пов'язані між собою і у сукупності визначають вимоги до форм і методів перевірки і оцінки знань, тобто визначають систему їх контролю.

Перевірка знань, умінь і навичок можуть бути використані під час звичайних форм організації навчального процесу (лекції, практичні, семінарські і лабораторні заняття) і на спеціальних, організованих з цією метою, заняттях (захист курсових робіт і проектів, заліки та іспити).

Контрольні заходи, що проводяться лектором на курсі і у поза навчальний час, крім загальної мети, яка переслідує об'єктивну атестацію студентів, мають дати лектору дані для оцінки роботи його колег, які ведуть практичні, лабораторні і семінарські заняття.

Своєчасне і добре виконання лабораторно-практичних занять, відсутність пропусків дають підставу поставити оцінку без додаткового опитування.

Заліки з лабораторних робіт приймаються по виконанні кожного завдання. Викладач відмічає виконання кожної роботи у своєму журналі, а після завершення усіх робіт може виконувати залік без додаткового опитування.

Курсові роботи (проекти) включають елементи наукового дослідження і їх захист – це особлива форма заліку в комісії з двох викладачів.

Перед захистом керівник перевіряє курсову роботу, або проект і пише рецензію, у якій відображається позитивне і негативне, вказується, як потрібно усунути усі зауваження [3].

Активні виступи студентів на семінарських заняттях, чіткі відповіді можуть слугувати основою для виставлення заліку без опитування.

Заліки з виробничої практики повинні проставлятися на основі поданого звіту і характеристики керівника. Оцінка складається з середніх оцінок з усіх розділів практики.

Іспити є підсумковим етапом вивчення усіх дисциплін або її частини і мають за мету перевірку знань студентів по теорії і виявлення навичок застосування отриманих знань при вирішенні усіх завдань, а також навиків самостійної роботи з навчальною і науковою літературою.

Іспит дає можливість кожному студенту осмислити весь пройдений курс у цілому, сконцентрувати увагу на вузлових його моментах, та закріпити у пам'яті його основний зміст.

Звичайно, дані методичні рекомендації не претендують на абсолютну істину. Це лише сходинок у процесі удосконалення методики викладання яка буде долати мислення на шляху формування дійсно різнобічного і творчого спеціаліста, який буде відповідати вимогам сьогодення.

Список використаних джерел

1. Радкевич В. О. Науково-методичні основи модернізації змісту професійної освіти і навчання / В. О. Радкевич. - К. :2001;
2. Чернилевский Д.В. Дидактические технологии в высшей школе / Д. В. Чернилевский. - М. : ЮНИТИ-ДАНА, 2002.-437с.;
3. Бондар М. Розвиток навчально-пізнавальної діяльності студентів засобами курсового проектування / М. Бондар. - К. : ІПТО, 2007.

ДОСЛІДНИЦЬКА ТЕХНОЛОГІЯ НАВЧАННЯ ЯК СКЛАДОВА КОМПЕТЕНТІСНОГО ПІДХОДУ ДО НАВЧАННЯ ФІЗИКИ ФАХІВЦІВ АГРОІНЖЕНЕРІЇ

Рижкова Т.Ю., старший викладач

кафедри вищої математики, логіки та фізики

Інтеграція вищої освіти України з європейською потребує інноваційних підходів у формуванні фундаментальних та професійних компетентностей студентів вищих навчальних закладів, зокрема аграрного профілю. Саме через реалізацію компетентісного підходу до викладання фізики в середовищі аграрного вузу можливо забезпечити вирішення стратегічного завдання професійної освіти – підготовки професійно компетентних, мобільних, конкурентоспроможних фахівців, які вміють постійно підвищувати свій професійний рівень, моделювати процеси і результати своєї професійної діяльності, здатних успішно працювати із сучасним обладнанням та швидко освоювати нові технології агропромислового виробництва.

Ключові компетенції, якими має оволодіти сучасний агроінженер включають в себе: здатність аналізувати та вміння розробляти техніко-економічні проекти з урахуванням ресурсозбереження, екологічних, етичних і правових норм; знаходження нестандартних рішень типових професійних завдань або рішення нестандартних завдань на рівні агроформувань; використання у професійній діяльності методів системного аналізу; побудова моделей технологічних процесів, використання результатів рішення для прогнозування розвитку різних явищ в аграрному секторі; організація своєї праці на науковій основі, з використанням комп'ютерних технологій; інноваційність, здатність до підприємницької діяльності в аграрній сфері; соціальна мобільність; постійна потреба в підвищенні професійної кваліфікації, індивідуальний стиль професійної діяльності; комунікабельність, толерантність, корпоративність, адекватна самооцінка, рефлексія тощо [1].

Здебільшого увага студентів на першому курсі навчання звернена на повторення, закріплення, поглиблення знань з фундаментальних дисциплін. Проаналізувавши роботи педагогів Ф. Галіулліна, О. Глушнікова, О. Казанцева, О. Нечаєва та ін., ми прийшли до висновку, що при підготовці агроінженерів починати впроваджувати науково-дослідну діяльність у навчання доцільно саме під час викладання дисципліни фізика. На першому етапі, впроваджуючи навчально-дослідну роботу безпосередньо під час навчального процесу, на другому етапі виявляти у студентів наукові вподобання. Цей етап виступає важливою складовою лише для деякої кількості студентів, які бажають себе проявляти у майбутньому як вчені-дослідники.

Для реалізації вище зазначених етапів, на нашу думку, доцільно застосувати дослідницьку технологію навчання. Особливістю діяльності за цією технологією, згідно з О. Пехотою, є суб'єктне відкриття нових знань, основою для чого слугує індивідуальна актуалізація попередньо засвоєних знань, умінь, введення їх до особистісного пізнавального простору. Враховуючи специфіку завдань, розвиток пізнавальних інтересів, рівень готовності до даного виду діяльності, викладач визначається з вибором методів

дослідницької технології, розробляє систему дослідницьких завдань, визначає змістові блоки навчально-дослідної діяльності у часовій перспективі (на семестр, навчальний рік тощо) [2].

Етапи науково-дослідної діяльності (за Д. Левітасом): ознайомлення з літературою; вивчення проблеми; формулювання проблеми; з'ясування незрозумілих питань; формулювання гіпотез; планування навчальних дій; збирання даних (фактів, спостережень, доказів); аналіз і синтез зібраних даних; зіставлення даних і умовиводів; підготовка до написання повідомлень; виступи з підготовленими повідомленнями; переосмислення результатів під час відповідей на запитання; перевірка гіпотез; побудова нових повідомлень; побудова висновків і узагальнень [2]. Наслідками виконання цих етапів є формування у студентів досвіду дослідницької діяльності; розвиток інтелектуальних здібностей, інтересу до навчальних та наукових досліджень.

Спираючись на засади дослідницької технології ми впроваджуємо науково-дослідну діяльність у навчальний процес з фізики та біофізики у Полтавській державній аграрній академії. Наприклад, вивчаючи виникнення та розповсюдження електричного, магнітного й електромагнітного полів слід звернути увагу на їх фізичну взаємодію з біологічними об'єктами та навколишнім середовищем. Прослідкувавши причинно-наслідкові зв'язки, можна зрозуміти, що джерелом таких полів стає технічний пристрій, принцип роботи якого з'ясовують на заняттях з фізики. Прикладом створеної технічної системи може виступати створена під нашим керівництвом у розрізі студентської наукової роботи біотехнічна система на технічній основі високочастотного трансформатора, що фізично діє на біологічний компонент – зерно, опромінюючи його електромагнітними хвилями відповідної частоти, з метою стимуляції проростання [3].

Отже, завдяки впровадженню етапів дослідницької технології навчання фізики студентів вищих аграрних навчальних закладів забезпечується відповідність сучасним світовим тенденціям в освіті щодо компетентнісного підходу, розвиваються інтелектуальні уміння, розкривається творчий потенціал особистості, стає осмисленим впровадження навчально-наукової діяльності.

Список використаних джерел

1. Торчук М. В. Вивчення фізики в аграрно-технічних закладах на основі компетентнісного підходу / М. В. Торчук, Ж. А. Задорожна // Інновації в навчанні фізики: національний та міжнародний досвід: Збірник наукових праць Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. – Серія Педагогічна. – Випуск 18, 2012. – С. 38-40.

2. Освітні технології: навч.-метод. посібник / [за заг. ред. О. Пехоти]. – К.: А.С.К., 2001. – 256 с.

3. Рижкова Т. Ю. Біотехнічна система електромагнітної стимуляції зернових культур на основі трансформатора Тесли / Т. Ю. Рижкова, В.В. Щербина // «Фізичні процеси та поля технічних і біологічних об'єктів»: матеріали XIV Міжнародної науково-технічної конференції. – Кременчук: КрНУ, 6-8 листопада 2015 р. – С. 65-66.

ІНФОРМАЦІЙНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ЗДОБУВАЧІВ АГРАРНИХ ВНЗ

Шенгерій Л. М., завідувач кафедри вищої математики,
логіка та фізики, д.філос.н., професор

Проблема інформаційної адаптації суб'єкта в постнекласичному суспільстві актуалізує необхідність формування інформаційної компетентності особистості загалом, та здобувачів вищої аграрної освіти зокрема. У навчальному процесі аграрних ВНЗ України активується використання новітніх інформаційно-комунікаційних технологій, завдяки чому якісно трансформується спосіб подачі матеріалу, що сприяє більш якісному засвоєнню навчальної інформації, оптимізує результативність і продуктивність навчання.

До питань компетентності звертаються вітчизняні та зарубіжні науковці, зокрема А. В. Антонець [1], А. О. Вербицький, М. С. Головань, Г. Б. Голуб, Є. Я. Коган, О. В. Овчарук, І. В. Родигіна, Н. Ф. Тализін, К. В. Шапошніков та ін. Компетентність – це якість суб'єкта, що формується завдяки обізнаності, оволодінням знаннями, уміннями, навичками та набуттям певного досвіду та забезпечує процес прийняття оптимальних рішень у професійній діяльності [2, 3].

У вітчизняній і зарубіжній літературі не існує універсального визначення поняття «інформаційна компетентність». Виокремимо основні вектори тлумачення цього поняття. По-перше, інформаційна компетентність набуває статусу стрижневої складової професійної компетентності. По-друге, виявлено тенденцію до акцентування на тісному взаємозв'язку інформаційної компетентності зі знаннями та уміннями роботи з будь-якою інформацією засобами комп'ютерних технологій, розв'язуванням професійних задач з використанням комп'ютерних технологій, удосконалення власних професійних знань і досвіду. Проаналізуємо взаємопов'язані структурні елементи інформаційної компетентності:

- мотиваційно-ціннісний елемент характеризує вектори мотиваційних спрямувань суб'єкта, що детермінують його відношенні до професійної діяльності та життя в цілому;

- професійно-діяльнісний елемент – здібність до застосування сучасних методів і засобів пошуку та накопичення навчальної чи професійної інформації, що надходить із різних джерел з метою її систематизації та обробки, подальшого застосування в навчальній і професійній діяльності;

- у техніко-технологічному елементі знаходить відображення розуміння принципів роботи, можливостей і обмежень технічних пристроїв автоматизованого пошуку та обробки інформації, уміння класифікувати та типологізувати задачі для вибору оптимальних способів і технічних пристроїв її розв'язування;

- логіко-комунікативний елемент включає знання, розуміння, застосування природних і штучних формалізованих символічних мов, технічних засобів комунікації з метою вербальної та невербальної передачі інформації між суб'єктами;

- операціональний елемент.

При плануванні навчального процесу аграрних ВНЗ України з метою

формування інформаційної компетентності здобувачів вищої освіти виокремлюються три стрижневі фактори:

- наявність базових шкільних знань в галузі роботи з комп'ютерними технологіями;

- професійна компетентність викладачів;

- забезпеченість ВНЗ сучасною технічною базою та програмним забезпеченням [4, с. 119].

Формування інформаційної компетентності здобувачів аграрних ВНЗ ґрунтується, насамперед, на знаннях логіко-математичних і загальнопрофесійних дисциплін, що спрямовані на оволодіння комп'ютерними технологіями.

Цілісне застосування усіх елементів інформаційної компетентності уможливило формування та розвиток інформаційної компетентності здобувачів вищої освіти аграрних ВНЗ України та підготовку конкурентоспроможного на ринку праці професіонала-аграрія.

Список використаних джерел

1. Антонець А. В. Формування прогностичних умінь майбутніх менеджерів у вищих аграрних навчальних закладах : 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти Черкаси, 2011. – 21 с.

2. Шапран Ю. О. Дискусійні питання компетенції та компетентності [електронний ресурс]. – Режим доступу : http://osvita.ua/school/lessons_summary/edu_technology/28937/

3. Холодная М. А. Психология интеллекта. Парадоксы исследования. – СПб. : Питер, 2002. – 272 с.

4. Грибан О. Н. Формирование информационной компетентности студентов исторического факультета педагогического вуза : дис. ...канд. пед. наук : 13.00.08 – теория и методика профессионального образования / Грибан Олег Николаевич. – Екатеринбург, 2012. – 254 с.

КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПІДХІД У ВИКЛАДАННІ ДИСЦИПЛІНИ «БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ ТА ОСНОВИ ОХОРОНИ ПРАЦІ»

Лапенко Т. Г., завідувач доцент кафедри
безпеки життєдіяльності, к.т.н., доцент

Аналіз стану безпеки життєдіяльності в Україні показує, що рівень небезпеки більший, ніж в країнах ЄС. Так, ризик загинути від невинних факторів складає близько $1460 \cdot 10^{-6}$, в країнах ЄС - $426 \cdot 10^{-6}$ [1]. Незважаючи на це, в освітній галузі безпеки життєдіяльності з'явилась тенденція нівелювання відбудованої відповідно до законодавчих та нормативних актів системи навчання.

У вищій школі відбулося злиття окремих дисциплін «Безпека життєдіяльності та основи охорони праці», який з'єднає питання безпосередньо безпеки життєдіяльності, охорони праці [2]. Дисципліна вивчається на перших курсах бакалаврату.

В останній час великої уваги набуває проблема активізації пізнавальної

діяльності студентів у процесі навчання з використанням активних методів навчання та залучення студентів до самостійної роботи. Тому поряд з традиційними заняттями з'явилися нові форми організації навчальної діяльності здобувачів вищої освіти, для яких характерна насичена конструктивна діяльність викладача і активна пізнавальна діяльність студента. Це стає можливим за умови розбудови освітньої системи на засадах гуманізму, спрямування її на організацію успіху в навчанні, що притаманно особистісному орієнтованому навчанню.

Ефективними формами в даній технології при вивченні дисципліни «Безпека життєдіяльності та основи охорони праці» можуть бути заняття - диспути, заняття прес - конференції, заняття ділової та рольової гри, бінарні заняття. Зупинимося на особливостях методики організації та проведення деяких з них.

Заняття прес-конференція. Визначившись з темою заняття, викладач поділяє групу на групи приблизно рівноцінні за знаннями, які будуть виконувати ролі співробітників газет та журналів. Саме заняття прес-конференція орієнтовно містить чотири етапи: відповіді «співробітників» прес-центру на питання журналістів ; підготовка до оформлення редакційних завдань - кожен «співробітник преси» на основі отриманих відповідей на свої питання готує матеріал в журнал; звіт про виконану роботу; підведення підсумків і випуск експрес-газети за даною тематикою.

Проведення такого заняття доцільне, оскільки воно передбачає вихід за часові рамки традиційного заняття в процесі вирішення поставленого комплексного завдання, яке вимагає задіяння мисленнєвих процесів (аналізу, співставлення, порівняння), здійснення причинно-наслідкових зв'язків.

Бінарне заняття. Враховуючи те, що навчальна дисципліна «Безпека життєдіяльності та основи охорони праці» побудована з залученням знань великого кола дисциплін - фізики, хімії, біології, валеології тощо, заняття можуть проводитись як консиліуми, на яких небезпечний об'єкт, процес чи явище буде піддано всебічному аналізу «спеціалістами» різного профілю - економістами, менеджерами, фінансистами, технологами, інженерами-механіками, обліковцями. Обов'язковою умовою такого заняття є етап систематизації та узагальнення отриманих знань.

Метод пізнавальних ігор - спеціально створена захоплююча розважальна діяльність, яка має неабиякий вплив на засвоєння студентів знань, набуття умінь, навичок. Гра створює у навчальному процесі позитивну емоційну атмосферу засвоєння матеріалу: створює сприятливий для засвоєння знань настрій, заохочує до навчальної роботи, знімає втому, перенавантаження.

Метод навчальної дискусії - такі заняття викликають зацікавленість студента, особливо коли дискутуються життєві ситуації - небезпеки під час купання, вживання недоброякісних продуктів, поведінка при зустрічі з шахраєм, злодієм тощо. У процесі підготовки до проведення такого заняття викладач визначає предмет дискутування і звідси тема поділяється на питання, що дискутуватимуться. В завдання студента входить читання рекомендованої літератури з предмета дискусії.

Побудова навчального процесу з використанням розглянутих вище методів створює сприятливі умови для навчання студентів безпечній поведінці, формування відповідних почуттів, потреб, навичок, способів діяльності - всього того, що складає основу духовної і матеріальної культури особистості і сприяє формуванню активної позиції щодо власної безпеки і безпеки оточуючих.

Поряд з цим слід зазначити, що пояснювально-ілюстративне навчання є ефективним для формування необхідної бази наукових знань, які дозволяють розкривати основні компетенції, а саме: знання сучасних проблем і головних завдань безпеки життєдіяльності з урахування виникнення небезпек; оцінювати середовище перебування щодо особистої безпеки; здатність орієнтуватися в основних методах і системах забезпечення техногенної безпеки, нормативно-правових актах в області забезпечення безпеки; вміння обґрунтувати та забезпечити виконання у повному обсязі заходи з колективної та особистої безпеки. Тому в практиці викладання дисципліни «Безпека життєдіяльності та основи охорони праці» доцільне застосування розглянутих педагогічних технологій залежно від вікових особливостей студентів, мети, завдань і змісту навчання.

Список використаних джерел

1. Жукова Л. А. «Безпека і здоров'я людини» - невідмінна умова сталого розвитку суспільства / Безпека життя і діяльності людини - освіта, наука, практика. Матеріали УІ міжнародної науково-методичної конференції. - К.:Вид. Центр «Самміт-Книга». - 2007. - С.4-5.

2. Заплатниський В.М. Інтеграція дисципліни безпеки життєдіяльності - за чи проти (Безпека життя і діяльності людини -освіта, наука, практика. Матеріали УІ міжнародної науково-методичної конференції. К. : Від. Центр «Самміт-Книга». - 2007. - С. 45-47.

3. Педагогічні технології. Досвід. Практика.: Довідник / ред. кол. П. І. Матвієнко, С. А. Клепко та ін. – Полтава : ПОІПОПП, 1999. – 96 с.

МАТЕМАТИЧНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ЯК СКЛАДОВА ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ФАХІВЦІВ-АГРАРІЇВ

Овсієнко Ю. І., доцент кафедри вищої математики,
логіки та фізики к.пед.н., доцент,

Флегантов Л. О., професор кафедри вищої математики,
логіки та фізики к.ф.-м.н., доцент

Сучасне суспільство висуває високі вимоги як до процесу формування та розвитку особистості здобувачів вищої освіти (ЗВО), так і до його результатів. Потужний засіб формування логічного мислення ЗВО, із характерними для нього рисами обґрунтованості, послідовності, повноти, критичності та раціональності – математична освіта. Саме вона має велике значення для розвитку уявлення, просторової уяви й інтуїції, які є основою творчої діяльності особистості.

У Національній стратегії розвитку освіти в Україні на 2012-2021р.р. зазначається, серед іншого: національна система освіти націлена на

забезпечення стійкого руху та розвитку України, інтегрування національної системи освіти в європейський і світовий освітній простір; один із напрямів державної політики у сфері освіти – модернізація її структури, змісту та організації на засадах компетентнісного підходу [3].

Основна діяльність ЗВО – навчання. Навчальна компетентність – це інтелектуальний розвиток особистості та здатність учитися протягом життя [2, с. 12]. У стандарті вищої освіти України ступеню бакалавр, галузі знань 20 «Аграрні науки і продовольство», спеціальності 201 «Агрономія» серед загальних і спеціальних компетентностей обираємо ті, для формування яких вища математика є не лише одним із найбільш ефективних засобів, а й наявність яких у випускника-аграрія можлива лише за умови, що на початковому етапі навчання у ВНЗ майбутній фахівець із агрономії опанує, принаймні на базовому рівні основні поняття вищої математики та набуде прийомів застосування математичних алгоритмів і методів у процесі розв’язування задач прикладного змісту за фахом підготовки під час вивчення дисциплін не тільки циклу загальної, а й професійної підготовки засобами комп’ютерних технологій. Загальні компетентності: здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу; знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності; здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях; здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел. Спеціальні (фахові, предметні) компетентності: навички оцінювання, інтерпретації й синтезу теоретичних даних та практичних, виробничих і дослідних результатів у галузях сільськогосподарського виробництва; уміння застосовувати методи статистичного опрацювання дослідних даних, пов’язаних із технологічними та селекційними процесами в агрономії [3].

Основою перерахованих вище загальних і спеціальних компетентностей є математична компетентність ЗВО: «вміння бачити та застосовувати математику у реальному житті, розуміти зміст і методи математичного моделювання, вміння будувати математичну модель, досліджувати її методами математики, інтепретувати отримані результати, оцінювати похибку обчислень» [2, с. 15].

Процес формування математичних компетентностей випускника-аграрія під час опанування вищої математики узгоджується зі змістом навчальної дисципліни «Вища математика (за фаховим спрямуванням)». Вибір тематики лекційно-практичних занять і самостійної роботи ЗВО спрямований на досягнення кожним студентом певного рівня математичної компетентності у контексті професійної, фахової підготовки, що означає: 1) вміння логічно мислити; висловлюватися, обґрунтовувати твердження, аналізувати, порівнювати, узагальнювати, систематизувати, користуючись різними мовами математики (словесною, символічною, графічною); застосовувати математичні алгоритми й евристики; 2) вміння виконувати математичні перетворення, розрахунки, володіння прийомами і методами наближених обчислень; 3) володіння поняттям функції, елементарними методами аналізу графіків, дослідження функцій, інтерпретації їх властивостей у контексті опису й аналізу функціональних залежностей в агропромисловому виробництві; 4) володіння поняттями похідної, первісної, невизначеного і визначеного інтегралу,

методами і алгоритмами математичного аналізу в обсязі, що дозволяє досліджувати властивості виробничих функцій, будувати їх графіки і розв'язувати типові прикладні задачі виробничого змісту, обирати оптимальні рішення; 5) вміння обчислювати ймовірності, числові характеристики випадкових величин, оцінювати шанси настання випадкових подій у контексті професійної, фахової діяльності; 6) володіння основними поняттями, методами, алгоритмами математичної статистики, дисперсійного, кореляційного та регресійного аналізу для дослідження показників виробничої діяльності та системи зв'язків з іншими галузями агропромислового виробництва; 7) здатність розпізнавати виробничі проблеми, які можна розв'язати математичними методами; будувати і досліджувати прості математичні моделі виробничих процесів, явищ; застосовувати типові математичні моделі у галузі професійної діяльності; інтерпретувати отримані результати з урахуванням порушеної проблеми [1, с. 4-5].

Список використаних джерел

1. Програма навчальної дисципліни «Вища математика (за фаховим спрямуванням)» для підготовки бакалаврів напряму 6.090101 «Агрономія» у вищих навчальних закладах III–IV рівнів акредитації Міністерства аграрної політики України / [уклад. В. Швець, Л. Флегантов, Ю. Овсієнко] – К. : Аграрна освіта, 2008. – 30 с.

2. Раков С. А. Математична освіта: компетентнісний підхід з використанням ІКТ : [монографія] / С. А. Раков. – Х. : Факт, 2005. – 360 с.

3. Проекти стандартів вищої освіти [Електронний ресурс] – Режим доступу 08.12.16 <http://mon.gov.ua/activity/education/reforma-osviti/naukovo-metodichna-rada-ministerstva/proekti-standartiv-vishhoyi-osviti.html>

МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ ДИСЦИПЛІН «ТРАКТОРИ ТА АВТОМОБІЛІ» ТА «ПАЛИВО-МАСТИЛЬНІ МАТЕРІАЛИ» ДЛЯ СПЕЦІАЛЬНОСТІ «АГРОІНЖЕНЕРІЯ»

Харак Р. М., доцент кафедри машин та обладнання АПВ, к.т.н., доцент,

Левчук В. І., доцент кафедри машин та обладнання АПВ, к.т.н., доцент

Спеціальність «Агроінженерія» у Полтавській державній аграрній академії запроваджується вперше. Контингент студентів – випускники коледжів, які уже вивчали конструкції тракторів та автомобілів, але не ознайомлені з розділами «Теорія тракторів та автомобілів» та «Паливо-мастильні матеріали». Згідно програми підготовки ці дві дисципліни об'єднані в одну, хоча раніше читалися окремо. Відповідно, необхідно розробити методику викладання такого курсу.

Згідно робочої програми до аудиторної частини занять заплановано 28 годин лекцій, 14 годин лабораторних занять та 14 годин практичних занять. Всього на ці дисципліни виділено 165 годин (5,5 кредитів), отже, на самостійну роботу припадає 109 годин, тобто 66 % всього обсягу, що відповідає критеріям Болонського процесу [1].

З лекційного матеріалу 12 годин заплановано на паливо-мастильні

матеріали, а 16 – на теорію тракторів та автомобілів. 6 годин лабораторних занять присвячується паливо-мастильним матеріалам і 8 годин - теорії тракторів та автомобілів. На кожен лабораторну роботу розроблені інструкції до їх виконання. На жаль такий обсяг годин не дозволяє повністю охопити увесь курс лабораторних занять, підготовлених на кафедрі, а самостійно студенти не в змозі їх виконати, тому що проводяться роботи на діючому обладнанні, без присутності викладача це неможливо.

Раніше по розділу «Теорія тракторів та автомобілів» виконувалась курсова робота, за нинішньою програмою вона не запланована, хоча є дуже важливим елементом навчання. Тому нами планується матеріали курсової роботи виконувати на практичних заняттях протягом семи занять.

Зміст занять полягає у виконанні тягового розрахунку трактора з побудовою тягової характеристики та динамічного і економічного розрахунку автомобіля. Кожному студенту видається індивідуальне завдання. По першому розділу воно включає марку трактора, силу тяги на гаку, швидкість руху на першій передачі, марку двигуна і його частоту обертання. По другому розділу задається марка автомобіля, максимальна швидкість, вантажопідйомність, марка двигуна і частота обертання колінвалу.

На практичних заняттях планується розглядати приклад розрахунку по трактору МТЗ-80 (розділ 1) та автомобілю ГАЗ-3307 (розділ 2).

На першому занятті планується визначити тяговий діапазон трактора та його вагові параметри, номінальну потужність двигуна і попередні швидкості руху.

Обсяг другого заняття полягає у визначенні передавальних чисел трансмісії та підборі чисел зубців шестерень.

Третє заняття присвячується розрахунку і побудові регуляторної характеристики двигуна трактора. В прикладі для наочності представлені графіки регуляторної характеристики. Студенти виконують графіки на міліметровому папері формату А4.

Четверте заняття містить розрахунок тягової характеристики та її побудову на міліметровому папері формату А3. Приклад графіка тягової характеристики наводиться.

Заключною частиною виконання розділу 1 є аналіз отриманих розрахунків і порівняння проектного трактора з базовою моделлю.

Практичне заняття № 5 присвячене виконанню розділу 2 в частині визначення вагових параметрів автомобіля, номінальної потужності двигуна, розрахунку та побудові зовнішньої швидкісної характеристики двигуна. Приклад графіків швидкісної характеристики представлений. Студенти виконують графіки на міліметровому папері формату А4.

Шосте заняття полягає у визначенні передавальних чисел трансмісії та підборі чисел зубців шестерень.

На сьомому занятті виконується розрахунок та побудова динамічної та економічної характеристики автомобіля. Графіки виконуються студентами на форматі А4.

Далі проводиться аналіз виконаних розрахунків у порівнянні з базовою

моделлю автомобіля.

Після виконання розрахунків і побудови графіків студенти здають роботу на перевірку викладачу, а потім захищають її. Основну увагу при захисті необхідно приділяти вмінню студента по тяговій характеристиці трактора вибирати найбільш вигідну передачу трактора залежно від опору сільськогосподарського знаряддя, визначати витрату палива, швидкість руху, продуктивність агрегату. При аналізі динамічної характеристики автомобіля студент повинен вміти визначати передачу, найбільш вигідну для руху, залежно від завантаження автомобіля та дорожньої поверхні, а по економічній характеристиці визначати режими руху автомобіля з мінімальною витратою палива.

Для вибору даних і проведення розрахунків розроблені додатки у вигляді довідкового матеріалу. Матеріали даної розробки можна отримати у викладачів, які проводять заняття, або в мережі Інтернет на сайті ПДАА.

Години самостійної роботи, відповідно до рекомендацій [2] заплановано використати наступним чином. 28 годин студенти витратять на виконання практичної роботи, таку ж кількість часу на розрахунки і аналіз результатів та оформлення лабораторних робіт. 53 години планується витратити на вивчення матеріалів лекцій.

Список використаних джерел

1. Вища освіта в Україні та Болонський процес: Термінологічний словник / А. Ф. Головчук, В. В. Мареніченко, О. О. Божко, О. В. Деберина. – ДДАУ. – Дніпропетровськ, 2006. - 72 с.

2. Методика преподавания курса «Тракторы и автомобили» / Мельников Д. И. – Харьков: Выща школа, 1972. – 444 с.

МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ПРИ ВИКЛАДАННІ ДИСЦИПЛІНИ «ГІДРАВЛІКА ТА ВОДОПОСТАЧАННЯ АПК»

Бурлака О. А., доцент кафедри
загальнотехнічних дисциплін, к.т.н, доцент

Здобувач вищої освіти інженерно-технологічного факультету при вивченні дисципліни «Гідравліка та водопостачання агропромислового комплексу» повинен набути наступних компетенцій: використовувати прилади для вимірювання тиску; визначати режими руху рідини, число і критерії Рейнольдса; визначати втрати напору вздовж трубопроводу та місцеві втрати; використовувати рівняння Бернуллі для гідравлічних розрахунків; розраховувати тупикові та кільцеві водопровідні мережі; визначати гідравлічний удар в напірному трубопроводі; використовувати на практиці динамічні насоси та об'ємні гідравлічні машини; визначати напір, подачу насосів, їх параметри під час роботи на мережу; підбирати обладнання, яке забезпечує економне витрачання води; підбирати гідромашини для водопостачання під час зрошення.

Значна частина таких компетенцій не можлива без певної практичної

підготовки. Тому, при вивченні дисципліни «Гідравліка та водопостачання АПК» значна увага приділяється проведенню лабораторних робіт (26 годин / група). В такому випадку проблемним питанням залишається підтримання в працездатному стані лабораторного обладнання та оновлення матеріально-технічної бази. Основними шляхами вирішення таких завдань, крім класичного придбання нового обладнання, можливо запропонувати наступне:

- надання студентам додаткових завдань з дисципліни «Гідравліка та водопостачання АПК» щодо вивчення сучасної матеріально-технічної бази та актуальних проблем водопостачання, меліорації та водовідведення на виробництві в передових економічно потужних аграрних підприємствах.

- При оформленні звітів з виробничих і переддипломних практик такі питання рекомендовано описувати і індивідуальному завданні.

- Оновлення лабораторії ПДАА з гідравліки та гідроприводу гідроагрегатами та обладнанням, яке відпрацювало свій ресурс в аграрних підприємствах та може бути використане у якості наглядних масо-габаритних макетів у навчальному процесі.

- підсилення використання інтернет-ресурсів та дистанційної освіти з навчальними програмами обраної дисципліни.

- Співпраця з потужними виробничими та ремонтними підприємствами що є профілюючими з даної дисципліни, наприклад - ВАТ «Гідросила».

- надання переваги при проходженні виробничих практик здобувачами вищої освіти потужним аграрним підприємствам, які мають суттєві переваги над вузькоспеціалізованими дрібними господарствами, а саме: залучення до навчального процесу сучасної матеріальної бази, інноваційних виробничих технологій та можливість проведення їх комплексного вивчення та аналізу.

- Віднайдення системних зв'язків: навчання – наука – виробництво.

Треба також врахувати, що потужні аграрні підприємства є потенційними роботодавцями майбутніх фахівців технічних спеціальностей, є можливість паралельно вивчати умови праці та перспективи кар'єрного росту.

Таким чином, з метою якісної підготовки здобувачів вищої освіти з дисципліни «Гідравліка та водопостачання агропромислового комплексу» основними аспектами в стратегії удосконалення практичної підготовки є не тільки оновлення матеріально-технічної бази відповідних лабораторій а й використання індивідуальних завдань та системних зв'язків навчання-наука-виробництво.

МЕТОДИКА ВИКОНАННЯ КУРСОВОГО ПРОЕКТУ ПО «ДЕТАЛЯМ МАШИН» З ВИКОРИСТАННЯМ САПР

Горик О.В., завідувач, професор кафедри
загальнотехнічних дисциплін д.т.н., професор,

Яхін С.В., доцент кафедри
загальнотехнічних дисциплін к.т.н., доцент

Курсовий проект з дисципліни «Деталі машин» (далі курсовий проект) – один з найбільш трудомістких індивідуальних завдань, що виконується

здобувачами вищої освіти інженерно-технологічного факультету, метою якого є проектування приводу спеціального призначення з використанням систем автоматизованого проектування (САПР) на базі програмного комплексу КОМПАС компанії АСКОН. Завданням курсового проекту є формування у студента цілісного уявлення про склад і оформлення комплексу конструкторської документації, необхідної відповідно до ЕСКД при створенні нових видів техніки або при ремонті і модернізації існуючої.

Враховуючи те, що дисципліна «Деталі машин» вивчає деталі та вузли загального призначення, технічним завданням на курсовий проект є проектування електромеханічного приводу, що може складатися із двоступінчатого або одноступінчатого редуктора, а також пасової чи ланцюгової передач. Саме з таких механічних передач складається переважна кількість приводів сучасних технологічних машин та агрегатів переробної та тваринницької галузі сільськогосподарського виробництва.

При виконанні курсового проекту важлива роль відводиться набуттю здобувачами першого самостійного досвіду в розробці електронних моделей деталей і складальних одиниць. Передбачається, що здобувач, який приступає до виконання даного курсового проекту, вже освоїв курси дисциплін «Нарисна геометрія та інженерна графіка», «Матеріалознавство і ТКМ», «Теоретична механіка», «Теорія механізмів і машин», «Механіка матеріалів та конструкцій», «Взаємозамінність стандартизація та уніфікація» та «Комп'ютерна графіка» (хоча б мінімально) в середовищі КОМПАС-Графік і КОМПАС 3D не нижче версії V14.

Курсове проектування деталей машин, як правило, включає розрахунок і конструювання редуктора та інших деталей приводу до сільськогосподарської техніки. Розрахунки і конструювання виконуються за відомими підручниками як Шейнбліт А.Є. [1], Чернавський [2], інших довідкових посібників [3, 4] і ГОСТам. Передачі приводу розраховують послідовно, починаючи від двигуна. Для кожної наступної передачі вихідними кінематичними і силовими параметрами є уточнені в результаті повного розрахунку попередньої передачі відповідні величини. Вирішити ці завдання можливо не лише виконуючі традиційні інженерні розрахунки за відомими методиками, а використовуючи спеціалізовані прикладні бібліотеки САПР КОМПАС-Графік і КОМПАС 3D. Бібліотека «Система Вали і механічні передачі 2D» призначена для проектування: валів і втулок, циліндричних і конічних шестерень, черв'ячних коліс і черв'яків, шківів клинопасової передачі, зірочок ланцюгових передач, зубчастих муфт. На простих етапах можуть бути змодельовані шліцьові, різьбові і шпонкові ділянки, а також інші конструктивні елементи – канавки, проточки, пази, лиски і так далі. Складність моделі і кількість ступенів не обмежуються. Для циліндричних ділянок зовнішнього і внутрішнього контурів можуть бути підібрані підшипники і манжети.

Параметричні моделі зберігаються безпосередньо в кресленні і доступні для подальшого редагування засобами системи «Вали і механічні передачі 2D». При створенні і редагуванні може бути змінений порядок ступенів моделі (Drag & Drop), змінено значення будь-якого параметра ступені.

Вихідні дані для розрахунку можна зберегти у файлі формату *.gear_exc_dat. Це можна робити за допомогою команди головного меню «Вихідні дані» або безпосередньо при виконанні розрахунків. Надалі збережені дані можна буде завантажувати для розрахунку в модуль КОМПАС-GEARS. При роботі з модулем КОМПАС-GEARS доведеться здійснювати дії, порядок виконання яких не залежить від типу розраховується передачі.

Результатами є таблиці із необхідними розрахунковими параметрами та параметричне зображення виробу, яке може бути використане для створення необхідного комплексу конструкторської документації.

Основними етапами проектування є виконання складального креслення редуктора і загального виду приводу. При цьому креслення виробів здобувачі розробляють на основі технічного проекту та параметричних зображень розрахованих деталей у модулі КОМПАС-GEARS. Автоматично формується специфікація, що включає в себе перелік усіх складових частин, які входять до даного виробу, а також конструкторські документи, які належать до цього виробу, які отримані при виконанні асоціативних креслень після побудови тривимірної моделі збірки розрахованого виробу.

При виконанні даного проекту розвиваються практичні компетенції для самостійного конструювання з використанням САПР окремих деталей і цілих вузлів машин та механізмів, необхідних для здобувачів вищої освіти інженерних спеціальностей, та для їх подальшої роботи, пов'язаної з експлуатацією, обслуговуванням, ремонтом основного технологічного і допоміжного обладнання.

Список використаних джерел

1. Шейнблит А. Е. Курсовое проектирование деталей машин. Учеб. пособие [Текст] / Шейнблит А. Е. [Изд. 2-е, перераб. и дополн.] –Калининград: Янтар. сказ., 2002 - 454 с.: ил., черт. - Б. ц.
2. Курсовое проектирование деталей машин. Учебное пособие [Текст] / Чернавский С. А., [и др.] [3-е изд., стереотипное. Перепечатка с издания 1987 г.] –М.: ООО ТИД "Альянс", 2005 –416 с.
3. КОМПАС-3D V16 Руководство пользователя / ООО "АСКОН - Системы проектирования", 2015 - 2588 с.
4. Яхін С. В. Методичні рекомендації до виконання курсового проекту з дисципліни «Деталі машин» [Текст] / Яхін С. В. –Полтава: ПДАА, 2014р. –32 с.

МОДЕЛЮВАННЯ ВИРОБНИЧИХ СИТУАЦІЙ - ОДИН ІЗ ШЛЯХІВ ПІДВИЩЕННЯ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ СПЕЦІАЛІСТІВ

Запорожець М.І., доцент кафедри машини та обладнання агропромислового виробництва, к.т.н., доцент

Для майбутніх спеціалістів сільськогосподарського виробництва важливим є набуття навиків і умінь вирішувати конкретні ситуаційні задачі. Під ситуацією розуміється подія, яка включає в себе протиріччя (конфлікт) або вступає в протиріччя з навколишнім середовищем. Як правило, це небажане порушення або відхилення в соціальних, економічних, організаційних,

виробничих або технологічних процесах. З цієї точки зору ситуація характеризується зміною режимів, кінцевих результатів, зниженням ефективності, підвищенням затрат [1].

Методично правильно побудований аналіз виробничих ситуацій дозволяє набути знання і досвід практичної діяльності, навчитися правильно приймати рішення, свідомо впливати на події в різних сферах. Моделювання виробничих ситуацій можливе і при вивченні дисципліни „Сільськогосподарські машини”. Учасниками такого заняття є студентські групи, які розбиті на бригади (ланки) і викладач, який виступає в ролі арбітра.

Двохгодинне заняття складається з трьох послідовних етапів:

- підготовчого, коли формується склад ланок, проводиться інструктаж, доводяться до кожного студента його функції;
- основного, коли вирішується ситуаційна задача, при цьому викладач уважно слідкує за процесом прийняття рішень, які оформляються у письмовому вигляді;
- підсумкового, коли рецензуються письмові рішення і підводяться підсумки заняття, при цьому викладач вказує на допущені помилки і недоліки. В кінці заняття кожній ланці виставляються набрані бали, які переводяться у п'ятибальну систему оцінювання.

Приклади ситуаційних задач і відповідей.

Задача 1.

В процесі підготовки плуга ПЛП-6-35 до роботи механізатору Шостенку А. В. треба було встановити робочі органи плуга: передплужники, дисковий ніж. Цю роботу він виконав у такому порядку: передплужник поставив так, щоб відстань між носками його лемеша і лемеша корпусу (по ходу) була 400 мм. Відстань між лезом передплужника і лезом основного корпусу Шостенко А.В. встановив такою, щоб передплужник зрізав верхній задернілий шар на глибину 200 мм. Дисковий ніж встановив так, як показано на рис.1. Аргументуйте, чи правильно механізатор встановив робочі органи плуга? [2]

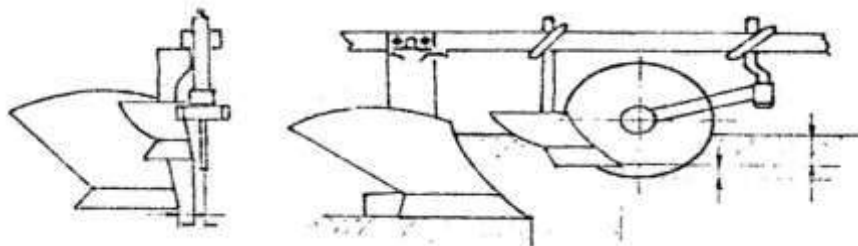

Рис. 1 - Установка дискового ножа і передплужника

Відповідь.

Ні, не правильно. Згідно з рекомендаціями, віддаль між носками лемеша передплужника і лемеша основного корпусу (по ходу) повинна бути 250-350мм. Верхній шар ґрунту повинен зрізатися на глибину 100- 120мм.

Задача 2.

Два механізатора Коваленко К. та Євенко С. готувались в складі орендної ланки виконати посів озимої пшениці. Одночасно вони повинні були внести мінеральні добрива, витримавши ширину міжряддя 6,5-8,5см. Коваленко К.

запропонував взяти для цього сівалку СЗТ-3,6, а Євенко С. - сівалку СЗЛ-3,6. Хто з них правий?

Відповідь.

Сівалка зернотукова трав'яна СЗТ-3,6 призначена для сівби зернових з одночасним внесенням мінеральних добрив. Сівалка зернотукова льняна СЗЛ-3,6 призначення для сівби насіння льону і подібних до нього розмірами насіння культур з міжряддями 7,5см. Таким чином, в даній ситуації правильно вибрав сівалку Коваленко К.

Задача 3.

При підбиранні валків озимої пшениці часто забивається вхідне вікно вентилятора на подрібнювачі соломи ПУН-5. Як ви будете усувати неполадку?

Відповідь.

Якщо правильно відрегульовано натяг пасів привода вентилятора, шнека чи головного вала, то причина в недостатній кількості повітря на вхідному вікні вентилятора. Щоб ліквідувати це, треба відкрити кришку для поліпшення доступу повітря. Збільшити частоту обертання вала вентилятора до 1230 об/хв. встановленням шківів меншого діаметра.

Подібним чином формуються ситуаційні задачі по кожній групі сільськогосподарських машин. Це дає можливість закріпити теоретичні знання і отримати практичні навички з дисципліни «Сільськогосподарські машини».

Список використаних джерел

1. Шостак А. В. Имитационное моделирование коллективной деятельности при технологической подготовке инженеров сельскохозяйственного производства. Киев, УСХА, 1988. - 75 с.

2. Практикум з технологічної наладки та усунення несправностей сільськогосподарських машин / Г. Р. Гаврилюк, Г. І. Живолуп, П. С. Короткевич та ін., за ред. Г. Р. Гаврилюка. - К: Урожай, 1995.- 280 с.

НАУКОВО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ КОМПЕТЕНТНІСНОГО ПІДХОДУ ДО ПІДГОТОВКИ ПРИ ВИКЛАДАННІ ДИСЦИПЛІНИ ПІДГОТОВКА ТРАКТОРИСТІВ

Сівцов О.В. старший викладач кафедри машиновикористання і виробничого навчання

Одним із оптимальних шляхів задоволення потреб щодо всебічно підготовлених фахівців як випускників ВНЗ, так і їх замовників є застосування компетентнісного підходу до їх підготовки у вищій школі. У зв'язку з цим забезпечення якості вищої освіти, підготовка творчих фахівців для різних галузей культурного та матеріального виробництва є актуальною теоретичною та прикладною проблемою професійної педагогіки.

У педагогічній науці активно обговорюється проблема вдосконалення системи освіти шляхом застосування компетентнісного підходу. У сучасній педагогічній науці досліджуються різні його аспекти в освіті – від розуміння категорії «професійна компетентність» як складного багатовимірного феномену, розкриття її змісту, моделювання процесу її формування, визначення

ключових компетентностей до проблеми формування компетентності у майбутніх фахівців.

У професійній педагогіці немає одностайного підходу до розуміння поняття «компетентнісний підхід в освіті». Попри велику кількість тлумачень даного поняття, найбільш цікавим є обґрунтування англійським дослідником Дж. Равеном необхідності застосування компетентнісного підходу в освіті у таких цілях:

по-перше, щоб викладачі могли керувати індивідуалізованими навчальними програмами, орієнтованими на розвиток основних компетентностей здобувачів вищої освіти;

по-друге, щоб студенти могли виявляти свої специфічні таланти, спостерігати за їх становленням у процесі розвитку і здобувати визнання своїх талантів і досягнень;

по-третє, щоб викладачі могли отримувати визнання своїх досягнень при вивченні та оцінюванні їх педагогічної діяльності;

по-четверте, щоб ті, хто відповідає за педагогічну діагностику, могли планувати такі дослідження, які б стимулювали керівництво на пошук шляхів поліпшення освітніх програм і освітньої політики в цілому;

по-п'яте, щоб стало можливим проведення ефективної політики в галузі трудових ресурсів, заснованої на більш тонких процедурах професійного навчання, працевлаштування і подальшого професійного зростання фахівців, а також здійснення такої політики в галузі добору кадрів, що дозволило б залучити гідних кандидатів на керівні посади у виробничому підприємстві й відхилити непридатних.

Професійна компетентність фахівця є складним інтегральним інтелектуальним, професійним і особистісним утворенням, який формується у процесі його професійної підготовки у ВНЗ, проявляється, розвивається і вдосконалюється у професійній діяльності, а ефективність її здійснення суттєво залежить від видів його теоретичної, практичної та психологічної підготовленості до неї, особистісних, професійних і індивідуально-психічних якостей, сприйняття цілей, цінностей, змісту та особливостей цієї діяльності.

Виявляється, що вона в діяльності і не може обмежуватися тільки певними знаннями, вміннями та навичками. Можна навести багато прикладів щодо студентів-відмінників, які не змогли оптимально застосувати набуті фахові знання в конкретних виробничо-управлінських ситуаціях. У зв'язку з цим, щоб бути компетентним фахівцем, мало мати фундаментальну теоретичну і практичну підготовку, а необхідно бути творчою особистістю, професійно та психологічно готовим і здатним до ефективного застосування набутих фахових знань у професійній діяльності.

Отже, професійна компетентність – це поєднання теоретичної і практичної підготовленості майбутнього фахівця до майбутньої професійної діяльності та основний показник наявності у нього розвиненого професійного мислення.

Список використаних джерел

1. Татур Ю. Г. Компетентностный подход в описании результатов и

проектировании стандартов высшего профессионального образования: Мат-лы ко второму заседанию методологического семинара. – М., 2004. – с.9

2. Державні стандарти професійної освіти: теорія і методика: Монографія / За ред. Н. Г. Ничкало. - Хмельницький: ТУП, 2002. – 334 с.

3. Овчарук О. Компетентності як ключ до оновлення змісту освіти // Стратегія реформування освіти в Україні: Рекомендації з освітньої політики. – К.: К.І.С., 2003.– С. 13–39.

НАУКОВО-ТЕХНІЧНИЙ ПІДХІД ДО ПІДГОТОВКИ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ В ПЛАНІ ЗАХИСТУ АВТОРСЬКИХ ПРАВ НА ОБ'ЄКТИ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

Прасолов Є.Я., професор кафедри
безпеки життєдіяльності к.т.н., доцент

Актуальність: Науково-технічний та соціально-економічний розвиток України значною мірою залежить від рівня осмисленої творчої діяльності людини. Сучасний стан розвитку науки і техніки визначає формування інженерного мислення працівників агропромислового комплексу, здатних швидко й адекватно пристосуватися до розв'язання нових завдань. Це можливо за умови ефективного запровадження у вищій школі особливої форми навчального процесу-самостійної творчої роботи і науково-дослідницької діяльності студентів, і авторські права на результати яких повинні бути захищені охоронними документами, зокрема свідоцтвом, патентом, дипломом на відкриття.

Потреба охорони і захисту прав об'єкта інтелектуальної власності є актуальним питанням сьогодення. Відносини, що складаються у сфері розпорядження майновими правами об'єктів інтелектуальної власності, відіграють особливу роль у процесі становлення та розвитку ринкової економіки в Україні. Але, неузгодженість між нормами авторсько-правових нормативних актів на практиці, викликає проблеми при захисті авторських прав [1, 2, 3].

Мета: Науково-методичне обґрунтування підходу до підготовки здобувачів вищої освіти в плані захисту авторських права на об'єкти інтелектуальної власності, зокрема на комп'ютерні програми.

Основна частина: Для вирішення задачі суттєво поглиблення практичної підготовки фахівців, впровадження наукових досліджень у виробництво зі збереженням авторства на розробки слід визначити механізми способу захисту авторських прав, зокрема на комп'ютерну програму. Із аналізу життєвого циклу комп'ютерних програм виникає механізм визначення способу авторських прав.

Першим етапом життєвого циклу комп'ютерної програми є розробка, аналіз, проектування і реалізація (програмування). До нього входять основні роботи зі створення програмного забезпечення згідно вимог, тобто оформлення проектної та експлуатаційної документації, підготовку матеріалів для перевірки працездатності та відповідної якості програмних продуктів та матеріалів для навчання персоналу.

Другий етап – це набуття прав на комп'ютерні програми з отриманням охоронного документу від держави, тобто свідоцтва. В ньому визначена структура життєвого циклу, в якій описані процеси, дії та завдання, що проходять під час створення і експлуатації комп'ютерної програми. Це потрібно для звіту з експлуатації, амортизації та відшкодування витрачених коштів, що є третім етапом.

Четвертий етап – це впровадження компонентів програмного забезпечення в експлуатацію. Для цього включають конфігурування бази даних і робочих місць операторів та користувачів, забезпечення експлуатаційної документації, проведення навчального персоналу і безпосередню експлуатацію.

П'ятий етап – це старіння об'єкту, його утилізацію, але краще відновлення об'єкту права інтелектуальної власності. Захист прав на комп'ютерні програми здійснюється: у судовому і адміністративному порядку або способом фінансової компенсації ризиків порушення прав. Вибір способу захисту прав на об'єкт інтелектуальної власності можливий виходячи із моделювання механізму їх дії.

Профілактичним є спосіб фінансової компенсації і застосовується з метою створення грошового страхового фонду для покриття збитків.

Адміністративний, правовою основою якого є Кодекс України про правопорушення, закони України «Про захист від недобросовісної конкуренції», «Про авторське право і суміжні права» Антимонопольний комітет України передбачає адміністративну і цивільно-правову відповідальність та накладання штрафів за недобросовісну конкуренцію. Скарги розглядаються Антимонопольним комітетом України в випадку дії після впровадження об'єктів інтелектуальної власності до господарського обороту. На підставі Конституції України здійснюється звернення до правоохоронних органів для попередження припинення і правопорушення та застосування примусу до осіб, що порушили закон та правопорядок.

У судовому способі юрисдикція судів поширюється на правовідносини, що виникають у державі за захистом авторських прав., до суду можуть звертатись фізичні та юридичні особи.

Цивільні справи про захист порушених, невизнаних або оспорюваних прав розглядають суди загальної юрисдикції. Для запобігання, упередження подальшого порушення авторських прав на комп'ютерні програми створюється заборонний наказ на термін розгляду судової справи.

На вкрадені примірники комп'ютерної програми, майно і кошти накладається арешт. Суд вживає організаційні заходи з забезпеченням розшуку та накладання арешту на примірники творів, що є контрафактними.

Доказами підтвердження авторського права є комп'ютерна програма.

До суду подається позов(заява) з документами, що підтверджують авторство та право власності на комп'ютерну програму, керуючись статтями 3, 15, 118, 119 Цивільного Кодексу України від 18 березня 2004 №1618-IV.

До першої інстанції суду подається позовна заява, де її реєструють згідно вимог частинами другої і третьої статті 11 – 1. Цивільного процесуального

Кодексу України, та наступного дня передають у визначеному суді.

Відкривається впровадження по даній справі по забезпеченню позовної заяви суд приймає рішення. Уповноважена процесуальним законом особа доручає судовому експерту вирішити питання, тобто провести дослідження матеріалів і дати висновок, що буде доказом у адміністративному, судовому процесі у справах про адміністративні правопорушення. Суд виносить рішення про порушення прав за висновком експертів, далі позивач визнається власником і поновлюються його права на комп'ютерну програму. Відповідач відшкодовує завдані позивачу збитки за рішенням суду. При виборі захисту авторських прав слід вибирати оптимальний спосіб, який залежить від поставленої мети.

Список використаних джерел

1. Директива Совета ЕС о правовой охране компьютерных программ (91/250/ЕЕС). Законодательство Европейского Союза об авторском праве и смежных правах: Сборник директив Европейского параметра и Советов в области авторского права и смежных прав: - М., ИНИЦ, 2001, с. 3-11

2. Дручок Г., Гавриленко О. Правова охорона комп'ютерних програм у США // Інтелектуальна власність. - 2011. - № 12. - С.40-42

3. Жаров В. О. Право інтелектуальної власності в системі права України, Навчальний посібник /Жаров В. О. - К. : Ін-т інтел. власн. і права», 2006. - 108 с.

НАПРЯМИ ФОРМУВАННЯ ПРАЦЕОХОРОННИХ КОМПЕТЕНЦІЙ ПРИ ПІДГОТОВЦІ БАКАЛАВРІВ ВНЗ

Дрожжана О. У., старший викладач
кафедри безпеки життєдіяльності,

Дудник В. В., старший викладач
кафедри безпеки життєдіяльності, к.т.н

Технічний прогрес постійно супроводжують техногенні аварії та нещасні випадки. За статистичними даними МОП кількість нещасних випадків на виробництві у світі неухильно зростає і становить на теперішній час приблизно 125 млн. щорічно. Рівень травматизму і профзахворюваності значно вищий у країнах, що розвиваються, ніж у промислово розвинених державах. Так, у країнах Європейського Союзу щорічно жертвами нещасних випадків і профзахворювань стають близько 10 млн. чол., з них майже 8 тис. гине. В Україні щоденно на виробництві травмується в середньому 140-180 чоловік, з них 20 стають інвалідами, а 4-5 гинуть [1].

Впровадженню у виробничий процес основного принципу політики держави щодо охорони життя і здоров'я працюючих, створення безпечних і здорових умов праці перешкоджають такі фактори, як тривала економічна криза, тіньова економіка, корумпованість чиновників і безвідповідальність окремих роботодавців. Відсутність на багатьох підприємствах висококваліфікованих фахівців з охорони праці також не сприяє позитивним зрушенням у справі охорони праці. Серед основних причин нещасних випадків в Україні є такі: незадовільна підготовка робітників та роботодавців з питань

охорони праці, відсутність належного контролю за станом безпеки та виконанням встановлених норм на робочих місцях, недостатнє забезпечення працюючих засобами індивідуального захисту, повільне впровадження заходів та засобів колективної безпеки на підприємствах, спрацьованість знарядь виробництва.

Покращенню стану охорони праці на виробництві значною мірою сприятиме вивчення у навчальному процесі ВНЗ дисципліни "Основи охорони праці", яка має на меті: формування у майбутніх фахівців з вищою освітою необхідного в їх подальшій професійній діяльності рівня знань та умінь з правових і організаційних питань охорони праці, з питань гігієни праці, виробничої санітарії, виробничої та пожежної безпеки, а також активної позиції щодо практичної реалізації принципу пріоритетності охорони життя та здоров'я працівників по відношенню до результатів виробничої діяльності.

Основне завдання будь-якої професійної школи – це підготовка підростаючого покоління до життя в мінливих умовах сьогодення і майбутнього, підготовка фахівців до майбутньої діяльності. Накопичення і швидке оновлення інформації, інтернаціоналізація та глобалізація життя сучасного суспільства є причиною того, що зміни в одній галузі дуже швидко поширюються на інші, посилюючи взаємовплив, взаємозв'язок і взаємозалежність цих сфер. За таких умов отримані раніше знання дуже швидко стають недостатніми. Життя вимагає їх постійного оновлення і поповнення, швидкої адаптації до нових умов виробництва, до нових соціально-економічних реалій. У таких інтенсивних умовах життя і виробництва все частіше виникають питання формування універсальних працезахисних умінь і навичок майбутніх спеціалістів. На сьогодні, крім понять "уміння" і "навички", широко використовується таке поняття, як "компетенція", яке об'єднує вміння і навички. За своєю сутністю поняття "компетенція" значно ширше від понять "знання", "вміння", "навички" і, окрім них, містить особистісні характеристики індивіда, його життєвий досвід та має інтегрований, комплексний характер.

Компетенція – сукупність знань та вмінь, необхідних для виконання виробничого завдання на рівні вимог державних стандартів. Компетентність – сукупність знань та вмінь, необхідних для ефективної професійної діяльності, вміння аналізувати, передбачати наслідки професійної діяльності, використовувати наявну інформацію для підвищення якості продукції, надання послуг. До загальних компетенцій відноситься здатність і готовність вивчати, думати, шукати, діяти, співпрацювати [2].

Аналіз кваліфікаційної характеристики фахівця з базовою вищою освітою передбачає окреслення основних напрямів у формуванні умінь і навичок у процесі вивчення дисципліни "Основи охорони праці" серед яких:

- ознайомлення з вимогами законодавчих і нормативних актів з охорони праці;
- визначення вимог щодо навчання працівників з охорони праці та їх функціональних обов'язків;
- визначення коефіцієнту частоти та тяжкості травматизму;

- оцінювання відповідності санітарно-гігієнічних умов праці;
- обґрунтування раціональних методів нормалізації умов праці;
- обмеження надходження шкідливих речовин у повітря робочої зони шляхом вибору відповідних методів захисту;
- контроль за дотриманням вимог з виробничої санітарії та гігієни праці;
- проведення інструктажів та навчань з питань охорони праці;
- оцінка безпеки технологічних процесів та обладнання;
- визначення категорій приміщень за небезпекою ураження електричним струмом;
- вибір системи заходів, засобів безпечної експлуатації електроустановок та надання першої долікарняної допомоги при ураженні електричним струмом;
- визначення класу вибухо- та пожежонебезпечності приміщень і зон;
- визначення необхідних технічних рішень попередження пожежі.

Досліджуючи проблему формування необхідних умінь і навичок, вчені-дидактики розрізняють рівні їх сформованості [3]: перший рівень (нижчий) характеризується тим, що здобувач вищої освіти виконує лише окремі операції, причому послідовність їх хаотична, виконувані дії погано усвідомлені; другий рівень (середній) – здобувач вищої освіти виконує всі операції (дії), з яких складається діяльність в цілому, але послідовність їх виконання недостатньо продумана; окремі дії виконуються недостатньо усвідомлено; третій рівень (вищий) характеризується тим, що здобувач вищої освіти виконує всі операції, послідовність їх виконання добре продумана, дія в цілому достатньо усвідомлена.

Отже, активізація пізнавальної діяльності студентів при вивченні нормативного курсу "Основи охорони праці" у ВНЗ допомагає формувати у майбутніх фахівців знання, вміння і здатність вирішувати наукові і практичні проблеми, активізувати прагнення студентів до поглиблення знань та застосування їх не тільки у навчальній, але і в подальшій трудовій діяльності. У цьому аспекті найбільше сприятливими для цього є більш активне використання інформаційно-комунікаційних технологій.

Список використаних джерел

1. Жидецький В. Ц. Основи охорони праці: підручник / В. Ц. Жидецький. – Львів : Афіша, 2002. – 320 с.
2. Колпакова Н. В. Компетентность в области исторического образования как составляющая профессиональной компетентности будущего учителя начальных классов / Н. В. Колпакова // Аспирант и соискатель. – 2002. – № 6. – С.165–166.
3. Методологічні аспекти різнорівневого формування знань і вмінь студентів / О. М. Спирін // Вісн. Житомир. держ. пед. ун-ту. – 2003. – № 11. – С.126–129.

НАУКОВО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ КОМПЕТЕНТНОСТІ ПІДХОДУ ДО ПІДГОТОВКИ ВОДІЇВ КАТЕГОРІЇ «В»

Дорошенко С. В., старший викладач

кафедри машиновикористання і виробничого навчання

Дослідники називають різні підстави і різний набір компонентів для створення інтеграційної моделі компетентності фахівця. Доцільність прийнята у науковий обіг поняття «професійна компетентність» зумовлена широтою його змісту, інтегративністю. У цьому контексті доречно описати його співвідношення з термінолексемами «професіоналізм», «кваліфікація», які також уживаються для характеристики фахівця.

Кваліфікація – рівень розвитку здібностей працівника, що дозволяє йому виконувати трудові функції певної міри складності в конкретному виді діяльності. Кваліфікація залежить від обсягу Наукова діяльність як шлях формування професійних компетентностей майбутнього фахівця теоретичних знань і практичних навичок, якими володіє працівник, та є його найважливішою соціально - економічною характеристикою.

Відповідно до сучасної нормативної бази, кваліфікація фахівця з водіння автомобіля категорії «В» регламентована такими документами [1]:

- галузевий стандарт освіти, де вміщено державні вимоги до мінімуму змісту та рівня підготовки випускників категорії «В»;
- тарифно-кваліфікаційні характеристики посад, що подають правила дорожнього руху до рівня кваліфікації, складності роботи, точності та відповідальності фахівця.

Тарифно-кваліфікаційні характеристики водіїв містять стандартні показники [3]:

- посадові обов'язки, що описують компетенцію фахівця;
- базові вимоги до знань, що відображають узагальнені вимоги галузевого стандарту освіти до знань випускника;
- вимоги до кваліфікації, відповідно до розрядів оплати праці: рівень основної або додаткової професійної освіти, необхідний для конкретної посади; стаж роботи в установах та організаціях освіти.

Стандартний підхід до визначення диференційованих розрядів оплати праці за рівнями кваліфікації фахівця не враховує особистісних рис, тому багато авторів використовує термін «компетентність» для додаткової характеристики професійного рівня фахівця. Професійна кваліфікація характеризує рівень відповідності професійно значущих якостей водія нормативним вимогам до фахової діяльності, а професійна компетентність свідчить про відповідність цих якостей вимогам до фахової діяльності, що провадять у конкретній освітній установі.

Кваліфікація задана типом і рівнем здобутої базової освіти та підтверджена документом. Рівень кваліфікації співвідноситься з професійно-педагогічною компетентністю.

Компетентність як інтегральна професійна характеристика залежить від готовності та здатності виконувати професійні функції, відповідно до усталених у сучасному суспільстві норм і стандартів. У зв'язку з цим вона має

конкретно історичний характер, є динамічною і може слугувати показником рівня кваліфікації. Поєднання таких характеристик водія, як його кваліфікація й компетентність, дають змогу описати динаміку особистості професійного зростання фахівця.

Більшість авторів вважає, що професійна компетентність включає не лише уявлення про кваліфікації (професійні навички, досвід діяльності, уміння та знання), а й засвоєні соціально - комунікативні та індивідуальні здібності, що вможливають самостійність професійної діяльності. Е. Зеєр тлумачить кваліфікацію як інтегративну характеристику фахівця, що включає соціально - професійну компетентність (система знань, умінь і навичок), професійно важливі якості особистості, необхідні для продуктивного та якісного виконання фахової діяльності, ключові кваліфікації й соціально-професійні компетенції. На думку автора, компетентність є підструктурою кваліфікації.

Професіоналізм діяльності – це якісна характеристика суб'єкта діяльності, що свідчить про ступінь опанування ним сучасного змісту й засобів виконання професійних завдань. Ознака професіоналізму – висока продуктивність (ефективність, оптимальна інтенсивність, точність і надійність) [3].

У концепції розвитку особистості фахівця, розробленій Є. Роговим, професіоналізм постає як вищий рівень професійної компетентності педагога. «Професіоналізм – це сукупність психофізіологічних, психічних та особистих змін, що відбуваються в людині в процесі опанування й тривалого виконання діяльності, забезпечують якісно новий, ефективніший рівень виконання складних професійних завдань» [1].

Поняття «кваліфікація», «професіоналізм» і «компетентність» аналізують як рівневі поняття в професійному розвитку особистості (від першого до подальшого) та як паралельні, однорівневі, залежно від виду виконуваної діяльності. На наш погляд, поняття «професіоналізм» ширше за своїм значенням, ніж поняття «компетентність», оскільки, окрім діяльнісного аспекту, воно включає певні характеристики особистості фахівця, від яких залежить здатність фахівця виконувати професійні дії, які наповнюють професійну діяльність внутрішнім змістом, сприяють самореалізації людини в професійній і в інших сферах життєдіяльності.

Список використаних джерел

1. Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України Міністерство соціальної політики України Державний стандарт ДСПТО 8322.OI.00.60.24-2012. Видання офіційне Київ 2012рік.

2. Порядок підготовки, перепідготовки і підвищення кваліфікації водіїв транспортних засобів, затверджено постановою Кабінету міністрів України № 487 від 20 трав. 2009 р. [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. - Режим доступу до документу : <http://www.rada.gov.ua>.

3. Типова навчальна програма підготовки та перепідготовки водіїв транспортних засобів, затверджено постановою Кабінету міністрів України № 229 від 02 бер. 2010 р. [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. - Режим доступу до документу : <http://www.rada.gov.ua>.

НАУКОВО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ КОМПЕТЕНТНІСНОГО ПІДХОДУ ДО ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Мірошніченко В. М., асистент кафедри
машиновикористання і виробничого навчання

Вимогою сучасного суспільства до системи вищої освіти є ефективна професійна підготовка майбутнього фахівця, який зможе легко пристосуватися до мінливих умов сьогодення та бути конкурентноспроможним на ринку праці. Компетентнісний підхід, впровадження якого у вищі навчальні заклади дозволяє виконати поставлене завдання, і розглядається у статті. Ключові слова: компетентнісний підхід, компетентність, компетенція, вища освіта. Сьогодні суспільство вимагає від системи вищої освіти професійної підготовки майбутніх фахівців, що володіють фундаментальними знаннями, вміннями та навичками, здатних творчо підходити до вирішення неординарних питань. Тому одним із основних завдань сучасної вищої освіти є питання впровадження компетентнісного підходу у професійну підготовку студентів. Основна увага акцентується на компетенціях, що сприяють адаптації фахівців до мінливих умов сучасного ринку праці й бурхливого розвитку науки й техніки. Сьогодні компетентнісний підхід стає невід'ємним складником освітньої галузі. Проблема формування професійної компетентності майбутніх фахівців у процесі навчання у вищому навчальному закладі привертає увагу багатьох учених. Зцівленість науковців аспектами формування професійної компетентності зумовлена: переходом світової спільноти до інформаційного суспільства, де пріоритетним вважається не просто нагромадження майбутніми фахівцями знань, предметних умінь і навичок, але формування вміння вчитися, оволодіння навичками пошуку інформації, здатності до самонавчання упродовж життя [3]. Більшість дослідників зазначають, що завдання сучасної вищої освіти полягає в тому, щоб не тільки дати професійні знання, а й підготувати фахівця, який глибоко розуміє і знає свою роль у суспільстві, вміє творчо використовувати здобуті знання на практиці, а також вміє працювати з людьми у колективі. Різні автори вкладають різний зміст у це поняття. Наприклад: – особливості навчання на основі компетентності: навчання сконцентроване на вихідних результатах, а не на вхідних; враховується переважно здатність виконання практичних завдань, але беруться до уваги і знання; навчання у виробничих умовах (принаймні частина навчання відбувається на робочому місці в умовах виробництва) [1]; – компетентнісний підхід – ставлення на перше місце не поінформованості студента, а його вміння розв'язувати проблеми, що виникають у пізнавальній, технологічній і психічній діяльності, у сферах етичних, соціальних, правових, професійних, особистих взаємовідносин. З огляду на це, зазначений підхід передбачає такий вид змісту освіти, який не зводиться до знаннево-орієнтованого компонента, а передбачає цілісний досвід вирішення життєвих проблем, виконання ключових функцій, соціальних ролей, компетенцій [4]. Взагалі, поняття "підхід" у загальному розумінні означає певну сукупність різноманітних засобів та прийомів, які діють певним чином на когось. У науковому розумінні поняття "підхід" тлумачиться як вихідна позиція, що складає основу дослідницької діяльності.

Це орієнтує людину на постійне професійне й особистісне самовдосконалення, самостійний пошук нових знань, самостійний розвиток необхідних умінь та навичок. Компетентнісний підхід зміщує акценти з процесу нагромадження нормативно визначених знань, умінь і навичок у площину формування й розвитку в майбутніх фахівців здатності практично діяти і творчо застосовувати набуті знання й досвід у різних ситуаціях, що потребує від викладача зміщення акцентів у навчально-виховній діяльності з інформаційної до організаційно-управлінської площини. Тобто, якщо в першому випадку він відіграє роль ретранслятора знань, то в другому – організатора освітньої діяльності. Також змінюється і модель поведінки студента – дослідницько-активна самостійна діяльність приходить на зміну пасивному засвоєнню знань. Водночас у системі компетентнісного підходу до навчання у вищій школі нових акцентів набувають вимоги до форм і засобів навчання. Професійному становленню фахівців сприяють інноваційні та інтерактивні форми навчання: індивідуальна, інформаційно-технологічна, проектна та інші. Не менш важливим у реалізації компетентнісного підходу є дистанційна форма навчання, особливо для студентів, що навчаються без відриву від виробництва і вирішують комплекс завдань самостійно. Доцільно віддати перевагу тим засобам навчання, які містять комунікативно-ситуативні завдання, завдання, що потребують залучення досвіду студентів, наближені до життя, майбутньої професійної діяльності, стимулюють їх активну розумову діяльність. Компетентнісний підхід до професійної підготовки повинен охоплювати поряд із конкретними знаннями й уміннями студентів їхні здібності, готовність до пізнання, до професійної діяльності, соціальні навички тощо. Формування інструментальних, міжособистісних і системних компетенцій є важливим елементом професійної підготовки майбутніх фахівців. Впровадження компетентнісного підходу як одного з основних напрямів модернізації вищої освіти України вимагає розв'язання певних проблем, зокрема: оновлення стандартів вищої освіти шляхом розробки концептуальних засад для створення моделі випускника вищого навчального закладу як системи моделей його професійної діяльності та освітньо-професійної підготовки, відповідно до зміни освітньої парадигми розробки і впровадження єдиних підходів до побудови педагогічної системи, яка відповідала б головному завданню вищої школи – формуванню компетентності майбутнього фахівця. Також, для розв'язання проблеми впровадження необхідно подолати труднощі, які полягають у наступному: відсутність уніфікованого підходу до побудови інваріантної структури компетентності суб'єкта професійної діяльності, що унеможливлює детальний опис компетенцій в освітньо-професійній та освітньо-науковій програмах підготовки фахівця і проведення діагностичних заходів; невизначеність підходів до побудови навчального процесу у ВНЗ для формування компетентності фахівця. Крім того, необхідними нам вважаються зміни у мотивації і ставленні студентів до навчання, у свідомості, роботі й творчості викладачів. Можна констатувати, що всі ці зміни тісно пов'язані і викликані загальними тенденціями розвитку й трансформації європейської та світової освіти. Отже, нове бачення процесу оволодіння знаннями, уміннями й

навичками підвищує актуальність компетентнісного підходу до професійної підготовки майбутніх фахівців, адже на першому плані постає не оволодіння вузькопрофесійними знаннями, а вміннями й навичками узагальненої професійної діяльності. Перевага компетентнісного підходу полягає у тому, що він дає змогу оцінити як знаннєву компоненту, так і особистісні зміни фахівця, які відбулись у процесі професійної підготовки у вищому навчальному закладі. Запровадження компетентнісного підходу у вищому навчальному закладі потребує значних зусиль професорсько-викладацького складу з визначення кола компетенцій, які мають бути сформовані у майбутнього фахівця, виокремлення їх змісту та критеріїв, які б дали змогу визначати рівень сформованості компетенцій. На підставі вищезазначеного можна зробити висновок, що з позицій компетентнісного підходу рівень освіти визначається здатністю фахівця вирішувати проблеми різної складності на основі наявних знань та досвіду, а професійну компетентність випускників ВНЗ ми визначаємо як сукупність базових фахових знань, умінь і навичок, попереднього практичного досвіду творчої діяльності та позитивного ставлення до неї, що зумовлює їхньою готовність до успішної професійної діяльності. Перспективи подальших наукових досліджень полягатимуть у з'ясуванні тих життєвих і професійних компетентностей, які необхідні майбутнім фахівцям для належного здійснення професійної діяльності, а також у визначенні шляхів їх формування.

Список використаних джерел:

1. Державні стандарти професійної освіти: теорія і методика: Монографія / За ред. Н. Г. Ничкало. – Хмельницький: ТУП, 2002. – 334 с.
2. Дубасенюк О. А. Концептуальні підходи до професійно-педагогічної підготовки сучасного педагога. – Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І.Франка, 2011. – 114 с.
3. Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи // Бібліотека з освітньої політики / під заг. ред. О. В. Овчарук. – К.: К.І.С., 2004. – 112 с.
4. Нагорна Н. В. Формування у студентів понять компетентності й компетенції // Виховання і культура. – 2007. – № 1-2 (11-12). – С. 266-268.

ОРГАНІЗАЦІЯ ПРОВЕДЕННЯ ФОРМ КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Дудніков А. А. завідувач кафедри ремонту машин і технології
конструкційних матеріалів, к.т.н., професор,
Горбенко О. В., доцент кафедри ремонту машин і технології
конструкційних матеріалів, к.т.н., доцент

Контроль знань є важливим чинником управління навчально-виховним процесом і одним із дієвих засобів підвищення ефективності пізнавальної діяльності здобувачів вищої освіти [1].

Інструментом підвищення якості у реформуванні змісту освіти виступає вдосконалення системи оцінювання успішності здобувачів вищої освіти,

кваліфікаційного рівня викладачів та роботи навчальних закладів.

Проблема контролю знань особливо актуальна у зв'язку з тим, що вся система вищої освіти підлягає повній організаційній перебудові [2].

Увага до контролю знань викликано не тільки бажанням визначити ступінь підготовленості здобувачів вищої освіти, але і потягом до удосконалення системи навчання. Перевірка і оцінка знань виконують наступні функції: контрольну, навчальну, виховну, організаційну, розвиваючу і методичну [3].

Контрольна функція є найбільш важливою функцією перевірки і оцінки знань здобувачів вищої освіти. Показники контролю знань здобувачів вищої освіти є основою для судження про результати навчання. Дані про результати контролю знань слугують основними показниками, за якими оцінюється робота як окремих здобувачів, так і цілих академічних груп, курсів, факультетів і вузів у цілому.

Перевірка і оцінка знань здобувачів вищої освіти за її правильною організацією слугують не тільки цілям контролю, але і цілям навчання, тобто виконують навчальну функцію.

Важливу роль у поновленні і удосконаленні знань відіграє процес підготовки здобувачів вищої освіти до заліків, екзаменів, заліку з контрольної роботи і курсових робіт (проектів). Підготовка до відповіді, викладання її на папері, усні відповіді на поставлені викладачем запитання пов'язані з напруженою розмовою зі здобувачем. Зміст відповіді має бути продуманим. Перевірка знань тісно пов'язана з відтворенням і повторенням раніше вивченого, що ефективно допомагає їх удосконаленню.

Перевірка і оцінка знань виконують також виховну функцію: стають предметом громадської думки і оцінки, що глибоко торкає емоційну сферу особистості. Тому перевірка і оцінка знань являють собою хвилюючий момент у житті здобувача вищої освіти.

Правильно поставлена перевірка і оцінка є засобом виробки суспільних цінностей особистості: чесного ставлення до праці, почуття відповідальності за результат своєї навчальної праці, волю, характер. Таким чином, виконуючи контрольну і освітню функції, перевірка і оцінка знань одночасно є важливим засобом виховання.

Контроль знань є важливим засобом організації систематичної роботи здобувачів вищої освіти щодо засвоєння знань (організаторська функція).

Набуті у процесі навчання того чи іншого предмета знання здобувачеві можуть здаватись правильними і досить повними, хоча об'єктивно, вони далеко не відповідають вимогам, які ставляться.

Тільки внаслідок перевірки і оцінки здобувач вищої освіти визнає, що він знає, або знає недостатньо, що йому треба зробити для покращення якості знань. А це підводить здобувача до самостійних висновків про необхідність освоєння більш раціональних прийомів навчальної праці. Здобувач вищої освіти вирішує на що потрібно звертати більше уваги, що суттєво впливає на подальше навчання.

Розвиваюча функція. Процес контролю знань ефективно сприяє розвитку

таких важливих якостей особистості, як самостійність мислення, виразна мова і т.д.

Процес перевірки і оцінки знань здобувачів вищої освіти і його результати важливі для самого викладача, оскільки у процесі контролю він одночасно оцінює свою методику викладання і зміст лекцій, практичних знань, семінарів (методична функція).

Кожному викладачеві необхідно напрацювати таку систему контролю знань, щоб у цілому вона найкращим чином слугувала виконанню всіх його функцій.

Викладач повинен не тільки повідомляти здобувачам вищої освіти певну інформацію або організовувати сприйняття цієї інформації з інших джерел, повинен одночасно мати вичерпні відомості про те, як виконується ця робота, яка кількість і якість засвоєваних знань.

Основне завдання вищої освіти полягає у формуванні творчої особи фахівця, здібного до саморозвитку, самоосвіти, інноваційної діяльності. Рішення цієї задачі навряд чи можливо тільки шляхом передачі знань в готовому вигляді від викладача до здобувача вищої освіти. Необхідно перевести здобувача з пасивного споживача знань, що вміє сформулювати проблему, проаналізувати шляхи її рішення, знайти оптимальний результат і довести його правильність. Тому здійснення принципу зворотного зв'язку є важливою умовою підвищення якості підготовки спеціалістів.

Список використаних джерел

1. Аузіна А. О. Система комплексної діагностики знань студента / А. О. Аузіна, Г. Г. Голуб, А. М. Возна. — Львів : Львів. банків. ін-т НБУ, 2002. — 38 с.
2. Методологія та методи соціологічних досліджень: Практикум / Укл. Т. В. Єрескова, О. В. Мазурик, Н. О. Никифорова; під ред. О. В. Мазурика. — Донецьк: Східний видавничий дім, 2011. — 230 с.
3. Одерій Л. П. Основи системи контролю якості навчання : навч. посіб. / Л. П. Одерій. — К. : ІСДО, 1995. — 132 с.

ОРГАНІЗАЦІЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ ВНЗ НА ПІДСТАВІ КОМПЕТЕНТІСНОГО ПІДХОДУ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Опара Н. М., доцент кафедри безпека життєдіяльності к.с.-г., доцент

Дударь Н. І., завідувач лабораторії кафедри безпека життєдіяльності

Серед дисциплін гуманітарно-технічного спрямування важливу роль відіграє безпека життєдіяльності. Вона має інтегруюче, гуманітарно-технічне і світоглядно-професійне спрямування.

Безпека життєдіяльності вчить студентів опановувати евристичні способи вирішення проблем. За весь період вивчення безпеки життєдіяльності в ВНЗ країни майже весь час вона відносилась до блоку нормативних і тільки з минулого навчального року було рекомендовано вивчати її в циклі «дисципліни за вибором». Усі програми 1995, 1999, 2002, 2011, та остання

програма 2016 року, велику увагу приділяли самостійній роботі студентів під час вивчення даної дисципліни. Вища освіта є одним з визначних факторів, який впливає на професійне становлення людини. Від якості вищої освіти, яка пропонується, напряду, залежить успішність кожного окремого індивіда, а також позитивний розвиток усього суспільства в цілому. Серед найважливіших показників успішності освіти є самостійність студентів у процесі подолання навчальних труднощів.

Будь-який спеціаліст, що тільки-но починає свою трудову діяльність повинен мати фундаментальні знання, професійні уміння та навички стосовно свого профілю діяльності, досвід дослідницької та творчої діяльності для рішення нових проблем, досвід соціально-оціночної діяльності. Дві останні складові освіти формуються безпосередньо у процесі самостійної роботи студентів. Останніми роками ВНЗ планомірно переходять до реалізації компетентнісної моделі підготовки спеціалістів, що викликає необхідність вирішення протиріччя між організацією самостійної роботи, що склалася у ВНЗ і сучасними вимогами до професійної компетентності майбутнього фахівця.

Порівняльному аналізу компетентнісної і кваліфікаційної моделей навчання присвячені дослідження вчених С. Н. Глазачева, І. А. Зимней, В. А. Кальні, Г. П. Скамніцької, Е. Г. Сокольнікової, Ю. Г. Татура, А. В. Хутораного, М. А. Чошенева, С. Е. Шинова, Б. Д. Ельконіна. На їх підставі сформульовані вимоги до компетентного спеціаліста, який повинен мати не тільки певний рівень знань, вмінь та навичок, але також зможе їх реалізувати та реалізує в своїй професійній діяльності.

Стаття 50 Закону України «Про освіту» однією з форм організації освітнього процесу виділяє самостійну роботу. В Законі України «Про вищу освіту» стаття 1 «Основні терміни та їх визначення» п. 13: компетентність – динамічна комбінація знань, вмінь і практичних навичок, способів мислення, професійних, світоглядних і громадянських якостей, морально-етичних цінностей, яка визначає здатність особи успішно здійснювати професійну та подальшу навчальну діяльність і є результатом навчання на певному рівні вищої освіти.

Серед праць закордонних дослідників проблем освіти (В. Mansfield, М. Linaroe, D. Raven, D. MC. Clelland, T. Hoffman) компетентність розглядається як внутрішня мотивація у індивіда до якісного здійснення власної професійної діяльності, присутності професійних цінностей і відношення до своєї професії як цінності. Налізація компетентнісного підходу до організації самостійної роботи студентів вишів сприяє ефективності професійної підготовки і її здійснення можливе при дотриманні наступних умов:

- забезпечення контролю за самостійною роботою студентів на підставі моніторингу процесу професійного становлення особистості майбутнього фахівця;
- забезпечення мотиваційно-ціннісного відношення студентів до самостійної роботи шляхом розвитку їх внутрішньої, зовнішньої та процесуальної мотивації;

- методичне оснащення самоорганізації навчальної діяльності студентів з використанням можливостей телекомунікаційних технологій;
- проектування навчальних курсів як системи професійно-орієнтованих задач, рішення яких дозволяє здійснити планомірний перехід від навчальної діяльності студентів до професійної діяльності майбутніх фахівців.

Організація самостійної роботи студентів на підставі компетентнісного підходу до навчання, включає наступні компоненти:

- технологічний, що відображає особливості конструювання навчальних курсів, їх методичне оснащення; способи та форми контролю засвоєння, специфіку взаємодії суб'єктів освітнього процесу;
- педагогічний, що визначає мету, задачі, методологічне і психологічне підґрунтя організації самостійної роботи студентів у ВНЗ.

Виникає нагальна необхідність найскорішого створення комплексу навчально-методичних матеріалів стосовно організації самостійної роботи студентів технічних спеціальностей ВНЗ на підставі компетентнісного підходу до професійної підготовки спеціалістів, які можуть стати основою навчально-методичних програм та посібників.

Організація самостійної роботи студентів у вищій школі на підставі компетентнісного підходу надає можливість особистісного включення студента в засвоєння професійної діяльності і формування у нього професійно-значущих якостей: інтелектуальності, відповідальності, креативності, комунікативності, інформаційної культури, здібності до самоосвіти. Її продуктивність забезпечується органічним поєднанням різноманітних форм навчальної та позанавчальної діяльності в умовах освітнього простору ВНЗ, який розвивається [1].

Орієнтація вищої школи на компетентнісну модель професійної підготовки обумовлена якісними перетвореннями характеру і змісту праці, що ініціює зміни ролі самостійної роботи в процесі навчання студентів з метою забезпечення професіонального мислення, мобільності та адаптивності майбутніх спеціалістів. Її слід розглядати як внутрішньо мотивовану діяльність, виконання якої вимагає від студентів достатньо високого рівня самосвідомості, рефлексивності, самодисципліни, особистої відповідальності, приносить задоволення як процес самовдосконалення і самопізнання, сприяючи планомірному переходу від навчання до професійної діяльності.

Організація самостійної роботи студентів на підставі компетентнісного підходу забезпечує ефективність професійної підготовки майбутніх спеціалістів при дотриманні комплексу педагогічних умов: забезпечення мотиваційно-ціннісного відношення студентів до самостійної роботи шляхом розвитку їх внутрішньої, зовнішньої та процесуальної мотивації, проектування навчальних курсів як системи професійно орієнтованих задач, рішення яких дозволяє здійснити планомірний перехід від навчальної діяльності студентів до професійної діяльності майбутнього спеціаліста; методичне оснащення самоорганізації навчальної діяльності студентів з використанням можливостей телекомунікаційних технологій; забезпечення контролю за самостійною роботою студентів на підставі моніторингу процесу професійного становлення

особистості майбутнього фахівця [1].

Підвищення продуктивності самостійної навчальної діяльності студентів сприяє використанню диференційованого підходу до її організації на підставі виділення груп студентів за характером навчальних проблем. Умовна диференціація студентів за типами професійної освіти необхідна для того, щоб надати їм необхідну допомогу і вибрати оптимальні форми і методи взаємодії в ході навчальної діяльності [3].

Керівництво самостійною роботою студентів в умовах компетентнісної моделі навчання передбачає організаційну, методичну і педагогічну складові. Організаційна складова керівництва самостійною роботою передбачає створення керуючих навчальних посібників, які повинні допомогти студенту зрозуміти логіку побудови дисципліни, що вивчається. Методична складова означає розробку завдань самостійної роботи, в різноманітних формах організації навчального процесу (лекції, семінари, практикуми, заліки, іспити).

Педагогічна складова керівництва роботою студентів пов'язана з організацією форм співробітництва стимулюючих їх самостійність і творчу активність.

Для більш якісної організації самостійної роботи студентів доцільно як можна ширше використовувати телекомунікаційні технології та інтернет. В якості базового елементу сучасного освітнього середовища необхідно розглядати навчальний сайт, який забезпечує цілодобовий оперативний доступ до методичної, довідкової та організаційно-технічної інформації, збільшуючи питому вагу самостійної роботи студентів, підвищує ефективність їх взаємодії з викладачем, в тому числі за рахунок розвитку комунікативних навичок, здійснення регулярного контролю успішності, адаптація до сучасного інформаційно насиченого соціокультурного середовища[2].

Для оцінки самостійної роботи може бути використана рейтингова система, яка дозволяє здійснити регулярне відслідковування якості засвоєння знань і умінь в навчальному процесі, виконання повного обсягу самостійної роботи. Введення багатобальної системи оцінки дозволяє, з одного боку, відобразити у бальному діапазоні індивідуальні особливості студентів, а з іншої – об'єктивно оцінити у балах зусилля студентів, затрачені на виконання окремих видів робіт (рефератів, участь у роботі наукового гуртка та ін.). При цьому студенти які не здали своєчасно роботу можуть отримати і негативні бали.

Список використаних джерел

1. Трущенко Е. Н. Организация самостоятельной работы студентов Вуза на основе компетентностного подхода к профессиональной подготовке специалистов. Москва 2009, 168 с.

2. Болотов В. А. Компетентностная модель: от идеи к образовательной программе [Текст] / В. А. Болотов, В. В. Сериков // Педагогика. – № 10. – 2004. – С. 8-14.

3. Макаров А. В. Компетентностный подход в проектировании моделей социально-гуманитарной подготовки выпускников вузов [Текст] / А. А. Макаров // Социально-гуманитарные знания. 2004. – № 6. – С. 46-62.

РЕАЛІЗАЦІЯ ПРИНЦИПІВ CALS-ТЕХНОЛОГІЙ В НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ

Дмитриков В.П., професор кафедри машини та обладнання АПВ, д.т.н., професор, Полтавська державна аграрна академія, **Пляцук Д.Л.**, к.т.н., доцент Сумський державний університет

Впровадження міжнародних стандартів якості в навчальний процес ВНЗ є одним з пріоритетних завдань теперішнього часу, вирішення якого закладає фундамент якості освіти. Особливістю міжнародних стандартів ISO є те, що вони носять яскраво виражений ринковий характер, і їх головною перевагою є орієнтація на споживача.

Концепція побудови єдиного інформаційного простору (ЄІП) відображає сучасну стратегію CALS-технологій. Успішний розвиток цих технологій в промисловості зумовив необхідність їх застосування у сфері освіти - найбільш наукоємній сфері людської діяльності.

Використання в процесі навчання CALS (Continuous Acquisition and Life cycle Support – Безперервна інформаційна підтримка життєвого циклу продукції) - орієнтованого підходу підтримує активізацію сприйняття студентами різного роду знань з подальшою їх систематизацією.

Основою CALS є:

- використання єдиних інформаційних моделей у комплексі,
- стандартизація прийомів доступу до інформації і її коректної інтерпретації,
- забезпечення безпеки інформації на сучасному рівні,
- юридичні питання сумісного використання інформації (інтелектуальної власності),
- використання на різних етапах автоматизованих програмних систем (CAD, CAM, CAE, ERP, PDM і ін.), що дозволяють проводити і обмінюватися інформацією у форматі CALS.

Застосовуючи вказані програмні системи в процесі навчання студент, наприклад ІТФ ПДАА, оцінює технічний виріб і/або технологічний процес з різних точок зору як дослідник, конструктор, технолог, експлуатаційник, що забезпечує його навичками комплексної оцінки властивостей виробу на різних етапах його життєвого циклу (рис.).

Ряд дисциплін, що вивчаються студентами ІТФ ПДАА, частково охоплює етапи життєвого циклу технічних виробів. Впровадження програмних систем CAD, CAM, CAE, ERP, PDM вимагає розробки нової методичної і навчальної допомоги, орієнтованої на одночасне вирішення 2 чільних завдань:

- освоєння основного матеріалу,
- навчання роботі з програмними засобами CALS.

Вимога аналізу і інтерпретації отриманих в результаті комп'ютерного моделювання показників щодо технічних об'єктів, а в інших випадках також комп'ютерної обробки результатів фізичного моделювання залишається принципово важливою. Студентів слід навчати відповідно до вимог розробленого інтегрального методу навчання.

Використання в процесі навчання CALS - орієнтованого підходу підтримує активізацію сприйняття студентами знань, набутих при вивченні різних дисциплін, з одночасною систематизацією цих знань.

Після здобування освіти випускники ІТФ ПДАА неминуче доведеться зустрітися з CALS-технологіями, оскільки в машинобудівній і інших споріднених областях виробництв, в т.ч. при ремонті сучасної сільськогосподарської техніки, CALS-технології вже знайшли широке застосування. У дисциплінах спеціальних кафедр слід відображати протоколи застосування технічних виробів, що визначають специфічне уявлення інформації про виріб, як основу для обміну даними, котра побудована на основі інтегрованих ресурсів STEP (Standard for the Exchange of Product data). У міжнародній практиці стандарт STEP має позначення ISO 10303. Цей стандарт задає повну інформаційну модель виробу впродовж його життєвого циклу аж до рекуперації сучасними методами відпрацьованого виробу, як вторинної сировини.

ЄП вищого навчального закладу забезпечує умови для інтеграції освітніх ресурсів, формування єдиної, цілісної освітньої системи, багаторівневу структурування навчальних матеріалів, орієнтовану на індивідуалізацію навчання.

Стратегію впровадження CALS-технологій в науковій і навчальній діяльності доцільно розділити на декілька послідовних взаємозв'язаних етапів: підготовчий, організаційний, техніко-впроваджувальний і експлуатаційний, кожен з яких потребує особливої уваги і новітнього підходу. Для українських замовників в особі підприємств і виробництв впровадження CALS-технологій в процесі як бакалаврської, так і магістерської підготовки студентів є необхідною умовою відповідності випускників сучасним вимогам.

Використання CALS-технологій дозволить включити навчальний процес в ЄП, що відповідає одному з пріоритетних науково - технічних напрямів, дасть можливість систематизувати отримувані студентами знання, створить умови для їх успішної роботи після закінчення ПДАА.

Для успішного застосування сучасних інформаційних технологій в

реальній обстановці необхідно мати в своєму розпорядженні кваліфікованих фахівців, що знають і вміють застосовувати CALS-технології. З цієї причини вивчення сучасних технологій, якими є CALS, отримання навичок їх практичного застосування повинне зайняти значуще місце в підготовці фахівців не тільки ІТФ, але і інших факультетів ПДАА.

Впровадження в учбовий процес CALS-технологій дозволить студентам знайти час на проведення аналітичних і інженерних досліджень, підвищити рівень креативності кожного із студентів за рахунок автоматизації рутинної праці при оформленні технічної документації, пошуку необхідної технічної інформації і проведення складних розрахунків.

Список використаних джерел

1. Абросимов А. Г. Информационно-образовательная среда учебного процесса в вузе / А. Г. Абросимов. - М. : Образование и информатика. - 2004. - 256 с.

2. Башмаков А. И. Систематизация информационных ресурсов для сферы образования: классификация и метаданные / А. И. Башмаков, В. А. Старых. – М. : «Европейский центр по качеству» - 2003. – 384 с.

3. Гонсьор О. Впровадження CALS-технологій в системи управління якістю на підприємствах агропромислового комплексу / SAMC. - V. 753. - № 2013. - С. 135-139.

Норенков, И. П. CALS-стандарты / И. П. Норенков // Информационные технологии: Науч.-техн. журн. - 2002. - № 2. - С. 47-51.

СПІВПРАЦЯ КУРАТОРІВ ГРУП ТА СТУДЕНТСЬКОГО САМОВРЯДУВАННЯ, ЯК ОДНІЄЇ З ОСНОВ КОМПЕТЕНТНОГО ПІДХОДУ ДО ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Радочіна Ю. І., керівник підрозділу з організації
виховної роботи, старший викладач,

Лавренко В. В., заступник декана з виховної роботи
інженерно-технологічного факультету, старший викладач

Студенти, що прибули на навчання, як правило, тимчасово втрачають цілу систему комунікативних відношень, звичних для них. Виникає «пустота», яку слід заповнити, компенсувати, інакше, як показує практика у студента розвивається ностальгія, і все зводиться до очікування вихідних, канікул щоб повернутися у звичне русло стійких комунікативних зв'язків в колі родини, друзів, однолітків, знайомих.

Сформувати контакт в колективі на першому етапі роботи куратору групи може бути складно, а інколи, нажаль, більшість контактів залишається на одному рівні. Це обумовлює новий підхід до виховання студентської молоді. Виникла соціальна потреба у формуванні творчої особистості майбутнього спеціаліста, який зміг би розв'язувати як щоденні, так і масштабні завдання, що забезпечують не просто виживання, а прогрес нації. Ефективність формування творчої особистості, безперечно, підвищується, якщо забезпечуються [1]:

а) використання педагогіки;

б) засвоєння студентами знань про Батьківщину, народ, його культуру і спосіб життя, умінь та навичок у їх практичному застосуванні;

в) співпраця викладачів і студентів у виборі різних форм і видів діяльності;

г) організація активно-творчої патріотичної діяльності студентів у поза-аудиторний час.

У цьому процесі пізнання неабияка роль відводиться куратору академічної групи та старості групи, який одночасно є і представником студентського самоврядування.

Завдання кураторів академічних груп в сучасних умовах – допомогти розібратись і організувати, а не нав'язувати погляди, не підміняти студента в його діяльності. Важливим є також те, щоб робота кураторів не йшла в розріз зі студентським самоврядуванням, а доповнювала б один-одного, утворюючи єдину демократичну виховну систему. Особливо потрібна допомога куратора у взаємодії студентів із численними структурами і службами, які здійснюють навчальну й поза-навчальну діяльність, в організації спеціальних заходів, особливо загального характеру, що підвищують моральні та культурні цінності.

Найважливішими формами діяльності кураторів та студентського самоврядування є адаптація (в перші дні та тижні) першокурсників до нових умов навчання, допомога студентам у розв'язанні їхніх соціально-побутових проблем і організація дозвілля, допомога у формуванні в студентській групі атмосфери дружби, доброзичливості, згуртованості та взаємної підтримки, в усвідомленні причетності її до ВУЗівської спільноти [2].

Куратор разом зі студентським самоврядуванням покликані допомогти студентам в організації таких заходів, які дозволили б їм глибоко усвідомити, зрозуміти, відчувати і сприйняти традиції академії, її ціннісні, ті стосунки і норми, які традиційно лежать в основі відносин і взаємодій у навчальному закладі та за його межами (знайомство з історією академії, участь у загальних заходах, організація екскурсій і зустрічей тощо).

Направлене спілкування та взаємодія із студентським самоврядуванням сприяє управлінню комунікативними процесами в колективі групи та є дуже важливим бо ступінь взаємодії впливає на прискорення процесу адаптації студентів до нового середовища і змін в повсякденному побуті.

Взаємодія кураторів академічних груп та студентського самоврядування яскравий приклад співпраці, яка працює, в першу чергу, на імідж академічної групи, факультету і навчального закладу в цілому.

Список використаних джерел

1. Подоляк Л. Г. Психологія вищої школи: / Л. Г. Подоляк, В. І. Юрченко Підручник, 2-е вид. – К. : Каравела, 2008. – 352 с.

2. Федоренко Ю. С. Комунікативна компетенція як найважливіший елемент успішного спілкування / Ю. С. Федоренко // Рідна школа. – 2002. – № 1. – С. 63–65.

3. Чайка В. Г. Особенности социально-психологической адаптации студентов к обучению в вузе / В. Г. Чайка // Инновации в образовании. – 2002. – № 2. – С. 35–41.

**ВИКОРИСТАННЯ НЕРАЦІОНАЛЬНИХ МОДЕЛЕЙ ПОВЕДІНКИ
ЕКОНОМІЧНИХ АГЕНТІВ ПІД ЧАС ВИКЛАДАННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ
ТЕОРІЇ**

Дорошенко А. П., доцент кафедри економічної теорії
та економічних досліджень к.е.н., доцент,

Єгорова О. В., доцент кафедри економічної теорії
та економічних досліджень к.е.н., доцент,

Кончаковський Є. О., доцент кафедри економічної теорії
та економічних досліджень к.е.н., доцент

При викладанні дисципліни «Економічна теорія» згідно з рекомендованою тематикою, основні аспекти поведінки економічних агентів викладаються, переважно з двох точок зору – політекономічної, яка спирається на бачення економіки представниками марксизму або згідно поглядів прихильників «економікс», тобто економістів сучасного лібералізму. Головним недоліком такого підходу, на наш погляд, є представлення учасників економічних процесів з позицій їх завжди раціональної поведінки. Надраціональні економічні агенти, які ніколи не допускають помилок, а якщо і допускають (для ілюстрації окремих традиційних моделей), то виправляють їх з першого разу. Таке сприйняття економічних явищ та процесів ускладнює розуміння студентами багатоаспектності їхнього розвитку. Крім того однобічний (в даному випадку – з позицій раціональної поведінки) підхід до висвітлення розвитку економічної системи, з часом відбивається на рішеннях керівників підприємств та відповідальних урядовців при прийнятті рішень про проведенні економічної політики держави. Подібний підхід при розробці окремих складових бюджетної чи податкової політики був детально розібраний Мутом і Лукасом при формулюванні основних положень теорії раціональних очікувань.

Тривала криза економічної науки, яку справедливо критикують за нездатність бути надійним керівництвом до практики господарювання і економічної політики, мабуть, в останні десятиліття починає долатися.

Вважається, що найбільш фундаментальний неокласичний напрямок сучасної економічної думки починає відкриватися для усвідомлення реальних проблем розвитку економіки, відходячи від звичної догматики під впливом системної критики з боку прихильників інституціонального та еволюційного напрямків.

Сучасні науковці визначають чотири причини, обмеження наукових рекомендацій та прогнозів в сфері розвитку та регулювання економічної системи.

1. Оптимізм (прийняття бажаного за дійсне) – усі люди схильні бути оптимістичними з приводу майбутнього. Вплив оптимізму на наукові прогнози проявляється у баченні економічних категорій, законів та процесів більш схожими на ті, якими їх уявляє науковець.

2. Самовпевненість – пов'язана з попередньою причина, яка полягає в

тому, що люди переконані: вони вміють передбачати краще, ніж насправді.

3. Ефект хибного консенсусу – люди (суб'єкти економічних відносин) схильні вважати, що інші – такі самі як і вони ми.

4. «Прокляття обізнаності» – люди, які мають певні знання не можуть уявити собі, мотиви поведінки тих, хто не має аналогічних знань.

Економічна теорія першої половини ХХ століття в більшій мірі була соціальною наукою. Такі автори, як Ірвінг Фішер і Джон Мейнард Кейнс, пояснюючи економічну поведінку, підкреслювали роль психологічних факторів. Внаслідок математичної революції, що почалася в 1940-і роки за участю, наприклад, Джона Хікса і Пола Самуельсона, економічні агенти стали більш явно прив'язаними до пошуку оптимальних рішень. У 1950-ті економісти, які почали формалізацію мікротасад теорії Кейнса, розвинули більш раціональні моделі; порівняйте, наприклад, просту функцію споживання Кейнса з гіпотезою життєвого циклу, а потім з належить Муту, Лукасу і іншим гіпотезою раціональних очікувань. Дійшло до того, що агентів, що включаються в моделі, критики почали називати надраціональними.

Не маючи повноважень змінювати наповнення та переглядати теми освітньо-професійних програм з курсів «Економічна теорія» та «Економічна теорія-II», вважаємо що в складі кожної теми обов'язково висвітлювати точку зору представників сучасного інституціоналізму та біхевіористичної економіки.

Список використаних джерел

1. Глазьев С. Ю. Либерально-патерналистская интерпретация «третьего пути» как реакция на переход к инновационной экономике / С. Ю. Глазьев, Г. И. Микерин // Российский экономический журнал. – 2008. – № 5-6.

2. Талер Р. От Homo economicus к Homo sapiens / Р. Талер // Логос, № 1 (97), 2014. – С. 141-154.

ЕКОНОМІЧНІ ІДЕЇ ХРИСТІЯНСТВА У КОНТЕКСТІ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ

Дорогань-Писаренко Л. О. декан факультету
обліку та фінансів, професор кафедри економічної
теорії та економічних досліджень к.е.н., доцент,
Литвин О. Ю., доцент кафедри економічної теорії
та економічних досліджень к.е.н., доцент,
Чіп Л. О., доцент кафедри економічної теорії
та економічних досліджень к.е.н., доцент

Українське суспільство – це, переважно, християнське суспільство. І тому одним із можливих шляхів виходу з економічної та духовної кризи сьогодення є повернення до християнських канонів, нове переосмислення економічних ідей християнства і використання їх .

Основним джерелом економічних ідей християнства є Біблія [1]. Автори і упорядники Біблії виступали категорично проти відбирання власності у ближнього, злочинів економічного характеру. Восьма заповідь Закону Божого – «не кради». Забороняється крадіжка, тобто привласнення в будь-який спосіб

того, що належить іншим. При цьому види крадіжки можуть бути різними: крадіжка – як викрадення чужих речей; грабунок – насильне відбирання чужих речей, святотатство – присвоєння власності церкви; хабарництво – коли посадові особи беруть незаконно дари людей, чий прохання зобов'язані виконувати безплатно за своєю посадою; дармоїдство, коли отримують платню за роботу, але нічого, по суті, не виконують; здирництво – коли беруть великі гроші, користуючись людською бідною, іноді забираючи останнє майно; обман – привласнення чужого майна хитрощами [2, с. 532-533].

Біблія також засуджувала накопичення великого багатства. «Глядіть, остерігайтесь користолубства (тобто необхідно остерігатися любові до багатства, пристрасті до збагачення), бо життя людини не залежить від багатства її маєтку» - вчив Ісус Христос.

В Євангелії від Марка стверджується, що «легше верблюду пройти крізь вушко голки, ніж багатому увійти до царства Божого» [3, с. 294].

Економічні погляди християнства ґрунтуються на рівності усіх людей перед Богом, справедливості, соціальній оцінці праці. «Якою мірою міряєте, промовляє Христос у Євангелії від Матвія, - такою буде відміряно і вам» Щоб відповідати християнському ідеалу, радилося або продати все своє майно, або, роздати його нужденним [3, с. 294].

Дослідники зазначають, що Біблія засуджувала лихварство і боргове рабство.

Християнство підтримувало і схвалювало сплату державних податків. Відому фразу «Віддавайте кесареві кесарево, а Боже – Богові» - відповідь Ісуса Христа на питання «Чи годиться платити кесареві?» слід розуміти так – потрібно сплачувати податок кесареві, бути покірним йому у всьому що не суперечить Божим заповідям. Сплата податку – законний обов'язок і необхідність.

Християнство закликала бути милостивими. Діла милості бувають духовними і тілесними. Діла милості матеріальні (тілесні) : голодного нагодувати, спраглого напоїти, голого одягти, хворого відвідати і посприяти його одужанню, мандрівника прийняти у дім і надати йому спочинок, ховати померлих бідняків. Ці положення, по суті, повинні були підтримувати соціально-економічну стабільність, мир і спокій тодішнього суспільства-зазначають дослідники.

Християнство засуджувало лінощі і недбальство, закликала віруючих посилено працювати шість днів на тиждень, а один день – відпочивати, присвятити Богу. Четверта заповідь Закону Божого – «Пам'ятай день суботній, щоб святити його: шість днів працею і виконуй у них всю роботу свою, а день сьомий – субота для Господа твого»

Християнство визнавало працю основою людського життя і проголошувало принцип всезагальності праці та рівної оплати за рівну працю. Відомі гасла «Якщо хтось не хоче працювати, хай і не їсть», «Кожен отримує винагороду за працею своєю» проголосив апостол Павло [3, с. 294].

Вважалось, що всі люди отримують від Господа різні дари: життя, силу, здоров'я, життєві блага. Бог же знає, скільки потрібно дати кожному за його

здібності, тому й отримують – хто більше, хто менше. Хто як скористався цими дарами, в тому кожна людина повинна звітуватися перед Богом. [1, Мф 25, 14 – 30; Лк 19, 1-28]

Таким чином, економічні ідеї християнства, викладені у Біблії, абсолютно не втратили своєї важливості і значимості в наш час. І, навіть, навпаки, в умовах розбрату, зневіри і невпевненості вони є тим орієнтиром, який веде нас до пізнання істини. Зерна розумного й вічного, закладені в Біблії, повинні поступово змінювати ментальність українського суспільства. Вони можуть бути покладені в основу можливої національної посткризової економічної стратегії, можуть бути наріжним каменем в осмисленні і формуванні української національної ідеї.

Список використаної джерел:

1. Библия Книги Священного Писания Ветхого и Нового Завета – М.: Издание Московской Патриархии, 1988. – 1371 с.
2. Серафим Слобідський Закон Божий. [Підручник для сім'ї та школи] - К.: Видавничий відділ Української Православної Церкви Київського Патріархату, 2003. – 654 с.
3. Ковальчук В. М. Історія економіки та економічної думки: [навчальний посібник] / В.М. Ковальчук, М.В. Лазарович. – К. : Знання, 2008. - 647 с.

КОМПЕТЕНТНИЙ АУДИТОР – ВАЖЛИВИЙ РЕЗУЛЬТАТ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ З ОБЛІКУ

Гринь В. І. старший викладач
кафедри організації обліку та аудиту,

Дугар Т. Є. доцент кафедри
організації обліку та аудиту, к.е.н., доцент,

Мац Т. П. доцент кафедри
організації обліку та аудиту к.е.н., доцент

Складність і різноманітність завдань, що має виконувати фахівець у своїй професійній діяльності потребують індивідуальної ініціативи та індивідуальних підходів. І тільки відкритість системи професійної підготовки збільшує творчий потенціал особистості для вільних і усвідомлених дій, цілісного відкритого сприйняття і усвідомлення світу.

У той же час важливо звернути увагу і на створення ефективної системи контролю знань, оскільки вона показує рівень підготовки кваліфікованого фахівця відповідно до вимог ринку. Досягти ефективних результатів при цьому можна через використання активних методик навчання, які дозволяють формувати і удосконалювати практичні вміння і навички, визначені програмами навчальних дисциплін, готуватися до активного впровадження набутих знань, значно підвищує якість підготовки фахівців .

Особливо гостро питання реформування професійної підготовки постають для фахівців облікової сфери. Додатковим фактором реформування професійної підготовки фахівців облікової сфери також є виконання Загальнодержавної програми адаптації законодавства України до законодавства

ЄС. Відбувається поступова адаптація національної облікової системи до міжнародних стандартів бухгалтерського обліку і звітності [1].

Приведення національної системи обліку і звітності до вимог міжнародних стандартів – це шлях до інтернаціоналізації обліку і його гармонізації, підвищення якості облікової інформації та довіри до неї з боку різних користувачів. Водночас реформування системи обліку - процес складний і потребує кропіткої роботи законодавців, науковців і практиків. Успіх проведення реформи багато в чому залежить від посилення позицій і координації зусиль щодо навчання майбутніх облікових фахівців через підтримку Аудиторської палати України навчальних процесів відповідних факультетів та спеціальностей.

Фахівець з обліку і аудиту сьогодні проводить не тільки традиційний облік, аналіз, контроль та аудит, зосереджуючись на проблемі їх здійснення, а й впроваджує стратегічні заходи задля підвищення ефективності розвитку суб'єкта господарювання у майбутньому.

Метою підготовки фахівців з обліку та аудиту є формування професійних навиків у сфері обліку, аналізу і аудиту діяльності підприємств, організації та фінансових органів. Освітня діяльність навчальних закладів на факультетах обліку та фінансів (факультетах економічного спрямування) полягає у підготовці та випуску конкурентоспроможних фахівців з бухгалтерського обліку і аудиту, оподаткування та фінансів, що набули знань та навичок відповідно до загальнодержавних і міжнародних критеріїв та стандартів освіти.

Досвід діяльності вищих навчальних закладів економічного спрямування, дозволяє зробити певні висновки про наявність розриву між розвитком суспільного життя та традиційною системою професійної підготовки обліковців та аудиторів, яка потребує перетворення на процес, який має за мету змінити настанови та моделі поведінки майбутніх фахівців, гармонійно розвинути в них професійні і суспільно-корисні компетенції шляхом інтеграції знань, практичних умінь, навичок, якостей, досвіду професійної та соціальної діяльності для впевненої конкуренції на ринку праці і в суспільному житті [2].

Специфіка організації процесу підготовки фахівців облікових професій ускладнюються постійними змінами чинного законодавства, а також повинна передбачити максимальне наближення навчальних занять до умов практичної діяльності, що не завжди є у можливостях навчального закладу.

Вихід суб'єктів господарювання на зовнішньоекономічні ринки, реалізація іноземних інвестицій, необхідність вивчення питань міжнародної облікової практики, світового досвіду менеджменту діяльності вимагають знань ділової іноземної мови, що закладаються в шкільні роки, а набувають професійного наповнення під час навчання у вузах.

Очевидним є необхідність становлення високоосвіченого фахівця з бухгалтерського обліку та аудиту з інтелектуальним потенціалом, що відповідає практичним та морально-етичним вимогам сьогодення - Кодексу етики Міжнародної федерації бухгалтерів та аудиторів.

Кодекс визнає, що цілі бухгалтерської професії полягають у виконанні роботи у відповідності із самими високими стандартами професіоналізму, в

забезпеченні найкращих результатів роботи, додержанні суспільних інтересів на основі дотримання чотирьох основних категорій: достовірності, професіоналізму, якості послуг, довіри у користувачів послуг.

Для досягнення цілей аудиторської професії бухгалтери повинні дотримуватись наступних фундаментальних принципів: порядності, об'єктивності, професійної компетентності і відповідної наполегливості, конфіденційності, професійної поведінки та дотримання технічних стандартів (нормативів, положень).

Разом зовнішні та внутрішні фактори викликають неусталеність системи професійної підготовки фахівців цієї галузі. Для формування компетентності необхідним є запровадження такої системи освіти, яка б забезпечувала безперервне підвищення кваліфікації бухгалтера, формування його інформаційної культури, розвиток критичного мислення.

Список використаних джерел:

1. Кравченко О. В. Концепція підготовки фахівців з обліку та аудиту в контексті інтеграційних та глобалізаційних процесів // О. В. Кравченко – Матеріали конференцій Державний вищий навчальний заклад «Українська академія банківської справи НБУ», м. Суми – 2016, - С. 127-129.

2. Проект Національної стратегії розвитку освіти в Україні на 2012-2021 роки [Електронний ресурс] / Режим доступу : http://www.nmu.edu.ua/files/strateg_rozv_2012.pdf.

КОМПЕТЕНТНОСТІ БУХГАЛТЕРА БЮДЖЕТНОЇ УСТАНОВИ – ЗАПОРУКА ЦІЛЬОВОГО ВИКОРИСТАННЯ ДЕРЖАВНИХ АСИГНУВАНЬ

Карпенко Н. Г. доцент кафедри організації обліку і аудиту, к.е.н., доцент,
Левченко З. М. завідувач, професор кафедри організації обліку і аудиту, к.е.н., доцент,
Пилипенко К. А. доцент кафедри організації обліку і аудиту к.е.н., доцент

Головним фактором розвитку людського потенціалу та економічного зростання є освіта, як основний творець та розповсюджувач знань. Саме освіта, за самою своєю суттю працюючи на майбутнє, закладає основи майбутніх змін у суспільстві, визначаючи його розвиток у прогресивному або, навпаки, у регресивному напрямі.

Бюджетні установи, як суб'єкти господарювання, що виконують чимало соціальних функцій, за своєю внутрішньою структурою являють собою складний господарський механізм. Реалізація покладених на них завдань можлива за умов постійних зв'язків між ланцюжками чи структурними підрозділами і налагодженої системи управління. Важливу роль у зазначеному механізмі відіграє обліковий процес. Єдині правила ведення бухгалтерського обліку та складання звітності про виконання бюджетів, кошторисів, видає інструкції з цих питань та здійснює контроль за їх дотриманням Міністерство

фінансів України як орган, який здійснює функції з державного регулювання методології бухгалтерського обліку і фінансової звітності.

Роль бухгалтера бюджетної установи в створенні цінностей держави та суспільства є об'єктами глибоких досліджень науковців, таких як: І. В. Білоусова, І. К. Дрозд [1], В. М. Жук, Ю. А. Кузьмінський, Л. Г. Ловінська [2], Т. Г. Мельник та ін.

Вимоги суспільства щодо інформаційного забезпечення потребують високої професійності від бухгалтера бюджетної установи.

Розглядаючи умови роботи бухгалтера бюджетної установи в теперішній час приходимо до висновку, що фахівець бухгалтерської служби повинен проявити компетентності діючого законодавства за багатьма напрямками.

Головною метою діяльності бухгалтера бюджетної установи є забезпечення інформаційних потреб керівництва. Керівник бюджетної установи зацікавлений, перш за все, в отриманні облікової інформації для прийняття оперативних господарських рішень. В той же час, бухгалтер повинен надавати інформацію про діяльність бюджетної установи головному розпоряднику бюджетних коштів для загального управління тією чи іншою сферою діяльності держави: науки, освіти, культури, охорони здоров'я. Тобто, завданням бухгалтера є забезпечення інформацією систему державного управління для прийняття рішень загальнодержавного значення.

Виконання бюджетною установою функцій, визначених її напрямом діяльності, передбачає виконання кошторису установи шляхом використання коштів відповідного бюджету. Використання бюджетних коштів вимагає організацію обліку та проведення детального контролю за ефективністю, правильністю та цільовим використанням коштів та майна установи. При цьому бухгалтер повинен чітко визначити пріоритети та напрями використання коштів. Бухгалтер бюджетної установи повинен володіти методами та прийомами обліку та контролю виконання господарських операцій, здійснювати правильне документування операцій.

Компетентності головного бухгалтера бюджетної установи оцінює Державна казначейська служба України по закінченню календарного року та формуванню Анкети, що подається за погодженням з керівником установи не пізніше 1 березня. Зовнішнє оцінювання діяльності головного бухгалтера здійснюється органом Казначейства, який обслуговує бюджетну установу. Комісія створена при Казначействі оцінює результати анкетування головного бухгалтера та надає витяг з протоколу керівнику для прийняття рішення [3].

Постійні зміни у законодавстві вимагають від фахівця особливого контролю щодо їх застосування у діяльності установи. Для спеціалістів бухгалтерських служб постійно організовуються семінари, вебінари, круглі столи з розглядом та коментаріями суттєвих змін законодавства. Навчання бухгалтерів повинно бути орієнтованим на максимальне оволодіння сучасними технологіями для підвищення ефективності діяльності.

Оцінювання професійної компетентності фахівця бюджетної установи необхідно проводити як силами атестаційної комісії установи, так і при проходженні навчання у відповідних зовнішніх структурах. Зацікавленість в

підвищенні кваліфікації прямо пов'язана з наявністю в установі системи кар'єрного росту та підвищенням заробітної плати.

При здійсненні діяльності бюджетної установи є необхідність визначення облікової політики установи та закріплення її вимог наказом з підготовкою та затвердженням відповідних додатків.

Роль бухгалтера бюджетної установи невпинно зростає у відповідь на постійне поглиблення соціально-економічних відносин, впровадження новітніх інноваційних технологій, що приводить до все більшого вдосконалення стандартів роботи бухгалтерів, ефективності їхньої праці, організованості у вирішенні проблем та відстоюванні своїх інтересів. Бухгалтер державного сектора має розуміти значення своєї професії для суспільства, оскільки його діяльність впливає на господарські результати і на розвиток суспільного благополуччя.

Головний бухгалтер повинен забезпечити належне функціонування облікової системи, спрямованої на акумулювання точної, об'єктивної, ясної, доступної, своєчасної інформації для подальшого її економічного аналізу, потреб управління та контролю. Це є основою для забезпечення цільового, законного, ефективного та результативного використання бюджетних коштів [1].

Список використаних джерел

1. Дрозд І. К. Бухгалтерський облік та внутрішній державний аудит за міжнародними стандартами : [навч. посіб.] / І. К. Дрозд, О. О. Чечуліна. – Київ : УАЗБА, 2009. – 312 с.

2. Ловінська Л. Г. Оцінка в бухгалтерському обліку : [монографія] / Л. Г. Ловінська. – К. : КНЕУ, 2006. – 256 с.

3. Наказ Міністерства фінансів України «Про затвердження Порядку проведення оцінки виконання головним бухгалтером бюджетної установи своїх повноважень» № 1537 від 01 груд. 2011 р. [Електронний ресурс]. – Доступ до ресурсу : <http://zakon2.rada.gov.ua>

КОМПЕТЕНТНОСТНІ ЯКОСТІ ПІДПРИЄМЦЯ – ФАХІВЦЯ З ОБЛІКУ ТА ОПОДАТКУВАННЯ

Романченко Ю. О., доцент кафедри організації обліку та аудиту к.е.н., доцент,

Тютюнник С. В., доцент кафедри організації обліку та аудиту к.е.н., доцент,

Красота О. Г., доцент кафедри організації обліку та аудиту к.е.н., доцент

Підприємницька діяльність є важливою складовою сучасної української економіки, малий бізнес займає вагомую частку в різних її сферах. Для фахівців з обліку та оподаткування (у тому числі й випускників ВНЗ за даною спеціальністю) у сфері підприємництва є декілька мотиваційних факторів: самозайнятість (відповідно до пп. 14.1.226 ст. 14 ПКУ [4]), можливість реалізуватися в сфері власних професійних інтересів; свобода та незалежність в прийнятті рішень; самостійно встановлений графік та режим роботи тощо.

Ведення обліку доходів і витрат, складання та подання звітності фізичної

особи-підприємця (далі - ФОП) безпосередньо підприємцем сприяє економії власних грошових коштів на зарплаті найнятого бухгалтера чи оплати послуг консалтингової фірми, а також нотаріальному завіренні довіреності для «відвідування» податкової. В цьому разі від підприємця вимагається наявність певних компетентностних якостей фахівця з обліку та оподаткування.

Відмінність компетентності від традиційних понять «знання», «уміння» і «навички» полягає в тому, що компетентність, по-перше, має інтегративний характер; по-друге, співвідноситься із ціннісно-значеннєвими характеристиками особистості; по-третє, має практико-орієнтовану спрямованість [2]. Компетентностні якості досліджувались багатьма науковцями (табл. 1).

Таблиця 1

Розкриття терміну «компетентність» в літературних джерелах

Автор джерела	Визначення терміну «компетентність»
Селевко Г. [6]	Інтегральна якість особистості, яка проявляється в її загальній здатності і готовності до діяльності, що ґрунтується на знаннях і досвіді, набутих в процесі навчання і соціалізації та орієнтованих на самостійну й успішну участь у діяльності.
Ничкало Н. [3]	Не тільки професійні знання, навички і досвід у спеціальності, але і ставлення до справи, певні (позитивні) схильності, інтереси і прагнення, здатність ефективно використовувати знання й уміння, а також особистісні якості для забезпечення необхідного результату на конкретному робочому місці у конкретній робочій ситуації.
Зеєр Э. [1]	Знання, вміння та досвід, а здатність реалізувати ці знання, уміння і досвід в своїй професійній діяльності притаманна тільки компетентній професійно успішній особистості.

Таким чином, компетентність фахівця - це виявлені ним на практиці прагнення й здатність (готовність) реалізувати свій потенціал (знання, уміння, досвід, особистісні якості) для успішної продуктивної діяльності в професійній і соціальній сфері, усвідомлюючи її соціальну значимість і особисту відповідальність за результати цієї діяльності, необхідність її постійного вдосконалення.

Підприємець як фахівець з обліку та оподаткування повинен: бути аналітиком, оскільки прийняття рішень здійснюється на основі системного аналізу ситуацій; висококваліфікованим спеціалістом у питаннях правового, податкового та іншого законодавства, обліково-методичних аспектах, чітко орієнтуватися в бізнес-середовищі та швидко реагувати на зміни в ньому, а також грамотно розпоряджатися грошовими коштами підприємства.

Фахівець з обліку та оподаткування навиком це організувати облік у відповідності з умовам діяльності ФОП. Зокрема: чітко обрати вид діяльності за КВЕД, визначити відповідну систему оподаткування, обрати групу платника і ставку єдиного податку (у разі обрання на спрощеної системи оподаткування) та вчасно скласти і подати звітність, грамотно вести Книгу доходів (Книгу доходів і витрат), контролювати стан розрахункової дисципліни.

Організація обліку доходів і витрат ФОП повинна відбуватися на засадах компетентнісного підходу, спрямованого на застосування основних вмінь і навичок підприємця-бухгалтера, а саме:

- володіння нормативно-правовою базою з обліку та оподаткування;
- документальне оформлення господарських операцій, пов'язаних з рухом матеріальних цінностей, з розрахунками з контрагентами, за податками і платежами, з орендою майна тощо.
- організація складського господарства та інвентаризація;
- використання комп'ютерних технологій в обліково-аналітичній діяльності.

Отже, компетентнісний підхід дає можливість підприємцям – фахівцям з обліку та оподаткування упорядковувати, систематизувати наявну інформацію, знаходити оптимальну послідовність дій з досягнення поставленої мети, планувати свою діяльність на найближчу та віддалену перспективу, приймати рішення, контролювати та оцінювати поточну ситуацію, вести переговори, відстоюючи свою думку та досягаючи своєї мети; шукати та знаходити компроміси, створювати необхідний психологічний клімат у колективі, формулювати свої ідеї та ставити завдання у зрозумілій формі.

Список використаних джерел

1. Зеер Э. Ф. Психолого-дидактические конструкты качества профессионального образования / Э. Ф. Зеер // Образование и наука. - 2002. - № 2 - С. 31 - 50.
2. Ковтуненко К. В. Компетентнісний підхід і його застосування в організації обліку виробничих запасів / К. В. Ковтуненко, З. В. Гаврилюк // Праці Одеського політехнічного університету. Серія: Економіка. Управління. – 2013. - № 2 (41). – С. 324 – 328.
3. Ничкало Н. Г. Державні стандарти професійної освіти: теорія і методика: моногр. / Н. Г. Ничкало, С. У. Гончаренко, В. О. Радкевич; за ред. Н. Г. Ничкало. - Хмельницький: ТУП, 2002. - 334 с.
4. Податковий кодекс України від 02 груд. 2010 р. № 2755-VI [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу : <http://www.rada.gov.ua>.
5. Селевко Г. Компетентности и их классификация // Народ. образование. - 2004. - № 4. - С. 138 - 143.

НАОЧНІСТЬ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ПРЕДМЕТНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ НА ЗАНЯТТЯХ З «ІСТОРІЇ УКРАЇНИ»

Макарець С. В., доцент кафедри філософії, історії та педагогіки, к. іст.н., доцент

Сьогодні Україна перебуває на етапі творення високорозвинутого громадянського суспільства, розбудови суверенної демократичної держави. Це потребує кардинальних змін у підходах до формування нового покоління громадян, забезпечення більш високої ефективності навчання та виховання молоді, підвищення якості навчально-виховного процесу. Важлива роль у цьому належить предметам гуманітарного циклу і, в першу чергу, історичним дисциплінам, викладання яких наразі базується на компетентнісному підході, що зумовлює посилення прикладного, практичного характеру всієї історичної

освіти і полягає в тому, щоб не просто збільшувати обсяги інформованості студента, а допомогти йому самостійно вирішувати проблеми в незнайомих ситуаціях.

Українські дидакти О. Пометун та Г. Фрейман, зазначають, що результатом навчальної діяльності з історії повинні стати наступні компетентності:

✓ *просторова* – орієнтування в історичному просторі; її формування повинне здійснюватися на основі співвідношення розвитку історичних явищ і процесів із географічним положенням країн та природними умовами; використання карти під час визначення причин та наслідків історичних подій, процесів; характеристика регіональних особливостей та геополітичних чинників розвитку країн на основі аналізу карти і факторів довкілля;

✓ *інформаційна* – вміння працювати з джерелами історичної інформації; вона формується за таких умов: критичного аналізу й оцінки історичних джерел, виявлення тенденційної інформації та пояснення необ'єктивності; самостійної інтерпретації школярами змісту історичних джерел та відображених історичних фактів, подій, явищ; оцінювання, порівняння, пояснення учнями фактів і явищ дійсності на основі інформації, отриманої з різних джерел;

✓ *хронологічна* – передбачає вміння орієнтуватися в історичному часі; її формування забезпечать розгляд суспільних явищ в розвитку та в конкретних історичних умовах певного часу; зіставлення історичних подій, явищ із періодами (епохами), а також орієнтація на використання наукової періодизації історії як способу пізнання історичного процесу;

✓ *мовленнєва* – будувати усні та письмові висловлювання щодо історичних подій і явищ; для її формування необхідно розповідати про історичні події та явища й описувати їх, давати усний відгук на відповідь, оцінювати власну відповідь, брати участь у дискусії, аргументувати власну позицію, писати оповідання (есе, аналітичні доповіді, реферати, рецензії) про події та історичні постаті, складати різні типи планів, формулювати доречні питання до історичних текстів; надавати історичну характеристику (подіям, явищам, видатним діячам), складати таблиці та схеми, будувати на цій основі відповідь;

✓ *логічна* – аналізувати, пояснювати історичні факти, формулювати теоретичні поняття, положення, концепції; її формування відбувається під час аналізу, синтезу й узагальнення історичної інформації; використання наукової термінології; всебічній характеристиці історичних постатей, розкритті внутрішніх мотивів дій, створення політичних та історичних портретів; самостійного визначення сутності, наслідків та значення історичних подій і явищ; проведення досліджень, проектною роботи;

✓ *аксіологічна* – формулювати версії й оцінки історичного руху та розвитку; для її формування необхідно порівнювати, пояснювати, узагальнювати та критично оцінювати факти й діяльність осіб, спираючись на здобуті знання, власну систему цінностей із позиції загальнолюдських та національних цінностей; виявляти суперечності в позиціях, інтересах, потребах

соціальних груп і окремих осіб та роль в історичному процесі, тенденції й напрями історичного розвитку; оцінювати різні версії й думки про минулі історичні події, визнаючи, що деякі джерела можуть бути необ'єктивним [1, с. 105–106].

При формуванні історичних предметних компетентностей важлива роль належить наочним методам навчання. Принцип наочності був сформульований і обґрунтований ще в XVII ст. відомим педагогом Яном Амосом Коменським: «...усе, що тільки можна уявляти для сприйняття почуттями, а саме: видиме – для сприйняття зором, те, що почуте, – слухом, запахи – нюхом, те, що смакує, – смаком, доступне дотику – шляхом дотику. Якщо які-небудь предмети відразу можна сприйняти декількома почуттями, нехай вони відразу схоплюються декількома почуттями» [2, с. 302–303].

Які ж переваги має використання наочності на заняттях з історії: залучення студентів до безпосередньої діяльності під час заняття; зацікавлення студентів об'єктом споглядання, посилення їх уваги й пам'яті; краще запам'ятовування програмового матеріалу; удосконалення процесу викладання навчального предмета; урізноманітнення не лише матеріалу, а й методів викладання; розвиток у студентів спостережливості, уяви, пам'яті, зв'язного мовлення, навичок аналізу окремих історичних подій та фактів [3].

Велике значення при використанні наочних методів і засобів навчання з метою підвищення його ефективності мають сучасні комп'ютерні технології. Мультимедійні засоби дають можливість представити студентам інформацію у незвичній формі: презентації, які можна використовувати на різних етапах вивчення матеріалу (актуалізації знань; як супровід під час пояснення нового матеріалу; під час первинного закріплення знань; для узагальнення і систематизації знань); розвиваючі предметні комп'ютерні ігри; відеоролики; діафільми; фотографії.

Наочні методи навчання з використанням інформаційно-комп'ютерних технологій є доречними під час проведення лекційних і семінарських занять з дисципліни «Історія України»:

- ✓ лекції з використанням презентацій: перевага представлення інформації у вигляді презентації над інформацією у вигляді мови полягає в тому, що при необхідності в процесі навчання студент може самостійно повернутися до тієї частини інформації, яку не засвоїв, не відволікаючи при цьому викладача. І навпаки, коментуючи матеріал, який знаходиться на слайдах, викладач може більш детально зупинитися на певних моментах; презентація дозволяє ілюструвати розповідь, зробити заняття більш організованим, наочним, цікавим, мобільним;

- ✓ семінарські заняття, на яких студенти представляють свої проекти у формі презентацій;

- ✓ семінарські заняття з використанням навчальних фільмів і мультимедійних посібників: на таких заняттях дуже висока ступінь наочності, вони змістовні та динамічні.

Отже, маємо усі підстави визнати, що принцип наочності – це провідний принцип навчання, використання якого особливо актуалізувалася в умовах

інформатизації освіти та компетентнісного підходу до підготовки здобувачів вищої освіти.

Список використаних джерел

1. Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи: Бібліотека з освітньої політики / за заг. ред. О. В. Овчарук. – К. : «К.І.С.», 2004. – 112 с.

2. Коменский Я. А. Великая дидактика / Я. А. Коменский // Избранные педагогические сочинения : В 2-х т. – Т. 1. – М. : Педагогика, 1982. – С. 242–476.

3. Медведєва Л. Використання мультимедійних презентацій у роботі з образною наочністю на уроках історії [Електронний ресурс] / Л. Медведєва, О. Тимошук. – Режим доступу : http://teacher.at.ua/publ/sistema_metodichnoji_roboti_z_kraeznavstva/

НОВІТНІ ПІДХОДИ ДО НАБУТТЯ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ЗДОБУВАЧАМИ ВИЩОЇ ОСВІТИ ПІД ЧАС ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ

Собчишин В. М., доцент кафедри фінансів і кредиту, к.е.н., доцент,

Зоря С. П., доцент кафедри фінансів і кредиту, к.е.н., доцент

Виробнича та/або переддипломна практика здобувачів вищої освіти є обов'язковим компонентом процесу підготовки бакалаврів і магістрів з фінансів, банківської справи та страхування у вищому навчальному закладі. Практична підготовка здобувачів вищої освіти спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» ступенів вищої освіти «Бакалавр» і «Магістр» спрямована на закріплення теоретичних знань, отриманих за час навчання, безперервність та послідовність набуття й удосконалення здобувачами вищої освіти практичних навичок і вмінь, оволодіння компетентностями з основних фахових дисциплін, професійним досвідом для забезпечення готовності здобувача вищої освіти до самостійної трудової діяльності.

У час стрімкого розвитку глобальних інформаційних систем поряд із традиційними з'являються новітні підходи до набуття компетентностей з фаху під час виробничої практики. Зокрема, таким інноваційним підходом до формування компетентностей із банківської справи у здобувачів вищої освіти спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» є проходження виробничої практики в online-режимі, що пропонується ПАТ КБ «ПриватБанк» з метою залучення й навчання здобувачів вищої освіти, підвищення рівня їх фінансової культури [2].

Диференціація онлайн-практики у ПАТ КБ «ПриватБанк» на ознайомчу, виробничу та переддипломну дає змогу пройти виробничі практики «Технологічну по спеціальності», «Комплексну з фаху» (передбачені навчальним планом здобувачів вищої освіти ПДАА спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» ступеня вищої освіти «Бакалавр»), виробничу практику «З дисциплін професійної підготовки» та переддипломну практику (передбачені навчальним планом здобувачів вищої освіти ПДАА спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» ступеня вищої освіти

«Магістр»).

Онлайн-практика в ПАТ КБ «ПриватБанк» включає:

- вивчення матеріалів на порталі навчання та зовнішньому сайті банку;
- тестування за програмою;
- здійснення навчальних транзакцій;
- виконання тренувальних практичних операцій з блоку «Малий і середній бізнес»;
- продажі банківських продуктів;
- вивчення літератури, рекомендованої топ-менеджерами (за бажанням практиканта), перегляд мотивуючого відео [3].

Отже, онлайн-практика в ПАТ КБ «ПриватБанк» поєднує теоретичну програму й практичні операції (навчальні транзакції), які виконують співробітники на етапі підготовки до роботи в банку, що дає змогу здобувачам вищої освіти закріпити теоретичні знання та набути практичні навички й вміння у банківській сфері і, таким чином, наблизити навчальний процес до конкретних виробничих умов. Проте програма онлайн-практики містить лише частину питань програми кожної виробничої (переддипломної) практики, передбаченої навчальним планом ПДАА для здобувачів вищої освіти відповідного ступеня і яку дозволяється пройти в банку (згідно з наскрізною програмою практики). Тому ми розглядаємо практику в online-режимі в ПАТ КБ «ПриватБанк» як складову відповідної виробничої (переддипломної) практики, для виконання програми якої необхідно опрацювати додаткове коло питань.

Контроль проходження здобувачем вищої освіти онлайн-практики в ПАТ КБ «ПриватБанк» забезпечується через сервіс перевірки сертифіката, отриманого по завершенню практики. У сертифікаті відображаються результати виконання програми: кількість балів і оцінка за практику (відповідно до встановленої банком шкали). Сертифікат видається здобувачу вищої освіти, якщо останній отримав не менше 60 балів. У разі накопичення за час онлайн-практики від 35 до 59 балів є можливість зареєструватися на практику повторно і пройти її програму ще раз (але не більше одного разу). Якщо ж набрано менше 35 балів, додаткової спроби не надається [1]. До кадрового резерву банку зараховуються здобувачі вищої освіти, які отримали за підсумками практики не менше 90 балів.

Таким чином, інноваційний підхід до проходження виробничої практики в online-режимі, що пропонується ПАТ КБ «ПриватБанк», сприяє набуттю здобувачами вищої освіти спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» ступенів вищої освіти «Бакалавр» і «Магістр» фахових компетентностей та наближенню навчального процесу до конкретних виробничих умов. Однак через те, що програма кожної виробничої (переддипломної) практики, передбаченої навчальним планом ПДАА для здобувачів вищої освіти відповідного ступеня і яку дозволяється пройти в банку (згідно з наскрізною програмою практики), включає ширше коло питань, ніж програма онлайн-практики (ознайомчої, виробничої, переддипломної) в ПАТ КБ «ПриватБанк», то ми розглядаємо практику в online-режимі у ПАТ КБ «ПриватБанк» як складову

відповідних виробничих практик (переддипломної практики).

Список використаних джерел

1. Практика в найбільш інноваційному банку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://practice.privatbank.ua>.
2. Що таке «Онлайн-практика»? [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://privatbank.ua/uslugi-dlya-studentov/faq-1884/>.
3. Яка програма онлайн-практики? [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://privatbank.ua/uslugi-dlya-studentov/faq-1892/>.

ОБЛІК В УПРАВЛІННІ ПІДПРИЄМСТВОМ В КОНТЕКСТІ КОМПЕТЕНТІСНОГО ПІДХОДУ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ

Ліпський Р. В., доцент кафедри бухгалтерського обліку, к.е.н.

Ефективна інтеграція України у світову систему вищої освіти в контексті визначених пріоритетів майбутнього порядку вимагає від організаторів вищої освіти поетапно реалізовувати складові наявної системи цілісного освітнього простору, де прикметною ознакою її змісту є розбудова освіти на компетентісно-орієнтованій основі, що зумовлено кількома причинами:

1. Переходом світової спільноти до інформаційного суспільства, де пріоритетним вважається не просте накопичення студентами знань і предметних умінь та навичок, а формування вміння вчитися, ефективно застосовувати навички пошуку інформації, застосування здатності до самонавчання упродовж життя, оскільки ці вимоги стають визначальною сферою професійної діяльності людини.

2. Упровадженням моделі особистісно-орієнтованого навчально-виховного процесу як оновленої парадигми освіти, яка передбачає визнання студента суб'єктом цього процесу, носієм двох груп якостей через вміння навчатися та бажання вчитися, що можливе за умови, з одного боку, оволодіння ним продуктивними вміннями і навичками та розгорнутою рефлексією, а з іншого – сформованості позитивного емоційно-ціннісного ставлення як до процесу діяльності, її результату, самореалізації особистості.

3. Особливою актуалізацією глобалізації всіх сфер життєдіяльності особистості і суспільства в умовах загальноцивілізаційних тенденцій сучасного світу, що вимагає від вищої школи надати молодій людині елементарних можливостей інтегруватися в різні соціуми, самовизначатися в житті, активно діяти, бути конкурентоспроможною на світовому ринку праці.

4. Необхідністю опанувати мистецтвом швидких трансформаційних змін у освітніх системах як в локальному середовищі, так і у глобальному просторі [1].

Науково обґрунтоване вирішення означених проблем детермінує переосмислення цілей підготовки майбутніх фахівців Полтавської державної аграрної академії, її реалізацію через компетентісний підхід як важливий засіб модернізації змісту вищої освіти.

В Україні серед ключових компетентностей, які сьогодні визначені як орієнтири для виявлення результативності освітнього процесу, є навчальна, соціальна, компетентність з інформаційних та комунікаційних технологій,

економічна (підприємницька), загальнокультурна та громадянська [1].

Процеси реформування бухгалтерського обліку, його інтеграція до вимог міжнародних стандартів вимагають підготовки не просто бухгалтера, бухгалтера-аналітика, а насамперед бухгалтера-управлінця, який зможе вільно управляти різними ресурсами підприємства в будь-який період часу на основі показників його розвитку, стану, які первісно накопичуються в системі бухгалтерського обліку. У зв'язку з цим, виникає необхідність у дослідженні питань компетентнісного підходу при вивченні дисципліни «Бухгалтерський облік в управлінні підприємством». Її вивчення передбачає формування у студентів системи знань та вмінь з організації та методики застосування функцій управління при веденні обліку, його удосконалення з урахуванням передового зарубіжного досвіду та умов і завдань, які ставить перед ним суспільство.

Засвоївши основні положення дисципліни, у студента виробляються основні фахові компетенції: демонструвати знання із розробки критеріїв прийняття і реалізації управлінських рішень з використанням відповідних методів та принципів у сфері професійної діяльності; виконувати на високому професійному рівні конкретні обліково-аналітичні операції, приймати оптимальні управлінські рішення з питань, що входять до його компетенції як у звичайних, так і в екстремальних умовах; демонструвати широкий спектр пізнавальних і інтелектуальних навичок з формування, поліпшення та впровадження інформаційного забезпечення управління діяльністю суб'єктів господарювання.

За сучасних умов ведення бізнесу, інформація, наведена у фінансовій звітності, все більше направлена на задоволення потреб зовнішніх користувачів (контролюючих органів). Її цінність для керівництва значно знижується, що пов'язано з уніфікацією форм звітності, які далеко не завжди дозволяють розкрити специфіку діяльності господарюючого суб'єкта. Тому, сьогодні фінансова звітність не є джерелом необхідної інформації, а більше виконує завдання формалізації норм закону [2]. Задовольнити запити внутрішніх користувачів в інформації можна лише шляхом подання управлінських звітів, форми та порядок формування яких визначаються специфікою підприємства та потребами зацікавлених осіб. Управління інформацією, яка постійно накопичується в системі обліку, дозволяє реально оцінити можливості підприємства та прийняти таке рішення, яке буде доцільне саме на визначену дату, а не через певний період часу. Крім того, актуальність ролі управлінської інформації підтверджується вимогами часу та можливістю застосовувати міжнародні стандарти ведення обліку та складання звітності. Таким чином, саме бухгалтер є першою особою, яка володіє усією потрібною інформацією та може крізь призму цифр визначити результативність та ефективність прийняття ефективного управлінського рішення [2].

У зв'язку з зазначеним, пропонуємо виділити серед переліку професій професію бухгалтера-управлінця, оскільки саме таке трактування продиктовано вимогами часу та більш вичерпно характеризує роботу бухгалтера в сфері ведення управлінського обліку. Для виконання програми компетентнісного

підходу фахівця в сфері управлінського обліку, завдання з дисципліни мають носити наскрізний характер та будуватися на матеріалах діючих підприємств, що дозволяє робити вибірку потрібної інформації для виконання чітких завдань та прийняття відповідних рішень. Оскільки така інформація є досить об'ємною, заняття варто проводити з використанням комп'ютерних програм, в яких сьогодні накопичуються дані не лише бухгалтерського обліку, а й інших управлінських ділянок.

Також нами проаналізовано ефективність застосування ділової гри у Полтавській державній аграрній академії для формування професійної компетентності майбутніх спеціалістів бухгалтерського обліку, яка дає змогу прогнозувати доцільні напрями вдосконалення процесу розвитку саме тих ключових якостей та навичок, які забезпечують майбутнім фахівцям реальну конкурентоспроможність на ринку праці.

Список використаних джерел

1. Бедь В. Компетентнісний підхід в процесі модернізації ВНЗ / В. Бедь, М. Артьомова // Український науковий журнал «Освіта регіону». – № 5, 2011. – Режим доступу: <http://social-science.com.ua/article/691>
2. Мельничук І. Управлінський облік в контексті компетентнісного підходу підготовки фахівця / І. Мельничук, Л. Мельник // Матеріали II Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції «Глобалізаційні та євроінтеграційні процеси в розвитку національних економік» (м. Львів, 29 квітня 2015 р.). – Режим доступу: http://sophus.at.ua/Zb_LAC_04_2015.pdf.
3. Тупчій А. Використання інтерактивних методів навчання при підготовці майбутнього фахівця з бухгалтерського обліку у ВНЗ / А. Тупчій // Вища освіта України. – 2008. – № 3. – С. 62-67.

ПРІОРИТЕТИ РОЗВИТКУ ВИЩОЇ ШКОЛИ В УМОВАХ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ

Глущенко Ю.А., доцент кафедри фінансів і кредиту к.е.н., доцент

Для істотного підвищення конкурентоспроможності європейської системи науки і вищої освіти у світовому вимірі європейськими країнами прийнято рішення щодо поглиблення інтеграційних процесів у галузі науки й освіти, консолідації зусилля наукової та освітньої громадськості, а також урядів країн, з метою здійснення процесу зближення і гармонізації систем освіти країн Європи.

Метою реформування вищої освіти України на 2015-2020 роки є створення привабливої та конкурентоспроможної національної системи інтегрованої у Європейський простір вищої освіти та Європейський дослідницький простір [2].

В сучасному соціально-економічному середовищі рівень освіти значною мірою залежить від результативності запровадження технологій навчання у вищій школі, що ґрунтуються на нових методологічних засадах, сучасних дидактичних принципах та психолого-педагогічних теоріях [1].

Освітні технології мають бути спрямовані на зміцнення творчого

потенціалу особистості, формування потужного освітнього потенціалу. Пріоритетами розвитку вищої школи в умовах Європейської інтеграції України мають бути гуманізація, гуманітаризація та фундаменталізація освіти з метою безперервного творчого розвитку людини, її самоосвіти. Технологізація культуротворчого процесу передбачає передачу сучасного наукового знання, пізнавальної інформації у межах вищої школи. Індивідуалізація навчання передбачає низку нововведень – організаційних, структурних, управлінських, дидактичних тощо. Демократизація суспільно-соціальних відносин означає орієнтацію на забезпечення соціальних прав особистості, розвитку мислення, емоцій, вироблення таких громадських рис і якостей, притаманних сучасній особистості.

Входження до європейського освітнього простору пов'язано із модернізацією системи освіти у вищій школі, насамперед, із інноваційних технологій, в основу яких покладені цілісні моделі навчально-виховного процесу, засновані на діалектичній єдності методології та засобів їх здійснення. Розробка і поширення інноваційних технологій, використання в навчальному процесі сучасних комп'ютерних та телекомунікаційних технологій є провідним фактором розвитку сфери освіти в цілому.

Основними напрямками запровадження інноваційних педагогічних технологій" є демократизація навчального процесу, забезпечення автономії студентів у навчанні, робота викладача як організатора самотійного набуття знань студентами. Крім того, провадження кооперативного навчання, що вимагає нової організації навчального процесу (у парах та малих групах), інтенсифікація навчального процесу та максимальна активізація студентів у ньому.

Впроваджуючи інноваційні технології, необхідним є системний набір прийомів, засобів організації навчальної діяльності, які охоплюють весь процес навчання від визначення мети до одержання результатів.

Основними з них можна виділити чотири основні групи методів навчання:

- 1) організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності;
- 2) стимулювання й мотивації;
- 3) контролю (самоконтролю, взаємоконтролю), корекції (самокорекції, взаємокорекції);
- 4) універсальні.

При цьому важливим є проведення інтерактивних лекцій (експрес-співбесід, проведення презентацій студентами). Перетворення практичних занять / семінарів на так звані „майстерні”, широке впровадження рольових та ділових ігор, кейс-методів. Включення до навчального процесу як обов'язкової складової виконання студентами індивідуальних та групових короткострокових і довгострокових індивідуальних науково-дослідних завдань, проведення майстер-класів безпосередньо практичними працівниками. Широке використання мультимедійних засобів, ведення електронних та різних видів опорних конспектів лекцій, надання студентам навчальної інформації на електронних носіях, тощо.

Одним із стратегічних напрямів процесу державотворення в Україні є формування суспільства, яке базується на симбіозі інформаційно-комунікаційних технологій та людського інтелекту, суспільства, де креативні фахівці створюють нові знання, працює колективний розум, а результатом є інтелектуальний синергетичний продукт.

Входження до європейського освітнього простору потребує врахування потреб студентів, удосконалення структурно-логічних схем побудови навчального процесу, переосмислення всієї існуючої освітньої практики підготовки, перепідготовки, підвищення кваліфікації кадрів.

Список використаних джерел

1. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології: [навч. посіб.] / І. М. Дичківська. – К. : Академвидав, 2004. – 352 с.
2. Стратегія реформування вищої освіти в Україні до 2020 року : проект [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://old.mon.gov.ua>

РОЛЬ КРАЄЗНАВЧОГО МАТЕРІАЛУ У ПІДВИЩЕННІ ЯКОСТІ НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ ПРИ ВИВЧЕННІ СТУДЕНТАМИ КУРСУ «ІСТОРІЯ УКРАЇНИ»

Якименко М. А., професор, кафедри філософії,
історії та педагогіки д.іст.н., професор

Багаторічний досвід викладення базового навчального курсу «Історія України» у Полтавській державній аграрній академії свідчить про помітну роль краєзнавчого матеріалу в інтенсифікації навчально-виховного процесу та його очевидний вплив на якість отриманих студентами знань. Буквально у кожній темі курсу є можливість і, підкреслюємо, доцільність використовувати краєзнавчий матеріал як місцевого, так і республіканського і навіть світового значення. Мова у даному випадку йде, скажімо, про Більське городище – поселення, розквіт якого припав на середину першого тисячоліття до нової ери.

Деякі дослідники пов'язують Більське городище з містом Гелон, яке згадує Геродот у своїй «Історії греко-перських воєн». До часів визвольної війни під проводом Богдана Хмельницького відноситься така пам'ятка XVII ст. як Полтавський Христовоздвиженський монастир, заснований у 1650 році ігуменом Мгарського монастиря Калістратом. Спочатку він був дерев'яним, а у 1689 р. коштами гетьмана Івана Самойловича почалося спорудження мурованого Христовоздвиженського собору [3, с. 779]. Багатющий фактичний матеріал, який викладачі нашої академії використовують у навчально-виховному процесі, можна знайти у таких виданнях Полтавського краєзнавчого музею, як «Звід пам'яток історії та культури України: Полтавська область». Вже побачили світ ґрунтовні книги цієї серії по Великобагачанському, Гадяцькому, Лохвицькому, Оржицькому, Семенівському та ряду інших районах області. Цінність пам'ятників історії і культури полягає у тому, що окрім інформації, внаслідок своєї наочності вони занурюють нас в атмосферу того свого часу, об'єднуючи у собі дві на перший погляд взаємовиключні, а за своїм змістом взаємопов'язуючі, функції. Уся справа у тому, що такі функції, як

«пам'ятник-факт» і «пам'ятник-знання» хоч і закладені у самому пам'ятнику, проте не реалізуються одночасно. В одному випадку пам'ятник виступає у якості вихідного моменту пошуку наукового знання, тоді як в іншому – як джерело інформації, яке допомагає сформулювати наукові знання про інше явище, наприклад, про ту ж війну 1941-1945 рр., якщо мова йде про численні пам'ятники, пов'язані з вищезгаданою подією. На Полтавщині, як і по усій країні, було створено численні пам'ятники та меморіальні дошки, присвячені цій події. Немало таких пам'яток збудовано останнім часом за ініціативи громадських організацій і щодо такої тривалий час замовчуваної з відомих причин події, як голодомор 1932-1933 років, які теж є можливість використовувати, наприклад, у ході вивчення теми «Розвиток України в період утвердження тоталітарного режиму (20-30-ті роки XX ст.)» [1,с.89].

Важливе значення у вивченні вітчизняної історії мають інші пам'ятники архітектури, яких у Полтавському регіоні збереглося досить багато. Архітектуру не випадково ж називають сторінками пам'ятного літопису історії, незалежно від ступеню відомості чи художньої цінності, адже вона фіксує віхи багатовікової історії. На Полтавщині відсутні архітектурні споруди часів Київської Русі, зате їх досить багато нового і новітнього часу. Зразком архітектурних шедеврів початку XIX ст. є, наприклад, центральна частина Полтави, будинок поштамту, будинки губернатора та губернського правління, дворянського зібрання, колишнього кадетського корпусу, інституту шляхетних дівчат, краєзнавчого музею тощо. Вивчення таких пам'ятників у відповідних темах курсу « Історія України» дає можливість робити висновки про розвиток продуктивних сил тогочасного суспільства, його соціальний устрій та економіку, наукових знаннях, технічних досягненнях і виробничих потужностях, різних аспектах життя як трудящих мас, так і тогочасної політичної еліти. У Полтавській державній аграрній академії вже стало традицією під час вивчення навчального курсу з вітчизняної історії орієнтувати студентів на те, щоб вони в позаурочний час збирали і оприлюднювали у той, чи інший спосіб матеріал у розмірі відомої державної програми «Рідне село». Найкращі реферати з історії свого села рекомендуємо на щорічну студентську наукову конференцію.

У процесі вивчення вітчизняної історії доцільно, як свідчить практика, використовувати такі форми позаурочної роботи, як екскурсії до музеїв, включаючи, звичайно і музей нашої академії, який першокурсники відвідують вже у перші дні навчального року. Для досягнення своєї мети з точки зору підвищення якості навчально-виховного процесу слід напередодні події скласти план екскурсії, яким визначаємо навчальну і виховну мету; об'єкт екскурсії (наприклад – краєзнавчий музей); дату і час її проведення, кількість учасників, керівника та екскурсовода; підготовку попередньої інформації про історію, наприклад, того ж таки краєзнавчого музею; який нещодавно відзначив своє 125-річчя; постановку як загальних завдань, такі і індивідуальних (фотографування ходу екскурсії, об'єктів огляду, підготовки інформації до газети «Моя академія» тощо.

Підбиваючи загальні висновки відзначаємо, що вищезазначені методи

підвищення якості навчально-виховного процесу жодним чином не обмежуються використанням матеріальних пам'яток минулих часів, які зберігаються на території Полтавського регіону. Але саме від викладача історії залежить ухвалення рішення не лише про можливість їх використання, а й про те, що саме і у якій формі вони будуть використані.

Список використаних джерел

1. Звід пам'яток історії та культури України: Полтавська область. Оржицький район [Текст]. – Полтава: ТОВ «АСМІ» 2015. – 395 с.
2. Павленко Л. М. Практичне краєзнавство як робота/ Л. М. Павленко// Краєзнавство. Географія. Туризм. – 2008. – № 40.- С. 5-10.
3. Полтавщина: Енцикл. довід. (За ред. А. В. Кудрицького). – К. : УЕ, 1992. - 1024с.

СУТНІСТЬ ТА ЗНАЧЕННЯ КОМПЕТЕНТНІСНОГО ПІДХОДУ В СИСТЕМІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Мокієнко Т. В. доцент кафедри бухгалтерського обліку, к.е.н., доцент

Проблемам компетентнісного підходу в освіті приділяли значну увагу вітчизняні вчені П. Г. Щедровицький, М. Н. Саткін, І. Я. Лернер, Н. М. Бібік, Л. С. Ващенко, О. В. Овчарук, Л. І. Паращенко та інші.

У сучасній науковій літературі найбільшого поширення набуло визначення компетентності як сукупності знань і вмінь, необхідних для ефективної професійної діяльності: вміння аналізувати, передбачати наслідки професійної діяльності, використовувати інформацію, запропоноване С. Гончаренком. На думку І. Бега «трактування поняття компетентність дуже широке...» [1]. Компетентний в широкому розумінні - «це знаючий, обізнаний в певній галузі»; у вузькому розумінні - той, хто має право авторитетного судження як спеціаліст високого рівня в певному колі питань.

Найповніше поняття «компетентність» розкривається в сукупності таких дефініцій:

- компетентність виражає інтелектуальну відповідність особи тим завданням, вирішення яких обов'язкове для працюючої на цій посаді людини;
- компетентність виражається в кількості і якості завдань, сформульованих і розв'язуваних особою в її основній роботі (на основному відрізку праці або в області основних її функцій);
- компетентність є одним з основних компонентів особистості або сукупністю відомих властивостей особистості, що виражається в результативності вирішених проблемних завдань;
- компетентність є однією із властивостей прояву особистості й міститься в ефективності рішення проблем, що зустрічаються в сфері діяльності людини й здійснюваних в інтересах даної організації [3].

З наведеного вище можна зробити висновок, що поняття «компетентність» може наповнюватися різним змістом, але завжди воно визначається успішним результатом виконання поставлених перед індивідом

завдань і тісно пов'язано із ціннісними орієнтаціями людини.

Таблиця 1

Компетентності в системі освіти у різних країнах світу

Країна	Компетентності
Німеччина	інтелектуальні знання; знання, які можна застосовувати; навчальна компетенція; методологічні або інструментальні ключові компетенції; соціальні компетенції; ціннісні орієнтації.
Австрія	предметна компетенція; особистісна компетенція; соціальна компетенція; методологічна компетенція. Для впровадження поняття компетентності у навчальний процес педагогічні працівники проводять викладання на міжнародній основі, орієнтуються на роботу в команді, впроваджують індивідуалізацію та проектноспрямовану роботу.
Нідерланди	здатність до самонавчання; впевненість та вміння обирати напрямки розвитку; уміння діяти в різних ситуаціях, застосовувати різні альтернативи для виконання дії, грати різні ролі; уміння розв'язувати проблеми, обумовлювати варіанти свого вибору, брати до уваги різні обставини, поважати інших, бути лояльною людиною; уміння співпрацювати та знаходити творчі рішення.
Бельгії	соціальні компетенції; комунікативні компетенції; вміння співпрацювати; компетенція в опануванні бази даних інформаційно-комп'ютерних технологій; компетенція в розв'язуванні проблем; самокерування та саморегуляція; уміння критично мислити, діяти тощо. Багато вимірність, досяжність, прозорість, багатофункціональність розглядаються як критерії компетентності.
Фінляндія:	пізнавальні компетенції; уміння оперувати в умовах змінювання; соціальні компетенції; особистісні компетенції; творчі компетенції; педагогічні та комунікативні компетенції; адміністративні компетенції; стратегічні компетенції; уміння діяти паралельно за різними напрямками.
Шотландія	акцентує увагу на особистісних якостях (самоповага та повага до інших; відчуття соціальної відповідальності; обов'язок вчитися; відчуття незалежності, уміння та навички (основні навички комунікації; особиста ефективність у вирішенні проблем - критичне мислення, планування та організація; рецензування та оцінювання, робота в команді), знання та розуміння (знання про себе, знання про свої права, відповідальність, роботу, сфера професійних знань, обов'язки).

Незалежно від різних підходів до компетентностей, для країн спільними вважаються уміння, які необхідні для реальної життєдіяльності - професійні, уміння застосовувати знання, отримання інформації, поновлення знань та продовження навчання, самоосвіти, соціальні та комунікативні уміння, уміння спілкуватися, вирішувати проблеми та конфлікти, працювати в команді, відчувати відповідальність тощо.

О. Жуком визначено функції компетентнісного підходу в освіті [2]:

- операціональну, що передбачає виявлення (операціоналізація) системи знань, умінь і навичок, видів готовності студента, які визначають його компетентність і гарантують результативність вирішення професійних, соціальних та особистісних завдань;

- діяльнісно-технологічну, що забезпечує конструювання змісту навчання діяльнісного типу, максимальне наближення до майбутньої сфери діяльності студента, розроблення й упровадження в навчальний процес завдань, способи вирішення яких відповідають технологіям професійної діяльності;

- виховну, що означає посилення виховної складової освітнього процесу,

формування у студентів організаторського та управлінського досвіду, культури особистісного та професійного спілкування;

- діагностичну, що передбачає розроблення більш ефективної системи моніторингу якості освітньо-професійного процесу, зокрема, діагностики досягнутих рівнів сформованості компетенцій.

Отже, компетентність ґрунтується на знаннях і вміннях, але ними не вичерпується, обов'язково охоплюючи особистісне ставлення до них людини, а також її досвід, який дає змогу ці знання «вплести» в те, що вона вже знала, та її спроможність збагнути життєву ситуацію, у якій вона зможе їх застосувати. Кожна компетентність побудована на поєднанні пізнавальних ставлень і практичних навичок, знань і вмінь, цінностей, емоцій, поведінкових компонентів, тобто усього того, що можна мобілізувати для активної дії.

Список використаних джерел

1. Бех І. Д. Теоретико-прикладний сенс компетентнісного підходу у педагогіці. - К. : Виховання і культура. - № 12. – 2009. - С.5 - 7.

2. Жук О. Л. Беларусь: компетентностный поход в педагогической подготовке студентов университета / О. Л. Жук // Педагогика. – 2008. – № 3. – С. 99 – 105.

3. Кязрст М. Рассмотрение компетентности в психологической концепции совершенствования управления производственной организацией / М. Кязрст // Актуальные проблемы психологии труда: сб. статей / отв. ред. М. Котик. – Тарту, 1980. – 160 с.

СУТНІСТЬ ТА ОСНОВНІ АСПИЦИПИ КОМПЕТЕНТНІСНОГО ПІДХОДУ СУЧАСНОЇ ОСВІТИ

Петренко А. М. аспірант денної форми навчання
кафедри бухгалтерського обліку

Протягом останнього десятиліття розвинені країни Європи та світу ведуть ґрунтовну дискусію щодо того, як дати людині належні знання, вміння та компетентності для забезпечення її гармонійної взаємодії з глобальним суспільством, що швидко розвивається.

Проведений аналіз багатьох освітніх систем свідчить, що одним зі шляхів оновлення змісту освіти й навчальних технологій, узгодження їх із сучасними потребами, інтеграції до світового освітнього простору є орієнтація навчальних програм на компетентнісний підхід і створення ефективних механізмів його запровадження. Різні використання у науковому контексті терміна «компетенції» частково суперечать один одному або є взаємовиключними. Так, компетенції визначаються як когнітивні схильності до результатів відносно специфічних ситуацій (контекстів), але також і як мотиваційні орієнтації, необхідні для виконання складних завдань. [1]

Освіта, що базується на компетенціях:

- є функціональним підходом до освіти, що підкреслює значущість життєвих навичок та оцінює їхню майстерність відповідно до результатів практичного застосування [2];

- зосереджується на тому, що учні в результаті навчання повинні виконувати (вмітимуть робити), а не на тому, чого вони мають навчитися [3].

Компетентнісний підхід визначає результативно-цільову спрямованість освіти, що, на нашу думку, є його безперечною перевагою над іншими традиційними та інноваційними підходами. Компетенція – це ціль освітньої діяльності, а компетентність – міра, ступінь, повнота її досягнення конкретним суб'єктом освітньої діяльності. Кінцевим результатом навчання є сформованість компетентностей людини, перенесення акцентів з рівня знань суб'єктів навчання на їх уміння використовувати інформацію для вирішення практичних проблем. Обґрунтування змісту та дослідження механізмів формування компетентностей різних рівнів є перспективними напрямками наших подальших досліджень [5].

Впровадження компетентнісного підходу як одного з основних напрямів модернізації вищої освіти України вимагає розв'язання певних проблем, зокрема: оновлення стандартів вищої освіти шляхом розробки концептуальних засад для створення моделі випускника вищого навчального закладу як системи моделей його професійної діяльності та освітньо-професійної підготовки, відповідно до зміни освітньої парадигми розробки і впровадження єдиних підходів, яка відповідала б головному завданню – формуванню компетентності майбутнього фахівця та інших.

Також, для розв'язання проблеми впровадження необхідно подолати труднощі, які полягають у наступному: відсутність уніфікованого підходу до побудови інваріантної структури компетентності суб'єкта професійної діяльності, що унеможливорює детальний опис компетенцій в освітньо-професійній та освітньо-науковій програмах підготовки фахівця і проведення діагностичних заходів; невизначеність підходів до побудови навчального процесу для формування компетентності фахівця. Крім того, необхідними нам вважаються зміни у мотивації і ставленні студентів до навчання, у свідомості, роботі й творчості викладачів.

Можна констатувати, що всі ці зміни тісно пов'язані і викликані загальними тенденціями розвитку й трансформації європейської та світової освіти.

Перевага компетентнісного підходу полягає у тому, що він дає змогу оцінити як знансєву компоненту, так і особистісні зміни фахівця, які відбулись у процесі професійної підготовки у вищому навчальному закладі.

На підставі вищезазначеного можна зробити висновок, що з позицій компетентнісного підходу рівень освіти визначається здатністю фахівця вирішувати проблеми різної складності на основі наявних знань та досвіду, а професійну компетентність випускників ВНЗ ми визначаємо як сукупність базових фахових знань, умінь і навичок, попереднього практичного досвіду творчої діяльності та позитивного ставлення до неї, що зумовлює їхньою готовність до успішної професійної діяльності.

Список використаних джерел

1. Jude N., Hartig J., Klieme E. et.al. (2008) Kompetenzerfassung in pädagogischen Handlungsfeldern Theorien, Konzepte und Methoden /

Bundesministerium für Bildung und Forschung (BMBF) – Bonn, Berlin.

2. Richards J, Rodgers T. (2001) Approaches and Methods in Language Teaching. – NY: Cambridge University Press.

3. Savage L. (1993) Literacy Through a Competency-Based Education Approach. / Approaches to Adult ESL Literacy Instruction. – Washington DC: Center for Applied Linguistics. – P. 15.

4. Бех І. Д. Теоретико-прикладний сенс компетентнісного підходу в педагогіці / І. Д. Бех // Педагогіка і психологія. – 2010. – № 2. – С. 26–31.

5. Заблоцька О. С. Компетентнісний підхід як освітня інновація : порівняльний аналіз / О. С. Заблоцька // Вісник Житомирського державного університету. Випуск 40. – Серія : Педагогічні науки. – 2008. – С. 63–68.

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ КОМПЕТЕНТНІСНОГО ПІДХОДУ У ФОРМУВАННІ ОСОБИСТОСТІ ЗДОБУВАЧА ВИЩОЇ ОСВІТИ

Подлєсна Г. В., доцент кафедра філософії,
історії та педагогіки к.псих.н., доцент

Сучасні тенденції розвитку вищої освіти в Україні передбачають створення позитивних умов для гармонійного індивідуального розвитку особистості студента й реалізації її соціокультурного й науково-технічного потенціалу в різних сферах життя.

В процесі переходу від обрання стратегічного вектору переорієнтації вітчизняної системи вищої освіти на компетентнісний підхід і закріплення його на законодавчому рівні (Національною доктриною розвитку освіти (2002), Національною стратегією розвитку освіти в Україні на період до 2021 року (2013), Законом України «Про вищу освіту» (2015) та 15 іншими нормативними актами) до впровадження компетентнісного підходу у педагогічну практику професійної підготовки майбутніх фахівців на рівні галузевих стандартів вищої освіти виникають суперечності, зокрема, між: фактичним переліком компетенцій і компетентностей, теоретико-методологічні засади формування яких розроблено науковцями, і компетенцій, зафіксованих в освітньо-професійних характеристиках випускників ВНЗ для відповідних напрямів підготовки (спеціальностей); необхідністю практичної реалізації викладачами ВНЗ завдання формування професійної компетентності студентів і невизначеністю в нормативних документах змісту і структури окремих її складників.

Концептуальні питання модернізації освіти на компетентнісній основі і теоретико-методологічні засади компетентнісного підходу розглядались в роботах А. Алексюка, В. Байденка, Н. Бібік, В. Бондара, Б. Гершунського, В. Євдокимова, Г. Єльнікової, Б. Ельконіна, Е. Зеєра, І. Зимньої, Н. Дем'яненко, А. Капської, Н. Кузьміної, М. Лазарєва, А. Маркової, Л. Нічуговської, О. Овчарук, В. Олійника, О. Пометун, С. Ракова, М. Розова, О. Романовського, О. Савченко, Т. Сорочан, Ю. Татура, Ю. Тихомирова, А. Хуторського, Т. Шамової, В. Ягупова та ін. Пошук шляхів формування професійної компетентності майбутніх фахівців різного профілю проводили О. Гура, Т. Добудько, М. Євтух,

І. Зязюн, В. Коваль, Н. Микитенко, Н. Ничкало, В. Петрук, Л. Тархан та ін.

Вища освіта в Україні потребує посилення практичного компоненту всіх теоретичних досліджень, від яких залежить успіх проведення нових реформ, соціального та економічного розвитку суспільства.

На думку О. Пометун, «компетентнісний підхід в освіті» - це «спрямованість освітнього процесу на формування й розвиток основних базових і предметних компетентностей, в результаті чого буде сформована загальна компетентність людини» [2, с.65]. Компетенція припускає деяку, наперед задану вимогу до професійної підготовки студентів, а компетентність – особистісна якість (характеристика), що вже сформувалася в майбутнього фахівця. Показником якості освіти за рішенням Ради Європи є сформовані у молодих європейців ключові компетенції, якими вони оволоділи впродовж навчання: політичні і соціальні компетенції; компетенції, що забезпечують життєдіяльність у багатокультурному суспільстві; компетенції, що визначають володіння усним і письмовим спілкуванням; інформаційні компетенції; компетенції, що реалізують здатність і бажання вчитися впродовж усього життя [5, с. 11]. На думку А. Хуторського, компетенція – це «сукупність взаємопов'язаних якостей особистості (знань, умінь, навичок, способів діяльності), заданих відносно певного кола предметів і процесів, необхідних для того, щоб продуктивно діяти щодо них» [4, с. 58].

Розглядаючи проблему модернізації освіти, визначаючи вимоги до випускника вищого навчального закладу, дослідники широко використовують термін «професійна компетентність» як готовність і здатність фахівця приймати ефективні рішення при здійсненні професійної діяльності [1, с. 19]. Проектуючи зміст професійної підготовки здобувачів вищої освіти за логікою компетентнісного підходу, підкреслимо, що одиницею побудови змісту є професійні завдання. На думку дослідників, сукупність професійних завдань утворює ядро змісту професійної підготовки студентів, а етапи формування професійної компетентності розкривають логіку професійної підготовки майбутніх фахівців. Компетентнісний підхід до навчання вимагає певної послідовності у вивченні навчальних дисциплін:

- перший блок навчальних дисциплін орієнтований на розвиток у студентів ключових компетентностей майбутньої професійної діяльності;
- другий блок навчальних дисциплін орієнтується на «занурення» студента в професійні завдання, засвоєння способів їх розв'язання, які сприяють формуванню базової компетентності студентів на основі сформованих ключових компетентностей;
- третій блок навчальних дисциплін спрямований на формування спеціальної компетентності майбутніх фахівців на основі базової компетентності.

Така послідовність вивчення навчальних дисциплін у навчанні студентів дає можливість максимально індивідуалізувати професійну підготовку конкурентоспроможних фахівців. Професійна компетентність здобувача вищої освіти є системою компетентностей, що за своїм складом відповідає багатоаспектності його майбутньої професійної діяльності на виробництві.

Компетентнісний підхід до підготовки фахівців формує у молодій людини здатність навчатись і самонавчатись, забезпечує їх більшу гнучкість у взаємовідносинах з роботодавцями. Окрім того такий підхід дозволяє вирішити актуальне протиріччя між орієнтацією освіти на удосконалення її суб'єктів і тенденцією до стандартизації вимог і технологій навчання студентів. Реалізації компетентнісного підходу у вищій освіті сприяють наступні його принципи:

- принцип варіативності і відкритості (потреба відповідності умовам життя, що постійно змінюються, спричиняє безперервний розвиток або заміну наявних компетенцій);

- принцип цілісності й багатоаспектності (наявні в особистості компетенції стосуються різних сторін її життєдіяльності, але між ними існують складні відносини взаємозв'язку);

- принцип культуродоцільності (найбільш важливими для особистості є компетенції, що у більшій мірі відповідають наявному рівню культури та сприяють її розвитку);

- принцип гуманності (основу кожної компетенції й усього підходу в цілому складає увага й турбота про оточуючих);

- принцип інтегративності (ефективність реалізації компетентнісного підходу ґрунтується на його зв'язках з іншими підходах, що відповідають сучасній освітній парадигмі) [3, с. 18].

З позиції компетентнісного підходу, компетентність здобувача вищої освіти є складною структурою, яку можна розглядати як сукупність певних складових:

- наукова компетентність (розуміння теоретичних основ професії);

- технологічна інструментальна компетентність (володіння базовими професійними навичками);

- соціальна компетентність (розуміння соціального та економічного середовища);

- адаптивна компетентність (вміння передбачити зміни у професійній діяльності та бути готовим до них);

- комунікативна компетентність (вміння ефективно користуватися письмовими та усними засобами комунікації);

- компетентність менеджера у професійній діяльності.

Список використаних джерел

1. Марцева Л. А. Реалізація компетентнісного підходу в професійній освіті. [Текст] / Л. А. Марцева // Компетентнісний підхід в освіті: теоретичні засади і практика реалізації: матеріали методол. семінару 3 квіт. 2014 р., м.Київ: [у 2 ч.]. Ч.2 / Нац. акад. пед. наук України; [ред кол.: В. Г. Кремень (голова), В. І. Луговий (заст. голови), О. І. Ляшенко (заст. голови) та ін.] – К. : Ін-т обдарованої дитини НАПН України, 2014 – 292 с.

2. Пометун О. Компетентнісний підхід – найважливіший орієнтир розвитку сучасної освіти. [Текст] / О. Пометун // Рідна школа. – 2005. - № 1. С. 65-69

3. Уйсімбаєв Н. Розвиток професійної компетентності – шлях до підготовки висококваліфікованих фахівців [Текст] / Н.Уйсімбаєва // Рідна

школа. –2006. -№ 9. –С. 17-19.

4. Хуторской А. Ключевые компетенции как компонент личностно-ориентированной парадигмы образования [Текст] / А. Хуторской // Народное образование – 2003. - № 2. – С. 58-64.

5. HutmacherWalo. Key competencies For Europe //Reportof the Symposium Berne, Switzerland 27-30 March, 1996. Council for Cultural Cooperation (CDCC) a Sacondary Education for Europe. Strasburg, 1997.

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ РЕАЛІЗАЦІЇ КОМПЕТЕНТНІСНОГО ПІДХОДУ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ АГРАРНОЇ СФЕРИ НА ОСНОВІ ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ

Колодій О. С. доцент кафедри філософії, історії та педагогіки, к.пед.н.

Сучасні соціально-економічні умови безпосередньо впливають на зміст практичної підготовки фахівців для сільського господарства. Діяльність в АПК сьогодні характеризується високим рівнем інновацій, збільшенням інтеграції трудових функцій, збільшенням варіативності в організації виробничої діяльності, її гнучкістю, різноманіттям підходів. Все це вимагає від фахівців АПК самостійності, оперативності та вияву творчого підходу до вирішення завдань, підвищує їх роль в ефективній організації виробничих процесів. Тому випускники аграрних ВНЗ повинні володіти широким кругозором і професійною компетентністю. Особливу роль у вирішенні окресленого завдання відіграють інтерактивні методи навчання як ефективний засіб реалізації компетентнісного підходу, а загалом переходу професійної підготовки майбутніх фахівців аграрної сфери на якісно новий рівень.

Дослідження теоретико-методологічних засад компетентнісного підходу здійснювали науковці Н. Бібік, Н. Болюбаш, Л. Вашуленко, Т. Гуріна, І. Зимня, О. Локшина, А. Хуторський, В. Химинець [2] та інші. Особливості використання інтерактивних методів навчання досліджують Л. Кайдалова, С. Вавілова, І. Мельничук, Т. Паніна, О. Пометун, Л. В. Пироженко, Н. Щокіна та інші.

Як зазначає В. Химинець, під компетентністю людини, слід розуміти спеціально структуровані набори знань, умінь, навичок і ставлень, що їх набувають у процесі навчання. [2].

Специфіка професійної діяльності фахівців аграрної сфери показує, що вони постійно стикаються з необхідністю прийняття численних рішень, як управлінських, так і технічних, від якості яких залежить фінансовий і технологічний стан господарства. В силу особливостей галузей АПК прийняті рішення мають системний характер, а отже, вимагають проведення системного аналізу умов сільськогосподарського виробництва. Спеціаліст АПК в ході вирішення своїх професійних завдань управляє тими чи іншими системами: виробничими об'єктами, технологічними процесами, трудовими колективами тощо. Аграрним професіями також притаманні властивості таких професійних груп, як людина-техніка, людина-природа, людина-знакова система, людина-

людина. Необхідно брати до уваги відмінності в професійних компетентностях фахівців аграрних професій: агронома, ветеринара, зооінженера, економіста АПК та ін. До складу професійної компетентності фахівця аграрного профілю зазвичай включають когнітивний, операційний, потребнісно-мотиваційний та ціннісно-смысловий компоненти. Так, наприклад, професійна спрямованість економіста-аграрія включає в себе любов до природи (рослинний і тваринний світ), інтерес до сільського господарства, мотивацію успіху та професійного зростання, потребу в прогнозуванні професійної діяльності та її результатів, готовності до співпраці, відповідальності та ін.

До складу професійної компетентності майбутнього фахівця АПК входять базові (єдині для фахівців різних профілів) та професійні (обумовлені специфічністю галузі діяльності) компетенції. Принципи багатоваріантності, кооперації, діяльності, рефлексії, управління індивідуальними освітніми маршрутами та соціальної активності є основними у розвитку даної категорії. Значною мірою формуванню як ключових, так і предметних компетентностей, сприяє застосування в освітньому процесі інтерактивних методів навчання, за допомогою яких відбувається активізація навчально-пізнавальної, самостійної, комунікативної діяльності на основі посиленої міжособистісної взаємодії викладача та студентів. Відповідно інтерактивне навчання розглядається як педагогічний процес, що є сукупністю закономірних, послідовних активних взаємодій викладача та студентів на основі використання інтерактивних методів і спрямовується на стимулювання природної активності майбутніх фахівців (розумової, емоційної, соціальної) у практичній діяльності – спочатку в умовах професійної підготовки, а в майбутньому – під час виконання професійних функцій. У контексті реалізації компетентнісного підходу до професійної підготовки майбутніх фахівців АПК значущими є наступні інтерактивні методи навчання: дискусії, тренінги, аналіз конкретних ситуацій, метод проектів, кейс-метод, портфоліо та інші. В оптимальному поєднанні вони спрямовані на формування наступних компонентів компетентності: знань, умінь, навичок, якостей та здатностей щодо співпраці; встановлення партнерських відносин, що впливають на результат професійної діяльності на основі прийняття її ціннісних підстав; створення та підтримання творчої атмосфери у колективі; самостійної роботи; аналізу, синтезу та систематизації інформації; прогнозування; прийняття та реалізації раціональних рішень; виконання планово-економічних, організаційно-управлінських, аналітичних, дослідницьких завдань[1]. Таким чином, інтерактивні методи навчання мають великий освітній та розвивальний потенціал; забезпечують максимальну активність студентів і результативність навчального процесу. Їх впровадження суттєво підвищить рівень конкурентоспроможності майбутніх фахівців аграрної сфери на ринку праці, створить передумови для ефективного функціонування у професійних об'єднаннях, що і є метою компетентнісного підходу у вищій освіті.

Список використаних джерел

1. Компетентнісний підхід в освіті: теоретичні засади і практика реалізації: матеріали методол. семінару 3 квіт. 2014 р., м.Київ: [у 2 ч.]. Ч.2 /

Нац. акад. пед. наук України; [редкол.: В.Г. Кремень (голова), В.І. Луговий (заст. голови), О.І. Ляшенко (заст. голови) та ін.] – К.: Ін-т обдарованої дитини НАПН України, 2014 – 292 с.

2. Химинець В. Компетентнісний підхід до професійного розвитку вчителя [текст] / В. Химинець // Закарпатський інститут післядипломної педагогічної освіти. – [Електронний ресурс] . – Режим доступу: <http://zakinppo.org.ua/2010-01-18-13-44-15/233-2010-08-25-07-10-49>.

ФОРМУВАННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЯК СКЛАДОВА ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ МАГІСТРА

Ільченко А.М., доцент кафедри філософії, історії
та педагогіки, к.пед.н., доцент

Європейська інтеграція України зумовлює необхідність реформаційних процесів в освітній галузі, спрямованих на досягнення рівня найкращих світових стандартів. Згідно з Національною доктриною розвитку освіти, основними завданнями вищої школи визначено: здобуття якісної освіти; орієнтація на новий тип гуманістично-інноваційної освіти, її конкурентності в європейському та світовому просторах; виховання покоління молоді, яке буде захищеним і мобільним на ринку праці, здатним робити особистісний духовно-світоглядний вибір, матиме необхідні компетентності для навчання протягом життя. Тому, питання формування педагогічної компетентності в процесі підготовки здобувачів вищої освіти є актуальним.

У зв'язку з цим, метою даної статті є аналіз формування педагогічної компетентності як складової фахової підготовки магістра. Відповідно до мети дослідження було сформульовано наступні *завдання*: визначити та проаналізувати поняття «компетентність» і «педагогічна компетентність»; охарактеризувати основні принципи та шляхи формування педагогічної компетентності у здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «магістр». Основними методами вирішення поставлених завдань були: вивчення психолого-педагогічної, методичної літератури з обраної проблеми, аналіз та систематизація теоретичних даних, практичної роботи, спостереження.

Питання формування педагогічної компетентності в процесі якісної підготовки майбутніх фахівців розкриваються у працях відомих науковців і практиків, зокрема: С. Бухальської, В. Гайворонської, В.С. Демченко, І. Зяюна, В. Лозової, А. Маркової, О. Пометун, О. Пономарьова та інших.

Як зазначено у словнику іноземних слів, «компетентний» – це досвідчений у певній галузі, питанні; повноважний, повноправний у розв'язанні справи; «компетентність» – це поінформованість, обізнаність, авторитетність [4, 34]. На думку О. Пометун, компетентність – це спеціально структуровані набори знань, умінь, навичок і ставлень, набутих у процесі навчання, що дозволяють людині визначати та розв'язувати, незалежно від контексту чи ситуації, проблеми, характерні для певної сфери діяльності [3]. Науковець А. Маркова зауважує, що компетентність – це поєднання психічних якостей, станів, що дає змогу діяти самостійно й відповідально; оволодіння людиною навичками і вміннями

виконувати трудові функції [2].

Отже, компетентність – це досвідченість людини у конкретній галузі, яка складається із знань, досвіду, цінностей і ставлення, що можуть цілісно реалізовуватися на практиці. Це поняття включає в себе не лише знання, уміння й навички, які здобуваються у процесі навчання, а й спрямованість особистості, мотивацію, здатність до подолання певних труднощів, проблем, прояви принциповості, гнучкості мислення, а також такі якості характеру особистості, як: самостійність, цілеспрямованість, впевненість. В процесі підготовки здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «магістр», з метою забезпечення якісної професійної підготовки майбутнього спеціаліста, важливе місце надається формуванню педагогічної компетентності на заняттях з навчальної дисципліни загальної підготовки «Педагогіка».

Педагогічна компетентність – це сукупність теоретичних знань, практичних умінь і навичок, ставлень, досвіду, особистих якостей, що дають змогу самостійно здобувати знання, передавати набуті знання іншим, здійснювати науково-пошукову діяльність, аналізувати діяльність навчально-виховного процесу у вищій школі.

Формування педагогічної компетентності включає в себе: 1) знання педагогічної науки, методологічних підходів щодо організації навчально-виховного процесу, рефлексію педагогічної діяльності; 2) володіння мистецтвом і технологією виховного впливу на особистість, самоосвіти та самовиховання; 3) уміння застосовувати набуті педагогічні знання в майбутній професійній діяльності та житті; 4) уміння регулювати й корегувати міжособистісні стосунки в колективі відповідно до рекомендацій педагогічної науки; 5) уміння організовувати й проводити заняття з вивчення нової технології; 6) уміння спілкуватися рідною мовою усною та письмовою, дотримуючись правил культури спілкування та педагогічного спілкування.

Здобувачі вищої освіти вчаться аналізувати педагогічні, професійні та різні життєві ситуації; робити висновки; вирішувати складні професійні та життєві завдання та нести відповідальність за їх вирішення. Важливим є розвиток світоглядних, громадських якостей та морально-етичних цінностей: здатність та бажання вчитися і бути сучасно освіченим, усвідомлювати можливість навчання впродовж усього життя; розуміння інтелектуальної доброчесності, а також професійних кодексів поведінки; здатність працювати як самостійно, так і в команді задля розвитку своєї країни; утвердження принципів загальнолюдської моралі: доброти, гуманізму, працелюбності.

При формування педагогічної компетентності доцільно дотримуватися принципів, запропонованих у Концепції педагогічної компетентності: 1) гуманізму, що передбачає створення умов для формування кращих якостей і здібностей здобувача вищої освіти, повагу до особистості майбутнього спеціаліста, врахування індивідуальних інтересів, можливостей; 2) демократизації, що передбачає сприйняття майбутнього фахівця як вищої соціальної цінності, визначення його права на вільне мислення, власну думку, вибір; 3) реалізму, що передбачає зорієнтованість магістра на досягнення реальних цілей у навчанні, оволодіння дидактичними засобами, принципами і

методами розв'язання педагогічних проблем, ситуацій; 4) орієнтації на особистість, що передбачає організацію навчання із врахуванням природної схильності майбутнього спеціаліста до навчання, духовних потреб; 5) використання нових технологій навчання; 6) поєднання теоретичних знань з практичним досвідом; 7) діалогізації навчання – відмова від монологізму, використання діалогу, розвиток уміння визначати слабкі і сильні аспекти співрозмовника, критично ставитися до отриманої інформації [1].

Як показує досвід, основними шляхами формування педагогічної компетентності в процесі вивчення педагогіки є: створення слушних умов для здобуття знань; корегування та узгодження змісту навчального матеріалу; розробка та видання навчальних програм та методичних посібників для вивчення дисципліни; включення здобувачів вищої освіти до дослідницьких програм та планів навчальної підготовки спеціалістів; впровадження нових методик та технологій навчання; вивчення та аналіз досвіду відомих вітчизняних та зарубіжних педагогів, адаптація кращих прикладів до сучасної освіти; використання творчого потенціалу майбутніх спеціалістів.

Формування педагогічної компетентності є важливою складовою фахової підготовки магістра та сприяє ефективній професійній діяльності. До структури педагогічної компетентності належать: знання, уміння, пізнавальні та практичні навички, ставлення, емоції, вольові якості, цінності, етика, мотивація. Висока педагогічна компетентність спрямовує магістрів на викладацьку діяльність, педагогічну майстерність, постійне прагнення до самовдосконалення; включає загальну і професійну культуру, чіткі світоглядні позиції, морально-етичні цінності, принципи і переконання.

Список використаних джерел

1. Банашко Л. Концепція педагогічної компетентності / Л. Банашко, О. Севастьянова, Б. Кришук, С. Тафінцева. – Хмельницьк, 2016, С. 3-5.
2. Маркова А. К. Психология профессионализма/А. К. Маркова. – М. : Изд. «Институт практической психологии», 1996. – 400 с.
3. Пометун О. І. Теорія та практика послідовної реалізації компетентісного підходу в досвіді зарубіжних країн // Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи: Бібліотека з освітньої політики / Під заг. ред. О. В. Овчарук. – К. : «К.І.С.», 2004. – С. 8.
4. Современный словарь иностранных слов. – С-П. : Комета, 1994. – 740 с.

ФОРМУВАННЯ КОМПЕТЕНТІСНИХ ХАРАКТЕРИСТИК ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ ВИКОНАННЯ ЗДОБУВАЧАМИ ВИЩОЇ ОСВІТИ АНАЛІТИЧНИХ РОЗДІЛІВ ВИРОБНИЧИХ ПРАКТИК

Тютюнник Ю. М., професор кафедри економічної теорії та економічних досліджень, к.е.н., доцент,

Рудич А. І., завідувач кафедри економічної теорії та економічних досліджень, к.е.н., доцент,

Песцова-Світалка О. С., доцент кафедри економічної теорії та економічних досліджень, к.е.н., доцент

Основною метою освітнього процесу в Полтавській державній аграрній

академії є підготовка компетентних та висококваліфікованих фахівців для аграрної галузі економіки і пов'язаних з нею суміжних галузей та сфер суспільного життя, конкурентоздатних на національному та міжнародному ринку праці. Однією з форм освітнього процесу є самостійна робота, яка поділяється на аудиторну і позааудиторну. До видів самостійної роботи, що виконується за межами аудиторії, відноситься у тому числі й підготовка та виконання завдань, передбачених програмою практичної підготовки, та написання звіту за результатами проходження практики [1].

Метою виробничої практики є оволодіння здобувачами вищої освіти сучасними методами, формами організації та знаряддями праці в галузі їх майбутньої професії, формування у них, на базі одержаних теоретичних знань, професійних умінь і навичок для прийняття самостійних рішень під час конкретної роботи в реальних ринкових і виробничих умовах, виховання потреби систематично поновлювати свої знання та творчо їх застосовувати в практичній діяльності.

Аналітична частина виробничих практик здобувачів вищої освіти напрямів підготовки «Облік і оподаткування», «Фінанси, банківська справа та страхування» спрямована на набуття практичних навичок із проведення аналізу результативності та ефективності господарсько-фінансової діяльності підприємств (установ, організацій). При цьому формування компетентнісних характеристик, тобто переліку знань та вмінь здобувачів вищої освіти, повинно узгоджуватися з ознаками компетентності, визначених робочими навчальними програмами відповідних дисциплін, у тому числі дисципліни «Фінансовий аналіз». Зокрема, знання:

- інформаційної бази фінансового аналізу;
- порядку проведення внутрішнього фінансового аналізу на підприємстві;
- методики проведення фінансового аналізу підприємницької діяльності зовнішніми користувачами.

Вміння:

- виконувати розрахунки та робити відповідні висновки із загальної оцінки фінансового стану підприємства за даними балансу;
- проводити дослідження фінансової стійкості, ліквідності, платоспроможності, грошових коштів і грошових потоків підприємства;
- визначати й аналізувати показники ефективності використання ресурсів та капіталу підприємства;
- оцінювати ділову активність, інвестиційну привабливість і кредитоспроможність підприємства;
- визначати напрями поліпшення платоспроможності, запобігання банкрутству підприємства, зниження фінансового ризику його діяльності;
- прогнозувати фінансовий стан підприємства.

Для реалізації наведеного переліку знань та вмінь програма виробничих практик повинна формуватися за підсумками вивчення здобувачами вищої освіти усіх аналітичних дисциплін (теорії економічного аналізу, аналізу господарської діяльності, фінансового аналізу та ін.) з урахуванням вимог освітньо-професійних програм підготовки бакалавра чи магістра. Включення

тих чи інших питань у програму виробничих практик повинно здійснюватися за такими критеріями:

- вивчення відповідного теоретичного матеріалу під час лекційних занять;
- набуття прикладних навичок на практичних (лабораторних) заняттях;
- методичне та інформаційне забезпечення аналітичних розрахунків;
- можливість трансформації змісту питань у залежності від особливостей об'єктів практики (виробниче підприємство, бюджетна організація, банк тощо).

Важливе значення має чітке розуміння здобувачами вищої освіти порядку відображення результатів виробничої практики у відповідних звітах. У зв'язку з цим пропонується аналітичний розділ звіту з виробничої практики поділити на дві частини: обов'язкову та варіативну. Обов'язкова частина, наприклад, може стосуватися фінансово-економічної характеристики бази практики з використанням типових макетів аналітичних таблиць. Цей матеріал далі доцільно використати під час написання дипломної роботи.

Що стосується варіативної частини аналітичного розділу звіту з виробничої практики, то її зміст доцільно узгоджувати з напрямом науково-дослідної роботи здобувачів вищої освіти. Зокрема, матеріал варіативної частини може орієнтуватися на план дипломної роботи в частині аналітичних досліджень. При цьому важливе значення матимуть консультації наукового керівника щодо підсумкового варіанту змісту варіативної частини.

Отже, реалізація компетентнісних характеристик за результатами виконання аналітичних розділів виробничих практик передбачає:

- формування програми практик за підсумками вивчення на відповідний час усіх аналітичних дисциплін;
- поділ аналітичного розділу звіту з практики на обов'язкову та варіативну частини;
- узгодженість вимог до складання звіту з практики та написання дипломних робіт;
- забезпечення можливостей урахування особливостей баз практики при виконанні її програми.

Список використаних джерел

1. Положення про організацію самостійної роботи здобувачів вищої освіти Полтавської державної аграрної академії / Затверджено Вченою радою ПДАА, протокол № 28 від 5.07.2016 р. – Полтава : ПДАА, 2016.

СЕКЦІЯ ФАКУЛЬТЕТУ ТЕХНОЛОГІЙ ВИРОБНИЦТВА ТА ПЕРЕРОБКИ ПРОДУКЦІЇ ТВАРИННИЦТВА

АКТИВАЦІЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ ПІД ЧАС ПРОХОДЖЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ З ДИСЦИПЛІНИ «ПРИКЛАДНА ЗООЛОГІЯ»

Васильєва О. О., професор кафедри розведення і генетики
сільськогосподарських тварин, к.с.-г.н., доцент

Самостійна робота в період проходження навчальної практики - це спланована пізнавальна, організаційно і методично спрямована викладачем діяльність здобувачів вищої освіти. Її мета - розвиток творчих здібностей та навичок розумової діяльності здобувачів вищої освіти, формування умінь і активної самостійної праці, розвиток морально-вольових зусиль, формування потреби безперервного самостійного поповнення знань, як необхідної умови професійного становлення. Така робота спонукає здобувачів вищої освіти самостійно працювати з різними джерелами інформації; творче сприймати і осмислювати навчальний матеріал, поєднуючи його з формуванням практичних навичок.

Навчальна практика з прикладної зоології передбачає закріплення теоретичного матеріалу та набуття здобувачами вищої освіти практичних навичок. У період практики здобувачі вищої освіти засвоюють основні методи вивчення місцевої фауни і зооценозів. Під керівництвом викладача вивчається система постановки спостережень за тваринами та збору зоологічних колекцій, засвоюють навички проведення екскурсій. При виконанні завдань під час практики, здобувачі вищої освіти ознайомлюються з основними принципами організації та методами проведення самостійних наукових досліджень по фауні та екології тварин.

Забезпечується самостійна робота всіма навчально-методичними засобами, необхідними для вивчення конкретних питань: підручниками, навчальними та методичними посібниками, інтернет - ресурсами тощо. Така робота під час проходження практики може виконуватися у бібліотеці, навчальному кабінеті, комп'ютерному класі, а також в домашніх умовах.

Під час самостійної роботи здобувачі вищої освіти готують презентації, фоторепортажі та експрес-доповіді, в яких представляють біологічні особливості, екологічну характеристику та народогосподарське значення тварин, які вивчалися під час екскурсій. Працюючи над експрес – доповіддю або презентацією, здобувачі вищої освіти проявляють власну ініціативу та самостійність. В першу чергу це стосується вибору певного виду тварин, літературних та наукових джерел, у проведенні спостережень та інших методів досліджень, у складанні плану презентації або експрес - доповіді та їх оформлення. Перш ніж розпочати підготовку експрес – доповіді, фоторепортажу або презентації, здобувачі вищої освіти виконують наступну роботу: добирають необхідну літературу, продумують та складають детальний план, зіставляють факти, що розглядаються в науковій літературі, виділяють їх спільне та відмінне, проводять підготовку необхідних ілюстрацій, вміло використовують власні спостереження і досвід.

В ході навчальної практики здобувачі вищої освіти одержують не тільки конкретні відомості про склад, закономірності розміщення, основні біологічні риси тварин, а і засвоюють деякі найпростіші методи польових досліджень та спостережень. Ознайомлення з методиками польових досліджень проводиться під час екскурсій та при виконанні завдань самостійної роботи.

На самостійну роботу в період навчальної практики з прикладної зоології відводиться: 30 годин - на роботу під керівництвом викладача і 15 годин самостійної роботи, для якої використовується друга половина дня, вільна від екскурсій. В цей час здобувачі вищої освіти займаються оформленням записів у щоденнику, вивченням літератури, підготовкою зібраних колекцій. Така робота може виконуватися індивідуально та невеликими групами по 2-3 студенти. Вибір методу, уточнення деталей їх використання в залежності від специфіки теми та умов її виконання проводиться при консультації викладача. Результати самостійної роботи студентів оформлюються у вигляді презентацій, фоторепортажів та експрес – доповідей, які можуть бути представлені не тільки на навчальній практиці, а й на наукових студентських конференціях, засіданнях студентського наукового гуртка тощо.

В результаті проходження навчальної практики з прикладної зоології здобувачі вищої освіти повинні демонструвати наступні результати: знати в загальних рисах про будову та розвиток тварин, про екологію та розповсюдження тварин, основних представників фауни Полтавщини, вміти орієнтуватися у видовому складі тварин області та району, організовувати заходи по збереженню цінних та зникаючих тварин, забезпечувати природоохоронне виховання студентської молоді та населення. Досягнути таких результатів можливо лише при умові активного залучення здобувачів вищої освіти до активної та ефективної самостійної роботи під час проходження навчальної практики з прикладної зоології.

З ДОСВІДУ ЗАСВОЄННЯ СТУДЕНТАМИ ДИСЦИПЛІН «ТЕХНОЛОГІЯ МОЛОКА І МОЛОЧНИХ ПРОДУКТІВ» ТА «ТЕХНОЛОГІЯ М'ЯСА І М'ЯСНИХ ПРОДУКТІВ»

Тендітник В. С., завідувач, професор кафедри технології переробки продукції тваринництва, к.с.-г.н., доцент,

Кузьменко Л. М., доцент кафедри технології переробки продукції тваринництва, к.с.-г.н., доцент,

Кодак Т. С., старший викладач кафедри технології переробки продукції тваринництва, к.с.-г.н.

Про роль освіти багато вже написано і ще й не мало можна написати. Проте, на сучасному етапі в Україні роль освіти, певним чином, визначається завданнями її переходу від тоталітарної до демократичної, правової держави, умовами переходу до ринкової економіки, необхідного усунення відставання в економічному і суспільному житті від високо розвинутих країн, реалізації програм її модернізації, направленої на удосконалення системи підготовки

висококваліфікованих спеціалістів затребуваних роботодавцями [2, 3].

За останні роки значно змінився кількісний склад абітурієнтів, що вступають до ВНЗ, якісний склад студентів, що у ньому навчаються, широко використовується контрактна система навчання, впроваджується інтенсивна комп'ютеризація і дистанційне навчання, значно змінилося планування та методичне забезпечення передбачених для вивчення учбовим планом дисциплін і т. ін. Все неначе удосконалюється або покращується, а чи кращим став рівень знань сьогodнішніх випускників? Аналіз успішності студентів за останні 25 років на прикладі дисциплін «Технологія молока і молочних продуктів» та «Технологія м'яса і м'ясних продуктів» свідчить не в кращий бік. 25-30 років тому успішність по цим дисциплінам була на рівні 3,8-4,0 бали, в 2016 році – 3,5-3,6 балів. Є студенти «відмінники», є «хорошисти» і т.д., проте середній студент навчатися став гірше і тому є багато причин, деякі з них на наш погляд наступні:

- знизився рівень базової освіти абітурієнтів, тут теж питання: чому?
- практично відсутній конкурс на вступних випробуваннях чи за результатами ЗНО;
- людський фактор, зміни матеріальних умов навчання, відношення держави до студента;
- зміна соціального статусу сільських регіонів не в кращий бік, а в аграрних ВНЗ як раз бажані абітурієнти з сільських територій, куди вони і пойдуть після закінчення навчання і одержання дипломів;
- невизначеність в працевлаштуванні, а іноді і незатребуваність спеціалістів-випускників, що не є мотивацією для кращого навчання;
- низький рівень практичної підготовки майбутнього випускника, бо ВНЗ практично залишили без учгоспів, які навпаки потрібно було підняти на рівень кращих господарств, а може ще й вище;
- різке скорочення учбових годин на вивчення дисциплін, доречі це робилося не разово, а щорічно;
- деяке зниження рівня професіоналізму викладачів в порівнянні з керівниками агрофірм, агрохолдингів, багато з яких пройшли стажування в кращих господарствах за кордоном, закупили і працюють на сучасному високотехнологічному обладнанні;
- відставання рівня матеріально-технічної бази ВНЗ від її рівня передових агрофірм, комплексів, молоко- і м'ясопереробних підприємств;
- зменшення уваги і часу спілкування з боку викладачів до студентів по причині завантаженості перших паперовотворчою роботою (і це не тільки навчання, а і різні види виховної роботи);
- низький рівень матеріального забезпечення багатьох студентів які змушені необхідністю знаходити собі роботу, щоб якось вижити в цей нелегкий час, бо не всі батьки в змозі допомогти їм матеріально, що не зможе не вплинути на їх успішність і т. ін.

Багато цих і інших причин залишаться дійсними ще на довгі роки. Але незважаючи на вище наведене все ж таки саме основне в навчальному процесі це подальше безперервне і обґрунтоване удосконалення багатьох його форм і

видів, при цьому цілком необхідне органічне поєднання нового і «старого» педагогічного досвіду [1]. Треба відмітити те, що об'єм вимагаємих деякими викладачами знань від студентів іноді перевищує об'єм матеріалу підручника, це не вірно, тому що підручник складений відповідно типової програми з дисципліни. Часу у молоді недостатньо і вона намагається використати його не на читання вказівок чи рекомендацій з методики самостійної роботи, а на вивчення суті сучасної науки з цього напрямку, яка безперервно розвивається і удосконалюється. Тому не можна упускати із виду тих обставин, що завдання підготовки спеціалістів вирішується не однією кафедрою, а загальними зусиллями всіх кафедр факультету, інакше підготовка може виявитися вузько спеціалізованою, однобокою.

Особливу увагу слід приділити методичному забезпеченню дисципліни. Насамперед необхідно визначити що є предметом даної дисципліни, її зміст і наукові методи, місце, роль і її призначення в системі підготовки спеціалістів, зв'язок з іншими дисциплінами навчального плану і т. ін.

В сучасних умовах усунення багатьох з наведених причин не представляється можливим, а тому викладачу який в системі освіти є ведучою фігурою, необхідно підвищувати свій авторитет, з батьківською турботою відноситися до студента, покращити організацію своєї праці на користь студента, підвищити власну працездатність, творчу активність, наукову діяльність, і зацікавити до взаємного співробітництва студентів, але головне – переорганізувати самого себе.

Список використаних джерел

1. Зиновьев С. И. Учебный процесс в советской высшей школе / С. И. Зиновьев. – М. : Изд-во «Высшая школа», 1968. – 357 с.
2. Ніколаєнко С. М. До питання формування комплексної законодавчої бази у сфері освіти / С. М. Ніколаєнко // Демократичні процеси та демократична освіта – основа розвитку соборності в Україні: Матеріали всеукраїнської науково-практичної конференції. – Полтава, 2005. – С. 3-11.
3. Резник С. Д. Управление кафедрой / ученик, 2-е изд. – М. : ИНФРА-М, 2004. – 635 с.

ІНТЕРАКТИВНІ МЕТОДИ НАВЧАННЯ ПІД ЧАС ВИКЛАДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ «МОДЕЛЮВАННЯ ТЕХНОЛОГІЧНИХ ПРОЦЕСІВ У ТВАРИННИЦТВІ»

Желізняк І. М., старший викладач кафедри
розведення і генетики сільськогосподарських тварин

Сучасні світові стандарти в галузі освіти передбачають підготовку висококваліфікованих спеціалістів, здатних інтегрувати теоретичні знання і практичні уміння в цілісну систему, володіти новими технологіями тощо. Трансформація освіти вимагає в першу чергу вирішення таких нагальних питань як орієнтація на людину, фундаментальні цінності, рішуча демократизація освіти. На допомогу класичним технологічним аспектам приходять нові, зокрема, інтерактивні технології навчання.

Звернемося до сутності поняття «інтерактив» (у перекладі з англ. «inter» – взаємний і «act» – діяти, «interact» – взаємодіяти), що визначене О. І. Пометун як спеціальна форма організації пізнавальної діяльності, яка має конкретну, передбачену мету – створити комфортні умови для навчання, за яких той, хто навчається, відчуває свою успішність, інтелектуальну спроможність [1]. Суть його полягає в активній взаємодії всіх учасників процесу. Науковою основою інтерактивної технології, на нашу думку, є концептуальні положення особистісно орієнтованого навчання [2].

Інтерактивні технології навчання у вищій школі повинні ґрунтуватися на таких аспектах:

1) опис цілей, засобів, результатів;

2) співвідношення особистісних та логікопроцесуальних компонентів педагогічної діяльності, можливості включення індивідуальних психологічних характеристик викладачів у структуру педагогічної технології, тобто надання їй авторського особистісно орієнтованого характеру;

3) готовність змісту освіти (її логічне оформлення, поділ навчального матеріалу на окремі блоки) до технологічної форми її викладання.

Ефективність інтерактивної технології залежить від того, якою мірою в ній враховані особистісні характеристики кожного суб'єкта навчального процесу, перспективи їх розвитку чи затухання. Звідси – пріоритет суб'єктно-змістового навчання у порівнянні з інформаційним навчанням, орієнтація на формування у студентів суб'єктивних картин світу, на відмінність від програмованих уявлень, діагностика особистісного розвитку, ситуаційне проектування, сенсопошуковий діалог, включення навчальних задач у контекст життєвих потреб.

Одним із методів інтерактивного навчання яка зв успіхом застосовується при викладанні дисципліни «моделювання технологічних процесів у тваринництві» є кооперативна (групова) навчальна діяльність - це форма (модель) організації навчання студентів у малих групах об'єднаних спільною навчальною метою. За такої організації навчання викладач керує роботою кожного студента опосередковано, через завдання, якими він спрямовує діяльність групи.

Кооперативне навчання відкриває для студентів можливості співпраці зі своїми ровесниками, дає змогу реалізувати природне прагнення кожної людини до спілкування, сприяє досягненню особистостями вищих результатів засвоєння знань і формування вмінь. Така модель легко й ефективно поєднується із традиційними формами та методами навчання і може застосовуватися на різних етапах навчання.

Іншим методом який використовується при викладанні дисципліни є лекція-бесіда. Лекції-бесіди є найбільш поширеною і простою формою активного залучення студентів до навчального процесу за допомогою постановки запитань, що носять не контролюючий, а інформаційний характер, тобто спрямовуються на визначення рівня поінформованості студентів з матеріалом лекції, зокрема, про засвоєння окремих дисциплін, що вивчалися раніше та мають логічні зв'язки із вивчаємою дисципліною, а також готовності

до сприйняття нового матеріалу, актуалізації знань, необхідних для його розуміння.

З метою активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів на початку лекції-бесіди використовують такі інтерактивні методи, як інтелектуальна розминка у формі обміну думками, експрес-опитування, сократична бесіда, що дає змогу виявити певні прогалини у знаннях студентів.

Іншими засобами інтерактивного навчання на лекціях-бесідах є використання методу «Логічний ланцюжок», коли студенти у ході діалогу виявляють своє розуміння певних понять, розширюють його у процесі отримання нової наукової інформації на лекції, встановлюють логічні взаємозв'язки між новими і усталеними поняттями та рефлексують свій рівень засвоєння нового матеріалу.

Список використаних джерел

1. Пометун О., Пироженко Л. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання: Наук.-метод. посібн. / За ред. О. І. Пометун. – К.: А.С.К., 2004. – 192 с.

2. Пехота О. М. Особистісно орієнтована освіта і технології / Наукові праці: Збірник. – Миколаїв: Вид-во МФ НаУКМА, 2000. – Т. 7: Педагогіка. – 112 с.

КОМПЕТЕНТІСНА ПІДГОТОВКА ПРИ ВИВЧЕННІ ДИСЦИПЛІНИ «МИСЛИВСТВОЗНАВСТВО»

Поліщук А. А., декан факультету технології виробництва та переробки продукції тваринництва, професор кафедри годівлі та зоогієни сільськогосподарських тварин, д.с.-г.н., професор,

Ульянко С. О., завідувач кафедри годівлі

та зоогієни сільськогосподарських тварин, к.с.-г., доцент

Актуальність реформування мисливських господарств зумовлена загальносвітовими тенденціями збалансованого природокористування, та охорони навколишнього природного середовища, зокрема фауни. Це поставило проблеми їх розвитку які стали нагальними у зв'язку з падінням чисельності основних мисливських видів тварин.

У мисливському господарстві України існує низка проблем функціонального, інституційного, організаційного спрямування, що негативно впливають на результати його діяльності, знижують рівень прибутковості. Це пов'язано з неефективною структурою та методами ведення мисливських господарств, що не відповідають сучасним вимогам. З'явилась необхідність реформування та розвитку мисливських господарств для вирішення екологічних, економічних і соціальних проблем на засадах збалансованого розвитку, підвищення ефективності управління та збільшення поголів'я мисливської фауни. Однією з проблеми мисливського господарства є недостатня фахова підготовка та освіта мисливствознавців, відсутність наукового підходу до галузі мисливського господарства. В Україні сприятливі умови для вирощування різноманітних представників мисливської фауни - це

благородний олень, фазани, куріпки, заєць русак і біляк, косуля, бобри та інші. Необхідно розширювати діяльність з їх розведення та розселення. Проводити дану роботу повинні кваліфіковані фахівці, які знають фізіологію живлення, розмноження та ареал розміщення тварин і птахів, спроможні організувати її на необхідному рівні. З метою вирішення вказаної проблеми в навчальні плани підготовки фахівців з технології виробництва та переробки продукції тваринництва введено дисципліну «Мисливствознавство». При її вивченні взаємно пов'язується діяльності викладачів та здобувачів вищої освіти, спрямованої на досягнення поставлених цілей. Формується пізнавальна діяльності студентів, зорієнтована на творче оволодіння знаннями біотехнічних робіт під якими розуміють різні господарські заходи в мисливських господарствах, що передбачають збільшення запасів мисливських тварин і поліпшення їх продуктивних властивостей шляхом створення сприятливих умов їх існування і племінної роботи в популяціях. На заняттях і під час самостійної роботи забезпечуються уміння і навички та виробляються переконання про важливість вирішення вказаних заходів. При освоєнні основних положень дисципліни спрямовується пізнавальна діяльність методом пояснення та ілюстрацій, постановки та вирішення проблем, зокрема профілактики захворювань мисливських тварин. Пошуково-дослідницькі методи забезпечуються освоєнням ефективних прийомів забезпечення природними кормовими ресурсами. Методи пізнання направлені на вивчення дисципліни містять елементи бінарної класифікації -інструктивно-практичні, що спрямовані на дотримання правил безпеки мисливцями на полюваннях та одночасного отримання необхідних трофеїв. Пояснювально-спонукальний метод направлений на формування переконань, що забезпечення місць штучної гніздівлі мисливських птахів сприятиме зростанню їх чисельності і підвищить результати біологічної боротьби з шкідниками. Застосування продуктивно - практичних, методів засвоєння заходів збереження мисливської фауни є спонукання до використання технології збирання сільськогосподарських культур «в розкос», починаючи з середини поля і до країв, з тим щоб тварини і птахи змогли покинути місця де працює збиральна техніка. Методи організації і здійснення навчально-пізнавальної діяльності проводяться на лекціях, практичних заняттях, індивідуальних бесідах, роботі з методичними рекомендаціями; ілюструванні фото, відеофрагментів полювання, демонстрації правил поводження зі зброєю. Спонукування до самостійного спостереження за поведінкою мисливських тварин при відвідуванні лісових масивів, та природних угідь. Стимулювання навчальної діяльності проводиться на практичних заняттях організацією дискусій, особливо по методах захисту мисливських тварин і птахів від хижаків. Умовних ситуаціях, що виникають у процесі біології мисливських тварин. Створення новизни пізнання, при вивченні діяльності господарств по розведенню у вольєрах і загонах мисливських птахів і тварин. Використання наявного життєвого досвіду студентів в процесі формування природних ландшафтів, при вирубуванні лісів на деякий час змінюються умови життєдіяльності мисливських тварин і птахів але через короткий проміжок часу ділянки заростають чагарниками, що

забезпечує достатні умови елементів живлення та захисту. Методи контролю і самоконтролю при вивченні дисципліни «Мисливствознавство» це усне опитування на практичних заняттях, виконання письмових реферативних робіт, тестовий контроль, графічні виконання організації та розміщення реміз, самоконтроль при наданні відповіді на питання після вивчення кожної теми. Власна самооцінка одержаних знань і стимулювання та відповідальності при навчанні, що забезпечить психологічну стійкість і можливість ефективної роботи в мисливських господарствах.

Висновки. Компетентнісний підхід до освоєння дисципліни використовує різні методи навчання які інтегруються, поєднуючись та взаємодоповнюючись і приводять до очікуваних результатів. Методи навчання – направлені на забезпечення компетентності здобувачів вищої освіти при вивченні дисципліни. Розкривають суті проблем Мисливствознавства та формують розуміння організації їх ефективного вирішення.

Список використаних джерел

1. Кузьмінський А. І. Педагогіка вищої школи [навч. посібник] / К. : Знання, 2005. - 486 с.
2. Хоєцький С. Т. Навчальна література з мисливствознавства у Галичині в період XVII – першої половини XX ст. // Національний лісотехнічний університет України Науковий вісник України НЛТУ Вип. 23. 12. – 2013.

КОМПЕТЕНТІСТНИЙ ПІДХІД ПРИ ЧИТАННІ ЛЕКЦІЇ З ДИСЦИПЛІНИ «ТЕХНОЛОГІЯ ВИРОБНИЦТВА ПРОДУКЦІЇ БДЖІЛЬНИЦТВА»

Бондаренко О. М., професор кафедри технології
виробництва продукції тваринництва, к.с.-г.н, доцент

Наша країна, починаючи з саміту в Бергені 2005 року, приєдналася до Болонського процесу. Вища освіта України значною мірою залучається до реалізації його положень на всіх рівнях. Нині відбувається реформування вищої освіти на основі інформаційних, інноваційних технологій навчання [5].

Компетентнісний підхід при формуванні інтересу при вивченні дисциплін професійної підготовки полягає у формуванні ключових компетенцій фахівця, які здійснюються через різні види діяльності здобувачів вищої освіти: ціннісно – орієнтувальну, яка формує проектні компетенції і визначає мотиваційний компонент інтересу; пізнавальну, яка формує інформаційні, освітні і дослідницькі компетенції і визначає інформаційний компонент інтересу; комунікативну, яка формує організаційні, учбово–пізнавальні і комутативні компетенції і визначає емоційно–вольовий або психологічний компонент інтересу; контролюючу, яка формує інтеграційні компетенції до самоаналізу, що коректує, і визначає компонент професійної самосвідомості інтересу; перетворювальну, яка перетворює отримані знання через практичну і моделюючу діяльність, формує професійні компетенції і визначає таку складову інтересу як професійна необхідність отриманих знань [1, 2].

Поняття компетентності трактується науковцями по різному.

Компетентність – це динамічне поєднання знань, розуміння, навичок, умінь та здатностей. Компетентність нерозривно пов'язана з результатами навчання, тобто з тим, що очікується, повинен знати, розуміти та буди здатним продемонструвати студент після завершення навчання. Такий підхід застосовується до розробки сучасної освітньо-професійної програми вищої освіти [3].

Компетентнісний підхід означає поступову переорієнтацію домінуючої освітньої парадигми з переважаючою трансляцією знань, формуванням навичок, створення умов для оволодіння комплексом компетенцій, які означають потенціал, здатність випускника до виживання і стійкої життєдіяльності в умовах сучасного багатоаспектного соціально-політичного, ринково-економічного, інформаційно і комунікаційно насиченого простору [5].

В загальному освітня (освітньо-професійна чи освітньо-наукова) програма – система освітніх компонентів на відповідному рівні вищої освіти в межах спеціальності, що визначає вимоги до рівня освіти осіб, які можуть розпочати навчання за цією програмою, перелік навчальних дисциплін і логічну послідовність їх вивчення, кількість кредитів ЄКТС, необхідних для виконання цієї програми, а також очікувані результати навчання (компетентності), якими повинен оволодіти здобувач відповідного ступеня вищої освіти [4].

На сьогодні мають місце різні технології навчання, зокрема, це – проблемна технологія, ігрові, технології колективної та групової діяльності.

Прочитана проблемна лекція з навчальної дисципліни «ТВП бджільництва» та певної теми, яка має не суто інформаційний, а пошуковий характер. Особливістю такої лекції є те, що викладач визначає проблему, яка потребує дослідження та її вирішення на даній лекції. При цьому лектор не тільки ставить проблему, а організовує процес її розв'язання, активізує студентів, залучає їх до обговорення, висловлення думок і прийняття рішення. Читання проблемної лекції орієнтує викладача і студентів на спільну роботу у тандемі лектор – слухач, унаслідок якого останні здійснюють активні дії щодо здобуття знань. Інакше кажучи, студенти набувають знання через дію, активне мислення, спільну працю над розв'язанням поставленої проблеми. Викладач, з свого боку, спрямовує розумову діяльність студентів у заданому напрямку. Проблемний виклад лекції змінює роль викладача і перетворює його з традиційного лектора, який бере на себе подання всієї системи знань з обраної теми, на викладача-консультанта, який консультує студентів щодо розв'язання визначеної проблеми.

Стиль викладання повинен бути партнерським, який передбачає співробітництво, співтворчість, ґрунтується на відносинах довіри між викладачем і студентом, їх спільній діяльності, професійному вдосконаленні обох сторін. При цьому створюються умови для ініціативи та саморозвитку студентів, які не тільки відображають набуті знання, але перетворюють їх на знаряддя для вирішення певної ситуації.

Розробка проблемної лекції з дисципліни «ТВП бджільництва» передбачає ретельний вибір теми, оскільки не кожна тема дисципліни може мати проблемний характер. Доцільно ретельно опрацювати теоретичний,

практичний, ілюстративний та інший навчальний матеріал, структурувати його і визначити складові проблемного характеру.

У цьому процесі важлива не кінцева схема лекції на дошці, а процес її створення. На відміну від традиційної лекції, означена лекція покликана змусити студентів більше думати, ніж записувати. Методика проведення такої лекції наступна: на столі література з проблеми і непродуманий план лекції. Студенти спостерігають, як саме викладач виділяє проблеми для висвітлення і вирішує, яким питанням слід приділити більшу увагу. Брати участь у живому процесі створення лекції означає включати в роботу розумову діяльність, уміти визначати основне і підводити підсумки [5].

Сучасна лекція розширює рамки традиціоналізму і спонукає студентів здійснити перехід від прослуховування навчального матеріалу до активного його засвоєння. Проблемна лекція ставить за мету розвинути творчі здібності студента, спрямувати його в напрямку здобуття нових знань через власну ініціативу та активність у навчанні.

Список використаних джерел

1. Алфімов Д. В. Інноваційна освітня система вищої школи: шляхи відродження // Педагогічні інновації: ідеї, реалії, перспективи: зб. наук. пр. / Алфімов Д. В., Л. І. Даниленко – К. : Логос, 2000. – С. 158-160.
2. Кремень В. Г. Освіта і наука України: шляхи модернізації (Факти, роздуми, перспективи) / В. Г. Кремень. – К.: Грамота, 2003. – 216 с.
3. Навроцький О. І. Вища школа України в умовах трансформації суспільства // Монографія / Навроцький О. І. – Х.: Основа, 2000. – 240 с.
4. Сучасні педагогічні технології / А. С. Нісімчук, О. С. Падалка, О. Т. Шпак. – К., 2000. – 368 с.
5. Фіцула М. М. Вступ до педагогічної професії / М. М. Фіцула. – Тернопіль. – Навчальна книга – Богдан, 2005. – 168 с.

КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПІДХІД У ВИЩІЙ ОСВІТІ

Коробка А. В., доцент кафедри годівлі та зоогієни
сільськогосподарських тварин, к.с.-г.н.,

Чижанська Н. В., доцент кафедри годівлі та зоогієни
сільськогосподарських тварин, к.б.н.

Шлях європейської інтеграції, обраний в Україні, зумовлює реформаційні процеси в освітній галузі, спрямовані на досягнення рівня найкращих світових стандартів. Надання рівного доступу до якісної освіти впродовж життя кожному громадянину, реформування змісту професійної освіти на основі компетентнісного підходу до підготовки майбутніх фахівців набули особливої уваги для випереджального розвитку нашої країни. Цілеспрямоване набуття молоддю знань, умінь і навичок, їх трансформація у компетентності сприяє особистісному культурному розвитку молодого фахівця, здатності швидко реагувати на запити часу [3].

Компетентна в певній галузі людина володіє відповідними знаннями, здібностями, які дозволяють їй обґрунтовано висловлювати судження про цю

галузь та ефективно діяти в ній. Найбільш важливою компетентністю фахівця є його професійна компетентність – індивідуально-психологічна освіта, що охоплює досвід, знання, вміння, психологічну готовність [5].

Показником якості освіти за рішенням Ради Європи є сформовані у молодих європейців ключові компетенції, якими вони оволоділи впродовж навчання: політичні і соціальні компетенції; компетенції, що забезпечують життєдіяльність у багатокультурному суспільстві; компетенції, що визначають володіння усним і письмовим спілкуванням; інформаційні компетенції; компетенції, що реалізують здатність і бажання вчитися впродовж усього життя.

Компетентісно орієнтована професійна підготовка здобувачів вищої освіти у вищих навчальних закладах виражається в її орієнтованості на результат, що виявляється у формі компетенцій, тобто готовності до активної професійної діяльності [3].

Сучасний світ під впливом глобальної інформатизації невпинно і швидко змінюється, що є головним викликом для освітньої системи. Вагомими стають такі особистісні компетенції фахівця, як здатність проаналізувати ситуацію, виявити проблеми та швидко прийняти рішення, творчість, ініціативність, комунікативні навички тощо. Роботодавці очікують від потенційних кандидатів на ту чи іншу посаду не стільки певний обсяг професійних знань та вмінь, скільки здатності застосувати їх у конкретній робочій ситуації. Для ефективної професійної діяльності необхідні такі компетенції:

- вміння знаходити джерела актуальної інформації, проводити аналіз її надійності, достовірності, цілісності;
- усвідомлення потреби постійного самовдосконалення і саморозвитку, готовність до неперервного навчання;
- застосування різноманітних аналітичних інструментів;
- ефективне використання можливостей мережі Інтернет тощо.

Таким чином, оцінювання результатів навчальної діяльності здобувачів вищої освіти має ґрунтуватися не лише на знаннях, вміннях та навичках (як це відбувається нині), але й на таких досягненнях як суб'єктивний досвід, соціально значущі цінності, досвід спілкування та взаємодія з іншими. Саме тому впровадження компетентісного підходу при проведенні оцінювання є актуальним питанням [1].

Підвищення якості підготовки фахівців, відповідності потребам роботодавців можливе лише за умови підвищення їх професійних компетенцій. Ефективність професійної освіти детермінується її спроможністю визначати та продукувати профіль компетенцій для успішної життєдіяльності кожної особистості [6]. Сьогодні професійна освіта може тільки тоді виконувати своє призначення, коли сутністю її розвитку, центром усіх інновацій і стратегій є фахівець, для підготовки якого вона призначена. Важливим завданням вищих навчальних закладів є вдосконалення моральних і громадянських якостей здобувачів вищої освіти, без яких неможливі професійна та життєва компетентності. На відміну від звичних «знань, умінь і навичок» до структури компетентності увійшли «цінності й якості», що перетворили «виконавця»,

який знає, уміє і діє, на «свідомого творця», який знає, заради чого і яким чином він діє [2].

Викладач повинен вивчати і аналізувати специфіку майбутньої професійної діяльності здобувача вищої освіти та її компоненти. Особистісно-розвивальні технології можуть застосовуватись у педагогічній практиці лише за умови їх використання викладачем для самого себе, свого власного особистісного пізнання і розвитку. [4]. Саме це називається компетентісно орієнтованим підходом у професійній підготовці майбутніх фахівців і складовою розвитку педагогічної майстерності сучасного викладача ВНЗ.

Список використаних джерел

1. Дибкова Л. М. Оцінювання результатів навчальної діяльності студентів ВНЗ у контексті компетентісного підходу / Л. М. Дибкова // Матеріали метод. семінару «Компетентісний підхід в освіті: теоретичні засади і практика реалізації». Нац. акад. пед. наук України. – К.: Ін-т обдарованої дитини НАПН України, 2014 – С. 23-30.

2. Лактіонова Г. М. Концепт покоління / Г. М. Лактіонова // Матеріали філософсько-методологічного семінару «Аксіологічна концептосфера педагогічної освіти». – Ніжин: ПП Лисенко М.М., 2010. – 299 с.

3. Марцева Л. А. Реалізація компетентісного підходу в професійній освіті / Л.А. Марцева // Матеріали метод. семінару «Компетентісний підхід в освіті: теоретичні засади і практика реалізації». Нац. акад. пед. наук України. – К. : Ін-т обдарованої дитини НАПН України, 2014 – С.17-22.

4. Машкова І. М. Компетентісно орієнтований підхід – складова педагогічної майстерності сучасного викладача ВНЗ / І.М. Машкова // Матеріали метод. семінару «Компетентісний підхід в освіті: теоретичні засади і практика реалізації. Нац. акад. пед. наук України; – К.: Ін-т обдарованої дитини НАПН України, 2014 – С.38-45.

5. Уйсімбаєв Н. Розвиток професійної компетентності – шлях до підготовки висококваліфікованих фахівців / Н. Уйсімбаєв // Рідна школа. – 2006. – № 9. – С. 17-19.

6. Чернишова Є. Р. Формування кадрового потенціалу системи післядипломної освіти: моногр.: наук. вид. / Є. Р.Чернишова. – К. : Пед. думка, 2012. – 472 с.

ОРГАНІЗАЦІЯ САМОСТІЙНОЇ НАВЧАЛЬНО-ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ

Шаферівський Б. С., старший викладач кафедри розведення і генетики сільськогосподарських тварин, к.с.-г.н.

Зміни, які сьогодні відбуваються в суспільстві, в технологіях, у відношеннях між державами і спільнотами вимагають відповідних змін в системі освіти взагалі та в організації навчального процесу у вищих навчальних закладах, зокрема. Особлива увага у данному контексті має приділятися саме організації самостійної навчально-пізнавальної діяльності студентів, як основного засобу засвоєння навчального матеріалу. Виконання студентами

індивідуальних завдань з навчальних дисциплін буде сприяти відпрацюванню та засвоєнню навчального матеріалу, закріпленню та поглибленню отриманих в ході аудиторних занять знань і, головне, формуванню культури розумової праці та навичок самоосвіти, а також розвитку творчих здібностей у студентів. Такий підхід, у свою чергу, потребує необхідності перенесення акценту з процесу викладання на процес навчання [1, 2]. Відтак, основна задача викладача полягає в наступному:

- ✓ забезпечити навчальний процес відповідними навчально-методичними матеріалами;
- ✓ передати студентам знання з конкретної навчальної дисципліни та продемонструвати зв'язок з іншими навчальними дисциплінами;
- ✓ розкрити сутність існуючих проблем та дискусійних питань в межах конкретної навчальної дисципліни;
- ✓ допомогти студентам правильно організувати процес самостійної навчально-пізнавальної діяльності;
- ✓ навчити студентів вчитися, у тому числі самостійно, та ефективно управляти власним часом.

За таких умов викладач виступає, свого роду, посередником між накопиченими знаннями та студентами, які мають виконати відповідну, не менш важливу, роботу, а саме:

- ✓ отримати знання з конкретної навчальної дисципліни;
- ✓ закріпити та засвоїти в ході самостійної роботи отриманий матеріал;
- ✓ бути здатним застосовувати з часом отримані знання на практиці;
- ✓ збагатити отримані знання власним досвідом та передати їх наступним поколінням.

Основна складність цієї роботи полягає в тому, що достовірно оцінити її якість (як на рівні викладача, так і на рівні студента) можна:

- ✓ по-перше – лише опосередковано;
- ✓ а по-друге – лише з часом.

Це пов'язано з тим, що як для викладача недостатньо лише передати студентам знання, так для студентів недостатньо просто запам'ятати отриманий матеріал. Оскільки процес навчання є більш глибоким і за соєю формою, і за своєю сутністю.

Значною мірою процес навчання може бути значно покращений за умов поєднання в процесі самостійної навчально-пізнавальної діяльності студентів двох напрямів: навчально-пізнавальної та науково-пізнавальної діяльності студентів. Глибинна сутність основних напрямів самостійної пізнавальної діяльності студентів розкривається в їх меті та призначенні.

Для навчально-пізнавальної діяльності студентів вона полягає у більш глибокому засвоєнні лекційного та практичного матеріалу та у розширенні горизонтів бачення навчальної дисципліни і можливостей її застосування на практиці. Відповідно, для науково-пізнавальної діяльності найбільш важливим є спонукання та мотивація студентів до наукового пошуку, наукового пізнання та подальшої реалізації наукового потенціалу.

Незважаючи на те, що наукова діяльність ніколи не була і не є масовою,

саме вона сприяє:

- ✓ з одного боку – посиленню розумової діяльності студентів;
- ✓ з іншого – дозволяє викладачу знаходити, розкривати та сприяти подальшій реалізації наукового потенціалу студентів.

Цей процес супроводжується:

- ✓ збором фактичного матеріалу, на якому має будуватись подальше наукове дослідження;
- ✓ пошуком та визначенням наукових проблем;
- ✓ аналізом причинно-наслідкових зв'язків визначених проблем;
- ✓ формулюванням наукової гіпотези, як форми розвитку наукового пізнання;
- ✓ доказом (або спростуванням) наукової гіпотези як одного із шляхів до встановлення істини;
- ✓ теоретичним узагальненням основних результатів наукового дослідження.

При цьому, основною характерною ознакою організації самостійної навчально-пізнавальної та науково-пізнавальної діяльності студентів має бути системний підхід, який починається на перших курсах та закінчується написанням та захистом студентами магістерських (дипломних) робіт. Такий підхід дозволяє:

- ✓ з одного боку – підвищити професійну мотивацію студентів;
- ✓ а з іншого – виявити та допомогти реалізувати науковий потенціал молоді, яка навчається у ВНЗ.

Отже, високий рівень організації самостійної навчально-пізнавальної та науково-пізнавальної діяльності студентів не тільки сприяє якісному засвоєнню студентами навчального матеріалу, а ще й закладає основи подальшої постійної самоосвіти та самовдосконалення молодого покоління.

Список використаних джерел

1. Головка Л. Активізація самостійної роботи студента під час лекційних занять/ Л. Головка // Освіта і управління. – 2002. – №1. – С.147-150.
2. Канівець М. В. Роль самостійної роботи в процесі саморозвитку студентів / М. В. Канівець // Теорія і практика управління соціальними системами. – 2012. – № 2. – С. 87-94.

ОСНОВИ КОМПЕТЕНТНІСНОГО ПІДХОДУ У ПРОЦЕСІ ВИКЛАДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ РАЦІОНАЛЬНЕ ЖИВЛЕННЯ ЛЮДЕЙ

Мироненко О. І., доцент кафедри годівлі та зоогієни
сільськогосподарських тварин, к.с.-г.н., доцент

На сьогоднішній день змінилися вимоги до випускників вищих навчальних закладів. Прагнення суспільства підвищити якість професійної освіти спричинило за собою модернізацію змісту освіти, переоцінку мети і результату підготовки фахівців. В даний час майбутній фахівець не може знати всі досягнення в галузі природничих та гуманітарних наук. Актуальним сьогодні стає спрямованість майбутнього фахівця на вирішення проблемних

ситуацій, що виникають у професійній діяльності, готовність і здатність до подальшої освіти, на оволодіння компетенціями, затребуваними роботодавцями.

Поняття «компетентнісний підхід в освіті» набуло поширення в наукових працях на початку ХХІ ст. Більшість дослідників вказує, що компетентнісний підхід в усіх значеннях й аспектах найбільш глибоко відображає модернізаційні процеси, які нині наявні в усіх країнах Європи. Після підписання Україною Болонської декларації спостерігається переорієнтація підготовки майбутніх фахівців на основі компетентнісного підходу [1].

Державні освітні стандарти нового покоління визначають компетентність як набуту у процесі навчання інтегровану здатність особистості, що містить знання, досвід, цінності та ставлення, які можуть цілісно реалізовуватися на практиці.

Компетентнісний підхід змінює погляд на результат вищої професійної освіти з понять «навченість», «освіченість» на «компетентність», «компетенції» і висуває на перший план здатність вирішувати проблеми, що виникають у практичній діяльності.

Протягом останніх трьох десятиліть дослідженню понять «педагогічна майстерність», «компетентність», «компетентнісний підхід» було присвячено багато публікацій як зарубіжних так і вітчизняних авторів. Вважається, що мова компетенцій є більш адекватною для оцінки результатів освіти, при цьому самі компетенції інтерпретуються як єдина мова для опису академічних і професійних профілів [2].

Компетентнісний підхід у системі вищої освіти є предметом наукового дослідження вітчизняних науковців – І. Драча, І. Бабин, П. Бачинського, Н. Бібік, Г. Гаврищак, І. Гудзик, Н. Дворнікової, Я. Кодлюк, О. Локшиної, С. Ніколаєнко, О. Овчарук, Л. Пильгун, О. Пометун, І. Родигіна, К. Савченко, О. Садівник, Л. Сень, С. Сисоєвої, О. Ситник, Т. Смагіної, Г. Терещук, С. Трубачевої, Н. Фоменко та ін.

Викладачі кожної дисципліни, орієнтуючись на компетентнісну основу, розробляють робочий навчальний план дисципліни, який містить відомості про теми й структуру навчальних занять, завдання для самостійної й індивідуальної роботи, питання для заліків й екзаменів. При впровадженні компетентнісного підходу необхідно враховувати інтегральну сутність компетенцій. Тому проведення занять має бути з максимальним врахуванням практики й досвіду студентів, базуватися на активних та інтерактивних методах засвоєння навчального матеріалу. Це досягається моделюванням змішаних форм навчальних занять або використанням тренінгів.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми у здобувачів вищої освіти має бути сформовані наступні елементи компетентності у вивченні навчальної дисципліни раціональне живлення людей:

- освітній, який дозволяє формувати ставлення студентів до свого здоров'я, його потенціалу на основі освоєння знань про природу харчування, залежно від нього здоров'я людини;
- системно-ціннісний підхід, основа якого полягає в розумінні

формування культури життєдіяльності як цілісного, інтегрованого явища, що розвивається в єдності впорядкованості безлічі елементів і структурних підстав;

- особистий орієнтований підхід, що дозволяє наповнити формування культури життєдіяльності особистості мотиваційним змістом;

- дієвий підхід, що передбачає включення кожного студента в діяльність по діагностиці, аналізу та вдосконалення власної духовно-моральної і фізичної природи, формування правильного ставлення до свого харчування і, як наслідок, здоров'ю - виявляти статус харчування організму та його порушень;

- вміти розробляти практичні рекомендації щодо організації раціонального харчування різних груп населення;

- встановлювати зв'язок з навчальними предметами біологічного напрямку загальноосвітніх навчальних закладів

- володіти методикою проведення просвітницької та консультативної роботи серед населення з питань первинної та вторинної аліментарної профілактики захворювань;

- пропагувати гігієнічні знання серед населення в галузі раціонального харчування.

науково-дослідна діяльність:

- здатність застосовувати сучасні методи досліджень в області раціонального харчування;

- готовність до вивчення науково-технічної інформації, вітчизняного і зарубіжного досвіду з живлення людей;

- готовність до участі в проведенні наукових досліджень, обробці та аналізу їх результатів.

Оскільки майбутня кар'єра сьогоднішніх студентів є важко прогнозованою, студенти мають навчатись самостійно розвивати свої можливості відповідно до потреб ситуації. Здатність до самонавчання є однією з важливих компетенцій, які мають формуватись у вищій школі.

Отже, компетентісно-орієнтоване навчання тісно пов'язано із реалізацією принципів активізації процесу навчання, відповідно до яких студенти повинні самі збирати інформацію для вирішення проблем у групах. Це змінює роль «викладач-студент». Досвід показує, що викладачі дають все менше інформації та інструкцій для студентів. У цьому зв'язку окремі представники академічної спільноти занепокоєні тим, що рівень володіння основними навичками через це знижується. Водночас активізація процесу навчання передбачає посилене використання інноваційних методів навчання, які дозволяють наблизити процес навчання до умов реальної практики, зробити його динамічним, творчим, дослідницько-орієнтованим.

Професійна підготовка студентів спеціальності 204 «Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва» здійснюються за такими видами навчальних занять, як лекції та практичні заняття. Для забезпечення якості формування загальних і професійних компетентностей застосовуються методи та технології активізації навчально-пізнавальної діяльності. Значну частину організації навчальної діяльності студентів складає самостійна робота. Навчальна дисципліна раціональне живлення людей є вибірковою.

Під час навчального процесу при вивченні навчальної дисципліни формуються спеціально-предметні компетентності майбутніх фахівців, які наведені у табл. 1.

Таблиця 1

**Спеціально-предметні компетентності, які мають бути сформовані у студентів після вивчення навчальної дисципліни
раціональне живлення людей**

Назва теми	Компетентності
Історія живлення людини.	Здатність проаналізувати історію взаємовідносин людини та природи
Анатомо-фізіологічні аспекти функціонування травної системи.	Здатність визначати анатомо-фізіологічні та функціональні особливості травної системи людини
Основні принципи раціонального і збалансованого живлення. Поняття про адекватне харчування.	Розуміння поняття про раціональне харчування, законів раціонального харчування.
Обмін речовин та енергії організму. Основні поживні речовини.	Здатність у аналізі найважливіших складових раціонального харчування та виявленні його основних принципів
Вода і здоров'я людини.	Здатність обґрунтувати значення води в життєдіяльності людини
Харчування студентів.	Здатність проаналізувати сучасний стан харчування студентів. Розуміння раціонального харчування студентів. Здатність дати висновки та рекомендації до оптимізації харчування студентів у вищих навчальних закладах.
Харчування і стан здоров'я людини. Функціональні продукти.	Здатність виявити і дослідити взаємозв'язок і взаємозалежність проблем якості життя та харчування різних соціальних груп населення
Харчування людини в XXI столітті.	Здатність визначити місце та роль харчування населення в системі факторів підвищення якості життя

Що потрібно зробити і чого досягти при викладанні даної дисципліни, щоб студенти грамотно вирішували питання формування сучасних уявлень про правильне, здорове харчування? Перш за все, слід при читанні лекцій показати зв'язок:

- із загальнонауковими дисциплінами: фізики, загальної та біоорганічної хімії, загальної екології, генетики, цитології, гістології та ембріології, анатомії та фізіології людини;
- із спеціальними дисциплінами: загальна гігієна, мікробіологія, вірусологія, імунологія, екологія людини.

При цьому навчити, як на практиці застосовувати систему знань про основні принципи правильного харчування людини, виробити навички планування харчового раціону на основі сучасних знань про потребу організму людини в поживних речовинах, енергії та нутрієнтах з врахуванням статі, віку, характеру фізичного навантаження та інших чинників.

У самостійній роботі при вивченні раціонального живлення людей студенти повинні використовувати навчальну програму курсу навчальної дисципліни, план практичних занять, завдання для самостійної роботи,

методичні вказівки та тематику контрольних робіт (для заочної форми навчання), а також лекційний матеріал і рекомендовану кафедрою основну і додаткову літературу.

У процесі освоєння дисципліни використовуються такі освітні технології, способи і методи формування компетенцій: лекція-презентація, групові дискусії, підготовка письмових інформаційних робіт. Контроль знань, умінь і навичок студентів здійснюється в наступних формах: розв'язування тестів, виконання завдань практичних робіт. Підсумкова форма звітності: залік – 2 семестр, захист контрольної роботи для студентів заочної форми навчання.

Таким чином, для впровадження компетентнісного підходу у навчальний процес вищого навчального закладу необхідно усвідомити сутність компетентнісного підходу; спираючись на відповідний Галузевий стандарт вищої освіти, розробити компетентнісну модель випускника; враховуючи інтегральну природу компетенцій, розробити змішані види навчальних занять і завдання для самостійної й індивідуальної роботи на конструктивно-творчому рівні засвоєння навчального матеріалу.

Список використаних джерел

1. Єльнікова Г.В. Про впровадження компетентнісного підходу у навчальний процес вищого навчального закладу [Електронний ресурс] / Г. В. Єльнікова // Теорія та методика управління освітою. – Режим доступу : <http://tme.umo.edu.ua>

2. Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи: Бібліотека з освітньої політики / Під заг. ред. О. В. Овчарук. – К. : «К.І.С.», 2004. – 112 с.

ПІДВИЩЕННЯ КОМПЕТЕНСТІ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЧЕРЕЗ РОБОТУ СТУДЕНТСЬКОГО ГУРТКА «ПЕРЕПІЛОЧКА»

Ломако Д. В. доцент кафедри технології виробництва продукції тваринництва, к.с.-г.н,

Чухліб Є. В. доцент кафедри технології виробництва продукції тваринництва, к.с.-г.н,

Березницький В. І. старший викладач кафедри технології виробництва продукції тваринництва

У сучасних умовах роль якісної вищої освіти стає вирішальною. Робота здобувачів вищої освіти у студентському гуртку «Перепілочка» значно підвищує їхні практичні знання, навички та підвищує компетентність при вивченні дисципліни «Технології виробництва продукції птахівництва». Процес формування інноваційного мислення у здобувачів вищої освіти залежить від багатьох чинників, що визначають рівень і якість компетентностей, які вони здобувають у процесі навчання. Це, насамперед, програми підготовки, наукові й педагогічні школи, навчальне й лабораторне устаткування. Дуже важливим є й взаємодія університетів з бізнесом і реальним сектором промисловості, що дозволяє забезпечити фундаментальну фахову та належну практичну підготовку [1].

Метою вивчення дисциплін «Технологія виробництва продукції птахівництва» – є вивчення здобувачами вищої освіти біологічних особливостей різних видів сільськогосподарської птиці, систем і методів утримання дорослої птиці та вирощування молодняку, технології виробництва харчових яєць та м'яса різних видів сільськогосподарської птиці, набуття сучасних теоретичних знань та практичних навичок з питань відтворення сільськогосподарської птиці, особливостей вирощування товарної продукції галузі птахівництва, вивчення та освоєння новітніх технологій виробництва м'яса не тільки курчат-бройлерів, а й іншої сільськогосподарської птиці, кліткового утримання курок-несучок, технологію отримання від гусей та качок великої жирної печінки, одержання та вирощування на м'ясо мулардів, одержання яєць та м'яса від африканських страусів. Усіх технологій у птахівництві перелічити практично не можливо, щороку з'являються нові більш прогресивні [2, 3, 4, 5].

На лекційних, практичних та лабораторних заняттях здобувачі вищої освіти одержують достатню кількість теоретичної інформації, однак опановують лише базові практичні навички. Особливістю птахівництва, як галузі – є його багатогранність та різноманітність. Зокрема, названа дисципліна, розглядає біологічні та продуктивні особливості 12 видів сільськогосподарської птиці, а саме: курей, індиків, качок, мускусних качок, гусей, цесарок, перепелів, мисливських фазанів, голубів та трьох видів страусів. Кожен вид як правило має велику кількість порід різних напрямків продуктивності (яєчні, м'ясні, загально користувальні тощо). Кожен напрямок продуктивності, кожна порода має свої специфічні вимоги до утримання, годівлі та розмноження. Крім того, останнім часом набули великого значення сучасні високопродуктивні кроси птиці різного напрямку продуктивності, вони також потребують різних технологічних підходів. З названих причин, при вивченні птахівництва дуже важко вкластися у програму викладення дисципліни [2].

Не на користь покращення навчального процесу вивчення предмету птахівництва, впливають суттєві скорочення аудиторних лекційних та практичних годин занять які передбачені програмою вивчення дисципліни.

Одним із дієвих способів виходу з ситуації, що склалася у навчальному процесі, є залучення здобувачів вищої освіти до участі у роботі тематичних наукових гуртків. Зокрема на кафедрі технології виробництва продукції тваринництва організовано і діє гурток з птахівництва під назвою «Перепілочка». В даний момент здобувачі вищої освіти факультету виробництва і переробки продукції тваринництва мають змогу проводити дослідження на таких видах сільськогосподарських птахів, як кури, качки, гуси, голуби, цесарки і особливо перепілки. Перепела, це сільськогосподарська птиця, яка не потребує великих площ для свого утримання, великої кількості кормів, крім того птиця дуже скороспіла і плодюча. Тому перепелів різних порід найчастіше використовують для своєї роботи члени гуртка з птахівництва і здобувають практичні навички з технології вирощування молодняку на м'ясо, ремонтного молодняку, утримання батьківського стада, розробки добових раціонів, технології збору, відбору, дезінфекції, та інкубації яєць, технології

годівлі, поїння та видалення посліду, одержання товарних тушок, харчових яєць, перо-пухової продукції, субпродуктів тощо. Але обладнання для проведення досліджень застаріле, гурток потребує невеликого, але сучасного інкубатора, овоскопа, криломіток, обладнання для контрольних гнізд тощо. Теперішня матеріальна скрута не дозволяє поновлювати вище назване обладнання, що безумовно негативно позначається на якості знань здобувачів вищої освіти.

Практична робота у гуртку допомагає гуртківцям освоювати різноманітні методики постановки наукових досліджень, застосовувати на практиці біометричну обробку даних, грамотно формулювати висновки та пропозиції для виробництва, вчить ефективно опрацьовувати спеціальну наукову літературу, що безумовно позитивно впливає на якість одержаних знань з предмету, допомагає при написанні курсових проектів, часом стає основою для написання дипломних робіт та наукових статей. Кращої якості знань гуртківці досягають завдяки практичній роботі з живою птицею.

Список використаних джерел

1. Матеріали Х всеукраїнської науково-методичної конференції «Вища освіта: проблеми і шляхи забезпечення якості». – К.: 28-29 листопада 2013. – 345 с.
2. Бородай В. П. Технологія виробництва продукції птахівництва / В. П. Бородай. – Вінниця «Нова Книга» ТВП птахівництва, 2006. – 354 с.
3. Лобашев М. Е. Генетика / М. Е. Лобашев. – Л. : 1969. – 750 с.
4. Іонов І. А. Ефективна годівля сільськогосподарської птиці / І. А. Іонова. – К.: Аграрна наука, 2013. – 207 с.
5. Ломако Д. В. Методичні рекомендації для виконання курсового проекту з навчальної дисципліни: «Технологія виробництва продукції птахівництва» / Д. В. Ломако. – Полтава ПДАА, 2013. – 43с.

РЕАЛІЗАЦІЯ КОМПЕТЕНТНІСНОГО ПІДХОДУ НА ЛАБОРАТОРНИХ ЗАНЯТТЯХ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ ТЕХНОЛОГІЯ ВИРОБНИЦТВА ПРОДУКЦІЇ ТА ПЕРЕРОБКИ ПРОДУКЦІЇ ТВАРИННИЦТВА

Усачова В. Є., доцент кафедри технології виробництва продукції тваринництва, к.с.-г.н.,

Мороз О. Г., доцент кафедри технології виробництва продукції тваринництва, к.с.-г.н.

Суспільні інтеграційні процеси створення єдиного інформаційного простору суттєво вплинули на розвиток освіти та на вимоги до професіоналізму. В умовах сучасної міграції в рамках не тільки регіонів, а й країни виникає потреба швидко адаптуватися для отримання навчання та роботи, що спонукають суспільство до необхідних змін. Ці зміни повинні відповідати сучасним запитам і потребам переорієнтації змісту освіти, що обумовлюється розширенням кордонів і нових можливостей які відкриваються перед молоддю. Україна, як європейська країна, також включається в ці

процеси, про що свідчать перетворення в освітній сфері [2].

Сучасний ринок праці виставляє свої вимоги та пріоритети до знань, умінь та навичок, котрі молодь набуває й опановує навчаючись в закладах освіти і здобуваючи професію. Але ключовими індикаторами, що дозволяють сформулювати у випускника готовність до діяльної участі в житті суспільства є вправність оперувати технологічними знаннями, аналізувати альтернативи, бути готовим змінюватись та пристосовуватись до сучасних потреб ринку праці, активно відгукуватися і швидко приймати адекватні, відповідально-адміністративні рішення, навчатись протягом життя. Фахова підготовка фахівців сільського господарства в Україні залишається актуальним питанням сьогодення. Це зумовлено потребою в кадрах, які могли б професійно вирішувати сучасні проблеми тваринницької галузі.

Серед назрілих вимог, що ставляться перед майбутніми професіоналами важливою є компетентність в теоретичному і практичному планах, щодо обраної професії. Основи професіоналізму закладаються у «компетентнісному» підході при викладанні спеціальних дисциплін здобувачам вищої освіти зі спеціальності технологія виробництва і переробки продукції тваринництва, що мають галузеве підпорядкування і відносяться до спеціальних компетенцій. Такий підхід дозволяє готувати кадри відповідно до вимог ринку, а можливості гнучкої адаптації - до швидкої зміни умов життя, і навчальний процес у ВНЗ сприятиме підвищенню якості навчання, його продуктивності та керованості [1].

«Компетентнісний» підхід орієнтований на практичну складову змісту вивчення дисциплін, що забезпечує успішну життєдіяльність, поєднання теоретичних знань академічної галузі, практичних й оперативних застосувань знань до конкретних ситуацій та готовність до виконання функціональних обов'язків, а саме:

- перший ступінь включає початкову готовність випускника ВНЗ до здійснення посадових обов'язків, підтверджує здобуті ним теоретичні знання, однак при цьому йому не вистачає практичних вмінь і досвідів;

- другий ступінь припускає здійснення фахівцем роботи на функціональному рівні без будь-яких перешкод за готовими орієнтирами, визначеними технологіями без відповідного творчого пошуку;

- компетентнісний ступінь готовності фахівця забезпечує високопродуктивну, креативну працю, де однією зі складових високої компетентності є його науково-дослідницька компетентність.

Усвідомлюючи такі вимоги необхідно формувати у здобувачів вищої освіти такі компетентності як: здатність застосовувати знання та вміння ефективно взаємодіяти з іншими людьми, як в соціальному контексті, так і в професійних ситуаціях, тобто кваліфіковано виконувати чіткі функції, спрямовані на досягнення певних стандартів у професійній галузі [3].

Однією з визначальних складових професійної підготовки зазначених фахівців є введення в навчальний процес системи поетапної практичної підготовки студентів із поступовим нарощуванням рівня професійних знань та практичних умінь і навичок. Отримання позитивного підсумкового результату

в професійному навчанні передбачає періодичний контроль за його досягненнями на певних стадіях цього процесу [4]. Послідовність виконання компетентнісного підходу у формуванні фахових знань здобувачів вищої освіти має три основних рівні:

1. Теоретичного – викладання лекцій;
2. Технологічного – викладання практичних, лабораторних, семінарських занять;
3. Самоосвітнього – самостійна аудиторна та поза аудиторна робота.

Особлива увага при формуванні фахових знань відводиться технологічному складнику, який забезпечує ознайомлення здобувачів з методами спостереження, започатковує вправність порушувати та вирішувати проблему в галузі тваринництва, допомагає побудові й організації навчання, сприяє формуванню практичного досвіду. Отримання серйозного підсумкового результату в навчанні передбачає періодичне контролювання за його досягненнями. Критерії при оцінюванні завдань повинні враховувати рівень складності, форму подання звіту з виконання завдання, термін його виконання та рівень захисту. При цьому не слід забувати про аналіз використаного студентського часу, що витрачається на виконання окремих видів завдань в ході проведення лабораторних занять. З боку викладачів ВУЗу необхідно також планувати час на поточний і підсумковий контроль, що проводиться за рахунок часу відведеного на лабораторні заняття. Одночасно слід зазначити, що проміжок часу на поточний контроль обмежує виконання лабораторних робіт що, безперечно, позначається на якості здійснювання самих завдань.

На підставі вищезазначеного можна зробити висновок, що виконання завдань та індивідуальних задач в ході лабораторних робіт дозволяє зробити навчальний процес більш індивідуалізованим, спонукає до науково-дослідницької роботи студентів, що є визначальним для майбутніх фахівців в своїй професійній діяльності.

Перспективи подальших досліджень даної проблематики відносяться до подальшої роботи над удосконаленням компетентнісної моделі фахівця, розробку технологій оцінки сформованості у випускників ВНЗ окремих професійних компетенцій.

Список використаних джерел

1. Гуревич Р. С. Компетентнісна освіта у вищій школі: методичний посібник для викладачів педагогічних вищих навчальних закладів – [2-е вид., доп.] / Р. С. Гуревич, М. Ю. Кадемія, Л. С. Шевченко. – Вінниця : ТОВ «Планер», 2010. – 166 с.
2. Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи / за заг. ред. О. В. Овчарук. – К. : К.І.С., 2004. – С. 8-9. – (Б-ка з освітньої політики).
3. Селевко Г. Компетентности и их классификация / Селевко Г. // Народное образование. – 2004. – № 4. – С. 138-143/
4. Віктор Бедь, Марія Артёмова. Компетентнісний підхід в процесі модернізації ВНЗ [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://social-science.com.ua/article/691>

ФОРМУВАННЯ ФАХОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У ТЕХНОЛОГІВ-ЗООІНЖЕНЕРІВ ПІД ЧАС ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ З ДИСЦИПЛІНИ «ТЕХНОЛОГІЯ ВИРОБНИЦТВА ПРОДУКЦІЇ СВИНАРСТВА»

Шостя А. М., професор, завідувач кафедри технологія виробництва продукції тваринництва, д.с.-г.н., старший науковий співробітник,

Усенко С. О., професор кафедри технологія виробництва продукції тваринництва к.б.н., старший науковий співробітник

Реформування вищої освіти в Україні у відповідності з європейськими стандартами актуалізує проблему вдосконалення підготовки фахівців у системі вищої професійної освіти [1, 4].

Як показує аналіз досвіду освітніх систем багатьох країн, одним зі шляхів оновлення змісту освіти й навчальних технологій, узгодження їх із сучасними потребами, інтеграції до світового освітнього простору є орієнтація навчальних програм на компетентнісний підхід та створення ефективних механізмів його запровадження [3].

Ідея компетентнісної освіти почала розповсюджуватися у США та ряді європейських країн у зв'язку із невідповідністю результатів освіти до вимог ринку праці [4]. Сутність компетентнісного підходу полягає у спрямуванні навчального процесу на набуття важливих компетенцій, тобто загальних здатностей особистості виконувати певний вид діяльності [4, 5].

Стосовно «ключових компетенцій», які часто називають «базовими компетенціями», дослідники визначають їх як низку загальних здібностей і вмінь, які дозволяють людині розуміти ситуацію, досягати результатів в особистому і професійному житті в умовах конкретного суспільства, що забезпечують ефективну взаємодію особистості при здійсненні професійної діяльності та комунікаційної взаємодії. Їх кількість у різних авторів варіюється від 3 до 140 [3, 4].

За останні роки проблема формування професійно орієнтованих компетенцій у ВНЗ зайняла гідне місце у вітчизняній педагогічній літературі [1, 2, 5].

На відміну від знання, компетентність передбачає не просто володіння інформацією, а можливість її застосування в діяльності. Застосування до вирішення завдань різного роду відрізняє компетентність від умінь. Можливість однозначно діяти в різних ситуаціях, у тому числі нестандартного характеру, показує відміну компетентності від навичок.

Аналіз наукових досліджень щодо формування фахової компетентності технологів-зооінженерів у процесі виконання практичних робіт свідчить про його недостатнє вивчення, особливо це стосується підготовки технологів-зооінженерів. Мало праць з рекомендаціями щодо підвищення фахової компетентності у майбутніх технологів з виробництва та переробки продукції тваринництва при виконанні практичних завдань.

Практичне заняття — це форма навчального заняття, під час якої науково-педагогічний працівник організовує для студентів аналіз окремих

теоретичних положень навчальної дисципліни та формує навички і вміння їх практичного застосування через індивідуальне виконання відповідно сформульованих завдань.

На кафедрі технології виробництва продукції тваринництва Полтавської державної аграрної академії практичні заняття із «Технології виробництва продукції свинарства» проводяться відповідно до розробленого тематичного плану. Перелік тем практичних занять та кількість виділених годин на заняття, визначаються робочою навчальною програмою даної дисципліни.

Метою практичних занять є закріплення та поглиблення наданих студентам теоретичних знань і практичних навичок стосовно різних технологій у свинарстві та створенні оптимальних умов для реалізації певних технологічних параметрів виробництва свинини; розвиток у студентів навичок самостійної роботи із спеціальною літературою, довідниками, посібниками; узагальнювати теоретичні матеріали, обробляти та інтерпретувати зібрані дані; уміти самостійно обґрунтовувати сформульовані висновки та пропозиції.

На кожне практичне заняття студенти забезпечуються, підготовленими відповідно до теми, інструкціями. Інструкція містить номер роботи та її назву, мету, короткі теоретичні відомості, робоче завдання (план виконання роботи, методики оброблення даних), контрольні питання, список рекомендованої літератури. Також студентам для роботи надаються таблиці, муляжі, тварини, обладнання, інструкції з бонітування тварин, картки племінних тварин, державні книги племінних тварин і ін.

Тематика і плани проведення практичних занять із переліком рекомендованої літератури заздалегідь доводяться до відома студентів. Студенти, згідно з тематичним планом, опрацьовують лекційний матеріал, рекомендовану літературу. За потреби — готують необхідні дидактичні матеріали і виконують окремі завдання самостійно. А коли практичне заняття має самостійну програму, не зв'язану із лекційним курсом, то студенти на цих заняттях дістають відповідні нові теоретичні знання.

Порядок проведення практичного заняття передбачає три частини:

1) вступна частина (повідомлення теми і мети заняття, попередній контроль знань, необхідних для здійснення практичної діяльності);

2) основна частина (формулювання загальної проблеми та її обговорення за участю студентів (відповіді на запитання студентів по незрозумілому матеріалу, розв'язування завдань та їх обговорення));

3) заключна частина (розв'язування контрольних завдань, підведення підсумків практичного заняття і оцінка результатів роботи студентів).

Формування фахової компетентності технологів-зооінженерів здійснюється шляхом поглиблення та уточнення знань, здобутих на лекціях і в процесі самостійної роботи; формування інтелектуальних навичок і вмінь планування, аналізу й узагальнень, опанування навичок організації професійної діяльності; накопичення первинного досвіду організації виробництва та техніки управління ним; оволодіння початковими навиками керівництва та менеджменту.

На практичних заняттях студенти отримують здатність розвивати свої

здібності і вміння вчитися, використовувати міждисциплінарний підхід при вирішенні проблем, формувати навички системного та порівняльного аналізу, набувати вміння працювати самостійно. Вони мають можливість розвивати творчі інтелектуальні здібності, професійну орієнтацію, самоутвердження, професійну майстерність, талант, соціальні почуття, професіоналізм, продуктивну діяльність, постійну потреба продуктивно працювати над собою.

Компетентнісний підхід у вищій освіті спрямований в першу чергу на формування базових та професійних компетенцій, тобто готовності студентів використовувати засвоєні фундаментальні знання, уміння, навички для вирішення теоретичних та практичних задач їхньої майбутньої діяльності.

Система компетенцій дозволяє студенту навчитися самоконтролю власної діяльності та відповідальності за її результати, самостійності мислення, використанню інновацій для досягнення поставленої мети, сприяє формуванню власного стилю роботи. Під час проведення практичних занять з дисципліни «Технологія виробництва продукції свинарства» у здобувачів вищої освіти розвивається наочно-дійове та наочно-образне мислення. Поєднання теоретичного та практичного мислення при підготовці фахівців, у подальшому сприяє формуванню системного та професійного мислення інженера-технолога.

Практичні заняття значною мірою забезпечують відпрацювання навичок та вмінь прийняття практичних рішень у реальних умовах професійної діяльності, розвивають систему ціннісних орієнтацій, що забезпечать успішну професійну діяльність і формування певних суспільних позицій.

У зв'язку із зміною пріоритетів вітчизняної освіти компетентнісний підхід необхідно послідовно впроваджувати в освітній процес на всіх рівнях.

Список використаних джерел

1. Бібік Н. М. Компетентнісний підхід: рефлексивний аналіз застосування / Н. М. Бібік // Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українській перспективи. – К.: К.І.С., 2004. – С. 47–52.

2. Нагорна Н. В. Формування у студентів понять компетентності й компетенції / Н. В. Нагорна // Виховання і культура. – 2007. – № 1–2 (11–12). – С. 266–268.

3. Пометун О. І. Дискусія українських педагогів навколо питань запровадження компетентнісного підходу в українській освіті // Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи. – К.: „К.І.С.”, 2004. – С. 66 –72.

4. Розвиток компетентнісного підходу: стратегічні орієнтири міжнародної спільноти / під заг. ред. О. В. Овчарук // Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи. – К. : „К.І.С.”, 2004. – С. 6–15.

5. Сільчук О. В. Компетентнісний підхід до формування культури ділового спілкування майбутніх інженерів-дослідників аграрного профілю у процесі вивчення гуманітарних дисциплін / О. В. Сільчук //Збірник наукових праць науково-практичної конференції професорсько-викладацького складу Полтавської державної аграрної академії за підсумками науково-дослідної роботи в 2015 році (м. Полтава, 18-19 травня 2016 року). – Полтава: РВВ ПДАА, 2016. – 265–266 с.

Наукове видання

МАТЕРІАЛИ

48-ї науково-методичної конференції

викладачів і аспірантів

**«Науково-методичні основи компетентнісного підходу до підготовки
здобувачів вищої освіти»**

Підп. до друку 12.01.2017. Формат 60х90^{1/16}. Папір офсетний.
Ум. друк. арк. 1. Обл.-вид. арк. 0,7. Тираж 250 пр. Зам. 1.
Гарнітура Times New Roman Cyr.

Видання та друк – Редакційно-видавничий відділ Полтавської державної аграрної академії
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 2174 від 26.04.2005 р.
Адреса: 36003, м. Полтава, вул. Сковороди, 1/3.